İLHAN ARSEL

İslama Göre Diğer Dinler

KAYNAK YAYINLARI

Bu kitabın yayın hakları
Analiz Basım Yayın Tasarım Uygulama Ltd. Şti.nindir.

Birinci Basım: Mart 1999
Teknik Hazırlık: Analiz Basım Yayın
Baskı: Sistem Ofset

ISBN: 975-343-259-3

KAYNAK YAYINLARI: 273

ANALİZ BASIM YAYIN TASARIM UYGULAMA LTD. ŞTİ.
İstiklal Caddesi 184/4 80070 Beyoğlu / İstanbul
Telefon: (0212) 252 21 56–252 21 99 Faks: 249 28 92

İLHAN ARSEL

İslama Göre Diğer Dinler

İÇİNDEKİLER

Şeriatın, İslamdan Başka Din ve İnançlara Bakış Açısı 7

Giriş 13

İslam Şeriatının, İslamdan Başka Din ve İnançtakilere Karşı Hoşgörülü ve Saygılı Olduğu İddiaları! 21

İslamdan Başka Din ve İnanca Yönelenlerin "Kâfir"ler ve "Münafık"lar Olarak "Düşman" Bilinmeleri 32

Muhammed'in Söylemesine Göre Tanrı Sadece Üç Topluluğu (Yahudileri, Hıristiyanları, Sabiileri) "Ehl-i Kitab" Diye Tanımlamış, Geri Kalanları ise, "Ehl-i Şirk" Saymıştır Şu Durumda Budizm, Brahmanizm vb... Gibi Dinlerin Saliklerinin de "Kâfir" ya da "Müşrik" Olarak Kabul Edilmeleri Gerekir 36

Muhammed'e Göre İslamdan Başka "Gerçek" Bir Din Yoktur; Başka Dinden Peygamber Gönderilmemiştir; Gelmiş Geçmiş Peygamberlerin Hepsi de Müslümanlıkla Emrolunmuşlardır; Kur'an Dışında Başkaca "Kutsal" ve Uyulması Gereken Kitap Yoktur 38

İslam Şeriatının Diğer Dinlere Karşı Hoşgörülüymüş Gibi Görünmesinin Nedenleri 57

Yahudileri ve Hıristiyanları Kazanma Siyasetinin Özellikleri (Onları Hoşnut Etmek, Övmek; Onların Yaşam Tarzını İzlemek; Dinsel Geleneklerini Benimsemek; Sorularını Onların Telakkileri Gereğince Yanıtlamak; Onları "Muvafakat" Siyaseti Uygulamak!) 69

İsa'nın "Ben Şeriatı Yıkmaya Değil, Tamam Etmeye Geldim" Şeklindeki Sözlerine Dayalı Olarak İslamı, Ezelden Beri Tek Gerçek Din Şeklinde Gösterip Yahudileri ve Hıristiyanları Müslüman Yapma Taktiği 88

İslam Şeriatına Göre Tevrat ve İncil, "İslami" Esasları Kapsayan Kitaplardır ve Kur'an Bu Kitapları Onaylamak Üzere Gönderilmiştir Fakat Yahudiler ve Hıristiyanlar, Kendilerine Verilen Kitapları Tahrif Ettikleri İçin, Kur'an'a Uymak ve Kur'an ile Amel Etmek Zorunluluğunda Kılınmışlardır 102

İslama Girmek İstemeyen Yahudileri ve Hıristiyanları Aşağılama Siyaseti 117

Müslümanları, Başka Din ve İnançta Olanlara (Özellikle Yahudilere ve Hıristiyanlara) Karşı Düşman ve Saldırgan Kılma Siyaseti (Devam) 175

Başka Din ve İnançta Olanlara Karşı "Cihat" (Vuruşmalı Saldırı) Siyaseti! (Muhammed'in "Öğüt Verici ve Tebliğ Edici Peygamber" Niteliğini Terk Edip, Başka Din ve İnançta Olanlara Karşı "Cihat Açmakla Görevli Peygamber" Durumuna Geçmesi 233

Ölüm Döşeğindeyken Muhammed'in Müslümanlara Son Vasiyeti: "Arap Cezîresinde İki Din Bir Arada Bulunmayacak" ve "Kâfir"lere Son Laneti: "Müminin Ruhu Terle, Kâfirin Ruhu ise Merkebin Cam Gibi Ağız ve Burun Deliklerinden Çıkar" 261

"Kâfir"lere Karşı Hoşgörüsüzlük Siyaseti Şeriatın Özüne Saplı Kalındıkça Katılaşmış, Bu Özden Uzaklaşıldıkça Yumuşamıştır 268

ŞERİATIN, İSLAMDAN BAŞKA DİN VE İNANÇLARA BAKIŞ AÇISI

"Tanrı katında din, kuşkusuz, yalnızca İslamdır. Kendilerine 'Kitab' verilmiş olanlar (Yahudiler, Hıristiyanlar...), kendilerine 'bilgi' geldikten sonra ayrılığa düştüler. Aralarındaki azgınlık içeren tutku yüzünden..."

(*Kur'an*, Âl-i İmrân Suresi, ayet 19.)

"...İslamdan başka dinlere rağbet edenler tam bir sapıklık ve ziyan içindedirler...

(*Kur'an*, Âl-i İmrân Suresi, ayet 85.)

"Ey Muhammed! Hakka yönelerek kendini Allah'ın insanlara yaratılışta verdiği dine ver. Zira Allah'ın yaratışında değişme yoktur, işte dosdoğru din budur (İslamdır), fakat insanların çoğu bilmezler."

(*Kur'an*, Rûm Suresi, ayet 30.)

"Her doğan çocuk muhakkak İslam fıtratı üzerine doğar; sonra anasıyla babası onu Yehudi ya da Nasrani veya Mecusi yaparlar... Allah'ın yarattığı bu İslam ve tevhid seciyyesini şirk ile tebdil etmek muvafık değildir. Bu İslam ve tevhid dini, en doğru bir dindir..."

(Muhammed)

"Bütün dinlerden üstün kılmak üzere peygamberini Kur'an ve hak din (İslam dini) ile gönderen odur..."

(*Kur'an*, Fetih Suresi, ayet 28.)

"O (Allah), müşrikler hoşlanmasalar da (kendi) dinini bütün dinlere üstün kılmak için Resulünü hidayet ve hak din (İslam) ile gönderendir."

(*Kur'an*, Tevbe Suresi, ayet 33.)

"Allah... Onlar için beğenip seçtiği dini (İslamı) onların iyiliğine yerleştirip koruyacağını... onlara güven sağlayacağını vaat etti..."

(*Kur'an*, Nûr Suresi, ayet 55.)

"...İbrahim ne Yahudi idi, ne de Hıristiyan, dosdoğru Müslümandı..."

(*Kur'an*, Al-i İmrân Suresi, ayet 67.)

"(Onlar), 'Yahudi ya da Hıristiyan olun ki, doğru yolu bulasınız' dediler. (Ey Muhammed) de ki: 'Hayır, küfürden, şirkten uzak ve temiz olan İbrahim'in dinindeyiz (İslam dinindeyiz)'..."

(*Kur'an*, Bakara Suresi, ayet 135.)

"...İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Ya'kub'a ve torunlarına... Musa ve İsa'ya verilene (İslam dinine)... inandık... deyin... Yoksa İbrahim, İsmail, İshak, Ya'kub ve torunlarının Yahudi veya Hıristiyan olduklarını mı söylüyorsunuz? Peki, siz mi yoksa Allah mı daha iyi bilir? de..."

(*Kur'an*, Bakara Suresi, ayet 136, 140.)

"Ey Müslümanlar, Yahudileri ve Hıristiyanları dost olarak benimsemeyin; onlar birbirlerinin dostudur. Sizden kim onlara dost olursa, o da onlardandır..."

(*Kur'an*, Mâide Suresi, ayet 51.)

"Bunlar (Yahudiler), Allah'ın lanetlediği kimselerdir. Allah'ın rahmetinden uzaklaştırdığı (lanetli) kimseye gerçek bir yardımcı bulamazsın."

(*Kur'an*, Nisâ Suresi, ayet 51-52.)

"Yahudiler, 'Üzeyr Allah'ın oğludur' dediler. Hıristiyanlar da, 'Mesih (İsa) Allah'ın oğludur' dediler. Bu onların ağızlarıyla geveledikleri sözlerdir... Allah onları (Yahudileri ve Hıristiyanları) kahretsin! Nasıl da (haktan batıla) döndürülüyorlar..."

(*Kur'an*, Tevbe Suresi, ayet 30.)

"...Onların (Yahudilerin alınlarına) zillet ve meskenet (alçaklık ve düşkünlük) damgası basıldı. Allah'ın gazabına da uğradılar. Çünkü Allah'ın ayetlerine küfrederler, peygamberleri haksız olarak öldürürlerdi..."

(*Kur'an*, Bakara Suresi, ayet 61.)

"Onlar (Yahudiler) nerede bulunurlarsa bulunsunlar, Allah'ın ahdine ve (müminlerin) himayesine sığınmadıkça kendilerine zillet (damgası) vurulmuştur; Allah'ın hışmına uğramışlar ve miskinliğe mahkûm edilmişlerdir. Çünkü onlar Allah'ın ayetlerini inkâr ediyorlar ve haksız yere peygamberlerini öldürüyorlardı. Bu da onların isyan etmiş ve haddi aşmış bulunmalarındandır."

(*Kur'an*, Âl-i İmrân Suresi, ayet 112.)

"Allah, Yehud ve Nasarayı (Yahudileri ve Hıristiyanları) rahmetinden uzak kılsın."

(Muhammed)

"Onlar (Yahudiler, Hıristiyanlar) nerede bulunurlarsa bulunsunlar, alınlarına vurulan zillet damgasından kurtulacakları yoktur. Meğer ki, Allah'ın dinine ve Müslümanların yoluna girmiş olsunlar..."

(*Kur'an*, Âl-i İmrân Suresi, ayet 112.)

"...İşte Allah, inkârları yüzünden onlara (Yahudilere) lanet etmiştir..."

(*Kur'an*, Nisâ Suresi, ayet 46.)

"...Sebte (cumartesiye) hürmet etmeyen Yahudileri tel'in ettiğimiz gibi..."

(*Kur'an,* Nisâ Suresi, ayet 47.)

"Tevrat'la yükümlü tutulup da onunla amel etmeyenlerin durumu, ciltlerce kitap taşıyan merkebin durumu gibidir..."

(*Kur'an,* Cum'a Suresi, ayet 5.)

"Ehl-i kitab (Yahudiler, Hıristiyanlar...) ve müşriklerden olan inkârcılar, içinde ebedi olarak kalacakları cehennem ateşindedirler. İşte halkın en şerlileri onlardır."

(*Kur'an,* Beyyine Suresi, ayet 6.)

"Kitap verilenlerden (Yahudilerden, Hıristiyanlardan...) (İslamı) din edinmeyenlerle, boyunlarını büküp kendi elleriyle cizye (kafa parası) verene kadar savaşın..."

(*Kur'an,* Tevbe Suresi, ayet 29.)

"Kitaplıların (Yahudilerin ve Hıristiyanların) cizye (kafa parası) vermeye zorlanmaları... Müslümanlıktan imtinalarının (kaçınmalarının) cezasıdır..."

(*Sahih-i Buharî...* c.8, s.451.)

"Ey maymun evladı (Yahudiler) Tanrı sizi zelil edip size azabını indirmedi mi?"

(Muhammed)

"...Yalnız Allah'ın dini (İslamiyet) kalana kadar onlarla savaşın..."

(*Kur'an,* Bakara Suresi, ayet 193.)

"Tanrı'nın peygamberi Muhammed ve onunla birlikte olanlar (Müslümanlar), kâfirlere karşı çok katı ve sert (eşiddâ), birbirlerine karşı ise acımalı ve merhametlidirler (ruhamma)..."

(*Kur'an,* Fetih Suresi, ayet 29.)

"...Bedevilere de ki, 'Siz son derece satvetli, cengâver bir kavimle (Romalılarla, Farslarla) (savaşmaya) çağrılacaksınız. Onlar İslam oluncaya kadar vuruşacaksınız..."

(*Kur'an,* Fetih Suresi, ayet 16.)

"Müşrikler istemeseler de dinini (İslamı) bütün dinlerden üstün kılmak için peygamberini hidayet ve hak (gerçek dinle) gönderen odur."

(*Kur'an,* Saff Suresi, ayet 9.)

GİRİŞ

1997 yılı Ramazan'ının ilk gününün, İsa'nın doğum günü olan 31 Aralık gecesine denk düşmesi vesilesiyle, İstanbul camilerinden birinin imamı, Ortaköy Rum Ortodoks Kilisesi papazıyla birlikte gazetecilere poz vererek şu beyanda bulunmaktaydı:

> *"...Ramazan ayına girdik. Güzelliklerle doludur Ramazan ayı... Hepimizin birbirimize saygılı ve sevgili olmamız lazım... Allah bize, 'Nerede sevgi ve saygı varsa oradayım' diyor. Biz de bunun için uğraşıyoruz. Bu Ermenidir, bu Musevidir, bu Müslümandır. Hepsi Allah'ın çocuklarıdır..."*[1]

Kuşkusuz ki bu güzel sözler, "hoşgörü" özlemi içerisinde bulunan her insanın yüreğine, meltem yeli gibi tatlı bir duygu sızdırtmaya yeterliydi. Ancak, yukardaki tatlı sözleri söyleyen bu aynı hoca efendi, camideki günlük hutbelerinde bambaşka bir ağız kullanmakta ve kendisini dinleyen Müslüman kişileri, İslamdan başka bir din ve inançta olanlara karşı düşman duygularla yoğurmaktaydı. Bunu yaparken, kendi kafasından uydurduğu şeyleri değil, fakat şeriat kaynaklarında (özellikle Diyanet İşleri Başkanlığı gibi Türkiye Cumhuriyeti'nin anayasal bir organının ya da Türkiye Diyanet Vakfı gibi kuruluşların yayınlarında) yer alan temel verileri onlara öğretmekteydi ki, bunlar arasında İslam dışında "gerçek" bir din olmadığını, başka bir din ve inanca yönelenlerin "sapık", "cehennemlik" sayıldıklarını, "müşrik"lerin öldürülmeleri gerektiğini, Yahudilere ve Hıristiyanlara karşı, İslamı kabul etmelerine ya da küçülerek kendi elleriyle "cizye" (kafa parası) vermelerine kadar savaşmanın Müslümanlık görevi olduğunu, Yahudilerin ve Hıristiyanların alınlarına zillet damgası vurulup lanetlendiklerini, on-

1 31 Aralık 1997 tarihli *Hürriyet* gazetesi.

larla asla dost olunmaması gerektiğini, daha birçok benzeri aşağılamaları içeren hükümler vardır. Bunları ilerdeki sayfalarda açıklayacağız, fakat "Giriş" olarak şöyle kısaca bir fikir edinmek üzere bunlardan bazılarına kısaca göz atalım:

Şeriat eğitimi olarak insanlarımıza, İslamdan başka "gerçek" din olmadığına, yani Tanrı katında Yahudi dini veya Hıristiyan dini ya da başkaca herhangi bir din diye bir şey bulunmadığına ve başka dinlere yönelenlerin "sapık" ve "cehennemlik" sayıldıklarına dair öğretilen *Kur'an* ayetlerinden ikisi aynen şöyledir:

> *"Tanrı katında din, kuşkusuz yalnızca İslamdır..."* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 19.)

> *"...İslamdan başka dinlere rağbet edenler tam bir sapıklık ve ziyan içindedirler..."* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 85.)

Bu doğrultuda olmak üzere Fetih Suresi'nde, İslamın bütün dinlerden üstün nitelikte olduğu belirtiliyor.

> *"Bütün dinlerden üstün kılmak üzere peygamberini Kur'an ve hak din (İslam dini) ile gönderen odur..."* (Fetih Suresi, ayet 28.)

Yine şeriat eğitimiyle halkımıza öğretilmektedir ki, Tanrı İslam dinini "gerçek" ve "en üstün din" olmak üzere göndermekle kalmamış, fakat kullarını, daha yarattığı an "Müslüman" olarak yaratmıştır; yani dünyaya gelen her çocuk, İslam dininden olmak üzere gelir, fakat geldikten sonra anası ve babası onun dinini değiştirip Yahudi, Hıristiyan ya da başka bir inançta yaparlar. Bunun böyle olduğunu anlatmak üzere din adamları Muhammed'in şu sözlerine sarılırlar:

> *"Her doğan çocuk muhakkak İslam fıtratı üzerine doğar; sonra anasıyla babası onu yehûdî yâhud nâsranî yâhud mecûsî yaparlar... Allah'ın yarattığı bu İslâm ve tevhid seciyyesini şirk ile tebdil etmek muvâfık değildir. Bu İslâm ve tevhid dini, en doğru bir dindir..."* (Buharî'nin Ebu Hüreyre'den rivayeti için bkz. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları *Sahih-i Buharî Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercemesi,* Hadis No: 664, c.4, s.529.)

Daha başka bir deyimle İslam dini, Tanrı'nın insanlara yaratılışta verdiği bir dindir ve bundan dolayıdır ki, insanların hakka yönelerek kendilerini bu dine vermeleri gerekir. Bu konu, *Kur'an*'da şu şekilde belirtiliyor:

> *"Ey Muhammed! Hakka yönelerek kendini Allah'ın insanlara yaratılışta verdiği dine ver. Zira Allah'ın yaratışında değişme yoktur, işte dosdoğru din budur (İslamdır), fakat insanların çoğu bilmezler"* (Rûm Suresi, ayet 30).

Söylemeye gerek yoktur ki, insanları "İslam fıtratı" üzere yaratan Tanrı, bütün peygamberlerini de öyle yaratmıştır. Nitekim Tanrı'nın İslamdan başka bir dinde "peygamber" göndermediğine ve gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin Müslümanlıkla emrolunduklarına dair *Kur'an*'da yer alan ayetlerden biri şöyledir:

> *"...İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına... ve Musa ve İsa'ya verilene (İslam dinine)... inandık... deyin... Yoksa ibrahim, İsmail, İshak, Yakub ve torunlarının Yahudi veya Hıristiyan olduklarını mı söylüyorsunuz? Peki, siz mi yoksa Allah mı daha iyi bilir de..."* (Bakara Suresi, ayet 136, 140).

Daha başka bir deyimle "Yahudi peygamber" ya da "Hıristiyan peygamber" diye bir şey yoktur; peygamberlerin hepsi de Müslümanlıkla emrolunmuşlardır ve ilk Müslüman peygamber Âdem'dir. Bununla beraber her ne hikmetse Tanrı, İbrahim'i ilk Müslüman peygambermiş gibi gösterip Muhammed'i İbrahim'in dinine yöneltmekten geri kalmamıştır. Zira *Kur'an*'da İbrahim'in Yahudilikle ve Hıristiyanlıkla ilgisi bulunmayıp "dosdoğru bir Müslüman" olduğuna dair şu vardır:

> *"...İbrahim ne Yahudiydi ne de Hıristiyan. Dosdoğru Müslümandı..."* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 67).

Ve yine her ne hikmetse Tanrı, ilk Müslüman olarak yarattığı Âdem yerine, ondan çok sonra yarattığı İbrahim'i gerçek bir Müslüman bilip Muhammed'i İbrahim'in dinine yöneltmek istemiştir. Bu konuda verdiği emir şöyledir:

"Şimdi ey Muhammed sana ...'İbrahim'in dinine uy' diye vahyettik" (Nahl Suresi, ayet 123).

Tanrı bununla da kalmamış, bir de istemiştir ki, bu verdiği emri Muhammed insanlara kendi ağzıyla tekrarlasın:

"(Ey Muhammed!) De ki, 'Şüphesiz Rabbim beni doğru yola, dosdoğru dine, Allah'ı birleyen İbrahim'in dinine iletti'..." (En'âm Suresi, ayet 161).

Öte yandan, yine şeriat eğitimi olarak insanlarımıza öğretilen odur ki, *Kur'an,* Tanrı'nın insanlara gönderdiği "kutsal" kitapların en sonuncusu ve en doğru olanıdır. Ve her ne kadar daha önce Musa aracılığıyla Yahudilere gönderilen *Tevrat'ı* (Sâffât Suresi, ayet 116) ve İsa aracılığıyla Hıristiyanlara gönderilen *İncil'i* (Ankebût Suresi, ayet 27-34) onaylar olmakla beraber (bkz. Bakara Suresi, ayet 41, 130-140), bu kitaplardan üstündür; çünkü *Tevrat* ve *İncil* "tahrif" edilmiş, değiştirilmiş, aslından farklı kılınmıştır. Tahrif edilmeyen ve değişikliğe uğramayan tek kitap *Kur'an'*dır. Bu itibarla Yahudiler ve Hıristiyanlar *Kur'an'*a uymak zorunluluğundadırlar. Bunu belirtmek üzere öğretilen ayetlerden biri şöyledir:

"Ey ehl-i kitab!.. size gelenleri doğrulamak üzere indirdiğimiz (Kur'an'a) iman edin. Allah'ın emri mutlaka yerine gelecektir" (Nisâ Suresi, ayet 47).

Daha başka bir deyimle Yahudiler ve Hıristiyanlar, *Kur'an'*a uymakla, daha önce kendilerine verilmiş olan *Tevrat'ı* ve *İncil'i* en doğru bir şekilde benimsemiş olacaklardır (Âl-i İmrân Suresi, ayet 84; Mâide Suresi, ayet 67, 69; A'râf Suresi, ayet 157).

Fakat, hemen ekleyelim ki, din adamları, şeriat eğitimi yoluyla insanlarımıza, sadece İslamdan başka "gerçek" bir din olmadığını ya da sadece *Kur'an'*dan başka uygulanabilecek "kutsal" kitap bulunmadığını öğretmekle kalmazlar, bir de İslamdan başka din ve inançta olanlara karşı kin ve düşmanlık duygularını aşılarlar. Neden olarak da, "müşrik"lerin (yani "putatapanların") Tanrı'ya eş koştuklarını, ehl-i kitabın (yani Yahudilerle Hıristiyanların) ise, kendi peygamberlerine kötülük yaptıklarını ve kendilerine verilen kitaplar konusunda ayrılığa

düştüklerini ve bunları tahrif ettiklerini (örneğin, Bakara Suresi, ayet 131-132; Âl-i İmrân Suresi, ayet 19-20, 65), Tanrı'nın indirdiği din birliğini bozup cehennemlik olduklarını (örneğin, Enbiyâ Suresi, ayet 92-93; En'âm Suresi, ayet 159; Mü'minûn Suresi, ayet 53) söylerler ve bununla ilgili şeriat verilerini öğretirler. Şunu eklerler ki, Tanrı Muhammed'i aynı zamanda Yahudilere ve Hıristiyanlara "müjdeci" ve "uyarıcı" olmak üzere göndermiştir ve istemiştir ki Muhammed onlara, kendi kitaplarında gizler oldukları şeyleri yüzlerine vursun (Mâide Suresi, ayet 15, 19). Ve yine Tanrı Yahudileri ve Hıristiyanları *Kur'an*'a inandırabilmek için cehennemdeki "muhafız melekler" sayısını "19" olarak saptamıştır (Müddessir Suresi, ayet 30-31); ayrıca şunu bildirmiştir ki, eğer Yahudiler ve Hıristiyanlar Muhammed'i "peygamber" olarak kabul edip *Kur'an*'a uyacak olurlarsa kurtuluşa erişeceklerdir (Mâide Suresi, ayet 67-69; A'râf Suresi, ayet 157) ve Tanrı kendilerine rahmetinden iki kat verecektir (Hadîd Suresi, ayet 28-29).

Ancak, Yahudiler ve Hıristiyanlar, kendilerine "delil" olarak Muhammed ve *Kur'an* gelince küfürden uzaklaşmamışlar, İslam olmaktan kaçınmışlar ve bu nedenle cehennem ateşini tercih etmişlerdir (Beyyine Suresi, ayet 1-8). Ve bundan dolayıdır ki, Tanrı, Müslümanları bu "kâfir"lere karşı savaşa çağırmış, bu savaşı onların İslam olmalarına kadar ya da küçülerek kendi elleriyle "cizye" (kafa parası) vermelerine kadar sürdürmelerini emretmiştir. *Kur'an*'daki ayet aynen şöyledir:

> *"Kendilerine kitap verilenlerden (Yahudilerden, Hıristiyanlardan...) Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah'a ve resulünün haram kıldığını haram saymayan, hak dini (İslamı) kendine din edinmeyen kimselerle, küçülerek elleriyle cizye (kafa parası) verinceye kadar savaşın"* (Tevbe Suresi, ayet 29).

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın ve din adamlarının, bu ayetle ilgili olarak halkımıza öğrettikleri şudur ki, Yahudiler ve Hıristiyanlar İslam olmak zorunluluğundadırlar ve eğer olmayacak olurlarsa bunun cezası, küçülerek gelip kendi elleriyle "cizye" (kafa parası) vermektir. Bunu da yapmayacak olurlarsa öldürülmeleri gerekir. Daha başka bir deyimle şeriatçılar, "cizye" denen şeyi, Yahudiler ve Hıristiyanlar için,

Müslümanlığı kabul etmemelerinin cezası olarak görürler. Nitekim Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yukardaki ayetle (Tevbe Suresi, ayet 29) ilgili yorumu aynen şöyledir:

> *"Cizye (kafa parası), Fukaha örfünde Ehl-i Kitaptan (Yahudilerden ve Hıristiyanlardan) müslüman olmıyanların bir muâhede ile nüfus başına vermeyi deruhte ettikleri vergidir ki, bu vergi... öbür bakımdan da (onların) müslümanlıktan imtinâlarının cezâsıdır. Ayet'in son fıkrasında: bu vergiyi derûhte eden muâhidlerin vergilerinin bizâtihi kendileri getirip zelîlâne bir vez' ile vermelerinin şart kılınmış olması da bunu tey'id etmektedir ki, muâhidlere her vergi verdikçe Müslümanlıktan imtinâlarının femâlığı ihtâr edilmiş olacaktır"* (Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, Tevbe Suresi'nin 29. ayetiyle ilgili açıklaması için bkz. *Sahih-i...*, c.8, s.451).

Ve işte din adamları ve şeriatçılar, bütün bu hükümleri ve gerekçeleri kendilerine dayanak edinerek Müslüman kişileri başka din ve inançta olanlara karşı hakaret ve küfürlerle dolu bir eğitim içerisinde yoğururlar. Sayısız denecek kadar çok bu hükümlerden bazılarına göz atacak olursak, bunlardan biri Müslümanların, Müslümanlardan başka kişilerle ilişkide bulunmamalarını, özellikle Yahudilerle ve Hıristiyanlarla dostluk kurmalarını önleyen şu ayettir:

> *"Ey Müslümanlar, Yahudileri ve Hıristiyanları dost olarak benimsemeyin; onlar birbirlerinin dostudur. Sizden kim onlara dost olursa, o da onlardandır..."* (Mâide Suresi, ayet 51).

Öte yandan Tanrı'nın Yahudilerle Hıristiyanlara *"Kahrolsunlar"* diye lanetler yağdırdığı ve çünkü onların, Üzeyr'i ya da İsa'yı, "Allah'ın oğulları" olarak saydıklarını söyleyerek şu hükümleri öğretirler:

> *"Yahudiler, 'Üzeyr Allah'ın oğludur' dediler. Hıristiyanlar da, 'Mesih (İsa) Allah'ın oğludur 'dediler. Bu onların ağızlarıyla geveledikleri sözlerdir... Allah onları (Yahudileri ve Hıristiyanları) kahretsin! Nasıl da (haktan batıla) döndürülüyorlar..."* (Tevbe Suresi, ayet 30).

Yine bunu gibi, Yahudilerin ve Hıristiyanların, İslama girmemeleri nedeniyle Tanrı'nın onları rahmetinden uzaklaştırdığını, onların alınlarına zillet damgasını vurduğunu ve Müslüman olmalarına kadar bu damgayı vurmakta devam edeceğini şu hükümlerle anlatırlar:

> *"Onlar (Yahudiler ve Hıristiyanlar) Nerede bulunurlarsa bulunsunlar, alınlarına vurulan zillet damgasından kurtulacakları yoktur. Meğer ki, Allah'ın dinine ve Müslümanların yoluna girmiş olsunlar..."* (Mâide Suresi, ayet 112).

Ayrıca Yahudilerin, Hıristiyanların ve müşriklerin cehennem ateşinde yakılacaklarına dair şu hükümleri gösterirler:

> *"Ehl-i kitab (Yahudiler, Hıristiyanlar...) ve müşriklerden olan inkârcılar, içinde ebedi olarak kalacakları cehennem ateşindedirler. İşte halkın en şerlileri onlardır"* (Beyyine Suresi, ayet 6).

Bu doğrultuda olmak üzere Muhammed'in onlar hakkında şöyle dediğini hatırlatırlar:

> *"Allah Yehud ve Nasarayı (Yahudileri ve Hıristiyanları) rahmetinden uzak kılsın."*

Bütün bunlardan başka, şeriat kaynaklarında, bir de Yahudileri, Hıristiyanlardan daha da kötü niteliklerle tanımlayıp özel olarak ele alan, Tanrı'nın Yahudilere karşı sonsuz gazap beslediğine ve onlara en ağır bir şekilde lanetler savurduğuna dair hükümler vardır:

> *"...Onların (Yahudilerin alınlarına) zillet ve meskenet (alçaklık ve düşkünlük) damgası basıldı. Allah'ın gazabına da uğradılar. Çünkü Allah'ın ayetlerine küfrederler, peygamberleri haksız olarak öldürürlerdi..."* (Bakara Suresi, ayet 61).

> *"Onlar (Yahudiler) nerede bulunurlarsa bulunsunlar, Allah'ın ahdine ve (müminlerin) himayesine sığınmadıkça kendilerine zillet (damgası) vurulmuştur; Allah'ın hışmına uğramışlar ve miskinliğe mahkûm edilmişlerdir. Çünkü onlar Allah'ın ayetlerini inkâr ediyorlar ve haksız yere peygamberlerini öldürüyorlardı. Bu da onların isyan etmiş ve haddi aşmış bulunmalarındandır"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 112).

Yine bunun gibi, Yahudilere yardımcı olmamak gerektiği konusunda şu hüküm örnek verilir:

> *"Bunlar (Yahudiler), Allah'ın lanetlediği kimselerdir. Allah'ın rahmetinden uzaklaştırdığı (lanetli) kimseye gerçek bir yardımcı bulamazsın"* (Nisâ Suresi, ayet 51-52).

Tanrı'nın Yahudileri lanetlediği hakkında şu ayet vardır:

> *"Bunlar (Yahudiler), Allah'ın lanetlediği kimselerdir. Allah'ın rahmetinden uzaklaştırdığı (lanetli) kimseye gerçek bir yardımcı bulamazsın"* (Nisâ Suresi, ayet 51-52).

Söylemeye gerek yoktur ki, bu ve benzeri hükümler, insanlarımızı, insanlığın büyük bir bölümüne (daha doğrusu yeryüzü nüfusunun İslamdan başka din ve inançta olan yüzde seksenine) karşı düşmanlık duygularıyla yoğuran hükümlerdir. Ne esef vericidir ki, bu hükümler, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları'nın önemli bir kısmını oluşturmaktadır. O Diyanet ki, Türkiye Cumhuriyeti devletinin anayasal bir organıdır ve üç dört bakanlığın bütçesine denk bütçeyle, yüz binlerce din adamını seferber edip, halkımızın beynini insanın insana sevgisini yok ettirici şeriat verileriyle yıkamaktadır!

İlerdeki sayfalarda ve ayrıca bu kitabın ikinci bölümü olan, "Kur'an'ın, kâfirleri ve genellikle Yahudileri ve Hıristiyanları kapsayan hükümlerinin eleştirisi"ni konu alan kitapta bütün bu konuları inceleyeceğiz.

İSLAM ŞERİATININ, İSLAMDAN BAŞKA DİN VE İNANÇTAKİLERE KARŞI HOŞGÖRÜLÜ VE SAYGILI OLDUĞU İDDİALARI!

Pek yanlış olarak *İslam şeriatının*, İslamdan başka din ve inançları tanıdığı, bunlara saygılı olacak kadar "hoşgörülü" bulunduğu sanılır. Başta *Yahudilik* ve *Hıristiyanlık* olmak üzere, başka dinlerin kitaplarını (örneğin *Tevrat*'ı ve *İncil*'i) kutsal saydığı, peygamberlerini (örneğin İbrahim'i, İshak'ı, Musa'yı, Davud'u, Süleyman'ı, İsa'yı...) ululaştırdığı anlatılır; diğer dinlerin saliklerine dinsel özgürlük ve ibadet güvencesi sağladığı ve onları kendi inançlarında serbest bıraktığı açıklanır. Hatta Muhammed'in *Kur'an*'a, *"Dinde zorlama olmaz"* şeklinde ayetler koyduğu ya da *"Dinimizde müsamaha ve cömertlik olduğunu Yahudi ve Hıristiyanların bilmelerini isterdim!"* diye konuştuğu öne sürülür. *Kur'an*'ın, *"(Şöyle deyin) Biz Allah'a ve bize indirilene; İbrahim, İsmail, İshak, Ya'kub ve esbata indirilene, Musa ve İsa'ya verilenlerle Rableri tarafından diğer peygamberlere verilenlere, onlardan hiçbiri arasında fark gözetmeksizin inandık ve biz sadece Allah'a teslim olduk"* (Bakara Suresi, ayet 136) şeklindeki ayetleri örnek gösterilir.

İslam şeriatının temel ilkelerinden ve özünden habersiz bulunan Müslümanların büyük bir çoğunluğu, bütün bu söylenenlere inanırlar. Fakat, her şeye rağmen yine de başka din ve inançta olanları (örneğin Yahudileri ve Hıristiyanları) "gâvur" ya da "kâfir" gözüyle görmekten, onlara karşı içten içe yabancılık ve hatta düşmanlık beslemekten geri kalmazlar. Daha iyi geçim ve yaşam koşullarına kavuşmak amacıyla gittikleri (ve gerçekten de kavuştukları) Batı ülkelerinde, o ülkelerin her şeyine karşı yabancı kalmaktan kendilerini kurtaramazlar. Çünkü, doğup büyüdükleri, havasını teneffüs ettikleri *ortam* onları, bilinçaltı yollarla, İslamın en son, en mükemmel ve tek gerçek din olduğu, başka din ve inançta olanların ise "cehennemlik" sayıldıkları doğrultu-

sundaki duygularla yoğurmuştur. Bu ortamı oluşturanlar, başta din hocaları ve mollalar olmak üzere, şeriatçılardır: bir yandan İslamın hoşgörü dini olduğunu söylerlerken, diğer yandan şeriatın bağnazlıklarla dolu buyruklarını kurnaz usullerle sergilemekten ve cahil halk yığınlarına öğretmekten geri kalmazlar. Başta *Kur'an* ve hadis kaynağı olmak üzere şeriat hükümlerine dayalı olarak, İslamdan başka bir dine yönelenlerin "sapık" olduklarından tutunuz da, "müşrik"lerin öldürülmeleri gerektiğine, "kâfirlerin" cehennem ateşinde pişirileceklerine, Yahudilerle ve Hiristiyanlarla dost olmanın yasaklandığına, İslam olmalarına ya da cizye (kafa parası) vermelerine kadar onlara karşı cihat açmak gerektiğine, yakın akraba ya da hatta ana ve baba için, eğer farklı din ve inançtaysalar, mağfiret dilenmemesine varıncaya kadar, "hoşgörüsüzlük" yaratan ne varsa her şeyi kişinin beynine sokuştururlar. Böylesine bir beyin yapısına sahip toplumların, bırakınız "gâvur" ülkelerini, fakat kendi içlerinde yaşayan farklı din ve inançtaki "yurttaşlara" karşı da düşmanlık beslemeleri, onları küçümsemeleri ve hor görmeleri kadar doğal ne vardır ki? Geçen yüzyıl Osmanlı döneminde, büyük devletlerin baskısı sonucu olarak "gayrimüslim tebaaya" bazı eşit haklar tanıyan, örneğin onlara mal ve can güvenliğini sağlayan, mezhep ve eğitim özgürlüklerini memuriyet ve askerlik hizmetlerine alınmalarını, vergice eşitliklerini öngören ıslahat fermanlarına karşı şeriatçıların *"Müslüman olmayanlara, Müslümanlarla eşit haklar tanınamaz, din elden gidiyor"* şeklindeki yaygaralarla ayaklanmaları ve padişahı (Abdülmecid'i) öldürmeye kalkışmaları, verilecek birçok örnekten sadece biridir.[1] Eğer günümüzde bu tür olumsuzluklara pek rastlanamıyorsa, bu, İslam şeriatının uygulanmasından değil, fakat aksine uygulanmamasından ve daha doğrusu Müslüman olmayan yurttaşlara karşı başvurulacak olumsuzluğa karşı, güçlü ve uygar ülkelerden büyük ve tehlikeli tepkiler gelebileceğindendir.

***

1 Osmanlı devletinin bağımsızlığını ve tamamiyetini sağlamak amacıyla İngiltere, Fransa, Avusturya, Rusya... gibi devletlerin katıldığı 30 Mart 1856 tarihli Paris Kongresi'nde, Osmanlı devletiyle Hıristiyan tebaanın ilişkilerini düzenlemeye yönelik bir hüküm konması ihtimalini önlemek amacıyla Abdülmecid, Gülhane hatt-ı hümayununu tamamlar ve onaylar nitelikte olmak üzere yeni bir ıslahat fermanı yayımlamış, imparatorluk sınırları dahilinde yaşayan gayrimüslim tebaanın eşitlik haklarını ilan ettirmişti. Ve işte yukardaki olaylar bu ferman ve fermanın bu hükümleri nedeniyle ortaya çıkmıştır.

Doğubilimcileri *(müsteşrikler)* arasında da İslamın hoşgörüye yönelik olduğunu öne sürenler olmuştur. Bunlar arasında, Müslümanları tedirgin etmek endişesiyle gerçek düşüncelerini saklayanlar yanında, şeriatın içeriğinden habersiz olanlar da vardır ki, özellikle *Kur'an*'ın *"Dinde zorlama yoktur"* (Bakara Suresi, ayet 256), *"Sizin dininiz size, benim dinim banadır"* (Kâfirûn Suresi, ayet 6) ya da *"(Müslümanlar), Yahudi olanlar, Hıristiyanlar ve Sabiilerden Allah'a... inanıp yararlı iş yapanların ecirleri Rablerinin katındadır"* (Bakara Suresi, ayet 62) şeklindeki ayetlerine bakarak böyle bir yanılgıya kapılmışlardır. Bu ayetlerin ya da buna benzer hükümlerin, farklı din ve inançta olanlara karşı hoşgörü beslemekle ilgisi bulunmadığını ya da çeşitli nedenlerle geçersiz olduğunu bilmezler. Muhammed'in İslamdan başka bir din ya da başka dinden peygamber tanımadığını ve yeryüzü İslam olana kadar farklı din ve inançtakilere karşı savaşmayı (cihadı) şart kıldığını düşünmezler.

İlerdeki bölümlerde bu konuları İslam kaynaklarına dayalı olarak açıklayacağız. Fakat, şimdilik şuna işaret etmekle yetinelim ki, İslamın başka din ve inançlara karşı hoşgörülü olduğu konusunda doğubilimcilerinin yanılgıya kapılmalarının asıl nedeni, bu tür hükümlerin Müslüman "uzmanlar!" tarafından abartmalı olarak ve çoğu kez bilimselliğe ters düşecek şekilde yorumlanmasındandır. Örneğin, tanınmış bir doğubilimcisi (müsteşrik) olan Bernard Lewis, İslam ülkelerindeki Yahudi düşmanlığının İslama özgü olmayıp, Hıristiyanlık etkisiyle ve asıl Batı aracılığıyla oluştuğunu söyler. Ona göre, güya Muhammed, Yahudilere karşı fazla bir husumet beslemediği halde, daha sonraki dönemlerde ve özellikle modern çağda çeşitli çevreler ve kişiler, İslam dinini Yahudilere ve Hıristiyanlara karşı tam bir "düşmanlık dini" haline dönüştürmüşlerdir. Muhammed güya, zamanında Yahudiler *"ufak rahatsızlıklar yaratan"* bir toplum sayılırken, daha sonraki dönemlerin edebiyat ve eğitiminde *"insanlığın en büyük belası"* şeklinde tanımlanmışlardır! Muhammed, Medine'de Yahudileri hezimete uğratıp ölüme ve sürgüne mahkûm ettiği zamanlarda dahi, onların haysiyet ve cesaretine saygı göstermiş olduğu halde, daha sonraki dönemlerde, yani Muhammed'in ölümünden sonra, bu saygı yok olmuştur! Güya Batı'da Hıristiyan ülkelerde yaşayan "Yahudiler" ve "zındıklar", Hıristiyan ol-

maya zorlanmanın yanında, bir de kendilerine ayrılmış ayrı bölgelerde yaşamaya mahkûm kılınmışken, İslam ülkelerinde "cizye" (kafa parası) vermek gibi bazı kısıtlamalarla, kendi dinlerinde bırakılmışlar ve özgürlük içerisinde yaşamışlardır! Güya Muhammed zamanında Yahudi aleyhtarlığı başlı başına bir eğilim değilken, İslam dünyası bu eğilime daha sonra Hıristiyanların etkisiyle yönelmiş ve güya özellikle ortaçağ döneminde Müslümanlığı kabul eden Hıristiyanların bunda rolü olmuştur! Yine Bernard Lewis'in söylemesine göre, güya daha sonra Osmanlıların İstanbul'u fethedip Avrupa'ya yayılmaları sonucu İslama giren Hıristiyanlar, Müslüman halka Yahudi düşmanlığı duygularını aşılamışlardır! Güya 19. yüzyılda Hıristiyan Arapların, Batı dünyasıyla ilişki kurmaları sonucu olarak bu gelişme modern çağın özelliğini oluşturmuş, Avrupalı misyonerler de bu gelişmeyi pekiştirmişlerdir! Güya bu gelişme Hıristiyan azınlığın da işine gelmiştir, çünkü bu şekilde ticaret alanında Yahudilerin rekabetini baltalamak mümkün olmuştur! Ve yine güya Fransa'da Dreyfus olayıyla ilgili dava sırasında girişilen tartışmalar ve Dreyfus aleyhtarı görüşler İslam ülkelerine yansımış ve bu da Yahudi düşmanlığının biraz daha köklü şekilde yerleşmesine neden olmuştur!

Hemen belirtelim ki, bütün bu iddialar ve bu yorumlar, yanılgıya ve genellikle abartmaya dayalıdır; çünkü bir kere Muhammed'in yerleştirdiği hükümlere göre hoşgörü sözcüğünün, hiçbir açıdan İslam şeriatında yeri yoktur; şu bakımdan ki Muhammed, "gerçek din" olarak, İslamdan başka bir din tanımaz (Yahudiliği ve Hıristiyanlığı gerçek din saymaz); İslamdan başka bir dinden gönderilmiş peygamber diye bir şey tanımaz; İslamdan başka bir dine özgü kutsal kitap diye bir şey tanımaz. Tanır olduğu tek "gerçek" din, İslamiyettir. Çünkü, güya Tanrı, *"Kesin olarak Tanrı katında din, sadece İslamdır"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 19); *"Kim İslamiyetten başka bir dine yönelirse, onunki kabul edilmeyecektir"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 85) şeklindeki (ve daha birçok örnek) sözleriyle, bunun böyle olduğunu açıkça bildirmiştir.

Yine Muhammed'in söylemesine göre, bütün insanlığa uygulanması gereken tek "kutsal" kitap *Kur'an*'dır ve her ne kadar daha önce Yahudilere *Tevrat*, Hıristiyanlara da *İncil* verilmiş olmakla beraber, bu kitaplar onlar tarafından tahrif edilmiş (değiştirilmiş) olduğu için Yahudilerin ve Hıristiyanların *Kur'an*'a göre amel etmeleri gerekir.

Öte yandan yine Muhammed'in söylemesine göre İbrahim, İshak, Yakub, Musa, Davud, Süleyman, İsa... gibi gelmiş geçmiş bütün "peygamberler", Yahudi ya da Hıristiyan olarak değil, fakat hepsi de *"Müslümanlıkla emrolunmuş"* olarak gönderilmişlerdir. Örneğin İbrahim, ne Yahudi ve ne de Hıristiyandır; o Müslümanlıkla emrolunmuş bir "peygamberdir". Bundan dolayıdır ki, Muhammed, geçmişteki bütün peygamberleri (ve onlardan bir kısmının analarını ve babalarını), sırf Müslümandırlar diye yüceltmiş, kendisini dahi İbrahim'in dinine yönelikmiş gibi göstermiştir. Bunu yaparken, kendisini peygamberlerin en sonuncusu ve en üstün olanıymış gibi göstermekten geri kalmamıştır.

Bütün bu konuları ilerdeki sayfalarda, yeri geldikçe göreceğiz; fakat şimdilik anımsatalım ki, Muhammed, Medine'ye göç etmeden önce, yani henüz Mekke'deyken, diğer dinler hakkında fazlaca bilgisi olmadığı ve güçlü durumda bulunmadığı için, Yahudilik ve Hıristiyanlık konusunda pek bir şey söylememiştir. Fakat, Medine'ye geçip de, orada Yahudileri ve onların dinsel geleneklerini yakından tanımaya, bu arada güçlenmeye başlayınca, Yahudi kavimlerini (ayrıca Hıristiyanları) İslama çağırmış, İslamı kabul etmedikleri için üzerlerine saldırmış, yaşamının son gününe kadar, müşriklere, Yahudilere ve Hıristiyanlara karşı savaşmış, ganimetler, esirler almış, aldığı esirleri kılıçtan geçirmiş (örneğin Benî Kureyza esirlerinin kafalarını kestirttiği gibi) ya da yurtlarından sürmüş ve yeryüzünü "Dar-ül İslam" ve "Dar-ül Harb" diye ikiye ayırıp, İslamdan başka din kalmayana kadar "Dar-ül Harb'e" karşı savaşı (cihadı) farz kılmıştır. Daha başka bir deyimle İslam şeriatının temellerini hoşgörüsüzlük ve bağnazlık üzerine oturtmuştur.

İslam şeriatının, Yahudi düşmanlığını Hıristiyanlardan takliden uygulamaya başladığı iddialarına gelince, bunun da gerçekle ilgisi yoktur. Her ne kadar Hıristiyanlık, İsa'nın öldürülmesi olayını Yahudilere atfedip onları kötülükle damgalamış ve Hıristiyanları Yahudi ırkına karşı düşman yapmışsa da, bu olay İslamın Yahudi düşmanlığına saplanmasında rol oynamamıştır. Şu bakımdan ki, İslamda "Yahudi düşmanlığı"nın ilk tohumlarını atan Muhammed, Yahudilerin İsa'yı öldürmüş oldukları karinesinden hareket etmemiştir; aksine İsa'nın Yahudiler tarafından öldürülmediğine dair *Kur'an*'a ayetler bile koymuştur; örneğin Nisâ Suresi'nde şöyle yazılıdır.

"(Yahudiler), 'Allah'ın oğlu İsa mesihi öldürdük' dediler. Oysa onu öldürmediler ve asmadılar, fakat onlara öyle göründü..." (Nisâ Suresi, ayet 156-158.)

Üstelik Muhammed'in peygamberlik iddiasıyla ortaya çıktığı ve İslamı yaydığı tarihe gelinceye kadar Araplar, Yahudiler ve Hıristiyanlar (özellikle Mekke ve Medine'de) iç içe, yan yana ve çoğu zaman dostane bir şekilde yaşamaktaydılar. Araplar arasında Hıristiyan ve Yahudi olanlar da vardı. Her ne kadar Muhammed döneminde Yahudiler ve Hıristiyanlar arasında dinsel bazı çekişmeler görülse de, bu çekişmeler kin, nefret, savaş ya da vuruşmalı saldırganlık şekline dönüşmüş değildi. Kin ve nefreti yaratan, Yahudileri ve Hıristiyanları aşağılatan, onlarla dost olmayı yasaklayan ve nihayet onlara karşı (tıpkı müşrik Araplara karşı yaptığı gibi) savaş yolunu açan bizzat Muhammed'dir.[2]

Yine bunun gibi, Yahudileri "hain ve kötü bir ırk" şeklinde tanımlayan görüş, her ne kadar Hıristiyan dünyasında geçerli olmuşsa da, bu görüşün Hıristiyan etkisiyle İslama girdiğini iddia etmek yanlıştır; çünkü Yahudileri bu olumsuzluklar içerisinde tanımlayan doğrudan doğruya Muhammed olmuştur. O kadar ki, ilerdeki bölümlerde ayrıca belirteceğimiz gibi, onların Tanrı tarafından "maymun", "domuz ya da "fare" şekline dönüştürüldüğünü, alınlarına "zillet ve meskenet" (alçaklık ve düşkünlük) damgasının vurulduğunu ve bu nedenle on-

2 Hıristiyanlık dünyasının Yahudileri aşağıladığını belirten Bernard Lewis, örnek olarak T.S. Eliot'tan şu mısraları aktarır:

'The rat is underneath the files,
The Jew is underneath the lot"

Aktarırken de, Muhammed zamanında Yahudilerin ve Hıristiyanların, her şeye rağmen haysiyet duygusuna sahip kılındıklarını ekler ki, tamamen yanlıştır. Çünkü, ilerdeki sayfalarda göreceğimiz gibi, Muhammed onları, özellikle Yahudileri, "maymun", "fare" gibi hayvanlara eş değerde tutmak yanında, Tanrı'nın onların alınlarına "zillet ve meskenet" (alçaklık ve düşkünlük) damgasını vurduğunu ve bu nedenle onların, nerede bulunurlarsa bulunsunlar, zillet damgasından kurtulamayacaklarını bildirmiş, köklerinin kazınması için şöyle demiştir:

"Yahudilere karşı savaşmadıkça ve bu savaşları, bir kaya parçasının gerisinde saklanan bir Yahudi, 'Ey Müslümanlar benim arkamda Yahudi var, öldürün onu' deyinceye kadar sürdürmedikçe, hüküm günü gelmiş olmayacaktır."

Bu hadis için bkz. Buharî. *Sahih (Kitab-ı Cihad).* Houdas çevirisi. c.2. s.322.

ların, nerede bulunurlarsa bulunsunlar, alçaklık damgasından kurtulamayacaklarını söylemiş ve bu söylediklerini *Kur'an*'a çeşitli ayetler şeklinde yerleştirmiştir (örneğin bkz. Bakara Suresi, ayet 65; Mâide Suresi, ayet 60 vd...; A'râf Suresi, ayet 166 vd...)[3]

Muhammed'den sonra bu düşmanlık, İslam tarihi boyunca Müslüman yöneticiler tarafından ısrarla sürdürülen bir siyaset olmuştur. Bu siyaset bazı hoşgörülü halifeler zamanında yumuşatılmış olmakla beraber, çoğu hoşgörüsüz halifeler tarafından şiddetlendirilmiştir. Fakat, genel olarak denilebilir ki, Muhammed'in Yahudiler ve Hıristiyanlar aleyhinde getirdiği son derece haşin hükümler, insan tabiatına ters düştüğü içindir ki, hiçbir zaman tam bir uygulamaya tabi tutulamamıştır. O kadar ki, Fatih Sultan Mehmet gibi bir padişah, *Kur'an*'daki Yahudi aleyhtarı hükümlere aldırış etmeyerek (muhtemelen Türkün eskiden kalma hoşgörü geleneğine yer vererek) İspanya'dan sürülen Yahudilere, ülkesinin kapılarını açmıştır. Fakat, bu birkaç örneğe bakarak İslam şeriatının başka dinlere karşı hoşgörüye yer verdiği iddialarına sarılmak yanlış olur. Yahudilerin ve Hıristiyanların İslam ülkelerinde çok kötü denebilecek yaşamlara maruz bırakılmamaları, İslamın özüne bağlılıktan değil, aksine, bazı halifelerin ve hükümdarların bu özü zaman zaman bilmezlikten gelmiş olmalarındandır. Bununla beraber yine de "gâvur" düşmanlığı denen şey, her bir Müslüman kişinin beynini ve ruhunu besleyen bir gıda işini görmekten geri kalmamıştır. Nasıl ki Batı ülkelerinde Yahudiler, kendilerine ayrılmış mahalle ve yerlerde (gettolarda) ayrı bir şekilde yaşamışsalar, Müslüman ülkelerde de kendilerine ayrılmış mahallelerde yaşamışlardır. Nasıl ki Batı'da Yahudiler hor ve aşağı görülmüşseler, İslam ülkelerinde de aynı şekilde (belki Hıristiyanlardan biraz daha az farklı olarak) hor görülmüşlerdir, hâlâ da görülmektedirler. Ancak, ticaret, sanat ve ilim... alanlarında becerikli oldukları için, kendilerine yönelik husumet havası içerisinde yaşam olanağına sahip olmuşlardır. İngiltere ve Fransa gibi ülkelerde, devletin en önemli mevkilerine Yahudilerin getirildikleri olmuştur (örneğin 19. yüzyılda İngiltere'de Disraeli, 20. yüzyılda Fransa'da Mendes France ve Leon Blum gibi Yahudi dininden kişiler başbakanlık yapmışlardır).

3 *Kur'an* yorumcularının görüşleri için bkz. Turan Dursun, *Kur'an Ansiklopedisi*. Kaynak Yayınları, c.8, s.66.

Öte yandan Batı'da, her dönemde (hatta dinsel bağnazlığın sınırsız bulunduğu ortaçağ döneminde dahi) aydınlar ve düşünürler arasında hoşgörü taraftarı olanlar ya da Yahudi aleyhtarlığına (antisemitizme) karşı savaşanlar çıkabildiği halde,[4] İslam ülkelerinde bunu yapan pek görülmemiştir.

***

İlerdeki bölümlerde ayrıca ele alacak olmakla beraber, burada kısaca değinelim: Muhammed'in, genel olarak hoşgörüye yer verirmiş gibi görünen eylemleri olmamış değildir; fakat bunlar da hoşgörü amacıyla ve inanç özgürlüğü adına yapılmış şeyler değildir. Bunlar sadece izlediği dinsel siyasetin esnekliğini sağlamak ve kişileri kendisine baş eğdirmek amacıyla öngörülmüş şeylerdir. Nitekim, hoşgörü niteliğindeki hükümlerden bir kısmı, kişileri, zorluğa katlanmadan İslami kuralları uygulamaya alıştırma amacına yöneliktir. Örneğin, *"Dinde zorlama olmaz"* hükmü, kişilere inanç özgürlüğü tanımak için değil, fakat din uygulamasını (özellikle ibadet işini) kolaylaştırmak üzere öngörülmüştür. Yolculuğa çıkan bir Müslümanın oruç tutma zorunluluğundan uzak kılınması, namaz kılarken yeleğinin içine tükürebilmesi, hayızlı kadınla cinsi münasebette bulunmadan sevişebilmesi ve buna benzer kolaylıklardan yararlanması, *"dinde zorlama olmaz"* şeklindeki hükümler sayesinde mümkün kılınmıştır. Daha başka bir deyimle bu tür hükümlerin, dinsel özgürlükle (örneğin kişilere, İslamdan çıkıp diledikleri dine girmek ya da diledikleri gibi dinde serbestçe iş görmek olasılığını sağlamakla) ilgisi yoktur; çünkü bu aynı *Kur'an,* İslamdan başka bir dine yönelenlerin sapık olduklarını ilan etmek bir yana, "müşriklerin" ya da "dinden çıkanların öldürülmelerini" emretmekten tutunuz da *"Yeryüzünde yalnız İslam kalana kadar kâfirlerle savaşın"* (Bakara Suresi, ayet 193; Tevbe Suresi, ayet 29) diyerek farklı inançtakilere karşı cihadı şart kılmaya varıncaya kadar, din ve inanç özgürlüğünü sıfıra indirgeyecek ne varsa her şeyi öngörmüştür.

4 Nice yüzyıllar önce, Spinoza gibi düşünürler, Türklere karşı hoşgörü beslenmesi gerektiğini savunurlardı. Geçen yüzyılın sonlarına doğru Fransa'da, Dreyfus davası sırasında, Emile Zola gibi aydınlar, Yahudi asıllı Dreyfus'un savunması vesilesiyle Fransa'ya ayağa kaldırmışlardır. Emile Zola'nın, bu konuda yazdığı *J'accuse* adlı kitabı bugün de ibretle okunur.

Öte yandan farklı din ve inançtakilere karşı hoşgörü niteliğinde görünen bir kısım hükümler, Muhammed'in henüz güçlü olmadığı ve bu nedenle hoşgörülüymüş gibi davranmaktan başka çaresi bulunmadığı dönemde (genellikle birinci Mekke döneminde) koymuş olduğu şeylerdir ki, daha sonraki Medine döneminde yerleştirdiği "şiddet" ve "zorlama" niteliğindeki emirleriyle çelişmeli ve dolayısıyla geçersiz kalacaktır. Nice örnekten birini vermek gerekirse, *Kur'an*'da Kâfirûn Suresi'nde, *"Sizin dininiz size, benim dinim banadır"* (Kâfirûn Suresi, ayet 6) diye yazılıdır. Buna bakarak sanılır ki, İslam, sanki İslamdan başka dinleri ve başka inançları "geçerli" saymış, sanki farklı din ve inançta olanlara özgürlük bırakmıştır. Oysa ki, bu sözleri Muhammed, daha henüz güçsüz bulunduğu Mekke döneminde ve kendisini sadece Araplara gönderilmiş peygamber olarak tanımlarken söylemiştir. "Tektanrı" fikrine bağlı olmayan ve puta tapan Araplara –ki bunları "müşrik" diye çağırırdı– kendisini peygamber olarak kabul ettirmek istemiş, fakat başarı sağlayamayınca, üstelik onları zorlamak üzere elinde de başkaca bir şey olmayınca, *"Sizin dininiz (yani putperestliğiniz) size, benim dinim (yani İslam) banadır"* diye konuşmuştur. Fakat, Medine'ye göçten sonra yavaş yavaş güçlenip de, kendisini sadece Arapların değil, Arap olmayanların da (örneğin Yahudilerin, Hıristiyanların vd...) peygamberi olarak gösterme hevesine kapılınca, İslamdan başka "gerçek" bir din olmadığı görüşüne sarılıp, vuruşmalı savaş yoluyla İslamı zorla kabul ettirme siyasetine başvurmuştur. İlerdeki sayfalarda açıklayacağımız gibi, Hicret'in ikinci yılında, Benî Kaynuka Yahudilerini Medine'nin pazar yerlerinden birinde toplayıp İslama çağırması, İslam olmadıkları takdirde başlarına felaket geleceğini anlatması ve İslamı kabul etmedikleri için üzerlerine saldırması, bu siyasetin ilk örneklerindendir.

Ve işte kendisini onlara "peygamber" olarak kabul ettiremeyeceğini anladığı andan itibarendir ki, Tanrı katında İslamdan başka gerçek bir din olmadığını, Tanrı'nın insanlara daha yaratılışta verdiği dinin sadece İslam dini olduğunu ve İslamdan başka bir dine yönelmenin "sapıklık" sayıldığını bildirmiş, *Kur'an*'a bu doğrultuda ayetler koymuştur (örneğin bkz. Rûm Suresi, ayet 30; Âl-i İmrân Suresi, ayet 19, 83,.85; Mâide Suresi, ayet 51 vd...). Daha başka bir deyimle

Tanrı, güya Yahudilere ve Hıristiyanlara, "haniflik" (tek Tanrı'ya inanmak) bilincini vermiş (Rûm Suresi, ayet 30) ve onlara namaz kılmak, zekât vermek gibi yükümler yüklemiş ve "hak" dine (İslama) uymalarını emretmiştir (Beyyine Suresi, ayet 5). Ve şunu bildirmiştir ki, her doğan çocuk "İslam fıkratı" üzerine doğar, sonra anası ve babası onu, Yahudi, Hıristiyan ya da Mecusi yapar.[5]

Yine Muhammed'in söylemesine göre, *Tevrat* ve *İncil*, doğrudan doğruya Müslümanlığın esaslarını içerir şekilde inmiş kitaplardır. Bundan dolayıdır ki, *Kur'an*, *Tevrat*'ı ve *İncil*'i "tasdik" etmek üzere gönderilmiştir. Ne var ki, Yahudiler ve Hıristiyanlar, kendilerine verilen kitapları tahrif etmişlerdir (Bakara Suresi, ayet 75-79; Mâide Suresi, ayet 13-41). Bu itibarla *Tevrat*'a ve *İncil*'e gösterilmesi gereken saygı, *Kur'an*'daki esaslara uygunluk bakımından değer taşır. *Tevrat* ve *İncil* tahrif edilmiş olduğu içindir ki, Yahudiler ve Hıristiyanlar *Kur'an* ile "amel etme" zorundadırlar, böylece emrolunmuşlardır (Nisâ Suresi, ayet 47; Beyyine Suresi, ayet 2-4).

Öte yandan "peygamber"lerin durumu da bu doğrultudadır; Muhammed'in söylemesine göre, dünyanın yaratılışından bu yana, İslamdan başka bir dinden peygamber gönderilmemiştir, yani "Yahudi peygamber" ya da "Hıristiyan peygamber" diye bir şey yoktur. Gönderilen peygamberlerin hepsi de Müslümanlıkla emrolunmuşlardır. Örneğin İbrahim Müslümandır, İshak Müslümandır, Yakub Müslümandır, bunların oğullarının hepsi (İsrailoğulları) Müslümandır, Musa Müslümandır, Davud Müslümandır, İsa Müslümandır vb... Bu itibarla Yahudilere ve Hıristiyanlara gönderilmiş olan peygamberlere saygı göstermek demek, aslında Müslüman peygamberlere saygı göstermek demektir.

Daha başka bir deyimle, Muhammed'in getirdiği İslami anlayışa göre, Yahudilik ve Hıristiyanlık gerçek din niteliğinde şeyler değildir. Bu itibarla, Yahudilerden ve Hıristiyanlardan Muhammed'i peygamber saymayanlar, *Kur'an*'a inanmayanlar, "kâfir", "sapık" ve "cehennem ehli" olup, onlarla dostluk ilişkisi kurmak yasaktır (örneğin bkz. Mâide Suresi, ayet 51). Hatta Yahudilere ve Hıristiyanlara karşı "cihat" açmak, İslamı kabul etmelerine ya da küçülerek "cizye" (kafa pa-

5 *Sahih-i Buhari*, Hadis No. 664, c.4, s529.

rası) vermelerine kadar savaşmak ve yeryüzü İslam olana kadar tüm "kâfir"lere karşı savaşı sürdürmek şarttır (örneğin, Bakara Suresi, ayet 193; Tevbe Suresi, ayet 5, 29).

Tekrar edelim ki, Mekke döneminin nispeten yumuşak ve hoşgörülüymüş gibi görünen ayetleri, daha sonraki Medine döneminin İslamdan başka din ve inançlara karşı hoşgörüsüz ve son derece sert nitelikteki ayetleriyle çelişkilidir. Birbirlerine ters düşen, birbirleriyle çelişkili bulunan hükümlerin aynı zamanda uygulanmaları mümkün olamayacağına göre, bu ayetlerden Mekke dönemine ait olanların, Medine döneminde indiği kabul edilen ayetlerle geçersiz kılındığını kabul etmekten başka bir yol yoktur. Çünkü, Medine dönemine ait ayetler, Mekke dönemi ayetlerinden daha sonra konmuş şeylerdir. Bilindiği gibi bir hüküm, kendisinden sonra gelen hükmü değil, fakat daha önce gelen bir hükmü ortadan kaldırabilir. Böyle olunca Medine döneminin şiddet ifade eden hükümlerinin, daha önceki Mekke döneminin yumuşak nitelikteki hükümlerini geçersiz kılması doğaldır.

İSLAMDAN BAŞKA DİN VE İNANCA YÖNELENLERİN "KÂFİR"LER VE "MÜNAFIK"LAR OLARAK "DÜŞMAN" BİLİNMELERİ

Kur'an'ı okumaya başladığınız daha ilk satırlardan itibaren karşınıza, "mümin", "kâfir" ve "münafık" deyimleri çıkar. Bu deyimler, "Tanrı'dan gelen hidayet üzere olanlar" ("Müslümanlar") ile "gazaba uğramışların ve sapmışların" yolunda bulunanlar ("Müslüman olmayanlar") arasındaki ayrımın ifadesi olmak üzere *Kur'an* boyunca tekrarlanıp gider. Ayrım, "Müslüman"ları, "Müslüman olmayan"lara (ya da İslama inanmadıkları halde inanıyormuş görünümünde bulunanlara, "münafık"lara) karşı düşman kılacak nitelikte olup, insanın insana sevgisini kökünden kurutacak yeterliliktedir.

Gerçekten de *Kur'an*, insanları "Müslümanlar" ve "kâfirler" diye genelde iki bölüme ayırmıştır. "Müslümanlar", "Tanrı"dan başka "Tanrı" edinmeyen, *Kur'an*'ı Tanrı sözleri ve Muhammed'i Tanrı elçisi olarak benimseyen, ahiret gününe inanan, namaz kılan (bkz. Bakara Suresi, ayet 2-5) Tanrı'ya, *"(Rabbiniz) ancak sana kulluk ederiz... Bize, kendilerine lütuf ve ikramda bulunduğun kimselerin yolunu göster"* (Fâtiha Suresi, ayet 6-7) diyerek yalvaran kimselerdir. Bununla beraber İslama inanmadıkları halde *"Allah'a ve ahiret gününe inandık"* diyerek inanmış görünenler (Bakara Suresi, ayet 8-20)[1] ya da kalpleri zayıf, hastalıklı ve kararsız olanlar ya da Muhammed'e zoraki olarak ve isteksiz katılanlar da vardır ki, "münafık" diye adlandırılmışlardır. Muhammed'in söylemesine göre bunlar, Allah'ı ve müminleri aldattıklarını sanırlar; ama aslında kendilerini aldatırlar (Bakara Suresi, ayet 9). Tanrı onların

1 Bunlar güya, müminlerle karşılaştıkları vakit, *"Allah'a ve ahiret gününe inandık"* (Bakara Suresi, ayet 8, 14) derler, şeytanlarla baş başa kaldıklarında ise, *"Biz sizinle beraberiz, biz müminlerle sadece alay etmekteyiz"* (Bakara Suresi, ayet 14) diyenlerdir.

hastalığını çoğaltır (Bakara Suresi, ayet 10); hatta çoğaltmakla kalmaz, fakat aynı zamanda onlarla alay eder ve azgınlıklarında onlara fırsat verir (Bakara Suresi, ayet 15). Çünkü, Tanrı münafıklara, tıpkı kâfirlere yaptığı gibi, azap edecektir (Ahzâb Suresi, ayet 73; Fetih Suresi, ayet 6; Hadîd Suresi, ayet 13). Yine Muhammed'in söylemesine göre bunlar, kendi akıllarınca, güya Allah'ı ve müminleri aldatırlar (Bakara Suresi, ayet 9), kendilerine fesat çıkarmayın denince, *"Biz ancak ıslah ediciler"* derler (Bakara Suresi, ayet 11), *"bozgunculuk ederler"* (Bakara Suresi, ayet 12), müminlerle karşılaştıkları vakit, *"(Biz de) iman ettik"* derler ve şeytanlarla baş başa kaldıkları zaman ise, *"Biz sizinle beraberiz, biz (müminlerle) sadece alay ediyoruz"* (Bakara Suresi, ayet 14) derler. Ve işte bu yüzden Allah onlarla "istihza" eder, yani şeref ve haysiyetlerini kırarak onları maskara eder, budalalığı ima edip sezdirmeden onları tahkir eder.[2] Ve üstelik onlara, bir de "azgınlıklarında fırsat verir" ve bu yüzden onlar bir süre başıboş dolaşırlar (Bakara Suresi, ayet 16); tıpkı kâfirler gibi sağır, dilsiz ve kördürler, bu nedenle geri dönemezler (Bakara Suresi, ayet 18); fakat yıldırımlardan gelecek ölüm korkusu içerisindedirler (Bakara Suresi, ayet 19-20). Ve Allah bu münafıkları çepeçevre kuşatmıştır (Bakara Suresi, ayet 19).

"Kâfir"lere gelince, bunlar genel olarak İslama inanmayanlardır. Daha doğrusu Tanrı buyruklarını benimsemeyenler, Tanrı'nın verdiği nimetlere karşı nankörlük edenler ya da Muhammed'i "peygamber" olarak kabul etmeyenler, ona indirilen *Kur'an*'ı inkâr edenlerdir; daha önce kendilerine gönderilmiş peygamberlere –ki, güya hepsi de "Müslümanlıkla" emrolunmuşlardır–, kötülük edenlerdir. Ve işte bu "kâfir"ler, "Ehl-i Şirk" ve "Ehl-i Kitab" olmak üzere iki ayrı grup olarak tanımlanırlar:

Birinciler, yani "Ehl-i Şirk" (müşrikler), çeşitli putlara ("ilahlara") tapanlar, yani Tanrı'ya eş koşanlardır. Bunlar, genellikle *Kur'an*'a (ve daha önce gelen kitaplara) inanmayan, Muhammed'i (ve daha önceki "peygamberleri") "peygamber" olarak tanımayan ve kurbanları üzerine "Allah" adını anmayanlardır. Hemen ekleyelim ki, "kâfir" deyimini Muhammed, ilkönceleri Mekkeli "müşrikler" için kullanırdı.[3] Örneğin, Kâfirûn Suresi'ne koyduğu ayetler şöyledir:

2 Elmalılı Hamdi Yazır'ın, *Kur'an*'ın Bakara Suresi'nin 15. ve 16. ayetlerinin yorumundan.

"(Resulüm!) De ki, 'Ey kâfirler! Ben sizin tapmakta olduklarınıza tapmam. Siz de benim taptığıma tapmıyorsunuz... Sizin dininiz size, benim dinim banadır" (Kâfirûn Suresi, ayet 1-6).

Fakat daha sonraları bu deyimi, genel olarak Tanrı'ya ortak koşanlarla beraber münafıkları da kapsar şekilde kullanır olmuştur (örneğin bkz. Sebe' Suresi, ayet 31-34; En'âm Suresi, ayet 81, 89; Kâfirûn Suresi, ayet 1-6; Furkan Suresi, ayet 3-6; Neml Suresi, ayet 64-69; Zümer Suresi, ayet 3; Âl-i İmrân Suresi, ayet 149 vb...).

İkinciler, yani "ehl-i kitab" ise, Tanrı'nın kendilerine "kitap" verdiği kimseler olup Yahudileri, Hıristiyanları ve Sabiileri[3] kapsar. İlerdeki sayfalarda ayrıca belirteceğimiz gibi, güya bunlar, Tanrı tarafından kendilerine verilen ve İslami esasları içeren kitapları (*Tevrat*'ı ve *İncil*'i) tahrif, kendilerine gönderilen "peygamber"leri inkâr etmişlerdir (Mâide Suresi, ayet 64, 77-78; Tevbe Suresi, ayet 30-31 vb...).

"Ehl-i kitab"dan olup da, İslam dinini kendileri için "din" olarak kabul etmeyen ve İslamın haram ettiğini haram bilmeyenlerle, "ehl-i şirk"ten olanlar (putperestler), Muhammed'in düşman olarak kabul ettiği toplumlardır. Ve işte Müslümanlar, yeryüzünde İslamdan başka din kalmayıncaya kadar, bu başka din ve inançta olanlarla savaşmalıdırlar;[4] çünkü, güya Tanrı, *"Ey Peygamber! Kâfirlerle ve münafiklarla savaş ve onlara sert davran. Yerleri cehennemdir onların"* (Tevbe Suresi, ayet 73; Tahrîm Suresi, ayet 9 vb...) ya da *"...(ortada) Yalnızca Allah'ın dini (İslamiyet) kalana kadar onlarla savaşın..."* (Bakara Suresi, ayet 193) şeklinde ayetler indirmiştir!

Muhammed'in değerlemesine göre "ehl-i kitab"ın (kitaplıların), "ehl-i şirk"e (putperestlere) nazaran biraz daha farklı durumları vardır ki, o da şudur: Putperestlere karşı savaş, kayıtsız ve şartsızdır. Onlar nerede görülürlerse derhal öldürülmelidirler (Tevbe Suresi, ayet 5), meğer ki İslamı kabul etmiş olsunlar (Bakara Suresi, ayet 193). Daha

3 Sabiiliğin ne olduğu pek bilinmemekle beraber, aralarında Hanefî mezhebinin imamı Ebu Hanife olmak üzere bir kısım fıkıhçı, Sabiileri "ehl-i kitab" saymaktadırlar. Bu konuda bkz. Turan Dursun, *Kur'an Ansiklopedisi*, Kaynak Yayınları, İstanbul, 1994, c.7, s.132.

4 Bkz. *Sahih-i Buhari...*, c.12, s.25.

başka bir deyimle "müşrikler" için "ya İslam", "ya da ölüm" gibi iki durum söz konusudur; bunun ikisinin ortası ya da dışı, başkaca bir şey yoktur.

Buna karşılık "ehl-i kitab" olanlar, yani Yahudiler ve Hıristiyanlar için, ya İslamı kabul etmek ya da etmeyip "cizye" (kafa parası) vermek ve bu şekilde ölümden kurtulmak gibi bir durum vardır. İslami esaslara ve emirlere aykırı hareket etmedikleri, "cizye" verdikleri süre boyunca güvenlikleri sağlanmıştır; onlara eziyet edilmez. Bununla beraber Müslümanlara nazaran ikinci sınıf insan durumundadırlar ve o şekilde muamele görürler. Fakat, eğer İslamı kabul etmeyecek ve "cizye" de (kafa parası) vermeyecek olurlarsa, bu takdirde öldürülmeleri gerekir (Tevbe Suresi, ayet 29).

Ancak hemen ekleyelim ki, Tanrı'nın, farklı din ve inançtadırlar diye kendilerine karşı savaş açılmasını emrettiği kâfirler ile münafıklar, ilerdeki bölümlerde ayrıca göreceğimiz gibi, yine bu aynı Tanrı tarafından kalpleri ve kulakları mühürlenmiş, gözleri perdelenmiş ve karanlıklara terk edilmiş kimselerdir (örneğin bkz. Bakara Suresi, ayet 7, 17; En'âm Suresi, ayet 125 vb...)! Daha başka bir deyimle Tanrı onları hem "kâfir" ya da "münafık" yapmıştır ve hem de böyle oldukları için cezalandırma yolunu tutmuştur!

MUHAMMED'İN SÖYLEMESİNE GÖRE TANRI SADECE ÜÇ TOPLULUĞU (YAHUDİLERİ, HIRİSTİYANLARI, SABİİLERİ) "EHL-İ KİTAB" DİYE TANIMLAMIŞ, GERİ KALANLARI İSE, "EHL-İ ŞİRK" SAYMIŞTIR. ŞU DURUMDA BUDİZM, BRAHMANİZM VB... GİBİ DİNLERİN SALİKLERİNİN DE "KÂFİR" YA DA "MÜŞRİK" OLARAK KABUL EDİLMELERİ GEREKİR

.Mekke ve çevresi dışındaki dünya hakkında pek fazla bir bilgiye sahip bulunmayan Muhammed, yeryüzünde Yahudilikten, Hıristiyanlıktan ve Sabiilikten başka inançlar olduğunu ya da başka dinlere mensup insanlar bulunduğunu bilmiyor olmalıdır ki, *Tevrat, Zebur, İncil* ve *Kur'an*'dan başka bir kitaptan söz etmemiştir [*Tevrat*'ı Musa'ya, *Zebur*'u da Davud'a vahyedilmiş kitaplar olarak tanımlamıştır (Nisâ Suresi, ayet 163)]. Sabiilikten söz ederken de, bunun ne olduğunu bildirmemiştir. Bundan dolayıdır ki, Sabiiliğin ne olduğu konusu, *Kur'an* yorumcuları arasında 1 400 yıl boyunca çeşitli şekillerde tanımlanmış ve Sabiiler, Ebu Hanife gibi imamlar tarafından "ehl-i kitab" sayılmışlardır. Bununla beraber, Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, güya sadece Yahudilere, Hıristiyanlara ve Araplara hitaben onların dilleriyle konuşmuştur, sadece onlara kendi içlerinden peygamberler seçmiş ve kendi anlayacakları dillerde kitaplar göndermiştir. Örneğin, Araplara şöyle demiştir: *"Bu indirdiğimiz (Kur'an) kutsal kitaptır, ona uyun"; "Bizden önce iki topluluğa kitap indirildi, bizim onlarınkinden haberimiz yok"* veya *"'Bize kitap indirilseydi, onlardan daha doğru yolda olurduk' demekten sakının 'ki, merhamet olunasınız..."* (En'âm Suresi, ayet 155-157). Her ne kadar "ehl-i şirk" deyimiyle Muhammed, kitaplılar dışında kalanları kastetmiş olmakla beraber, esas itibariyle putataparları anlatmak istemiştir. Ancak, onlar için kullandığı "müşrik" deyimi, dünyanın başka bölgelerinde yaşayıp da Tanrı fikrine yönelmemiş olan top-

lumları, örneğin Budizme ya da Brahmanizme mensup olanları da kapsar olması gerekir. Eğer bu dinlerin varlığından haberi olmuş olsaydı, kuşkusuz ki onları da anar ve onlara karşı da, "müşrik"ler ya da "Tanrısız"lar hakkında koyduğu hükümlerin uygulanmasını emrederdi. Çünkü, Budizm, Tanrı diye bir şey bilmez ya da "ruh" diye bir şeyden söz etmez; daha doğrusu *"Kâinata hükmeden ve insanlara emirler veren bir Tanrı"*ya yer vermez. Buna karşılık kendi saliklerinin inanır oldukları ilahları (yani "Tanrıçaları") benimser. Bunları, dünyayı yaratanlar olarak değil, fakat insanlardan daha güçlü varlıklar olarak benimser. Kişilerin de bu duruma geçebileceklerini kabul eder. O kadar ki, Budizme göre bir insan, iyi davranışlarıyla kendi kendisini "Tanrı" olarak yeniden yaratmış olabilecek ve mutluluğa erişebilecektir. Fakat, eriştiği zaman da bu durum, devamlı bir durum olmayıp, daima yenilegelen bir durum oluşturacaktır.

Öte yandan Budizm, *"Tanrı var mıdır, yoksa yok mudur?"* ya da *"ölümden sonra ahiret ("hayat" karşılığı olarak) var mıdır, yok mudur?"* ya da "dünya ebedi ve ezeli midir, yoksa değil midir?" şeklindeki sorulara yanıt bulunulacağını kabul etmez. Bunları bilmenin mümkün ve gerekli olmadığını, çünkü insan aklının bunları keşfetme olanağına sahip bulunmadığını söyler. Daha başka bir deyişle Budizm, *Kur'an*'da yazılanların tam tersine olmak üzere, *"uhrevi ve nihai gerçeğin"* ve daha doğrusu Tanrı'nın, ahiretin, cennet ve cehennemin, kıyamet gününün ve buna benzer şeylerin tanımlanamayacağına, bunlarla meşgul olmanın vakit kaybı sayılacağına inanmıştır.

Brahmanizme gelince, bu dini inanışta her ne kadar Tanrı fikri varsa da bu "Tanrı", *Kur'an*'dakine benzer bir Tanrı olmayıp, "nefs" denen şeyden ibarettir; hareket eden ve etmeyen her şeyde ebedi ve ezeli olmak üzere yaşayan bir fikir, bir düşüncedir.

Bütün bu yönleriyle Budizm ve Brahmanizm, İslamın tahammül alanı dışında kalan, *Kur'an* emirlerine terslik yaratan, Tanrı ve peygamber anlayışını yadsıyan, bu nedenle *Kur'an*'a göre "gerçek olmayan" dinlerdir. Bu dinlere mensup olanlar *Kur'an*'ı Tanrı emirleri olarak ve Muhammed'i de peygamber olarak kabul etmediklerine göre, öldürülmesi gereken kimselerdir. Tıpkı Tevbe Suresi'nde anılan "müşrikler" gibi!

MUHAMMED'E GÖRE İSLAMDAN BAŞKA "GERÇEK" BİR DİN YOKTUR; BAŞKA DİNDEN PEYGAMBER GÖNDERİLMEMİŞTİR; GELMİŞ GEÇMİŞ PEYGAMBERLERİN HEPSİ DE MÜSLÜMANLIKLA EMROLUNMUŞLARDIR; KUR'AN DIŞINDA BAŞKACA "KUTSAL" VE UYULMASI GEREKEN KİTAP YOKTUR

Müslüman bir kişiye, *"Semavi dinler hangi dinlerdir? Bu dinler arasında fark var mıdır?"* diye sorunuz. Eğer "semavi" sözcüğünden ne anlaşılması gerektiğini biliyorsa, size vereceği cevap muhtemelen şu olacaktır: *"Semavi dinler, Yahudilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlıktır; bunlar birbirlerinden ayrı dinlerdir!"*

Yine aynı şekilde bu kişiye, *"İbrahim Peygamber kimdir? İshak, Yakub, İsrail, İlyas, Harun, Süleyman, Davud ve bunlar gibi İsrailoğulları soyundan gelme peygamberler kimlerin ve hangi dinin peygamberidirler?"* diye sorunuz. Alacağınız cevap, pek muhtemelen şu olacaktır: *"Bunların hepsi de Yahudi dininden olan ve Yahudilere gönderilen peygamberlerdir."*

Yine aynı kişiye, *"Peki, Musa Peygamber kimdir? Hangi dinin peygamberidir? Tevrat, hangi dinin kitabıdır?"* diye sorunuz, bu sefer karşınızdaki size ters ters bakacak ve yine muhtemelen içinden, *"Bu adam deli mi ki, herkesin bildiği şeyleri soruyor"* diyecek ve *"Musa elbette ki, Yahudilikle emrolunmuş ve Yahudi dininden bir peygamberdir; kendisine Tanrı'dan indirilen Tevrat ise, elbette ki, Yahudi dininin esaslarını içeren bir kitaptır"* şeklinde bir yanıt verecektir.

Karşınızdakini biraz daha yoklamak üzere, *"Peki! İsa kimlerin ve hangi dinin peygamberidir? İncil hangi dinin kutsal kitabı sayılır?"* diye sorduğunuzda, sizi dinleyen kişi, eğer sabrı tükenmemişse, *"İsa, elbette*

ki Hıristiyanlıkla emrolunmuştur. Hıristiyanların peygamberidir; İncil ise, Hıristiyan dininin esaslarını içeren bir kitaptır" şeklinde bir şeyler mırıldanacaktır.

Ancak, bu tür cevaplarıyla Müslüman kişi, hem İslami inançlara ters düştüğünün, hem de dolayısıyla Tanrı'yı ve Muhammed'i inkâr ettiğinin farkında değildir. Çünkü, Muhammed'in bildirmesine göre, Tanrı'nın gönderdiği tek gerçek bir din vardır ki, o da İslamiyettir. İslamiyetten başka "hak dini", "Tanrı dini" diye bir şey yoktur. Daha önce gönderilmiş olan dinler "Yahudilik" ya da "Hıristiyanlık" değil, sadece "Müslümanlık"tır. Bu itibarla Yahudilik ya da Hıristiyanlık gerçek din sayılmaz. Bunun böyle olduğunu anlatmak üzere Muhammed, her şeyden önce *Kur'an*'a, *"Allah katında din şüphesiz İslamiyettir"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 19) ya da *"(İslam dini) Allah'ın yaratılışta verdiği dindir"* (Rûm Suresi, ayet 30) şeklinde ayetler koymuştur. Her ne kadar bazen, *"Bütün dinlerden üstün kılmak üzere peygamberini ve Kur'an ve hak dinle gönderen odur"* (Fetih Suresi, ayet 28) şeklinde ayetler koymakla, yani "bütün dinler" deyimini kullanmakla, sanki İslamdan başka dinler varmış gibi görünürse de, anlatmak istediği şey İslamdan başka dinlerin gerçek din olmayıp, İslamın bunlara üstün bulunduğudur.

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, İslamdan başka bir din indirmedikten başka, İslamdan başka bir din de, peygamber de göndermemiştir. Gönderdiği bütün peygamberleri "Müslümanlıkla" emrolunmuş olarak göndermiş ve onlardan her birine açık bir dille, *"Ey peygamberler!.. Şüphesiz bu Müslümanlık, bir tek din olarak sizin dininizdir; ben de Rabbinizim..."* demiştir (Mü'minûn Suresi, ayet 51-52).

Bu itibarla "Yahudi peygamber" ya da "Hıristiyan peygamber" diye bir şey yoktur. Gelmiş geçmiş bütün peygamberler "Müslüman" peygamberlerdir. Örneğin, *Kur'an*'da, Nuh'un, *"...Müslimlerden olmak üzere emrolundum!"* diye konuştuğu yazılı (Yunus Suresi, ayet 72). Hûd Suresi'nde Tanrı'nın güya, *"Nuh'u kavmine göndermiştik (o da demişti ki... 'Ben size şunu ihtara geldim ki'), ancak Allah'a kulluk edin..."* (Hûd Suresi, ayet 25-26) dediği ve sonra da *"Nuh'a vahyolundu ki, kavminin içinde sana iman edenlerden başka hiç kimse iman etmeyecek"* (Hûd Suresi, ayet 36) diye eklediği, Sâffât Suresi'nin 76. ayetinde *"Andolsun ki,*

Nuh bize seslenmişti de duasını ne güzel icabet etmiştik" dediği ve *"Doğrusu o (Nuh) bizim inanmış kullarımızdandı"* (Sâffât Suresi, ayet 81) diye eklediği anlatılmıştır.

Yine Muhammed'in söylemesine göre, Nuh'tan çok sonra gelen İbrahim de Müslümandır; çünkü *Kur'an*'da Tanrı'nın, *"İbrahim' de şüphesiz, onun (Nuh'un) yolunda olanlardandı"* (Sâffât Suresi, ayet 83) dediği ve ayrıca İbrahim'e, "Müslüman ol!" diye emrettiği yazılı. Bakara Suresi'nde şu var: *"Çünkü Rabbi ona (İbrahim'e), 'Müslüman ol!' demiş; o da, 'âlemlerin Rabbine boyun eğdim' demişti"* (Bakara Suresi, ayet 131). Ayrıca, İbrahim'in ne Yahudi ne de Hıristiyan olmayıp Müslüman olduğunu anlatmak üzere şöyle konuşmuştur: *"İbrahim, ne Yahudi, ne de Hıristiyan idi; fakat o, Allah'ı bir tanıyan dosdoğru bir Müslüman idi; müşriklerden de değildi"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 67). Ancak, burada güçlük arz eden bir şey var ki, o da İbrahim'in, "kitapsız" olarak nasıl ve ne şekilde Müslüman olduğudur! Çünkü, *Kur'an*'da, *"Ey ehl-i kitap! İbrahim hakkında niçin çekişirsiniz? Halbuki Tevrat ve İncil, kesinlikle ondan sonra indirildi..."* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 65) diye yazılıdır. Kendisine kitap verilmediği halde İbrahim, hangi kurallara ve emirlere uymak üzere Müslüman olmuştur? Pek karışık!

Fakat her ne olursa olsun, Muhammed'in söylemesine göre İbrahim, Müslümanlığı kendi oğullarına da vasiyet etmiş, onlar da kendi oğullarına aynı şeyi söylemişlerdir (Bakara Suresi, ayet 131-132; Âl-i İmrân Suresi, ayet 65-66...). Bu nedenle İbrahim'in oğulları İsmail ve İshak, her ikisi de Müslümandır. İshak'ın oğlu Yakub –ki Tanrı güya daha sonra ona İsrail adını vermiştir– kendi oğullarına, *"...Oğullarım! Allah sizin için bu dini (İslamı) seçti. O halde sadece Müslümanlar olarak ölünüz"* (Bakara Suresi, ayet 132) demiş, oğulları da kendisine, *"...Senin ve ataların İbrahim, İsmail ve İshak'ın ilahı olan tek Allah'a kulluk edeceğiz; biz ancak ona teslim olmuşuzdur"* (Bakara Suresi, ayet 133) diye cevap vermişlerdir. Bu nedenle Yakub'un soyundan gelme insanlar (İsrailoğulları) ve peygamberler (örneğin Musa, Harun, Elyesa, Davud, Süleyman, İdris vb...) hep Müslümandırlar. Nitekim *Kur'an*'da yukardaki konuları kanıtlayan pek çok ayet vardır.

Görülüyor ki, yukardaki ayetlere göre Nuh, Muhammed'den çok önce Müslüman peygamber olarak iş görmüşe benzer. Şu durumda "ilk

Müslüman" peygamberlerden biri olması gerekir. Ancak, Muhammed, kendinden çok önce gönderildiğini söylediği İbrahim peygamberi "ilk Müslüman peygamber" saymış ve Nuh'tan ziyade özellikle İbrahim'i kendisine örnek ve rehber edinmek istemiştir. Her ne kadar İbrahim'i, Nuh'un yolundaymış gibi göstermekle beraber,[1] kendisini İbrahim'in dinine yönelikmiş gibi göstermiştir. Gösterirken de İbrahim'in Yahudi, Hıristiyan ya da "putatapan" olmayıp, "hanif bir müslim" ve hem de ilk "hanif müslim" olduğunu bildirmiştir. Örneğin, Âl-i İmrân Suresi'ne koyduğu ayetler şöyledir:

> *"...Ey kitab ehli, İbrahim hakkında niçin tartışıyorsunuz..; İbrahim ne Yahudi ne de Hıristiyandı, ama hanif bir müslimdi..."* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 65, 67).

> *"...İbrahim'in dinine uyun. Hanif olarak... İbrahim putataparlardan değildi"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 95).

Burada geçen "hanif" deyiminin gerçek anlamının ne olduğu pek bilinmez; bu deyim üzerinde İslam dinbilirleri, yüzyıllar boyunca tartışma halindedirler. Fakat, genel olarak bu deyimin "dosdoğru" ya da *"Tanrı'nın tek olduğuna inanan, Tanrı'ya kul olan, namaz kılan, zekât veren vb..."* demek olduğu kabul edilir ki, aslında "müslim kişi" anlamına gelir. Güya Tanrı, Muhammed'i *Kur'an* ile birlikte göndermeden önce Yahudilere ve Hıristiyanlara "hanif" olma yolunda buyruklar göndermiş, kitaplar (*Tevrat* ve *İncil*) vermiş ve örneğin şöyle demiştir:

> *"Kendilerine kitap verilenler... Birer hanif olarak, dini yalnızca Tanrı'ya özgü kılanların tutumuyla Tanrı'ya kulluk etmek, namaz kılmak, zekât vermek yolunda buyruk almışlardı. Dosdoğru din de (düzen) budur işte"* (Beyyine Suresi, ayet 5).

Daha başka bir deyimle İbrahim, Yahudi, Hıristiyan ya da putperest filan değildir; o ilk Müslümandır. Ve Tanrı İbrahim'i kendisine dost edinmiş, onun dinine uyulmasını emretmiş, şöyle demiştir:

1 Örneğin, Sâffât Suresi'nde şöyle yazılı:

"Doğrusu (Nuh) bizim inanmış kullarımızdandı... İbrahim de şüphesiz onun yolunda olanlardandı..." (Sâffât Suresi, ayet 81, 83).

"İyilik yaparak kendini Tanrı'ya veren ve hanif olarak İbrahim'in dinine uyan kimseden daha güzel dinli kim olabilir? Tanrı İbrahim'i dost edinmişti" (Nisâ Suresi, ayet 125).

Bununla da kalmamış, bir de İbrahim'in dininde yüz çevirmenin "kâfir"lik olduğunu bildirmiştir (Bakara Suresi, ayet 130).

Yine Muhammed'in söylemesine göre İbrahim'den sonra gelen bütün "peygamberler", "hanif" olarak İbrahim'in milletine uyan kimseler olmuşlardır. Böyle olunmasını Tanrı emretmiş, bu aynı Tanrı, aynı emri Muhammed'e ve onun kavmine de vermiştir. Örneğin, şöyle demiştir:

"Sonra (Ey Muhammed) 'İbrahim'in milletine (dinine) hanif olarak uy! İbrahim putataparlardan değildi' diye sana vahyettik" (Nahl Suresi, ayet 123).

"De ki, 'Kuşkusuz, beni doğru yola iletti Tanrım. Dosdoğru olan dine, İbrahim'in dinine. Hanîf olarak'..." (En'âm Suresi, ayet 161).

"(Ey Muhammed!) Öyleyse yüzünü (kendini) dine hanif olarak yönelt. Bir yaratılış düzeni ki, Tanrı insanları onun üzerinde yaratmıştır... İşte dosdoğru olan din (düzen) budur. Ne var ki, insanların çoğu bilmez" (Rûm Suresi, ayet 30).

Ayrıca, kendisine ortak koşulmamasını ve *"Allah'ın hanifleri olunmasını"* emretmiştir (Hac Suresi, ayet 30-31).

Görülüyor ki, Muhammed, ilk Müslüman olarak İbrahim'in gönderildiğini, kendisinin de, tıpkı diğer "peygamberler" gibi, İbrahim'in dinine yönelmekle emrolunduğunu bildirmekte.

Yine Muhammed'in bildirmesine göre İbrahim, Kâbe'nin temellerini yükseltmiştir ve bu işi oğlu İsmail ile birlikte yapmıştır (Bakara Suresi, ayet 127). Yaparken de, *"Rabbimiz! İkimizi sana teslim olanlar kıl, soyumuzdan da sana teslim olanlardan bir ümmet yetiştir"* (Bakara Suresi, ayet 128-129) diye yalvarmış ve bunun üzerine Tanrı ona "Teslim ol!" diye buyurmuş ve o da, *"Âlemlerin Rabbine teslim oldum"* demiş ve Müslüman olmuştur (Bakara Suresi, ayet 129-131). "İslamiyet" sözcüğünün "Tanrı'ya teslim olma" anlamına gelmesi bundandır, işte Tanrı, bu gayretlerinin karşılığı olarak İbrahim'e vahiyler göndermiş ve kullarını onun dinine yöneltmiştir (Bakara Suresi, ayet 131).

Müslümanlıkla emrolunduktan sonra İbrahim, biraz önce dediğimiz gibi, bunu güya oğullarına vasiyet etmiş (Bakara Suresi, ayet 132-133) ve Tanrı da bu vasiyeti perçinlemek üzere *"Kendini bilmezden başkası İbrahim'in dininden yüz çevirmez. Andolsun ki dünyada onu seçtik..."* (Bakara Suresi, ayet 130) demiştir.

İbrahim'in oğulları olan İsmail ve İshak, bu vasiyeti yerine getirmişler ve her ikisi de namaz kılan, zekât veren Müslüman kişiler olmuşlardır. *Kur'an*'da, Meryem Suresi'nde İsmail hakkında şöyle yazılıdır:

> *"...(İsmail) sözünde doğru bir kimseydi. Çevresinde bulunanlara namaz kılmalarını, zekât vermelerini emrederdi..."* (Meryem Suresi, ayet 54)

Sâffât Suresi'nde de İbrahim'in diğer oğlu İshak hakkında şöyle yazılıdır:

> *"Doğrusu (İbrahim) inanmış kullarımızdandı. Ona iyilerden olan İshak'ı peygamber olarak müjdeledik. Kendisine İshak'ı mübarek kıldık"* (Sâffât Suresi, ayet 111-113).

İshak'ın oğlu Yakub, daha sonra İsrail adını almış ve İsrailoğulları'nın babası olmuştur;[2] olduktan sonra da İsrailoğullarına, *"Oğullarım, Allah dini size seçti, siz de ancak ona teslim olmuş olarak can verin"* (Bakara Suresi, ayet 132-133) demiş ve onlar da Müslüman olmuşlardır.

Ve işte Muhammed, bu şekilde konuşarak çevresindeki Yahudilere ve Hıristiyanlara, esas itibariyle Müslüman olduklarını yüzlerine vururdu. Onlar, *"Hayır biz Müslüman değiliz, Yahudiyiz ya da Hıristiyanız"* dediklerinde de yalan söylediklerini söyler ve Tanrı'dan daha iyi bilmelerinin mümkün olmadığını anlatmak üzere Tanrı'yı şöyle konuşuyormuş gibi gösterirdi:

> *"(Ey Muhammed onlara)... 'Yoksa İbrahim, İsmail, İshak, Yakub ve torunlarının Yahudi veya Hıristiyan olduklarını mı söylüyorsunuz. Siz mi yoksa Allah mı daha iyi bilir' de..."* (Bakara Suresi, ayet 140).

2 Bu konuda *Tevrat*'ın "Tekvin" (Bap 32: 28) adlı kitabına bakınız.

Bununla da yetinmemiş, fakat *Kur'an*'ın orasına burasına serpiştirdiği ayetlerle, gelmiş geçmiş diğer peygamberlerin de Müslüman olduklarını savunmuştur. Örneğin, Yusuf Suresi'nde Yusuf Peygamber'in, *"...Atalarımı İbrahim, İshak ve Yakub'un dinine uydum"* (Yusuf Suresi, ayet 37) diyerek Müslüman olduğunu ortaya koyduğu görülür.

Meryem Suresi'nde, İdris'in, "Dosdoğru bir peygamber" olduğu anlatılmıştır:

> *"Ey Muhammed! Kitapta İdris'e dair söylediklerimizi de an, çünkü o dosdoğru bir peygamberdi"* (Meryem Suresi, ayet 56; ayrıca bkz. Enbiyâ Suresi, ayet 85).

Elyesa'nın da Müslüman dininden olduğuna ve Müslüman olduğu için Muhammed'in onu (tıpkı İdris için olduğu gibi) anması gerektiğine dair ayetler vardır:

> *"Ey Muhammed... Elyesa'yı da an. Hepsi de iyilerdendir"* (Sâd Suresi, ayet 48).

Bakara ve Yunus surelerinde Musa'nın Müslümanlıkla emrolunduğu ve kendisine *"Hakkı batıldan ayıran kitap"* verildiği yazılıdır. Aynı şeyin kardeşi Harun için yapıldığı açıklanmıştır (Bakara Suresi, ayet 53; Yunus Suresi, ayet 75).

Neml Suresi'nde Davud'a Müslümanlık verildiği ve Tanrı'nın onu, *"Mümin kullarının çoğundan üstün kıldığı"* anlatılmıştır (Neml Suresi, ayet 15).

Yine aynı surede, Süleyman "Peygamber"in de, tıpkı Davud gibi, Müslümanlıkla emrolunduğu, kendisine verilen "ilim" (din) nedeniyle, *"...Bizi, mümin kılan Allah'a hamd olsun"* diye dua ettiği yazılıdır (Neml Suresi, ayet 15; Enbiya Suresi, ayet 79). Üstelik Süleyman, kuşdilini ve ayrıca karıncaların konuştukları dili bilen bir Müslüman peygamberdir (Neml Suresi, ayet 16-22). Ve *Kur'an*'da anlatılanlara göre Süleyman "Peygamber", Sebe Melikesi Belkis denen ve inkârcı bir kavmin hükümdarı olan bir kadını, Müslüman yapmıştır. Hem de zor kullanarak değil, fakat Tanrı'nın kendisine bilgi verdiğini ve bu nedenle Müslüman olduğunu söyleyerek ve ihtişamını göstererek (Neml Suresi, ayet 15-44, 43-44). Bu vesileyle şunu hatırlatmadan geçemeyeceğiz ki, Süleyman,

yukardaki şekilde ve hiç kılıç kullanmadan insanları (hiç değilse Sebe Melikesi'ni) Müslüman yapabilirken, Muhammed, pek küçük bir azınlık hariç, insanları ikna usulleriyle Müslüman yapmış değildir; sadece korkutma usulleriyle genellikle vuruşmalı savaşlar, savaşlardan elde edilen ganimetlerin dağıtımı ya da cennet vaatleri yoluyla İslama sokmuştur. En yakınlarını, örneğin kendisini bir baba gibi yetiştiren amcası Ebu Talib'i bile Müslüman olmaya ikna edememiştir.

Muhammed'in söylemesine göre Meryem oğlu İsa da Müslüman "peygamber" olarak ve Müslümanlığı yaymak üzere gönderilmiştir. Anası Meryem, esasen Müslümanlıkla emrolunmuşlardandır. Nitekim Âl-i İmrân Suresi'nde, Tanrı'nın Meryem'i seçip dünya kadınlarının üstünde kıldığı, kendisine boyun eğip secde etmesini emrettiği bildiriliyor (Âl-i İmrân Suresi, ayet 42-46). Meryem Suresi'nde Tanrı'nın Muhammed'e, *"Ey Muhammed! Kitap'ta, Meryem'i de an.."* (Meryem Suresi, ayet 16) dediği yazılı.

Kur'an'ın birçok yerinde, Meryem'e Tanrı'nın ruhundan üfürdüğü ve Meryem'in de Tanrı'ya boyun eğdiği, onun sözlerini ve kitaplarını onayladığını belirtiliyor. Örneğin, *"...Meryem oğlu İsa Mesih, Allah'ın peygamberi, Meryem'e ulaştırdığı kelimesi ve kendinden bir ruhtur"* (Nisâ Suresi, ayet 171) diye yazılıdır. Aynı doğrultuda olmak üzere, Enbiyâ Suresi'nde Tanrı'nın, *"Mahrem yerini koruyan Meryem'e ruhumuzdan üflemiş, onu ve oğlunu, âlemler için bir mucize kılmıştık. Doğrusu Müslümanlık, bir tek din olarak sizin dininizdir ve ben de Rabbinizim, artık bana kulluk edin"* (Enbiyâ Suresi, ayet 91-92) şeklinde konuştuğu yazılıdır..

Yine Muhammed'in söylemesine göre, Tanrı, İsa'ya belgeler vermiş, onu "Ruhül-Kudüs"le pekiştirmiştir (Bakara Suresi, ayet 87, 253) ve İsa, daha beşikteyken, *"Ben, şüphesiz Allah'ın kuluyum. Bana kitap verdi ve beni peygamber yaptı. Nerede olursam olayım beni mübarek kıldı. Yaşadığım müddetçe namaz kılmamı, zekât vermemi ve anneme iyi davranmamı emretti..."* (Meryem Suresi, ayet 29-33) diye konuşmuştur. Öte yandan İsa'nın yardımcıları, yani "Havariler" de Müslümandırlar, çünkü *Kur'an*'da İsa'nın, *"...Tanrı'ya yönelik olarak benim yardımcılarım kimlerdir?"* şeklindeki sorusuna Havarilerin, *"Biz Tanrı'ya inandık. Tanık ol ki, biz Müslümanlarız"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 52) diye

yanıt verdikleri yazılıdır. Yine *Kur'an*'da Tanrı'nın, Havarilere hitaben *"...'Bana ve peygamberime (İsa'ya) inanın!' diye bildirmiştim"* dediği ve onların da, *"İnandık, bizim Müslüman olduğumuza şahit ol!"* diye karşılık verdikleri yazılıdır (Mâide Suresi, ayet 111-113).

Bu listeyi genişletmek mümkün, fakat söylemek istediğimiz şudur ki, Muhammed, kendisinden önceki bütün peygamberlerin Müslümanlıkla emrolunup İslamı esasları içeren kitaplarla gönderildiklerini, Yahudilere ve Hıristiyanlara Müslüman dininin verilmiş olduğunu bildirmiştir ve *Kur'an*'ı bunun böyle olduğunu kanıtlayan ayetlerle doldurmuştur.

Bu itibarla Yahudilerin ve Hıristiyanların, Müslüman olmayıp Yahudi dininden ya da Hıristiyan dininden olduklarını söylemek *Kur'an*'ı inkâr etmek, Tanrı'ya meydan okumak olur. Nitekim Muhammed, biraz önce belirttiğimiz gibi, İshak'ın, Yakub'un (İsrail'in) ve torunlarının (İsrailoğullarının) Müslüman olmadıklarını söyleyenleri yalanlar ve *"Siz mi, yoksa Allah mı daha iyi bilir?"* diye azarlardı (Bakara Suresi, ayet 140).

Yine *Kur'an*'da yazılanlara göre Tanrı, Muhammed'i, İbrahim'in dinine yöneltmiş ve *"Ey Muhammed! Sana... 'İbrahim'in dinine uy' diye vahyettik"* (Nahl Suresi, ayet 123) demiştir; derken de istemiştir ki, o, kendi ümmeti olan Arapları, İbrahim'in dinine yöneltsin:

> *"Ey Muhammed! De ki 'Allah doğru söyledi, doğruya meyleden İbrahim'in dinine uyun'..."* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 95).

Bu emir üzerine de Muhammed, "...Şüphesiz Rabbim beni, doğruya yönelen... İbrahim'in dinine iletmiştir" (En'âm Suresi, ayet 161) diye konuşmuştur.

Dikkat edilecek olursa, Muhammed, bu sözleriyle kendisini Tanrı tarafından İbrahim'in dinine yöneltilmiş gibi göstermiş, kendisi gibi diğer "peygamber"leri de aynı kökte birleştirmiştir. Bunu yaparken Yahudilere ve Hıristiyanlara gönderildiğini söylediği peygamberlere saygınlık içerisinde bulunmuştur. Birazdan belirteceğimiz gibi bunun nedeni, İslamdan başka din olmadığını anlatmak, Yahudileri ve Hıristiyanları "Müslümanlık" kisvesi altında kendisine bağlamaktır.

I) Muhammed'in Tevrat'a, İncil'e ve Daha Önce Gönderilmiş "Peygamber"lere Karşı Saygılıymış Gibi Görünme Siyaseti

Yukarda değindiğimiz ve birazdan yine değineceğimiz gibi, *Kur'an* ve hadis hükümleri arasında İslamı, Yahudi ve Hıristiyan dinlerine, bu dinlerin peygamberlerine ve kitaplarına karşı hoşgörülü ve saygılıymış gibi gösterenleri vardır. Ancak, bu hükümler, Muhammed'in, başka dinlere ve farklı inançtakilere karşı hoşgörülü olmasından değil, Yahudileri ve Hıristiyanları kazanmak, kendisini onlara peygamber olarak kabul ettirmek amacıyla uyguladığı taviz siyasetinin sonucu olmak üzere konmuştur; bu siyasetin başarısız kalması nedeniyle, daha sonra, yine onun tarafından geçersiz kılınmıştır.

Ve işte İslamı, sanki başka dinlere karşı hoşgörülüymüş gibi göstermeye çalışanlar, bu yukarda değindiğimiz hükümlere sarılırlar. Fakat, sarılırken bu hükümlerin neden dolayı konmuş olduğunu, gerçek anlamının ne olduğunu ve ne şekilde geçersiz sayılmak gerektiğini bilmezler; bilseler de bilmez görünürler.

Bu hükümler arasında Yahudilerin ve Hıristiyanların, Tanrı'ya ve ahiret gününe inanmak şartıyla, tıpkı Müslümanlar gibi, Tanrı katında mükâfatlandırılacaklarına dair olanları vardır ki, bunlardan biri şöyledir:

> *"İnananlar, Yahudi olanlar, Hıristiyanlar ve Sabiilerden Allah'a ve ahiret gününe inanıp yararlı iş yapanların ecirleri Rablerinin katındadır. Onlar için artık korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir..."* (Bakara Suresi, ayet 62; Mâide Suresi, ayet 69).

Yine bunun gibi Tanrı'nın, Yahudilere ve Hıristiyanlara itibar ettiğine ve onlara kendi içlerinden peygamberler seçip, kendi dillerinde kitaplar gönderdiğine dair hükümler vardır. Örneğin, A'râf Suresi'nde Tanrı'nın Musa'yı, "peygamber" olarak seçtiğine dair, *"Ey Musa, verdiklerimle ve sözümle seni insanlar arasından seçtim..."* yazılıdır (A'râf Suresi, ayet 144). Ayrıca, Yahudilerle ilgili olarak Tanrı'nın güya şu şekilde konuştuğu yazılıdır:

> *"Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimet ve ve sizi dünyalardan üstün tuttuğunu hatırlayın"* (Bakara Suresi, ayet 122).

"Biz İsrailoğullarına kitap, hüküm ve peygamberlik verdik... Onları dünyalara üstün kıldık..." (Bakara Suresi, ayet 47; Câsiye Suresi, ayet 16).

"...İsrailoğullarından söz aldık, onlara peygamberler gönderdik..." (Mâide Suresi, ayet 70).

Hıristiyanlarla ilgili olarak da şuna benzer ayetler bulunur:

"...'Biz Hıristiyanız' diyenlerden de söz almıştık" (Mâide Suresi, ayet 14).

Yine bunun gibi Tanrı'nın, Muhammed'den önce Yahudilere ve Hıristiyanlara gönderdiği peygamberlere de vahyedip, onlar aracılığıyla kitaplar verdiğine dair ayetler vardır. Örneğin, İbrahim'in, kendi kavmini uyarmak üzere gönderildiğine dair olan bir ayette şöyle yazılıdır:

"...İbrahim'i de gönderdik. Milletine, 'Allah'a kulluk edin, ondan sakının...' dedi" (Ankebût Suresi, ayet 16).

"...İbrahim'i biz gönderdik... Soyundan gelenlere peygamberlik ve kitap verdik..." (Hadîd Suresi, ayet 26).

Öte yandan *Tevrat*'ın ve *İncil*'in "yol gösterici" ve "nurlandırıcı" nitelikte "kutsal kitap"lar olduğuna dair hükümler var. Örneğin, Bakara Suresi'nde şöyle yazılıdır:

"...Musa'ya, hakkı batıldan ayıran kitabı vermiştik" (Bakara Suresi, ayet 53).

"Doğrusu biz yol gösterici ve nurlandırıcı olarak Tevrat'ı indirdik... (Peygamberleri) Yahudi olanlara onunla... hükmederlerdi" (Mâide Suresi, ayet 44).

En'âm Suresi'nde de *Tevrat*'ın, insanlara bir "nur ve hidayet" olmak üzere Musa'ya indirildiği yazılıdır (En'âm Suresi, ayet 91).

İncil'in de "hidayet (doğru yol gösterici), ışık (verici) ve kendinden önce gelmiş olan *Tevrat*'ı onaylayıcı" kitap olduğu (Mâide Suresi, ayet 46) belirtilmiştir. Nisâ Suresi'nde *Zebur*'un Davud'a verildiği anlatılıyor:

"Nuh'a... İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, torunlarına, İsa'ya, Eyyub'a, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a vahyettiğimiz gibi, ey Muhammed sana da vahyettik. Davud'a da Zebur verdik" (Nisâ Suresi, ayet 163).[3]

Hıristiyanlarla ilgili örnekler arasında, Tanrı'nın güya İsa hakkında, *"(İsa'yı) insanlar için bir mucize ve katımızdan da bir rahmet kılacağız"* (Meryem Suresi, ayet 21) şeklinde konuştuğunu ve onu, daha anasının (Meryem'in) karnındayken şerefli kıldığını belirten ayetler var. Ayrıca Meryem'i yüceltir görünen hükümler bulunmakta. Örneğin, Nisâ Suresi'nde, *"...Meryemoğlu İsa Mesih, Allah'ın peygamberi, Meryem'e ulaştırdığı kelimesi ve kendinden bir ruhtur"* (Nisâ Suresi, ayet 171) diye yazılıdır.

Yine *Kur'an*'da, Muhammed'in, diğer peygamberlerle kardeş olduğuna ve bu nedenle onları yücelterek anması gerektiğine dair hükümler yer almıştır ki, bunlardan İbrahim'le ilgili bir örnek şöyledir:

"Ey Muhammed!, Kitapta İbrahim'e dair anlattıklarımızı da an; o şüphesiz dosdoğru bir peygamberdi" (Meryem Suresi, ayet 41).

Bunun gibi ayrıca *"Ey Muhammed! Musa'yı da an", "Ey Muhammed İsmail'i de an", "Ey Muhammed İshak'ı da an"* ya da *"Ey Muhammed İsa'yı da an"* şeklinde ayetler vardır.

Bu doğrultuda olmak üzere, ayrıca Muhammed'in, *Kur'an* olmadan söyledikleri (hadisler) var. Ebu Hüreyre'nin rivayetine dayalı bir hadise göre, Muhammed, kendisi de dahil olmak üzere, gelmiş geçmiş bütün paygamberlerin "Anaları ayrı, babaları bir evlatlar" olup, aynı dine (İslama) mensup bulunduklarını bildirmiş ve bu vesileyle İsa'ya çok yakın olduğunu belirtmiştir. Örneğin, bir hadisinde, *"Ben Meryem oğlu İsa'ya, dünya ve ahirette nas'ın en yakınıyım. Esasen peygamberler baba bir kardeştirler, anaları ayrıdır..."*[4] demiş, bir başka vesileyle de İbrahim'i, kendi babası olarak tanımlamıştır.

Bu örnekleri çoğaltmak mümkün, fakat söylemek istediğimiz şudur ki, İslamın diğer dindekilere karşı kardeşlik duygularıyla dolu olduğunu, diğer dinlerin peygamberlerini "ulu" saydığını, bu itibarla

3 Bu konudaki hadisler için bkz. *Sahih-i Buharî*..., Hadis No. 1702, c.11, s.103.
4 Hadisler için bkz. *Sahih-i Buharî*.... c.9, s.179 vd...

hoşgörü dini olduğunu iddia edenler, bu yukardaki hükümleri ve benzerlerini örnek olarak verirler. Oysa ki, aslında bu hükümler bu amaçla konmuş değildir. Sadece Muhammed'in, kendisini Yahudilere ve Hıristiyanlara peygamber olarak kabul ettirebilmek amacıyla koymuş olduğu şeylerdir. Yahudilerin ve Hıristiyanların peygamberlerini yüceltir görünürken, onları farklı dinlerin peygamberleri olarak değil, "Müslüman peygamberler" olarak göstermiştir. Kendisini de bu peygamberlerin en sonuncusu ve en üstünü olarak tanıtmıştır; bu yoldan kendisini Yahudilere ve Hıristiyanlara "peygamber" olarak kabul ettirebileceğini hesaplamıştır. Yine aynı şekilde *Tevrat*'ı ve *İncil*'i, "nurlandırıcı" ya da "yol gösterici" kitaplar şeklinde "kutsal" sayıp yüceltirken, bunları farklı dinlerin kitapları olarak değil, *Kur'an*'ın daha önce gönderilmiş şekli olarak göstermiştir. Böylece Yahudileri ve Hıristiyanları *Kur'an*'a inandıracağını sanmıştır.

II) Kur'an'ın, İslamdan Başka Din ve İnançlarla İlgili Hükümleri Arasındaki Çelişkiler!

İslamdan başka dinlerle ve bu dinlerin kitaplarıyla ilgili olmak üzere *Kur'an*'da yer almış olan ayetler, hem birbirleriyle çelişir şekilde sıralanmıştır hem de anlaşılmazlıklarla doludur. Örneğin, Yahudileri ve Hıristiyanları (ve Sabiileri), kendi inançları nedeniyle öven, fakat ayrıca yeren ayetler vardır. Yine bunun gibi, *Tevrat*'ı ve *İncil*'i "nurlandırıcı" ve "yol gösterici" gibi gösteren, Yahudilerin ve Hıristiyanların, kendilerine verilen bu kitaplara göre davranmalarını öngören hükümler yanında, bu kitapların onlar tarafından tahrif edildiğini, bu nedenle de *Kur'an*'a uymalarını emreden hükümler vardır. Şöyle ki:

Bakara Suresi'nde, Yahudilerden ve Hıristiyanlardan "Tanrı'ya ve ahiret gününe inanan, yararlı iş yapanların", Tanrı katında mükâfatlandırılacakları yazılıdır:

> *"Şüphesiz inananlar, Yahudi olanlar, Hıristiyanlar ve Sabiilerden Allah'a ve ahiret gününe inanıp yararlı iş yapanların ecirleri, Rablerinin katındadır. Onlar için artık korku yoktur; Onlar üzülmeyeceklerdir"* (Bakara Suresi, ayet 62; Mâide Suresi, ayet 5).

Dikkat edileceği gibi burada hem "inananlar"dan, hem de "Yahudi" ve "Hıristiyan" olanlardan, Sabiilerden söz edilmekte, sanki hangi dinden olursa olsun, her insanın "Allah'a ve ahiret gününe inanmak şartıyla", Tanrı mükâfatlarına erişecekleri bildirilmektedir.

Ancak, Âl-i İmrân Suresi nde, Yahudiliğin ve Hıristiyanlığın gerçek din olmadığını, Yahudilerin ve Hıristiyanların "cehennem"lik sayıldıklarını açıklayan bir hüküm şöyledir:

> *"...Kim İslamiyetten başka bir dine yönelirse, onunki kabul edilmeyecektir; o ahirette ziyana uğrayanlardandır"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 85).

> *"Kim İslamiyetten başka bir dine yönelirse sapıklardandır"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 83, 85).

Öte yandan Yahudiler ve Hıristiyanlar sadece sapıklıkla, sadece gelecek dünyaların cehennem ateşleriyle tehdit olunmazlar; fakat aynı zamanda bu yeryüzü cezalarına da layık sayılırlar. Zira Tanrı onlara karşı savaş açılmasını, eğer Müslümanlığı kabul etmezlerse kafa parası (cizye) vermeye zorlanmalarını ve vermeyecek olurlarsa boğazlanmalarını emretmiştir (Tevbe Suresi, ayet 29).

Görülüyor ki, ortada bir çelişki var! Bu çelişkiyi gidermek için birtakım dolambaçlı yollara başvurulur. Örneğin denir ki, Yahudilerin ve Hıristiyanların Tanrı mükâfatlarına mazhar olacaklarına dair olan hükümler (örneğin, Bakara Suresi, ayet 62), kendilerine ters düşen diğer hükümlerle (örneğin, Âl-i İmrân Suresi, ayet 83, 85) ortadan kaldırılmıştır. Bir başka çözüm de şudur: Denir ki Yahudilerin ve Hıristiyanların cennete gidebileceklerini öngören ayetler kaldırılmamıştır; fakat bunlardan anlaşılması gereken şey, cennete girebilmenin Müslüman olma şartına bağlı bulunduğudur, yani ister Yahudi, ister Hıristiyan ve isterse Sabii olsun, her insan, kendi "sapık" dinini terk edip Müslüman olmakla cennete girme hakkını kazanabilecektir.

Konumuzla ilgili olarak *Kur'an*'daki diğer bir çelişki, Yahudileri ve Hıristiyanları hem yücelten, hem de küçülten ayetlerle kendisini belli eder. Örneğin, *"Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimeti ve sizi dünyalardan üstün tuttuğumu hatırlayın"* (Bakara Suresi, ayet 122); *"İsra-*

iloğullarından söz aldık, onlara peygamberler gönderdik" (Mâide Suresi, ayet 70) diye yazılıdır. Hıristiyanlar hakkında da şöyle yazılıdır: *"Biz Hıristiyanız diyenlerden de söz almıştık"* (Mâide Suresi, ayet 14).

Fakat buna karşılık Tanrı'nın, Yahudilere ve Hıristiyanlara lanet savuran sözleri de vardır:

> *"Ey inananlar! Allah'ın gazabına uğramış milleti dost edinmeyin!"* (Mümtehine Suresi, ayet 13).

> *"Ey inananlar, Yahudilerle Nasıranileri dost edinmeyin"* (Mâide Suresi, ayet 51).

Bir başka çelişki, *Tevrat* ve *İncil* konusundadır. Her ümmete kendi dilinde kitap verdiğini söyleyen, *"Kendilerine apaçık anlatabilsin diye, her peygamberi kendi milletinin diliyle gönderdik"* (İbrahim Suresi, ayet 4) diyen Tanrı, Yahudilere *Tevrat*'a uymalarını, Hıristiyanlara da *İncil*'e göre hareket etmelerini emreder.

> *"İçinde Allah'ın hükmü bulunan Tevrat yanlarında olduğu halde nasıl seni hakem kılıyorlar da sonra, bunun arkasından yüz çeviriyorlar... Doğrusu biz yol gösterici olarak Tevrat'ı indirdik... Peygamberler, Yahudi olanlara onunla hükmederlerdi... Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin ta kendileridir"* (Mâide Suresi, ayet 43-44).

> *"İncil'e inananlar, Allah'ın onda indirdiğiyle (hükümler) hükmetsinler..."* (Mâide Suresi, ayet 47).

Daha başka bir deyimle, Tanrı güya *Tevrat*'ı ve *İncil*'i, İslami esasları kapsar şekilde göndermiştir. Bu nedenle, Yahudilere ve Hıristiyanlara, kendilerine gönderilen bu kitaplar gereğince iş görmelerini emretmektedir.

Ancak, bu aynı Tanrı, hani sanki bu söylediklerini geçersiz bilircesine, Yahudilere ve Hıristiyanlara, sadece *Kur'an*'a uymalarını emreder. Örneğin şöyle der:

> *"Ey İsrailoğulları... elinizde bulunan Tevrat'ı teyit ederek indirdiğim Kur'an'a inanın (uyun)..."* (Bakara Suresi, ayet 40, 41, 91; ayrıca bkz. Hûd Suresi, ayet 17 vd...).

Yani, Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, hem bir yandan, *"...Biz yol gösterici olarak Tevrat'ı indirdik... Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir"* şeklinde konuşmakta, bir yandan da bu konuştuğunu geçersiz kılarcasına, *"Tevrat'ı teyit ederek indirdiğim Kur'an'a uyun.."* (Bakara Suresi, ayet 40; Hûd Suresi, ayet 17) diye eklemektedir. Hem bir yandan, *"İncil sahipleri, Allah'ın onda indirdikleriyle hükmetsinler"* (Mâide Suresi, ayet 47) diye bildirmekte, hem de *İncil* sahiplerine *Kur'an*'a uymalarını söylemekte! Çünkü, güya Yahudiler ve Hıristiyanlar, kendilerine verilen kitapları değiştirmişler, "tahrif" etmişlerdir (Bakara Suresi, ayet 75-79, 85-86; Mâide Suresi, ayet 13-41 vb...).

Pek güzel, ama eğer Yahudiler ve Hıristiyanlar, kendilerine verilmiş olan kitapları tahrif ettilerse, onlara, *"Size verdiğim kitaplarla, Tevrat ve İncil ile, amel edin"* demenin anlamı olur mu?

III) Yukardaki Çelişmelerin Nedeni

Yukardaki açıklamadan anlaşılacağı gibi, Muhammed, Yahudiliğin, Hıristiyanlığın ve Sabiiliğin, hatta "putperestliğin" de ayrı birer din olduğunu gösterir ayetler koyarken, örneğin, *"Sizin dininiz size, benim dinim banadır"* (Kâfirûn Suresi, ayet 6) şeklinde konuşurken, bunlara ters düşer nitelikte ayetler koymaktan da geri kalmamıştır; İslamdan başka gerçek din diye bir şey olmadığını söylemiştir (örneğin, Âl-i İmrân Suresi, ayet 19, 83, 85).

Yine bunun gibi, bir yandan *Tevrat*'ın ve *İncil*'in, Yahudilere ve Hıristiyanlara "hidayet" (yol gösterici), "ışık" olmak üzere gönderildiğini ve kendi kitaplarına göre hareket etmelerini söylerken, diğer yandan da bu kitapların onlar tarafından tahrif edildiğini ve bu nedenle *Kur'an*'a uymaları gerektiğini bildirmiştir.

Kuşkusuz ki, bütün bunlar birbirleriyle çelişen şeylerdir. Bu çelişkilerin nedenlerini kısaca özetleyelim:

Daha önce belirttiğimiz gibi Muhammed, kendisini peygamber olarak ilan ettiği zamanlar, İslamdan başka inançta olanları "ehl-i kitab" ve

"ehl-i şirk" diye iki grupta toplamıştır. "Ehl-i kitab", kendilerine daha önce Tanrı tarafından kitap (örneğin, *Tevrat* ve *İncil*) verilmiş olanlardır ki, Yahudileri, Hıristiyanları ve Sabiileri kapsar. "Ehl-i şirk" ise, puta (ilahlara) tapanlar, yani Tanrı'ya eş koşanlardır ki, *Kur'an*'da "müşrikler" diye geçer ve genellikle İslama girmeyen Araplara atıftır.[5] Daha henüz güçlenmediği ve kendisini sadece Arap kavmine gönderilmiş bir peygamber olarak gördüğü dönemde Muhammed, ehl-i kitab'ın kendilerine özgü dine sahibi olduklarını benimser görünmüş, örneğin şöyle demiştir:

> *"Şüphesiz, inananlar, Yahudiler, Hıristiyanlar ve Sabiilerden Allah'a ve ahiret gününe inanıp, yararlı iş yapanların ecirleri Rablerinin katındadır. Onlar için artık korku yoktur"* (Bakara Suresi, ayet 62).

Yukarda belirttiğimiz gibi, sadece "ehl-i kitab'ın" değil, "müşrikler"in de (puta tapanların), kendilerine özgü dinleri ve inançları olduğunu kabul edercesine, *"Sizin dininiz size, benim dinim bana"* (Kâfirûn Suresi, ayet 6) diye konuşmuştur.[6]

Ancak, güçlenmeye başlayınca ve kendisini Araplardan başka kavimlere, özellikle Yahudilere ve Hıristiyanlara peygamber olarak kabul ettirme hevesine kapılınca iş değişmiştir. Bu andan itibaren İslamdan başka gerçek din olmadığı fikrini işlemeye girişmiş ve örneğin *Kur'an*'a, *"Tanrı katında tek gerçek din İslamiyettir"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 19); *"...Kim İslamiyetten başka bir dine yönelirse, onunki kabul edilmeyecektir..."* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 85); *"Allah'ın dininden başka din mi arzu ediyorlar? Oysa gökte ve yerde kim varsa, ister istemez ona dönecektir"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 83) şeklinde ayetler yerleştirmiştir.

Bunu yaparken, Yahudilere ve Hıristiyanlara daha önce gönderilmiş olan peygamberlerin hep Müslüman olduklarını, onlar aracılığıyla in-

5 Bu konuda bkz. *Sahih-i Buhari*..., c.12, s.25.

6 Bu ayeti, *"Sizin putlarınız size, benim tektanrı inancım bana"* şeklinde yorumlayanlar vardır. Fakat, esas itibariyle Muhammed'in söylediği şey, *"Sizin olsun dininiz; sizin yaptıklarınızın bütün mesuliyeti, hesabı, cezası, vebali suf size aittir; ben ondan tamamen beriyim..."* şeklindedir. Bu açıklama için Elmalılı Hamdi Yazır'ın *Kur'an* çevirisine bakınız (Kâfirûn Suresi, ayet 1-6).

dirilen kitapların (*Tevrat* ve *İncil*), hep Müslümanlığın temel esaslarını kapsadığını söylemiştir. Daha başka bir deyimle, Yahudiliğin ve Hıristiyanlığın "gerçek" din olmadığını, Tanrı dini olarak İslamdan başka din bulunmadığını bildirmiş, bu itibarla kendisinin onlar tarafından peygamber olarak ve *Kur'an*'ın da temel kitap olarak tanınmasını istemiştir. Ancak, onları ikna edememiş, edemeyince de düşmanlık ve saldırı siyasetine yönelmiştir. Bu amaçla *Kur'an*'a soktuğu ayetler arasında, *"Ey Müslümanlar, Yahudileri ve Hıristiyanları dost olarak benimsemeyin; onlar birbirlerinin dostudur. Sizden kim onlara dost olursa, o da onlardandır..."* (Mâide Suresi, ayet 51); *"...Allah onları (Yahudileri ve Hıristiyanları) yok etsin..."* (Tevbe Suresi, ayet 30); *"Kitap verilenlerden (Yahudiler ve Hıristiyanlar)... (İslamı) din edinmeyenlerle; boyunlarını büküp kendi elleriyle cizyè (kafa parası) verene kadar savaşın..."* (Tevbe Suresi, ayet 29); *"...Yalnız Allah'ın dini (İslamiyet) kalana kadar onlarla savaşın..."* (Bakara Suresi, ayet 193) şeklinde olanları vardır.

Yaşamının Medine'deki son sekiz on yıllık dönemi boyunca, bir yandan İslamdan başka gerçek din bulunmadığını ve başka dine yönelenlerin sapık sayılacaklarını söylerken, diğer yandan da onlara (ve özellikle Yahudilere) karşı savaşlara girişmiş, onların köklerini kazımak istemiştir.

Özetlemek gerekirse denilebilir ki, başka dinlere karşı tutumu itibariyle Muhammed'in peygamberlik öyküsünün üç farklı safhası vardır:

1) İlk başlarda kendisini sadece Araplara gönderilmiş peygamber olarak ilan eder. Ederken de diğer ümmetlere kendi içlerinden peygamberler, kendi dillerinden kutsal kitaplar (*Tevrat* ve *İncil* gibi) verildiğini söyler. Henüz güçsüz olduğu için gerek müşriklere (puta tapan Araplara) ve gerek "Yahudilere ve Hıristiyanlara" karşı, nispeten yumuşak bir siyaset izler.

2) İkinci safhada kendisini sadece Arapların değil, aynı zamanda diğer ümmetlerin (özellikle Yahudilerin ve Hıristiyanların) peygamberi olarak göstermeye çalışır. İslamdan başka gerçek bir din olmadığını (Enbiyâ Suresi, ayet 92), bütün insanlara bu dinin verildiğini, fakat buna rağmen insanların bölüklere ayrıldıklarını (Enbiyâ Suresi, ayet 93), *Kur'an*'ın, *Tevrat* ve *İncil*'i "tasdik" eden son kitap olduğunu, Ya-

hudilerin, Hıristiyanların *Kur'an*'a uymaları ve Müslüman olmaları gerektiğini anlatır. Bu arada Tanrı'ya ortak koşanlara (putperestlere –ki "müşrik" diye tanımlanmışlardır–) karşı yok etme siyasetine girişir; onları "Müslümanlık" ile "ölüm" şıklarından birini seçme zorunluluğu karşısında bırakır

3) Ve nihayet üçüncü safhada, İslamdan başka dine ve inanca yönelik olanları "sapık" sayıp, onlara karşı ölüm ve dehşet siyasetine yönelir. Aşağıdaki bölümlerde bu konular ele alınmıştır.

İSLAM ŞERİATININ DİĞER DİNLERE KARŞI HOŞGÖRÜLÜYMÜŞ GİBİ GÖRÜNMESİNİN NEDENLERİ

İslamı, başka din ve inançtakilere karşı hoşgörülü ve saygılıymış gibi gösteren hükümlerin konuş nedenlerini ve geçersizliğini anlayabilmek için Muhammed'in henüz güçlü bulunmadığı döneme kısaca göz atmamız gerekir.

I) İlk Başlarda Muhammed Kendisini, Sadece Araplara Gönderilen ve "Müslümanlıkla İlk Emrolunan" Peygamber Olarak Tanımlar

İslam kaynaklarının bildirdiğine göre, Muhammed, yirmi beş yaşına gelip de varlıklı bir kadın olan Hatice ile evlenene kadar, parasız pulsuz, ömrünü çobanlıkla geçiren, hiç kimsenin önem ve değer vermediği bir kimseydi. Kırk yaşına gelinceye kadar bu önemsizlik içerisinde kalmış ve sonra "peygamberliğini" ilan etmiştir. Her ne kadar İslam kaynakları onun, daha henüz dokuz yaşındayken, amcası Ebu Talib ile birlikte iş seyahatlerine çıktığını, alışveriş için Kureyş ticaret kervanıyla Şam'a gittiğini ve bir defasında Şam toprağında Basra denen bir yerdeki manastırda yaşayan Bahira adındaki bir Hıristiyan rahip tarafından peygamber olacağının haber verildiğini söylerlerse de,[1] bütün bunları abart-

1 İslam kaynaklarının bildirmesine göre, güya Bahira, Kureyş kervanı yaklaşırken, bütün ağaçların ve taşların Muhammed'e secde ettiklerini ve gökteki bir bulutun da onu gölgelediğini, bütün bunların peygamberlik alameti olduğunu söyleyerek, *"İşte bu çocuk, âlemler Rabbi'nin elçisidir. Tanrı bu çocuğu âlemlere rahmet olmak üzere gönderecektir"* demiştir. Taberi ve İbn İshak gibi kaynaklara göre Muhammed, çobanlık yaptığı yıllarda Tanrı'nın kendisini kötülüklerden koruduğunu ve örneğin gece eğlencelerinde bulunmak amacıyla gittiği evlerde kendisine uyku musallat ettiğini, bu yüzden hiçbir kötü işe teşebbüs etmediğini söylemiştir. Bkz. Taberi, *Milletler ve Hükümdar Tarihi*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1966, c.2, s.62-68.

ma şeyler olarak kabul etmek gerekir. Çünkü, bu hikâye, dokuz yaşındayken peygamber olacağı Tanrı tarafından bildirilen Muhammed'in peygamberliğinin, neden dolayı kırk ya da kırk üç yaşına varıncaya kadar geciktirildiğini[2] ve bütün bu süre boyunca neden dolayı putlara tapar olduğunu ya da Arap ümmetinin putperestlik içerisinde bırakıldığını açıklamaya yetmez.

Öte yandan Hatice ile evlendiği tarihe gelinceye kadar, Muhammed'in, ne Yahudilik, ne Hıristiyanlık ne de bu dinlerin peygamberleri hakkında pek bilgisi olmadığı anlaşılmaktadır. Bütün bildiği şey, onların, Araplardan farklı şekilde ibadet ettikleri ve farklı geleneklere sahip bulundukları'ydı. Hatırlatalım ki, o dönemlerde Mekke'de bir miktar Yahudi ve Hıristiyan yaşamaktaydı. Hıristiyanlık ve Yahudilik hakkındaki ilk bilgilere Muhammed, Hatice'nin hizmetine girdikten ve onun kervanlarını Suriye'ye götürmeye başladıktan sonra ulaşmıştır.

Esasen Hatice'nin ailesi ve yakınları içerisinde Hıristiyan dinine mensup olan kimseler vardı. Bunlardan biri Hatice'nin "amcazadesi" (amca oğlu) diye bilinen Veraka bin Nevfel adında biriydi. *İncil*'i ve *Tevrat*'ı çok iyi bilirdi. Ve işte Muhammed ondan, Tanrı'nın İsrailoğulları'na kendi içlerinden peygamberler seçtiğini, kendi dillerinden *Tevrat*'ı verdiğini, aynı şekilde Hıristiyanlara İsa'yı ve *İncil*'i gönderdiğini ya da buna benzer bilgiler edinmiştir.[3]

Muhammed, bütün bunları öğrenmekle, Yahudilere ve Hıristiyanlara peygamberler ve kitaplar gönderilmişken bu "inayetin" Araplara tanınmadığını görerek, kendisini Araplara gönderilmiş "peygamber" olarak ilan etmeyi düşünmüş olmalıdır. Söylemeye gerek yoktur ki, Hatice'nin kervanlarını götürüp getirmektense, çok daha "ünlü" ve çok daha bereketli bir mesleğe, örneğin "peygamberlik" işine girişmekten daha isabetli bir şey olamazdı. Hele *Tevrat*'tan, Musa'nın Tanrı'dan geldiğini söyleyerek İsrail'e aktardığı şeyleri öğrenmekle, bu kararlılığı biraz daha güçlenmiş olmalıdır.[4]

2 İslam kaynakları, Muhammed'in hangi yaşta "peygamber"liğini ilan ettiğini kesin olarak ortaya koymazlar. Kimi rivayete göre 40 yaşında, kimi rivayete göre 43 yaşında ilan etmiştir. Bkz. Taberi, *age*. c.2, s.83-85.

3 Ayşe'nin rivayetine göre Muhammed, peygamber olacağı haberini Varaka'dan öğrenmiştir. Bkz. *Sahih-i Buhari*..., c.1, s.12.

4 Bu konuda bkz. *Tevrat*'ta, "Musa'nın beşinci kitabı" olarak yer alan "Tesniye" adlı kitap; özellikle Bap 20: 13-15.

Ve işte bundan dolayıdır ki, kervan işini bir kenara bırakır ve nasıl olsa şimdilik Hatice'nin bol geliriyle geçinip gideceğini hesaplayarak "uhreviyet"le uğraşmaya başlar. Bunun böyle olduğunu, o, kendi ağzıyla ortaya koymuş ve şöyle demiştir:

> *"...Yoksul olduğum zamanlar Hatice benimle kendi varlığını paylaştı."*[5]

Nitekim yalnızlık arayarak civardaki dağ arkalarına gitmesi, oradaki bir mağaraya sığınıp günlerini geçirmesi, ağaçların ve taşların kendisine selam verdiğini bildirmesi,[6] Cibril'in Tanrı'dan vahiy getirdiğini söylemesi, nihayet bir gün evine dönüp, "Beni sarıp örtünüz" diyerek kendinden geçmesi, soğuk terler dökmesi ve böylece kendisini peygamberlikle görevlendirilmiş olarak göstermesi,[7] kırk (ya da kırk üç) yaşındaki yaşam hikâyesinin kısa özetidir.

II) İlkönceleri Kendisini Bütün Arapları Değil, Sadece Mekkelileri (Kureyşlileri) ve Çevresindekileri Uyarmak Üzere Gönderilmiş "Peygamber" Olarak Gösterir. Az Sonra Bütün Arapların "Peygamberi" Olarak Görünür

Her şeyden önce şunu belirtelim ki, peygamberliğini ilan ederken, Muhammed'in aklından "Bütün insanlara gönderilmiş peygamber" olma fikri geçmemiştir. Sadece Arapların peygamberi olmayı düşünmüştür. Hatta bütün Arapların da değil, sadece Ummu'l-Kura ("köylerin anası") diye bilinen Mekke'ye ve çevresine gönderilmiş "peygamber" olarak tanıtmıştır. Tanıtırken de, En'âm Suresi'ne koyduğu bir ayetle, Tanrı'nın kendisini "İlk Müslüman peygamber" olarak gönderdiğini anlatmıştır:

5 Kaynaklar için bkz. İlhan Arsel, *Şeriat ve Kadın*, Kaynak Yayınları, 15. basım, İstanbul, 1997, s.344.

6 Arap kaynaklarının bildirmesine göre, *"Tanrı onu... peygamberlikle şereflendirmeyi irade ettiği vakit. Muhammed insanlardan uzaklaşır ve evlerin görünmeyeceği yerlere, dağ arkalarına ve ovaların içlerine dalar; yanlarından geçtiği her ağaç ve taş, 'Ey Tanrı elçisi, sana esenlikler dileriz' diye onu selamlar. O, sağına, soluna ve arkasına bakar, kimseyi görmezdi..."* Bu alıntı için bkz. Taberi, *age*, 1966, c.2, s.87.

7 Bu konudaki hadisler için bkz. *Sahih-i Buharî*.... c.1, s.1-9.

"(Ey Muhammed) 'Doğrusu ben ilk Müslüman olmakla emrolundum' de..." (En'âm Suresi, ayet 14).

Bunu yaparken, ilk Müslüman peygamber olarak Kureyşlilere ve sırf onların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla gönderildiğini anlatmak üzere *Kur'an*'a "Kureyş" Suresi'ni koyar. Bu sureye göre, Tanrı güya, Kureyş kabilesinin yaz ve kış yolculuklarında uzlaşması ve anlaşması için gerekli önlemler aldığını, Kâbe halkını korkudan azade kıldığını, yoksul ve aç olanlarını doyurduğunu bildirmektedir. Bu iyilikler karşılığında da Tanrı, onlardan kendisine "kul"luk olmalarını istemektedir. Sure aynen şöyledir:

"Kureyş kabilesinin yaz ve kış yolculuklarında uzlaşması ve anlaşması sağlanmıştır. Öyleyse kendilerini açken doyuran ve korku içindeyken güven veren bu Kâbe'nin Rabbine kulluk etsinler" (Kureyş Suresi, ayet 1-4).

Bundan başka Tanrı, yine Muhammed'in söylemesine göre, Mekke ve çevresindekileri Arapça yazılı bir *Kur'an* ile uyarmak istemiş, bu kitabı Muhammed'e vahyetmiştir. Vahyederken de şöyle demiştir:

"Bu indirdiğimiz... Mekkelileri ve çevresindekileri uyaran mübarek kitaptır..." (En'âm Suresi, ayet 92).

Gönderdiği bu kitabın Arapça olarak hazırlandığını anlatmak üzere de şöyle demiştir:

"Ey Muhammed!.. Mekke'de ve çevresinde bulunanları... uyarman için, sana Arapça okunan bir kitap vahyettik..." (Şûrâ Suresi, ayet 7).

Muhammed'in anlatmasına göre, Tanrı, *"Arapça okunan bir kitap"* göndermiştir; çünkü başka bir dilden göndermiş olsa, Araplar, *"Bize anlamadığımız bir dilde kitap nasıl verilir?"* diye haklı olarak söyleneceklerdir. Bunun böyle olduğunu anlatmak için Tanrı'nın şöyle konuştuğunu söyler:

"Eğer biz onu, yabancı dilden bir Kur'an kılsaydık, diyeceklerdi ki, 'Ayetleri tafsilatlı şekilde açıklanmalı değil miydi? Araba yabancı dilden (kitap) olur mu?..." (Fussilet Suresi, ayet 44).

Görülüyor ki, Tanrı, Muhammed'in söylemesine göre, sırf Mekke'de ve civarında yaşayan Arapları uyarsın diye, onların kendi içlerinden birini seçmiş ve onların anlayabilecekleri bir dilde, yani Arapça olarak kitap indirmiştir.

Kur'an'a göre, Tanrı, kavimleri ayrı ayrı dillerde yarattığına (Rûm Suresi, ayet 22), her kavme, sırf anlayabilsinler diye, kendi dilinden kitaplar ve kendi içlerinden peygamberler gönderdiğine nazaran (İbrahim Suresi, ayet 4), Muhammed'in Arapça *Kur'an* ile sadece Araplara gönderildiğini kabul etmek doğal olur. Eğer Arapça *Kur'an*'ı Yahudilere ve Hıristiyanlara da göndermiş olsaydı, onlar da, *"Bize anlamadığımız bir dilde kitap nasıl verilir?"* diye konuşacaklardı. Demek oluyor ki, Tanrı, *Kur'an*'ı Yahudilere ve Hıristiyanlara değil, ilkönce sadece Mekke'deki Araplara göndermiştir.

Yine Muhammed'in söylemesine göre, Tanrı, İslama giren Mekkeli Arapları, İslamı kabul etmeyen Araplara üstün kılmak ve korumak istemiş ve şöyle demiştir:

> *"Sizi onlardan üstün kıldıktan sonra, Mekke bölgesinde, onların ellerini sizden ve sizin ellerinizi onlardan geri tutan, savaşı önleyen odur. Onlar inkâr edenlerdir..."* (Fetih Suresi, ayet 24-25).

Tekrarlayalım ki, bütün bunların oluştuğu tarihlerde, Mekke'de, Araplardan başka Yahudiler ve Hıristiyanlar da yaşamaktaydı; bunların kendilerine özgü dilleri ve kitapları vardı; fakat buna rağmen Muhammed kendisini, sadece Araplara inandırmak, sadece onları "doğru yola" sokmak ve onların ihtiyaçlarıyla meşgul olmak üzere görevlendirilmiş gibi göstermiştir. Onlara Arapça yazılı *Kur'an* ile hitap ederken, *"Bu Kur'an bana, kendisiyle sizi ve ulaştığı herkesi uyarmam için vahyolundu..."* (En'âm Suresi, ayet 19) diye konuşmuştur. Yahudiler ve Hıristiyanlar Arapça konuşmadıklarına göre, Arapça yazılı *Kur'an*, sadece Araplara gönderilmiş olmaktaydı.

Hemen ekleyelim ki, bu dönemde Muhammed, Yahudilerin ve Hıristiyanların, İslamdan başka bir dine bağlı olması bakımından sapık olduklarına ya da *Kur'an*'ın onlarca kabul edilmesi gerektiğine dair bir şey söylememiştir. Kendisini onlara peygamber olarak kabul ettirme düşüncesine yönelmemiştir. Kureyşliler kendisine, *"Senin peygamber*

olduğuna şahit yok" dedikleri zaman onlara, *"Tanrı benim şahidimdir"* (Fetih Suresi, ayet 28) diyerek, cennet vaatleri ya da cehennem azabı korkutmaları yanında kendisine körü körüne bağlı kişileri (örneğin, Ebu Bekir'i) destek edinerek iş görmüştür

Bununla beraber Kureyşlilerin sordukları sorular karşısında güç durumlarda kaldığı ve bu durumlardan kurtulabilmek için kıssalar anlattığı çok olmuştur. Örneğin, bir defasında Kudüs'e sefer ettiğini ve gökyüzüne çıkıp indiğini söylediği zaman, Kureyşliler onu yalanlayıp, *"Mescid-i Aksa'nın kaç kapısı var?"* diye sorduklarında, verecek cevap bulamamıştır. Bununla beraber Tanrı'nın kendisine yardımcı olup kapıları sayabildiğini bildirmiş, Ebu Bekir'i de buna tanık göstermiştir.[8]

Fakat, her ne olursa olsun şu muhakkak ki, ilk başlarda kendisini, ne bütün Araplara ne de Yahudilere ve Hıristiyanlara gönderilmiş "peygamber" olarak göstermemiştir; sadece Kureyş ile Mekke civarında bulunan Araplara gönderildiğini bildirmiştir. Zamanla Medinelilerden ve diğer Arap kabilelerinden kendisine katılanlar olunca, "çevre" sözcüğünü biraz daha genişletmiş, tüm Arapları kapsar şekle sokmuştur. Bundan dolayıdır ki, bir yandan Tanrı'nın kendisini Arap ümmeti içinden seçtiğine ve Arapların anlayabilecekleri Arapça dilinde yazılmış *Kur'an* ile gönderdiğine dair ayetler yerleştirmiş, diğer yandan da Arap ümmetinin sorumluluğunu yüklenmiştir. Bu vesileyle koyduğu ayetler vardır:

> *"Bu... Arapça bilen bir milleti uyarman için ayetleri... Arapça açıklanmış olarak Allah katından indirilmiş kitaptır"* (Fussilet Suresi, ayet 2-5).

Dikkat edileceği gibi burada Muhammed, kendisini sadece Mekke ve çevresindeki Araplara değil, "Arapça bilen bir milleti", yani tüm Arapları uyarmak için gönderilmiş gibi tanımlamakta, tanımlarken de Tanrı'nın

8 *"Kureyş beni yalanlayınca Hicir'de ayakta durdum. Müteakiben Allah bana Beyt-i Makdis ile gözümün arasındaki mesafeyi kaldırdı da Mescid-i Aksa'ya bakarak onun nişanelerinden Kureyş'e haber vermeye başladım. (Bana), 'Mescid-i Aksa'nın kaç kapısı var?' diye sormuşlardı. Halbuki ben Kudüs mescidinin kapılarını saymamıştım. Fakat, karşımda mescit tecelli edince... kapıları birer birer saymaya başladım."* (Buharî'nin, Câbir İbn-i Abdullah'tan rivayeti, *Sahih-i...*, Hadis No. 1550, c.10, s.59.)

kendisine "Arapça olarak açıklanmış" bir kitap indirdiğini anlatmaktadır. Bu söylediklerini pekiştirmek amacıyla çeşitli surelere ayetler sıralamaktan geri kalmamıştır.

> *"Biz (Kur'an'ı) anlayasınız diye Arapça okunmak üzere gönderdik"* (Yusuf Suresi, ayet 2).

> *"Ey Muhammed, apaçık Arap diliyle uyaranlardan olman için, onu Cebrail senin kalbine indirmiştir"* (Şuarâ Suresi, ayet 193-195).[9]

Yine hatırlatalım ki, bu ve buna benzer ayetler, Mekke'deyken yerleştirdiği ayetler arasındadır. Hitap ettiği kimseler Araplardır.

Bir yandan bunu yaparken, diğer yandan da Tanrı'nın insanları ayrı ayrı ümmetler halinde ayırdığına ve her ümmete bir peygamber yolladığına dair şu ayetleri koyar:

> *"Allah dileseydi sizi tek bir ümmet yapardı..."* (Nahl Suresi, ayet 93).

> *"Her ümmetin bir peygamberi vardır, onlara peygamberler geldiğinde aralarında adaletle hüküm verilmiş olur"* (Yunus Suresi, ayet 47).

Öte yandan Tanrı'nın, kıyamet gününde, her ümmetten bir kişiyi, o ümmet için "şahit" olarak çağıracağını ve kendisini de kendi ümmetine şahit getireceğine dair şu ayeti yerleştirir:

> *"Her ümmetten bir kişiyi o gün aleyhlerine şahit tutarız. Ümmetine şahit çağırtırız. Seni de ey peygamber! Ümmetine şahit getiririz..."* (Nahl Suresi, ayet 89).

Kendisini Arapların peygamberi olarak tanımlarken, amacının Arap geleneklerini aynen ya da değiştirerek sürdürmek olduğunu ortaya koyar. İslami kurallar diye yerleştirdiği şeylerin pek çoğu eski Arap geleneklerinin devamından ya da bunların değişik şekle sokulmalarından ibarettir. Örneğin, "ihram" konusunda eskiden, yani "cahiliye" döneminde Araplar arasında uygulanan geleneklerin çoğunu aynen benimsemiş-

9 Bkz. İlhan Arsel. *Arap Milliyetçiliği ve Türkler*, altıncı basım, Kaynak Yayınları, İstanbul, Mart 1999.

tir. Yine bunun gibi, "cahiliye" diye bilinen dönemde, Araplar arasında "hılf" diye bir gelenek vardı ki, yeminle kurulan dostluk anlamına gelirdi. Bu kimseler arasında veraset kuralları uygulanırdı. Ve işte Muhammed, bu geleneği Müslümanlar arası kardeşlik şekline sokmuştur. Bunu yapmasının nedeni, Mekke'den Medine'ye hicret eden muhacirlerin bakımını Medine'deki Müslümanlara (Ensara) yüklemek içindir. İlerdeki sayfalarda göreceğiz ki, Medine'ye geçtikten sonra, oradaki Yahudilerin geleneklerinden pek çoğunu Arapların yaşamına yatkın şekilde değiştirecektir. Bütün bunları yaparken, Tanrı'nın Yahudilere ve Hıristiyanlara daha önce kendi anlayacakları dilde ve kendi peygamberleri aracılığıyla kitaplar gönderdiğini, bu kitaplara göre amel etmelerini istediğini bildirmiştir (Mâide Suresi, ayet 43, 47-48). Yani Yahudileri ve Hıristiyanları, kendi dinlerinde ve kendi kitaplarıyla baş başa bırakmıştır.

Ancak, bu siyasetini bir süre sonra terk edecektir. Biraz güçlenip de kendisini Yahudilere ve Hıristiyanlara peygamber olarak kabul ettirme taktiğine yönelince, *Tevrat*'ın ve *İncil*'in, onlar tarafından tahrif edildiğini söyleyecek, bunlar yerine *Kur'an* ile amel etmelerini isteyecektir. Böylece *Kur'an*'ın bu kitapları onayladığına (tasdik ettiğine) dair söylediklerileyle[10] çelişmeye düşecektir.

Bu arada, onlara gönderilmiş olan peygamberlerin ne Yahudi, ne de Hıristiyan olmayıp Müslüman olduklarını bildirecek, Tanrı'nın kendisini bütün ümmetler, bütün insanlar aleyhine şahit kılacağına dair ayetler yerleştirecektir.

III) Önceleri "Arap Peygamber'i" Niteliğinde Görünürken, Güçlenince, Bütün Ümmetlere Gönderilmiş "Evrensel Peygamber" Olduğunu Söyler. Böylece Yahudileri ve Hıristiyanları Kendisine Baş Eğdirmeye Çalışır

Biraz yukarda belirttiğimiz gibi Muhammed, ilk başlarda kendisini, sadece Mekke ve civarındaki Araplara ve az sonra da tüm Arap milletine gönderilmiş bir peygamber olarak tanımlarken, zamanla, daha doğrusu

10 Bkz. Bakara Suresi, ayet 89, 90-91; Mâide Suresi, ayet 3-4; Ahkâf Suresi, ayet 12...

Medine'ye geçip de taraftarlarının sayıca artması ve güçlenmeye başlaması üzerine, Araptan başka ümmetlere gönderilmiş gibi tanımlama yolunu tutmuştur. Bu amaçla *Kur'an*'a koyduğu ayetlerden biri şöyledir:

> *"(Tanrı peygamberi) müminlerden henüz kendilerine katılmamış bulunan diğer insanlara da göndermiştir"* (Cum'a Suresi, ayet 3).

Böylece "Arap peygamberliği"nden, "evrensel peygamberliğe" geçiş taktiğine girişmiştir ki, bunun kısaca hikâyesi şöyledir:

Kendisini, Müslümanlıkla emrolunan "Arap peygamberi" olarak tanımladıktan sonraki on ya da on üç yıl boyunca Muhammed, Kureyşlilerden sadece yüz kadar insanı Müslüman yapabilmiştir. Medine'ye göç ettikten hemen sonra, çete saldırılarına başlamış, ilk altı ay içerisinde yedi çete (seriyye) göndermiş ve Kureyş kervanlarını ele geçirmek şeklinde ganimet edinme yolunu bulmuştur.

Kureyşliler onun bu saldırılarına şiddetli saldırılarla karşılık vermişlerdir. Bedir ve Uhud savaşları bunun ilk örnekleridir. Her ne kadar Bedir Savaşı'nı kazanmışsa da, daha henüz güçlenmediği için, Mekkelilere karşı pek fazla bir şey yapamayacağını düşünerek Medine'deki Yahudilerle anlaşmayı gerekli bulmuştur. Onlardan sağladığı para ve silah yardımları sayesindedir ki, hem Mekkelilere, hem de diğer Arap kavimlerine karşı yeni saldırılar tertipleyebilmiştir. Bu saldırılarla elde ettiği ganimetleri paylaştırma siyaseti sayesinde kendisine katılanlar yavaş yavaş çoğalmaya başlamıştır. Ancak, zengin Kureyş kervanlarını ele geçirmek zor ve tehlikeli bir iştir. Diğer Arap kabileleri ise, pek varlıklı değillerdi. Bu itibarla onlara karşı girişilecek saldırılardan zengin ganimet edinmek olasılığı pek yoktu. Buna karşılık Medine'deki Yahudi kabileleri varlıklıydı. Ticaret ve sanat onların elindeydi, ziraatla uğraşanlar onlardı. Muhammed kendisi bile, günlük yaşamları bakımından, onlardan yardım isterdi. Enes'in rivayetine göre bazı zamanlar demir zırhını Yahudi tüccarlarına rehin ederek, ailesini geçindirmek için arpa ya da para alırdı. Söylendiğine göre dokuz kadınla doldurduğu evinin ihtiyaçlarını bu yoldan sağlardı.[1]

1] *Sahih-i...*, Hadis No. 966, c.6, s.367.

Eğer kendisini, Yahudilere ve Hıristiyanlara da "peygamber" olarak kabul ettirebilirse, maddi ve manevi bakımdan güçlenmiş olacaktı. Ettiremeyecek olursa, bu takdirde onlara saldırmak için iyi bir vesile doğmuş olacaktı ki, bu daha da kazançlı olabilirdi. Zira bu şekilde onlara savaş açmak, mallarına ve arazilerine konmak mümkün olabilecekti.

Bu planı gerçekleştirebilmek için kendisini, sadece Araplara değil, aynı zamanda Yahudilere, Hıristiyanlara ve tüm insanlara gönderilmiş peygamber olarak göstermek, İslamiyeti Tanrı'nın yarattığı tek gerçek din olarak ilan etmek ve İslamdan başka dinlere yönelenlerin "yanlış yolda" ve "sapık" olduklarını bildirmek gerekirdi.

Yine bunun gibi, daha önce Yahudilere ve Hıristiyanlara gönderilmiş peygamberleri "Müslüman" olarak tanıtmak, kendisini bu peygamberler zincirinin son halkası ve onların tümünün üstünde saydırmak, onlara verilen kitapların (*Tevrat*'ın ve *İncil*'in) İslami esasları kapsadığını anlatmak, bu kitapların tahrif edilmiş olduğunu söyleyerek sadece *Kur'an* ile amel etmelerini açıklamak gerekirdi. Bundan dolayıdır ki, onlarla şöyle konuşmaya başlar: *"Ey yehûd cemaati, siz pek iyi bilirsiniz ki, ben Allah tarafından gönderilmiş bir peygamberim. Hak dinle geldim, Müslüman olunuz."*[12]

IV) Medine'deki Yahudilerle İyi İlişkiler Kurma Siyaseti

Medine'deki Yahudilerle yapmış olduğu sözleşmelerle Muhammed, onları kendi dini inançlarında ve güvenlik içerisinde kalmalarını kabul eder görünmüş, dış tehlikelere karşı ortak savunma planları tertiplemiştir. İbn-i Hişam'ın söylemesine göre, Hicret tarihiyle Bedir Savaşı tarihi arasında imzaladığı savunma sözleşmesine göre Müslümanlar, onlarla beraber yaşayan Araplar ve Yahudiler, dıştan gelebilecek saldırılara karşı hep birlikte koyacaklardı.[13] Aralarında anlaşmazlık çıkacak olursa, bu iş Tanrı'ya, dolayısıyla "Tanrı elçisi" olarak Mu-

12 Buhari'nin Ebu Hüreyre'den rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, c.10, s.118, 120 vd.

13 Bu sözleşmelere göre muhacirler ve Beni Amr İbn Evs, Beni Haris, Beni Naccar, Beni Amr İbn Auf gibi etkili kişiler, kendilerine ait kısası ve fidye bedellerini kendileri karşılayacaklardı. Bkz. *Sahih-i...*, c.10, s.119.

hammed'e havale olunacaktı. Yahudiler kendilerine düşen savaş masraflarına katlanacaklardı. Müslümanların savaş halinde bulunmaları sırasında Yahudiler onların savaş masraflarının bir kısmını karşılayacaklardı. Yahudiler kendi başlarına savaşa ya da barış antlaşmasına başvuramayacaklardı. Taraflardan hiçbiri Muhammed'in rızası olmadan kendi başına savaşa çıkmayacaktı.[14]

Hemen belirtelim ki, Muhammed, "düşman" diye kabul ettiği Kureyş'e (Mekkelilere) karşı savunma siyasetine yönelme bahanesiyle Yahudilerden her türlü maddi yardımı görmüştür. Onlardan sağladığı paralar sayesindedir ki, Kureyş kervanlarına ve Arap kavimlerine karşı çeteler gönderip ganimetler edinmiş, böylece giderek güçlenmiştir. Bunun böyle olduğunu, ölüm döşeğindeyken söylediği şu sözlerden anlamak mümkündür:

"Ben falanca Yahudiden vaktiyle şu kadar para almıştım. Bu paralarla Üsame'yi sefere göndermiştim."[15]

Sadece bu amaçla değil, fakat biraz önce değindiğimiz gibi, geçimini ve ailevi ihtiyaçlarını sağlamak için de, ilk başlarda onlardan yardım ister ve rehin karşılığında borç alırdı. Borç almak amacıyla rehin bıraktığı şeyleri (örneğin, demir zırh ya da diğer silahları) bile Yahudilerin yardımıyla sağlardı. *"Neden dolayı kendi eshabları arasındaki zenginlerden para yardımı ya da borç almazdı da Yahudilerden alırdı"* şeklindeki soruları karşılamak üzere İslam kaynakları, pek de tatminkâr olmayan yanıtlara başvururlar. Derler ki, *"Muhammed gururlu bir insan olduğu için hiç kimsenin minneti altında kalmak istemedi".*[16] Oysa ki, eğer borç almak bir gurur sorunuymuşsa, Yahudilerden de almaması gerekirdi; zira ister rehin karşılığı olsun, ister olmasın, kendi taraftarlarından para yardımı ya da borç almakla Yahudilerden almak arasında fark yoktu. Kaldı ki, Medine'nin ticaret hayatına ve zenginliğine Yahudiler hâkim oldukları için, Muhammed'in onlardan başka başvurabileceği kaynağı da pek yoktu. Fakat, kendi eshabı da, ilk başlarda pek varlıklı sayılmazdı; varlığa kavuşmaları Muhammed'in

14 *İbid.*
15 *Sahih-i...*, c.6, s.367-368; ayrıca bkz. Mahmud (Mirkhond), *age*, c.2, s.726.
16 *Sahih-i...*, c.6, s.368.

giriştiği ganimet edinme siyaseti sayesinde olmuştur. Muhammed kendisi de, bu yoldan mal ve para sahibi olmuştur. Ve olduktan sonradır ki, Yahudilere muhtaç olma durumundan kurtulmuş ve onları, daha sonraki yıllarda izlediği düşmanlık siyaseti sonucu, "faiz ve haram çok yiyen kimseler" olarak tanımlamıştır. *Kur'an*'a koyduğu şu ayet bunun kanıtıdır:

> *"Onlar (Yahudiler) yalana kulak verirler, haram yerler..."* (Mâide Suresi, ayet 42).

Söylemeye gerek yoktur ki, eğer faiz yemek haramsa, faiz yedirmenin de haram sayılması gerekirdi.

YAHUDİLERİ VE HIRİSTİYANLARI KAZANMA SİYASETİNİN ÖZELLİKLERİ

(ONLARI HOŞNUT ETMEK, ÖVMEK; ONLARIN YAŞAM TARZINI İZLEMEK; DİNSEL GELENEKLERİNİ BENİMSEMEK; SORULARINI ONLARIN TELAKKİLERİ GEREĞİNCE YANITLAMAK; ONLARA "MUVAFAKAT" SİYASETİ UYGULAMAK!)

Muhammed, Medine'ye göç ettikten sonra, Yahudileri (ve bu arada Hıristiyanları) hoşnut ederek kazanabilmek için, tam bir ödün (taviz) siyasetine girişir. Her şeyden önce Yahudilerin hahamlarını elde etmeye çalışır; onları elde edecek olursa Yahudilerin tümünün kendisine iman edeceğini sanır. Bunun böyle olduğunu, kendi ağzıyla şöyle ortaya koyar:

> *"Yehud (hahamlarından) on kişi bana iman etmiş olsaydı, yehudun hepsi bana iman etmiş olurlardı."*[1]

Bu arada Yahudileri, Tanrı'nın sevgili kullarıymış gibi tanımlamaktan tutunuz da, onların yaşam tarzını taklide ya da dinsel geleneklerinin bir çoğunu benimsemeye varıncaya kadar her yolu dener. Örneğin, *Kur'an*'a, Tanrı'nın, *"Ey İsrailoğulları... sizi dünyalara üstün tuttuğumu hatırlayın"* (Bakara Suresi, ayet 40-50) şeklinde konuştuğuna dair ayetler koyar. Zira *Tevrat*'ta Tanrı'nın, İsrailoğullarını bütün diğer milletlere üstün olmak üzere seçtiği ve onlarla özel bir antlaşma imzaladığı yazılıdır. Örneğin, "Tesniye" kitabında, *"Ancak Rab atalarından hoşnut oldu, onları sevdi ve onlardan sonra zürriyetlerini, sizi, bugün olduğu gibi bütün kavimlerin arasından seçti"* (Tesniye, Bap 10: 15) diye yazılıdır. Bu tema *Ahd-i Atık*'ta sık sık tekrarlanır. Ve işte Muhammed, her ne kadar okuma yazma bilmez gibi görünse de, birçok

1 Buhari'nin Ebu Hüreyre'den rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, c.10, s.119 vd.

tanıdık sayesinde *Tevrat*'ın içeriğinden haberdar olduğu için, bu temayı işlemek şeklinde Yahudileri kazanacağını düşünür. Tanrı'nın, onlara hitaben, kendisine ayetler indirdiğini, bu ayetlerle onlara verdiği değeri, nimetleri ve onları vaktiyle Mısır firavunlarının zulmünden nasıl kurtardığını, onlara başkaca ne iyilikler yaptığını anlattığını söyler. Bakara Suresi'ne koyduğu ayetlerden biri şöyledir:

> *"Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimeti ve sizi dünyalara üstün kıldığımı hatırlayın... Size işkence eden, kadınlarınızı sağ bırakıp oğullarınızı boğazlayan firavun ailesinden sizi kurtarmıştık... Denizi yarıp sizi kurtarmış ve gözlerinizin önünde firavun ailesini batırmıştık"* (Bakara Suresi, ayet 40-50, 122).[2]

Yine bunun gibi Tanrı'nın, vaktiyle Musa'yı peygamber olarak göndererek Yahudileri doğru yola sokmak istediğini (A'râf Suresi, ayet 144-145), onun aracılığıyla *"Hakkı batıldan ayıran kitabı (Tevrat'ı)"* indirdiğini (Bakara Suresi, ayet 51), fakat buna rağmen Yahudilerin isyankâr davranıp puta taptıklarını (A'râf Suresi, ayet 148), yine de onları bağışladığını hatırlatır (Bakara Suresi, ayet 50-51). Ve hatırlattıktan sonra da kendisinin şimdi bu aynı Tanrı tarafından, sadece Araplara değil, Yahudilere, Hıristiyanlara ve bütün insanlara peygamber olarak gönderildiğini, bu nedenle kendisini peygamber olarak kabul edip *Kur'an*'a inanmaları, namaz kılıp zekât vermeleri vb... gerektiğini bildirir. Şunu da ekler Tanrı: Daha önce göndermiş olduğu bütün peygamberleriyle anlaşmış, onlara Muhammed'in geleceğini haber vermiştir; ve istemiştir ki onlar, kendi ümmetlerinin Muhammed'e inanmalarını sağlasınlar, onun peygamberliğine şahitlikte bulunsunlar. Bunu anlatmak üzere *Kur'an*'a şu ayeti koyar:

> *"Allah peygamberlerinden ahit almıştı: 'Andolsun ki size kitap, hikmet verdim; sizde olanı tasdik eden bir peygamber gelecek, ona mutlaka inanacaksınız ve ona mutlaka yardım edeceksiniz, ikrar edip bu ahdi kabul ettiniz mi?' İkrâr ettik demişlerdi de, 'Şâhid olun, ben de sizinle beraber şahitlerdenim' demişti"* (Mâide Suresi, ayet 81).

2 *Kur'an*'da yer alan Firavun hikâyesi için ayrıca bkz. Mâide Suresi, ayet 23; Kasas Suresi, ayet 2 vd...

İbn İshak'ın açıklamasına göre Tanrı, güya Muhammed'e şöyle demek istemiştir:

> *"Ben, o eski peygamberlere emir verdim ki, sana inansınlar ve yardım etsinler diye. Onlar da ikrar ve kabul ettiler."*[3]

Yani Tanrı güya, Muhammed'i "peygamber" olarak göndereceğine dair, daha önceki peygamberlerle anlaşmıştır ve onlardan Muhammed'e yardımcı olmalarını istemiştir.

Ve yine şunu anlatır ki, İsa'nın gelişinden bu yana çok zaman geçtiği için "peygamberlerin" arasının kesildiği kanısı doğmuştur. Bu kanıyı gidermek üzere Tanrı konuşmuş ve şöyle demiştir:

> *"Ey ehl-i kitab! Peygamberlerin arası kesildiği bir sırada size elçimiz (Muhammed) geldi. Gerçekleri size açıklıyor ki (kıyamette), 'Bize bir müjdeleyici ve uyarıcı gelmedi' demiyesiniz. İşte size müjdeleyici ve uyarıcı gelmiştir..."* (Mâide Suresi, ayet 19).

Görülüyor ki, Muhammed, daha önceleri, yani Mekke'deyken, kendisini Arapça *Kur'an* ile Araplara gönderildiğini söylerken, şimdi artık ehl-i kitaba (Yahudilere ve Hıristiyanlara) ve bütün insanlara gönderilmiş gibi göstermektedir. Bunu yaparken, daha önceki "peygamberlerin" kendi kavimlerine gönderildiklerini, kendisinin ise kavimlerin tümüne gönderildiğini bildirir; örneğin şöyle der:

> *"(Benden önce) her nebi (her peygamber), hassatan kendi kavmine ba's olunurken (gönderilirken) ben umûm-ı nâsa (bütün insanlara) ba's olundum."*[4]

Bunu söylerken *Tevrat*'ın ve *İncil*'in, Müslümanlığın esaslarını kapsadığını ve *Kur'an*'ın bu kitapları onaylayan son kitap olduğunu belirtir (Bakara Suresi, ayet 41,130-140).

Konuya başka bir vesileyle değindiğimiz için benzeri örnekleri tekrarlamayacağız. Fakat, söylemek istediğimiz şudur ki, Muhammed, Tanrı'nın ağzıyla Yahudilere övgüler yağdırırken ve onları hoşnut etmeye çalışırken, sadece bir tek şey düşünmekteydi; o da kendisini on-

3 İbn İshak, *age*, 1980, s.104.
4 *Sahih-i...*, Hadis No. 223, c.2, s.245.

lara peygamber olarak kabul ettirmek ve *Kur'an*'ı da onlara son kitap olarak benimsetmekti. Bunda başarılı olabilmek için *Tevrat*'tan pek çok aktarma yapmıştır; *Tevrat*'ta Yahudilerle ilgili hikâyelerin hemen hepsini, değişik şekillerde de olsa almış ve böylece *Kur'an*'ı, neredeyse Yahudilerin tarih kitabı haline sokmuştur.[5]

Yahudileri kazanmak amacıyla başvurduğu usullerden biri de kıble yönünü, Yahudilerin kutsal bildikleri Kudüs'e çevirmek olmuştur.

Fakat, bütün bu çabalarına rağmen, dilediği ve düşündüğü gibi sonuç alamaz. Yahudiler ve Hıristiyanlar onu "peygamber" olarak kabul etmezler; kabul etme eğiliminde olanlar da vazgeçerler. Buna fevkalade üzülen Muhammed, muhtemelen teselli bulmak üzere, Tanrı'nın kendisine, üzülmemesi için tavsiyede bulunduğunu, onların fitneye düştüklerini ve fitneye düşmelerinin Tanrı'dan gelme olduğunu anlatmak üzere *Kur'an*'a ayetler koyar:

> *"Ey Peygamber!.. Başka bir milletin sözünü dinleyenlerden inkâra koşanlar seni üzmesin... Allah'ın fitneye düşmesini dilediği kimse için Allah'a karşı senin elinden bir şey gelmez. İşte onlar Allah'ın kalplerini arıtmak istemediği kimselerdir. Dünyada rezillik onlaradır. Onlara ahirette de büyük azap vardır"* (Mâide Suresi, ayet 41; A'râf Suresi, ayet 156).[6]

Şimdi bu ayetlerde yer alan şu satırlara değinelim:

> *"Allah'ın fitneye düşmesini dilediği kimse(ler)... İşte onlar (Yahudiler) Allah'ın kalplerini arıtmak istemediği kimselerdir."*

Dikkat edilecek olursa Muhammed, Yahudileri kendisine boyun eğdiremeyince, onların İslam olmamaları sorumluluğunu Tanrı'nın sırtına yükleyivermiştir. Çünkü, bu satırlara göre Tanrı, güya Yahudileri fitneye sürüklemiş, onların kalplerini İslama açmak istememiştir. Fakat, Müslüman yapamadığı bu kimseleri, Müslüman değillerdir diye, ce-

5 Nice örneklerden biri olarak Bakara Suresi'nin 244. ve 248. ayetlerini –ki bu ayetlerde Tanrı'nın, Yahudilere sandık indirerek hükümdarlığı dilediğine verdiği bildirilmekte–, *Tevrat*'ın "Hezekiel" kitabının 37. babıyla karşılaştırınız. Yine *Kur'an*'ın Bakara Suresi'nin 243. ayetini –ki Tanrı'nın ölüleri nasıl dirilttiğini gösterir–, *Tevrat*'ın "I Samuel" kitabının 4., 5. ve 6. bablarıyla karşılaştırınız.

6 Bu konuda ayrıca bkz. *Sahih-i...*, c.10, s.118-120.

henneme atacaktır. Şu durumda Muhammed için yapacak bir şey yoktur; üzülmeye de gerek yoktur. Daha başka bir deyimle Muhammed, sırf kendisini temize çıkarabilmek ve taraftarlarına karşı, *"Tanrı Yahudilerin, ve Hıristiyanların kalplerini Müslümanlığa açmadı; benim yapacak bir şeyim yok!"* diyebilmek için, Tanrı'yı yukardaki şekilde konuşur göstermiştir.

I) Yahudileri ve Hıristiyanları Kazanmak İçin Başvurduğu Diğer Usuller Arasında, Onların Yaşam Tarzını ve Dinsel Geleneklerini Benimser Görünmek Vardır

Yahudileri kendisine bağlayabilmek için Muhammed, bir de onların dinsel geleneklerinden birçoğunu benimsemiş, yaşam tarzlarını taklide heveslenmiştir. Bu davranışlarından tipik bir iki örnek vermek üzere, oruç tutma geleneğinden başlayalım ve hemen belirtelim ki, "peygamber"liğini ilan ettiği tarihten Medine'ye göç ettiği tarihe gelinceye kadar, yani on üç yıl boyunca Muhammed'in aklından, orucu İslamın "buyruğu" olarak koyma fikri geçmemiştir. Her ne kadar İslam öncesi dönemde Araplardan bazıları, pek muhtemelen Yahudileri takliden oruç tutuyor bulunmakla beraber, Muhammed, ne kendisi oruç tutmuştur ve ne de bu geleneği, Mekke'de bulunduğu süre boyunca İslami kural haline getirmeyi tasarlamıştır.[7] Aslında, Yahudiler ve Hıristiyanlar tarafından uygulanan oruç geleneğinin içyüzünün ne olduğundan, uygulama şeklinin teferruatından bile habersizdi.[8] Gerçek şudur ki, bu dinsel geleneği Medine'ye geçip de oradaki Yahudilerin yaşamlarına tanık olduktan sonra ve onları taklit ederek yerleştirmiştir.

7 Şeriatçılar, her zamanki yalan usullerine başvurarak Muhammed'in, daha Mekke'deyken oruç geleneğinden haberdar bulunduğunu, hatta oruç tuttuğunu, fakat bunu taraftarlarına açıklamadığını, Medine'ye göç ettikten sonra açıkladığını söylerler. Bkz. al-Halebi, *age*, c.2, s.176.

8 Mekke döneminde *Kur'an*'a koyduğu bir ayette Tanrı'nın Meryem'e, *"(Ey Meryem) de ki, 'Ben Rahman'a oruç adadım, bugün hiçbir insanla konuşmayacağım'..."* (Meryem Suresi, ayet 26) dediği yazılıdır. Anlaşılan o ki Muhammed, muhtemelen kendi yakınları arasında bulunan Hıristiyanlardan, bu tür bir Hıristiyan geleneğini duymuştur. Hatırlatalım ki, "oruç" sözcüğünün Arapça karşılığı "savm", "siyâm" olarak "hareketsiz olmak", "konuşmamak" gibi anlamlara gelir.

Gerçekten de Yahudiler, eskiden beri "Tişrin" diye adlandırdıkları Yahudi yılının ilk ayının onuncu günü –ki "Aşura" diye bilinir– oruç tutarlardı; daha doğrusu geceden geceye olmak şeklinde yemek yemezler, içmezler ve cinsi münasebette bulunmazlar, hiçbir iş yapmazlardı. Çünkü, güya Tanrı onlara, *Tevrat*'ta, böyle davranacak olurlarsa günahlardan, suçlardan arınmış olacaklarını anlatmıştı.[9]

Ve işte Muhammed, sırf Yahudileri kendisine bağlayabilmek için, önceleri bunu onlardan aynen almış ve bu şekilde uygulamıştır. Yani Tanrı'nın buyruğu olarak Müslümanlara oruç tutmalarını ve Yahudilerin yaptıkları gibi, orucu "aşura" gününde tutmalarını emretmiştir. Böylece başta kendisi olmak üzere Müslümanlar, güneşin batmasından ertesi akşam güneş batıncaya (yani bir geceden diğer geceye) kadar, tıpkı Yahudiler gibi, "aşura orucu" tutmaya başlamışlardır. Al-Hasan İbn-i al-Faraç şöyle diyor:

> *"Oruç bir geceden diğer geceye kadar olmak üzere farz kılınmıştır. Bu süre boyunca ne yemek, ne içmek, ne de cinsi münasebette bulunmak caizdir."*[10]

Ancak, Muhammed, Yahudileri kazanamayacağını anlayıp da onlara düşman kesildiği an, yani Hicret'in ikinci yılından itibaren, oruç tutma usulünü değiştirmiş ve Tanrı'dan yeni vahiy geldi diyerek orucu ramazan ayına almış, "aşura orucu" yerine "ramazan orucu"nu koymuştur; yani önceleri Müslümanlara, tıpkı Yahudiler gibi, "Tişrin" ayının onuncu günü, güneşin batışından ertesi akşam güneş batıncaya kadar oruç tutmalarını farz kılmışken, şimdi biraz değişiklik yapıp, İslamın ilk ayının (ramazan ayının) tamamı boyunca ve sadece gündüzleri (her gün güneşin doğuşundan batışına kadar olan zaman içerisinde) oruç tutma zorunluluğunu yüklemiştir. Bu vesileyle *Kur'an*'a koyduğu ve değişikliğe soktuğu ayetler şöyledir:

9 "Aşura" sözcüğü İbranice "Asur" kökünden gelme olup *Tevrat*'ta "büyük kefaret günü" olarak kullanılmıştır. Tanrı güya Yahudilere, günahlarının affedilmesi için yılın belli bir gününde hiçbir iş yapmamalarını ve canlarını "alçaltmalarını" emretmiştir. *Tevrat*'ın "Levililer" kitabının 16: 29. babında şöyle yazılıdır:

"...Yedinci ayda, ayın onuncu gününde canlarınızı alçaltacaksınız... hiçbir iş yapmayacaksınız, çünkü o günde, sizi tathir etmek üzere sizin için kefaret edilecektir. Rabbin önünde bütün suçlarınızdan tahir olacaksınız..."

10 Bu konuda bkz. Taberi, *Cami-al beyan fi Tafsir al-Kur'ân*, Mısır, 1321, c.2, s.767.

"Ey inananlar! Oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi... size sayılı günlerde farz kılındı... Ramazan ayı ki onda Kur'an... indirildi, sizden bu ayı idrak eden, onda oruç tutsun..." (Bakara Suresi, ayet 183-185).

Oruç için "Ramazan" ayını seçmesinin nedeni, İslamiyetten önceki devirlerden beri "Ramazan" ayının Araplar tarafından kutsal sayılmasıdır. Bu inanışlardan yararlanarak *Kur'an*'ın da bu ay esnasında indiğini söylemiş, ramazan orucunu da buna göre ayarlamıştır.

Dikkat edileceği gibi, oruç konusunda ilk yerleştirdiği hüküm, daha sonra yerleştirdiği hükümden bir hayli farklıdır. Arapları bu değişikliğe kolaylıkla inandırabilmek için, orucun, Tanrı tarafından, esasen bu şekilde Yahudilere ve Hıristiyanlara emredildiğini, onların bu emre aykırı davranıp oruç zamanını değiştirdiklerini söylemiştir. Daha başka bir deyimle şimdi yaptığı değişiklikle (yani "aşura orucu" yerine "ramazan orucu"nu yerleştirmekle) orucun doğru şeklinin yeniden "tesis" edildiğini anlatmak istemiştir. Hiç kimse de kalkıp, Muhammed'e, *"Peki, ama mademki Tanrı bu oruç denen şeyi daha önce Ramazan ayı itibariyle indirmişti, o halde neden sen, bugüne gelinceye kadar bize Yahudileri takliden aşura orucunu tutturdun? Orucun doğru şeklini değil de, bozuk şeklini farz kıldın?"* diye sormamıştır.

Öte yandan Muhammed, Yahudileri kazanmak bakımından, onların günlük yaşantılarını da taklit etmeyi ihmal etmemiştir. Özellikle giyim-kuşam, süslenmek, yemek-içmek gibi konularda, genellikle onlar gibi olmaya çalışmıştır. Örneğin, Yahudiler sakal bırakırlardı. Oysa Araplar sakallarını yolar, buna karşılık bıyık bırakırlardı. Arapların bu geleneğini terk edip Yahudilere benzemek için Muhammed, kendi taraftarlarına bunun tersini yapmalarını emretmiş ve şöyle demiştir:

"(Her hal ve hareketinizle) müşriklere (putperest Araplara) muhalefet ediniz (benzemekten kaçınınız)."[11]

Ve öte yandan putperest Araplara inat olsun diye sakal bırakılmasını ya da bıyık kesilmesi gerektiğini söylerdi. Yine putperest Araplara ben-

11 Buhari'nin İbn Ömer'den rivayeti için bkz. *Sahih-i...* Hadis No. 1955, c.12. s.110.

zememek için saçının perçemini alnının üstüne bırakırdı; çünkü putperest Araplar saçlarını, ortadan (cepheden) ikiye ayırmış olarak bırakırlardı. Buna karşılık Yahudiler ve Hıristiyanlar saçlarının perçemini alınlarına salarlardı. Böylece Muhammed, müşrik (putperest) Araplara "muhalefet", buna karşılık Yahudilere ve Hıristiyanlara "muvafakat" etmiş olurdu.[12]

Fakat, biraz ilerde göreceğimiz gibi, Yahudileri ve Hıristiyanları kazanamayacağını anladığı an, bu yukardaki tutumunu tersyüz edecek ve bu kez, önce muhalefet ettiği putperest Arapların geleneklerine dönecektir. Böylece Yahudilere ve genellikle "ehl-i kitaba" karşı, tutum takınmış olacaktır. Örneğin, *"Yahudiler ve Hıristiyanlar sakallarını boyamazlar, siz onlara muhalefet ediniz (kına ile boyayınız)"* diyecek, ve özellikle kendisi, tıpkı putperest Arapların önce yaptıkları gibi, saçlarını iki bukle halinde iki tarafa bırakmaya başlayacaktır. Çünkü, artık güçlenmiştir ve "müşrik" Araplardan birçoğu Müslümanlığı kabul etmiştir. Putperestlik yıkıldığı için, artık onlara benzemekte sakınca kalmamıştır.[13] Oysa ki, putperestliğin yıkılması nedeniyle değil, Yahudilerin kendisini peygamber olarak kabul etmemeleri yüzünden onları taklit etmekten vazgeçmiştir.

Kitab ehlini ve özellikle Yahudileri, hoşnut etmenin bir başka kurnaz yolu, onların helal bildikleri şeyleri haram saymaktı. Onların helal bildikleri şeyler arasında "avcı hayvanları" ve "kadınlar" da vardır. Bundan dolayıdır ki, ehl-i kitabın yediği birçok şeye cevaz (izin) vermiş, onların yedikleri kaplarda (başka kap bulunmadığı zamanlar ve bu kapları yıkamak şeklinde) yemek pişirip yemenin helal olduğunu bildirmiştir.[14] Bu vesileyle *Kur'an*'a koyduğu ayetlerden biri şöyledir:

> *"Bugün, size... kitap verilenlerin yemeği size helal, sizin yemeğiniz de onlara helaldir"* (Mâide Suresi, ayet 5).

Kadın konusuna gelince, o da şöyledir:

12 Ayşe'den rivayet için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1455, c.9, s.273-275.

13 Bu konudaki hadisler için bkz. *Sahih-i...*. Hadis No. 1955 ve 1956, c.12, s.110-112; Hadis No. 1455, c.9, s.273.

14 Bu konudaki hadisler için bkz. *Sahih-i...*. Hadis No. 1874, c.12, s.11-13.

II) Yahudilerle ve Hıristiyanlarla Aile Kurmak Konusunda İyi İlişkiler Sağlama Siyaseti

Yahudileri ve Hıristiyanları hoşnut edip kazanmak amacıyla Muhammed'in başvurduğu bir diğer usul, onların kadınlarını "helal" saymak olmuştur. Bu amaçla *Kur'an*'a şu ayeti koymuştur:

> *"...sizden önce kitap verilenlerin hür ve iffetli kadınları... size helaldir"* (Mâide Suresi, ayet 5).

Böylece Müslüman erkeklere Yahudilerden ve Hıristiyanlardan kadın alıp aile kurma olasılığını sağlamıştır. Bunu yaparken, bu kadınların "Müslüman" olup olmamaları konusuna yer vermemiştir: Sadece "hür" ve "iffetli" olmaları şartını aramıştır.

Fakat, daha sonra, onları kazanma ümidini yitirince, bu usulden vazgeçmiş ve "kitab ehl-i" olan kadınları da (eğer Müslümanlığı kabul etmemişlerse) "gayrimüslim" sayarak "haramlar" listesine geçirmiştir. Daha doğrusu yukardaki ayeti yok saymış ve yerine Bakara Suresi'nin 221. ayetini koymuştur. Bu ayete göre "müşrik" (putatapan) kadınlarla "gayrimüslim" kadınların "haram" kılındığını ve ancak "iman etmeleri" halinde onlarla evlenmenin caiz sayılacağını bildirmiştir. Bunun gibi Müslüman kadınların da "gayrimüslim" erkeklerle evlenmelerini yasaklamıştır. Bakara Suresi'nin 221. ayeti şöyledir:

NESH

> *"Ey müminler, müşrik (ve gayrimüslim) kadınları da iman etmedikçe nikâh etmeyiniz! Gayrimüslim (hür) bir kadın (iyi davranışı ve haliyle) sizi hayrette bıraksa bile iman etmiş bir cariye herhalde ondan hayırlıdır. (Ey müminler) müşrik (ve gayrimüslim) erkeklere de onlar iman etmedikçe (sizden hiçbir kız veya kadın) nikâhlamayınız! Gayrimüslim bir erkek (her haliyle) sizi hayrette bıraksa bile, iman etmiş bir köle o kâfirden muhakkak hayırlıdır. Çünkü, o imansızlar sizi cehenneme davet ederler. Allah ise, izni (ve yardımıyla) cennete ve mağfirete davet ediyor. Allah, düşünüp anlasınlar diye ayetlerini insanlara açıklar..."* (Bakara Suresi, ayet 221.)[15]

15 Çeviri Diyanet'indir. Gayrimüslim kadınlarla evlenme iznini veren ayetin (Mâide Suresi, ayet 5), Bakara Suresi'nin yukardaki ayetiyle kaldırılmış olduğu konusunda bkz. *Salihi-i*.... c.11, s.281-282.

Her ne kadar bazı yorumcular, Müslüman erkeklerin dinini değiştirmemiş olan "ehl-i kitab" kadınlarla (yani Yahudi ya da Hıristiyan kadınlarla) evlenebileceklerini ve çünkü bu şekildeki evlenmeleri yasaklayan Bakara Suresi'nin 221. ayetinin, Mâide Suresi'nin 5. ayetiyle değiştirildiğini söylerlerse de yanlıştır. Çünkü, bir kere Yahudileri ve Hıristiyanları (sırf İslama inanmadıkları ve kendisini peygamber saymadıkları için) "kâfir" ve "lanetlenmiş" olarak cehennemlik bilen, Tanrı tarafından asla bağışlanmayacaklarını söyleyen, İslamı kabul etmemiş olmanın cezası olarak "cizye" vermeye mahkûm eden ya da Müslüman olmalarına kadar onlarla savaşı öngören ve her ne olursa olsun onlarla her türlü dostluğu yasaklayan Muhammed'in, kalkıp da dinini değiştirmemiş olsa da Yahudi ya da Hıristiyan bir kadınla Müslüman erkeklerin evlenebileceklerine izin vermesi düşünülemez (ehl-i kitabdan olanlar aleyhine *Kur'an*'da yer alan hükümlerden bazıları için bkz. Bakara Suresi, ayet 105, 108-109; Saff Suresi, ayet 14; Mâide Suresi, ayet 41, 59-61, 72-74, 77-78; Tevbe Suresi, ayet 29-31, 73, 80; Âl-i İmrân Suresi, ayet 72, 118, 166-167; Hicr Suresi, ayet 2; Mümtehine Suresi, ayet 1-2; Tahrîm Suresi, ayet 9).

Öte yandan Müslüman erkeklere, "ehl-i kitab" kadınlarla evlenme olasılığını veren Mâide Suresi'nin 5. ayeti, bu olasılığa yer vermeyen Bakara Suresi'nin 221. ayetinden sonra değil, aksine daha önce konmuştur. Çünkü, dediğimiz gibi Muhammed, Yahudileri kazanmak amacıyla onlara tavizler verirken, bu arada evlenme konusunu da Mâide Suresi'nin 5. ayetiyle hükme bağlamış, fakat daha sonra Yahudilere düşman kesilince "kâfir" kadınlarla evlenmelerini yasaklamıştır. Gerçekten de Bakara Suresi'nin yukardaki ayetinde yer alan "müşrik" sözcüğü, Buharî gibi kaynakların bildirmesine göre, sadece "putatapanları" değil, aynı zamanda "ehl-i kitab" olanları da kapsamaktadır. Nitekim Diyanet'in Bakara Suresi'nin 221. ayetiyle ilgili yorumu aynen şöyle:

> *"Bu âyet-i kerîmedeki müşrik kelimelerini hep gayr-i müslim diye tefsir ederek kavis içinde işâret ettik. Çünkü müşrik kelimeleri mü'min mukâbilinde zikrolunmuş bulunduğundan bütün ehl-i kitab da müşrik tâbirinde dâhil bulunuyorlar"* (Bkz. *Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh Tercemesi ve Şerhi*, c.11, s.281-282).

Yine Buharî kaynağına dayalı olarak Diyanet'in bildirmesine göre bu ayet, Müslüman erkeklerin "gayrimüslim" kadınlarla ve "gayrimüslim" erkeklerin Müslüman kadınlarla evlenmeleri olasılığını ortadan kaldırmıştır. Diyanet'in söyleyişi şöyle:

> *"Yine bu âyet-i kerîme (yani Bakara Suresi'nin 221. ayeti) iki nehyi ihtivâ etmektedir: 1) Mü'min erkeklerin gayr-i müslim kadınlarla evlenmeleri; 2) Gayr-i müslim erkeklerle müslüman kadınlarının evlenmeleri..."* (Bkz. *Sahih-i...*, c.11, s.282.)

Ancak, bu yasaklama, Diyanet'in iddia ettiği gibi, önce konup sonra Mâide Suresi'nin 5. ayetiyle kaldırılmış değildir. Aksine, yukarda değindiğimiz nedenlerle, kitab ehli olanlarla evlenme olasılığının verilmesinden sonra konmuştur.

III) Kendisini "Şehvet Aşırılığı" ile Suçlayan Yahudileri Susturmak Üzere, Önceki "Peygamberler"in de "Cinsel Güç" Bolluğuyla Donatıldıklarını Söyler

Yahudiler, her ne kadar kendi peygamberlerinin çokkarılı evlilikler yaptıklarını ve çoğunun cinsel yaşamlarının "ahlaki"lik örneği sayılamayacağını bildikleri halde, ikide bir Muhammed'e çatarlar; onun "şehvet" insanı olduğunu, çok sayıda kadınla evlenmiş olmasının ya da da cariyelerle yatıp kalkmasının, peygamberlikle bağdaşamayacağını anlatırlardı. Hıristiyanlar ise, İsa'nın kadınsız yaşadığını örnek göstererek Muhammed'e "peygamber"lik unvanını uygun bulmazlardı.

Onların bu suçlamalarını geçersiz kılmak amacıyla Muhammed, cinsel gücünün çokluğunun Tanrı'dan gelme olduğunu anlatmak üzere, *"Cebrail bana bir çömlek getirdi, ben de ondan içtim ve bunun üzerine bana cinsi münasebette kırk erkek gücü verildi"* der; *"Tanrı'nın izni olmadan ben hiçbir kadına dokunmadım"* diye ekler ve daha önceki "peygamberlerin" de bol şehvetli olarak gönderildiklerini söylerdi. Bu amaçla *Kur'an*'a şu şekilde ayetler koymaktan geri kalmazdı:

"Andolsun ki, senden önce de peygamberler gönderdik, onlara eşler ve soy sop verdik" (Ra'd Suresi, ayet 38).[16]

Öte yandan kendi oğulluğu Zeyd'in karısı Zeyneb'e âşık olup onunla evlenmesi olayını da Yahudiler, şehvet aşırılığına verip uygunsuz bulmuşlar, aleyhinde konuşur olmuşlardı. Bu tür konuşmalara karşı Muhammed, Yahudilerin pek kutsal bildikleri Davud "Peygamber"in Betşeba ile olan ilişkisini örnek verirdi. Bilindiği gibi Davud en yakın arkadaşının karısı olan Betşeba'ya âşık olmuş ve onunla evlenmiştir. İşte bu olayı hatırlatmak üzere Muhammed, *Kur'an*'a koyduğu şu ayetle aradaki benzerliği açıklamaya çalışmıştır:

"...Davud, kendisini denediğimizi sanmıştı da... tevbe etmiş ve Allah'a yönelmişti. Böylece onu bağışlamıştık..." (Sâd Suresi, ayet 24-26).[17]

Bu örnekleri verirken, bir de kendisinin Zeyneb'le evlenmesinin Tanrı emriyle olduğunu söylerdi. Bunu anlatmak üzere Tanrı'dan vahiy indi diyerek Ahzâb Suresi'ne ayetler koymuştur (Ahzâb Suresi, ayet 33-37).

IV) Yahudileri ve Hıristiyanları Hoşnut Edip Kazanabilmek İçin, Onların Sorularını, Yine Onların İnanışına Göre Yanıtlama Siyaseti

Arap kaynaklarından öğrenmekteyiz ki, Yahudi hahamları ve Hıristiyan papazları Muhammed'e, özellikle din konularında sık sık soru sormayı gelenek edinmişlerdi. Bunun da nedeni *Tevrat*'ı ya da *İncil*'i gerçekten bilip bilmediğini denemekti.[18]

Sorulan sorulara Muhammed, *Tevrat* ve *İncil* hakkında bilgisi olanlardan öğrendikleriyle karşılık verir ve bu kitaplardan alınmış hükümler

16 Bu konuda Taberi'nin *Tefsir*'ine, İbn Sa'd'ın *Tabakat*'ına, ayrıca Celâleddin es-Süyuti ve Yahya gibi ünlü kaynaklara bakınız.

17 Bu ayetlerle ilgili olarak Beyzavî'nin yorumlarına bakınız.

18 Bu konuda bkz. İbn İshak, *age.* 1980, s.239, 255

gösterirdi. Gösterirken de bu bilgilerin kendisine Cibril tarafından verilmiş olduğunu söylerdi. Güya Cibril ona, sorulacak şeylerin ne olduğunu önceden haber vermiştir.[19]

Fakat, danıştığı kimselerden bazı zamanlar yeteri kadar bilgi edinemediği için yanıt veremeyeceğini anlar; bu gibi hallerde, *"Bunu yanlız Tanrı bilir"* diye işin içinden çıkardı. Örneğin, Yahudi din adamlarının bir gün kendisine, *"Kıyamet ne zaman kopacaktır?"* şeklinde soru sormaları üzerine, Tanrı'nın kendisine şöyle dediğini söyler:

> *"Ey Muhammed! Sana kıyamet saatinin ne zaman gelip çatacağını soruyorlar. De ki, 'Onu ancak Rabbim bilir; onun vaktini ondan başka belirtecek yoktur'..."* (A'râf Suresi, ayet 187.)

Bununla beraber soruları cevapsız bırakmamaya çalışırdı; çünkü bırakacak olursa peygamberlik iddialarının ciddiye alınmayacağını hesaplardı. Bundan dolayıdır ki, *Kur'an*'ın, *Tevrat*'ı ve *İncil*'i onayladığını söyleyerek, bu kitapları iyi bilen kimseler aracılığıyla, sorulan sorulara uygun hükümler bulur ve bu doğrultuda olmak üzere vahiy indiğini söylerdi. Bunu yaparken Tanrı'nın kendisini, *Tevrat*'ı ve *İncil*'i okumuş olanlara danışmakla görevli kıldığını bildirirdi. Yunus Suresi'ne koyduğu ayet şöyledir:

> *"(Resulüm!) Eğer sana indirdiğimizden (bu anlattığınız olaylardan) kuşkudaysan, senden önce kitabı (Tevrat'ı) okuyanlara sor. Andolsun ki, Rabbinden sana hak gelmiştir. Sakın şüphecilerden olma".* (Yunus Suresi, ayet 94).

Böylece Yahudilerin ve Hıristiyanların, kendisini peygamber olarak kabul etmelerini beklerdi. Bu konuda İslâm kaynaklarından aktarılabilecek pek çok örnekten biri, Yahudilerin Muhammed'i sınamak üzere "zina" suçunun cezasının ne olduğu konusunda sorguya çekmeleri, eğer doğru cevap verecek olursa, onu peygamber olarak kabul edeceklerini bildirmeleriyle ilgili şu olaydır:

Bir gün evli bir adam, evli bir kadınla zina halindeyken yakalanır. Yahudi hahamları kendi aralarında, *"Bu suçluları Muhammed'e gönderelim, bakalım ne karar verecek? Eğer 'suçluları kamçılatarak ve yüzleri*

19 Bu konuda bkz. *Sahih-i...*, c.9, s.81.

eşeğin kuyruğuna dönük şekilde bindirilip teşhir' cezasına çarptıracak olursa, bu takdirde onu kral kabul edip takip etmek gerekir; yok eğer suçluların taşlanmak şeklinde öldürülmelerine karar verecek olursa, bu takdirde de o peygamber demektir..." diye konuşurlar.[20]

Aslında Yahudi hahamların böyle bir sınamaya başvurmaları saflıktan başka bir şey sayılamazdı; çünkü bunu yaparlarken, Muhammed'in, *Tevrat*'ı bilen kişilerin yardımıyla gerekli cevabı kolaylıkla verebileceğini düşünmeleri gerekirdi. Her ne halse, suçlular Muhammed'in huzuruna getirildiklerinde, Muhammed "recim" cezasının uygulanmasını, yani suçluların taşla öldürülmelerini emreder ve *Tevrat*'ta zina suçunun cezasının bu şekilde yer aldığını söyler. Sonra *Tevrat*'ın getirilmesini emreder ve ilgili hükmü kendilerine göstereceğini ekler. Fakat, güya Yahudi hahamlar *Tevrat*'ta bu suçun karşılığı olan ceza hükmünü Muhammed'den gizlemek isterler; hahamlardan biri eliyle o kısmı kapar; böylece onu yalancı çıkarmaya çalışır. Ancak, orada hazır bulunan Abdullah İbn-i Selem –ki birtakım çıkarlar uğruna Müslümanlığı kabul etmiş bir Yahudidir–, elindeki değnekle hahamın eline şiddetle vurur ve sonra Muhammed'e dönerek, *"Ey Tanrı elçisi, zina edenlerin taşla öldürülmelerine dair hükmü senden gizlemek istiyordu. O hüküm işte buradadır"* der.[21]

Hemen belirtelim ki, Abdullah İbn-i Selem adındaki bu kişi, Medine'de tanınmış Yahudi bilginlerinden biridir. Muhammed'in Evs ve Hazrecilerle dostluklar kurduğunu, Medine'ye gelişinden sonra kervanlar üzerine çeteler gönderip ganimetler ve esirler aldığını, bu sayede taraftarlarının sayısını çoğalttığını, güç kazandığını görmüş, kendi öz çıkarları bakımından ileriyi garantiye bağlamak için hem Müslümanlığı kabul etmiş, hem de mensup bulunduğu Yahudi milletini kötüleyip Muhammed'e yaranma yolunu seçmiştir. Örneğin, bir yandan Muhammed'e, *"Ya Resulallah! Yehud, insanı hayrette bırakacak şekilde yalan söyleyen, asılsız isnad ve iftiralarda bulunan, haksız bir millettir"* diyerek Yahudiler aleyhinde bulunurken,[22] diğer yandan da özellikle kendi hazırladığı sorular ve cevaplarla, Muhammed'i son derece zor

20 İbn İshak, *age*, 1980, s.266-267.
21 *Ibid.*
22 Bu konudaki hadisler için bkz. *Sahih-i...*. Hadis No. 1368, c.9, s.79-80.

sorulara cevap bulan bir "peygamber" şeklinde göstermeye çalışmıştır. *Tevrat* ve *İncil* konusunda sahip bulunduğu geniş bilgi sayesinde Muhammed'e yardımcı olmuştur. Hem de öylesine ki, Muhammed'i, Yahudi inanışlarına (telakkilerine) göre konuşturmak şeklinde onun Yahudiler üzerinde etkili olmasına çalışmıştır. İslam olurken de bu işi, Yahudileri etkileyecek şekilde yapmıştır. Şu bakımdan ki, İslam kaynaklarının bildirmesine göre Abdullah İbn-i Selem, bir gün Muhammed'in yanına gelerek, *"Ben sana üç soru soracağım ki, bunların cevabını yalnız peygamber olan bilir"* der. Ve başlar sorularını sormaya! Birinci sorusu şu olur: *"Kıyamet alametlerinin öncesi nedir?"* Bu soruyu Muhammed, *"Kıyamet alametlerinin en öncesi bir ateştir ki, o, insanları Doğu'dan Batı'ya sürecektir"* diye cevaplandırır. Dikkat edileceği gibi verdiği cevap, *"Bunu Tanrı bilir"* şeklinde bir şey değildir. Oysa biraz önce değindiğimiz gibi, başka bir vesileyle kendisine "kıyamet saati"nin ne zaman geleceği sorulduğunda, sorunun cevabını bilmediği için, *"Bunu yalnız Tanrı bilir"* şeklinde yanıtlamıştır, ama şimdi "kıyamet alameti"nin ne olacağına dair sorulan soruyu, böyle bir taktiğe başvurmadan, yukardaki şekilde bilir görünmüştür. Çünkü, Abdullah İbn-i Selem'in kendisinden bunun cevabını daha önce zaten öğrenmiştir.

Abdullah'ın ikinci sorusu şudur: *"Ehl-i Cennet (cennete girdikleri zaman) ilkönce hangi taamı yiyecekler(dir)?"* Bu soruyu Muhammed şöyle cevaplandırır: *"Ehl-i Cennet'in yiyeceği ilk taam balık ciğerinin (sarkmış olan) fazlasıdır."*

Nihayet üçüncü soru da şöyledir: *"Çocuk ne cihetle babasına benzer? Hangi bir nedenle de ana soyuna çeker?"* Bunu da Muhammed şöyle yanıtlar: *"Erkeğin kadına cinsi münasebette bulunduğu sırada erkeğin suyu kadınınkinin önüne geçerse, çocuk anaya benzer."*

İslam kaynaklarının bildirmesine göre Abdullah İbn-i Selem, bu cevapları dinledikten sonra şöyle der: *"Kesin olarak şahadet ederim ki sen Allah'ın peygamberisin."* Bunu dedikten sonra da güya Müslüman olur.[23]

Söylemeye gerek yoktur ki, yukardaki soruların ve bu sorulara Muhammed'in verdiği yanıtların ne bilimsellikle, ne de gerçekçilikle ilgisi

23 *İbid.* s.77, 81.

vardır. Kuşku edilmemelidir ki, soruları ve yanıtları hazırlayan bizzat Abdullah İbn-i Selem'dir; Abdullah bunu yaparken büyük bir ustalıkla Yahudileri kandırmaya matuf bir taktik izlemiştir. Çünkü, soruları ve yanıtları hazırlarken, bunların Yahudi inanışları doğrultusunda olmasını sağlamıştır. Nitekim İslam kaynakları da soruların Yahudi inanışlarına göre hazırlandığını ve Muhammed'in de bu soruları, Yahudi inanışlarına uygun düşecek şekilde yanıtladığını söylerler. Yahudi inanışlarına göre yanıtlamış olmasının nedenini de Medine'de *"Halim durumda bulunan Yahudilerle hoş geçinme gereğine"* bağlarlar. Tartışma taktiğine göre hasmı kendi silahıyla susturmak gerektiğinden, Muhammed'in böyle bir yol seçtiğini açıklarlar. Ayrıca Cibril'in daha önce Muhammed'in yanına gelip kendisine Yahudilerin soracağı soruları ve bunların cevaplarını bildirdiğini eklerler.[24] "Cibril" dedikleri şey, pek muhtemelen Muhammed'e yukardaki şekilde yardımcı olan Abdullah İbn-i Selem'in bizzat kendisidir.

V) Soru Sorulmasını Tanrı Buyruklarıyla Önleme Siyaseti

Bazı hallerde Muhammed, Yahudilerin ve Hıristiyanların sorularına cevap bulamazdı; bulamayınca Tanrı'dan "vahiy" inmesini bekleyeceğini, bu nedenle kendisine süre vermelerini isterdi. Bu istek karşısında onlar, Muhammed'in zaman kazanmaya çalıştığını, çünkü bu arada *Tevrat*'ı ve *İncil*'i bilen kişilerden, sorulan şeylerle ilgili olarak bilgi alacağını, aldıktan sonra "vahiy" geldi diyerek kendilerine cevap vereceğini düşünürlerdi. Nitekim çoğu zaman onun verdiği cevapları yetersiz bulurlar ve ona inanmadıklarını açıklarlardı. İnanabilmek için kendilerine mucizevi bir şeyler göstermesini beklerlerdi. Örneğin, bir grup kendisine bir gün şöyle der:

> *"Ey Muhammed! Seni peygamber olarak tanıyabilmemiz için, bize inandırıcı bir şeyler getirmedin. Seni peygamber olarak izleyebilmemiz için Tanrı sana herhangi bir delil vermiş değildir... Eğer sen peygambersen, Tanrı'ya söyle de bizimle konuşsun, böylece sesini duyalım onun."*[25]

24 *İbid*, s.81.
25 İbn İshak, *age*, 1980, s.257.

Bu sözleri dinleyen Muhammed, o her zamanki bilmişliğiyle, onlara *Kur'an*'ın kendisinin bir mucize olmak üzere gönderildiğini, *Kur'an*'a inanmaları gerektiğini söyler ve Tanrı'nın şöyle dediğini eklerdi:

> *"Biz seni, bütün delillerimizle göndermişizdir, fakat kötü niyetliler ona inanmazlar... Ey kitap verilenler... elinizdeki kitabı tasdik ederek indirdiğimiz Kur'an'a inanın"* (Nisâ Suresi, ayet 47).[26]

Fakat, onları susturmanın en kolay yolunun, soru sormayı kötü bir şeymiş gibi göstermek olduğunu düşünürdü. Bu nedenle, Tanrı'dan gelme tehditlerden söz eder ve eski dönemin peygamberlerine soru soranların başına gelen felaketlerden örnekler verirdi. Nitekim, bir gün Vehb b. Zeyd adında biri kendisine, *"Ey Muhammed! Bize gökten bir kitap getir ki, okuyabilelim, yerden su çıkar ki, sana iman edelim"* şeklinde konuşunca, ona, Tanrı'dan geldiğini söylediği şu ayeti okur:

> *"Yoksa daha önce Musa'nın sorguya çekildiği gibi, siz de peygamberinizi sorguya mı çekmek istiyorsunuz?"* (Bakara Suresi, ayet 108).

Fakat, ne yaparsa yapsın soru sorulmasına bir türlü engel olamazdı. Olamayınca Yahudiler ve Hıristiyanlar onu, sordukları sorularla güç durumlarda bırakırlardı. Bu durumlardan kurtulmak için Muhammed, *"Bunu Tanrı bilir!"* şeklinde kaçamak cevaplar vermekle beraber, bu taktiğinin işe yaramadığını kısa zamanda kendisi de anlamaya başlamıştı. Başlayınca öfkesi artmış, ne yapacağını şaşırmıştır. Hele bir kez kendisine, *"Ey Muhammed, her şeyi yaratan Tanrı'dır, ama Tanrı'yı kim yaratmıştır (acaba)?"* diye sorduklarında yüzü kıpkırmızı kesilmiş ve onların üstüne saldırmak istemiştir. Fakat, güya Cebrail yetişmiş ve *"Sakin ol Muhammed!"* diyerek onu önlemiş ve Tanrı'dan şu vahyin geldiğini bildirmiştir:

> *"Ey Muhammed! De ki, 'O Allah bir tektir... Her şeyden müstagnidir... o doğurmamış ve doğmamıştır..."* (İhlâs Suresi, ayet 1-4).

26 *İbid*, s.258.

Ancak, Tanrı'nın "doğurmamış" ve "doğmamış" olduğuna dair söylediği bu sözlere rağmen karşısındakiler, *"(O halde) bize Tanrı'nın şeklini şemalini belirt!"* deyince, bu sefer Muhammed daha da öfkelenmiş ve yeniden onlara saldırmak istemiş, fakat güya yine Cebrail onu teskin ederek Tanrı'nın yüceliğine dair ayetler indirmiştir. Bütün bu konuları İslam kaynaklarından öğrenmek mümkün.[27]

Yahudilerin kendisine bu şekilde soru sormaya devam etmelerini önlemek için bulduğu bir diğer çare, önceki peygamberlerden örnekler vermek, fakat verirken bunları kendi hayal gücüne göre süslemekti. Örneğin, vaktiyle Musa'ya da buna benzer sorular sorulduğunu ve soranların başına Tanrı tarafından yıldırımlar yağdırıldığını söylemiştir. Nisâ Suresi'ne koyduğu şu ayet bunun kanıtlarından biridir:

> *"Ey Muhammed! Kitab ehl-i senin kendilerine gökten bir kitap indirmeni isterler. Musa'dan bundan daha büyüğünü istemişlerdi ve 'Bize Allah'ı apaçık göster' demişlerdi. Zulümlerinden ötürü onları yıldırım çarpmıştı..."* (Nisâ Suresi, ayet 153-154).

Belirtelim ki, bu ayeti *Tevrat*'taki bir olaydan esinlenerek koymuştur; koyarken, kendince uygun bulduğu bir ekleme yapmıştır ki, o da soru soranların yıldırım çarpmasına uğrayacaklarıdır. Çünkü, *Tevrat*'ta, Musa'nın, bazı kişilerle birlikte, Tanrı'yı görmeye gittiği yazılı olmakla beraber, *"Bu kişileri yıldırım çarptı"* diye bir şey yoktur. Aksine orada *"Allah'ı gördüler ve yiyip içtiler"* diye yazılmıştır (bkz. *Tevrat*, Çıkış, Bap 24: 9-12), ama Muhammed, *Tevrat*'tan bunu alırken, *"Bu kişileri yıldırım çarptı"* şeklinde bir ekleme yapmıştır: sırf, soru sormanın Tanrı'yı kızdırmak demek olduğu bilinsin de, kendisine soru sorulmasın diye!

Tıpkı Yahudiler gibi Hıristiyanlar da Muhammed'i, peygamber olarak benimsemezler ve, *"Biz daha önce teslim olmuştuk"* diyerek İsa'ya ve *İncil*'e bağlı olduklarını, başkaca "peygamber" ve başkaca "kitap" kabul etmeyeceklerini söylerlerdi.[28] Böyle yaptıkları için, Muhammed onlara lanetler yağdırır, bağırır, çağırır ve haram domuz eti yedikleri için ya da İsa'yı Tanrı'nın oğlu saydıkları için azarlar, kendilerine verilen

27 *İbid*, s.270 vd.
28 *İbid*, s.271-273.

kitabı tahrif ettiklerini haykırır, şöyle konuşurdu: *"Hayır yalan söylüyorsunuz, sizler teslim olmadınız."* Buna karşılık Hıristiyanlar da ona, *"Pek iyi, ama İsa'nın babası Tanrı değilse, kimdir İsa'nın babası?"* diye sorduklarında[29] verecek cevap bulamazdı. Fakat, susmanın ve bu konuda onları cevapsız bırakmanın iyi bir siyaset olmadığını hesap ederek *Kur'an*'a, *"Hayy ve kayyûm olan Allah'tan başka ilah yoktur; kendisine ne uyku gelir ne de uyuklama..."* (Bakara Suresi, ayet 255; Âl-i İmrân Suresi, ayet 2) şeklinde ayetler dizerdi. Dizerken de, *"Nasıl ki Tanrı, Âdem Peygamber'i cinsi münasebet dışı yollarla (yani babası olmadan) yarattıysa, İsa'yı da öyle yarattı"* demek isterdi.[30]

Fakat, onların yeniden sorular sormaya, tartışmaya başlayacaklarını ve soruları yeterince cevaplandıramayacağını anlayınca *Kur'an*'a, yine Tanrı'dan vahiy geldi diyerek, tartışmaya girişmenin kendisine yasaklanmış olduğuna dair ayetler koydardı ki, bunlardan biri şöyledir:

> *"Ey Muhammed! Eğer seninle tartışmaya girişirlerse, 'Ben, bana uyanlarla birlikte kendimi Allah'a verdim' de..."* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 20).

Soru sorma ve tartışma yolunu böylece kapayınca, kendisini artık biraz olsun rahat hissetmiştir; canı istemediği sorulara cevap vermekten bu şekilde kurtulmuştur. Hemen belirtelim ki, bu kaçamak yol ona, daha henüz güçlü olmadığı dönem itibariyle çok yararlı olmuştur. Fakat, iyice güçlendiği andan itibaren, bu şekilde konuşmak yerine, istemediği soruları soranların ya da kendisiyle tartışmaya kalkışanların hakkından kolaylıkla gelecektir.

29 *İbid.* s.272.
30 *Ibid.* s.276.

İSA'NIN "BEN ŞERİATI YIKMAYA DEĞİL, TAMAM ETMEYE GELDİM" ŞEKLİNDEKİ SÖZLERİNE DAYALI OLARAK İSLAMI, EZELDEN BERİ TEK GERÇEK DİN ŞEKLİNDE GÖSTERİP YAHUDİLERİ VE HIRİSTİYANLARI MÜSLÜMAN YAPMA TAKTİĞİ

Sık sık belirtiğimiz gibi Muhammed, ilk başlarda kendisini sadece Mekke ve civarındaki Araplara gönderilmiş peygamber olarak tanımlamıştır. Tanımlarken de *Kur'an*'a, *"Eğer Allah dileseydi sizi tek bir ümmet yapardı..."* (Mâide Suresi, ayet 48) şeklinde koyduğu ayetlerle Tanrı'nın insanları tek bir ümmet yapmayıp, çeşitli ümmetler halinde ayırdığını ve her ümmete kendi içinden peygamberler, kendi dilinden kitaplar verdiğini, Allah'ı tanıyan ve ahirete inanan Yahudilerin ve Hıristiyanların, kendilerine verilen kitaplara (*Tevrat, İncil* vs...) uymaları gerektiğini ve iyi işler yapmak kaydıyla Tanrı'nın mükâfatına kavuşacaklarını bildirmiştir. Nasıl ki, Yahudilere *Tevrat,* Hıristiyanlara *İncil* verildiyse,[1] Araplara da kendi dillerinden kitap olmak üzere *Kur'an*'ın verildiğini söylemiştir .

Fakat kendisini, Araplardan başka bir de Yahudilere, Hıristiyanlara ve diğer insanlara peygamber olarak kabul ettirme özlemine kapılınca, farklı bir tema işlemeye başlamıştır; daha doğrusu o zamana kadar *Tevrat*'ın *"yol gösterici ve nurlandırıcı"* olarak Yahudi olanlara indirildiğini, yine bunun gibi Hıristiyanlarin *İncil*'e uymaları gerektiğini bildirirken (Mâide Suresi, ayet 44, 47), daha sonraları, bu söylediklerini göz ardı edercesine, Yahudilerin ve Hıristiyanların, esas itibariyle Müslüman olduklarını, kendilerine daha önce verilmiş olan kitapları tahrif ettiklerini,

1 *"Doğrusu biz yol gösterici ve nurlandırıcı olarak Tevrat'ı indirdik. Kendisini Allah teslim etmiş peygamberler, Yahudi olanlara onunla... hükmedenlerdir..."* (Mâide Suresi, ayet 44).
"İncil sahipleri, Allah'ın onda indirdikleriyle hükmetsinler..." (Mâide Suresi, ayet 47).

bu nedenle artık *Kur'an*'a göre davranmalarının emrolunduğunu söyler olmuştur. Daha önceleri, *"Eğer Allah dileseydi sizi tek bir ümmet yapardı..."* (Mâide Suresi, ayet 48) şeklinde konuşurken, şimdi Tanrı'nın bütün insanlara, daha ilk yarattığı andan itibaren, tek bir din olmak üzere İslamı verdiğini söylemiştir. Bu konuda işlediği tema özetle şudur: Bütün insanlara, tek ve gerçek din olmak üzere verilen din, sadece İslamdır. Yahudilerin ve Hıristiyanların sahip oldukları din, aslında İslam dinidir; onlara gönderilmiş olan peygamberler, hep Müslümanlıkla emrolunmuşlardır, kendi ümmetlerine İslamiyeti öğretmekle görevlendirilmişlerdir. Onlar marifetiyle indirilen kitaplar *(Tevrat* ve *İncil*) aslında Müslümanlığın esaslarını kapsayan kitaplardır ki, aslı, *"Ana Kitap" (Ümmülkitap / Levh-i Mahfuz)* olarak gökte, Tanrı'nın katındadır (Ra'd Suresi, ayet 39-40). Tanrı peygamberlerin her biriyle ayrı ayrı anlaşma yapmış, onlara verdiği kitapları ve hikmeti onaylayan bir peygamberin geleceğini, ona inanmak ve yardımcı olmak gerektiğini bildirmiştir ki, o da güya Muhammed'dir (Âl-i İmrân Suresi, ayet 81).[2] Fakat, Yahudiler ve Hıristiyanlar, kendilerine öğretilenlerin bir kısmını unutmuşlar ya da "tahrif" etmişler, bu yüzden anlaşmazlığa düşmüşlerdir (Âl-i İmrân Suresi, ayet 187; Mâide Suresi, ayet 14-15). Ve işte şimdi Tanrı, Muhammed'i, en son peygamber olarak bütün insanlara *Kur'an* ile birlikte yollamıştır (Âl-i İmrân Suresi, ayet 48-49; Enbiyâ Suresi, ayet 108, 156-157; Hûd Suresi, ayet 17...). Diğer peygamberlerden her birini kendi kavimlerine gönderdiği halde, Muhammed'i bütün kavimlere göndermiştir.[3] Bundan dolayıdır ki, Yahudiler ve Hıristiyanlar, Muhammed'i "peygamber" olarak kabul etmeli, *Kur'an*'ı da kendi kitapları olarak benimsemelidirler. Bunu yapmakla iman değiştirmiş olmayacaklar, aksine gerçek imana ulaşmış olacaklardır!

2 Bu amaçla Muhammed'in *Kur'an*'a koyduğu ayet aynen şöyledir:

"Allah peygamberlerden ahit almıştı: 'Andolsun ki size kitap, hikmet verdim; sizde olanı tasdik eden bir peygamber gelecek; ona mutlaka inanacaksınız ve ona mutlaka yardım edeceksiniz, ikrar edip bu ahdi kabul ettiniz mi?' demişti. (Onlar) 'İkrar ettik' demişlerdi de. 'Şahid olun, ben de sizinle beraber şahitlerdenim' demişti..." (Âl-i İmrân Suresi, ayet 81).

3 Buharî'nin Câbir b. Abdullah'tan rivayetine göre Muhammed'in söylemesi şöyledir:

"Benden evvel her Nebi hassaten kendi kavmine ba's olunurken, ben Ümum-ı Nâsa ba's olundum." (*Sahih-i...*, Hadis No. 223, c.2, s.245-246.)

İşte bu yukardaki temayı pekiştirmek amacıyla Muhammed, bir de *"Var olanı yıkmak için değil, tamamlamak ve bozulanı aslına uydurmak için"* Tanrı tarafından görevlendirildiği kanısını yaratmak istemiştir. Hemen hatırlatalım ki bu taktiğe yönelirken, yine *İncil*'den yararlanmış ve İsa'nın vaktiyle Yahudileri kendisine inandırmak üzere söylediği şu sözleri izlemiştir:

> *"Sanmayın ki ben şeriatı yıkmaya geldim; ben yıkmaya değil, fakat tamam etmeye geldim"* (*İncil*, Mattaya Göre, Bap 5: 17).

Ancak, Muhammed, yukardaki şekilde konuşurken, birazdan göreceğimiz gibi, hoşgörüsüzlüğe yönelmekten başka bir şey yapmayacaktır.

I) Muhammed'in Söylemesine Göre Tanrı'nın İnsanlara Verdiği Tek "Gerçek" Din İslamiyettir ve İnsanlar İçin Kurtuluşa Çıkmak Ancak Bu Dine Girmekle Mümkündür

Muhammed, kendisini Yahudilere ve Hıristiyanlara peygamber olarak kabul ettirmek ve onları İslama sokmak isterken, onlar da Müslümanları kendi dinlerine çağırırlar; ancak bu yoldan kurtuluşa çıkacaklarını hatırlatırlardı. Örneğin, Yahudiler, Müslümanlara gelip, *"Yehûdi olunuz ki hidayete eresiniz"* derlerdi; Hıristiyanlar da aynı şeyi yaparlar ve Müslümanlara, *"Hıristiyan olunuz ki hidayete erèsiniz"* derlerdi (Bakara Suresi, ayet 136). Doğru yola ancak bu şekilde girebileceklerini söylerlerdi.

Onların bu tür konuşmalarına karşı Muhammed, doğru yolun İbrahim'in yolu olduğunu ve bu yolun İslam olduğunu, çünkü İbrahim'in ilk Müslüman peygamber olarak gönderildiğini söylerdi. Söylerken de kendisini, Tanrı tarafından İbrahim'in yolunu seçmekle emrolunduğunu bildirirdi. Kendisine "vahyedilen" şeylerin, daha önce aynen İbrahim'e ve onun soyundan gelenlere (İsmail, Yakub, Musa, İsa...) indirilmiş olduğunu ekler ve eğer Yahudiler ve Hıristiyanlar,

Müslümanların iman ettikleri şeylere iman edecek olurlarsa *"muhakkak doğru yolu bulmuş olacaklardır"* derdi (Bakara Suresi, ayet 136).[4]

Yine Muhammed'in söylemesine göre, Tanrı, güya daha ilk insanı yarattığı andan itibaren İslam dinini yerleştirmiş ve bu dini *"İnsanlara, yaratılışta verdiği din olarak"* (Rûm Suresi, ayet 30) kabul etmiştir. Ederken de, *"Allah katında din, şüphesiz İslamiyettir"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 19) demiş ve *"Dosdoğru olan din de (İslamdır)"* (Beyyine Suresi, ayet 5) diye eklemiş, bu dinin "gerçek", "dosdoğru" ve "en üstün" tek din olduğunu, her ümmete ve her peygambere, her vesileyle tekrar ederek bildirmiştir. Güya İbrahim'i peygamber olarak seçtiğinde ona Müslümanlığı "gerçek din" olarak vermiş ve ümmetini bu dinle uyarmasını emretmiştir (Âl-i İmrân Suresi, ayet 65, 67; En'âm Suresi, ayet 161; Nahl Suresi, ayet 122-123...).

Yine güya Tanrı İshak'ı, Musa'yı, Davud'u... hep İbrahim'in dininde kılmış ve onlara kendi ümmetlerini İbrahim'in dinine çağırmakla görevlendirmiştir (Âl-i İmrân Suresi, ayet 95).

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, Yahudilerin İslamdan başka bir din aramamaları için şunu hatırlatmıştır ki, İslam dini Tanrı'nın kendi öz dini olup, insanları yaratırken verdiği dindir; bu itibarla İslamdan başka bir din istemek suçtur ve isteyenler kaybedeceklerdir:

> *"...Allah'ın dininden başka bir din mi istiyorlar? Kim İslamiyetten başka bir dine yönelirse onunki kabul edilmeyecektir"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 83-85).

Öte yandan Tanrı, Meryem oğlu İsa'yı da *"Ruhundan üflemiş olarak"* yarattığını ve onları âlemler için mucize kıldığını bildirmiş ve Müslümanlığın tek din olduğunu anlatmak üzere şöyle demiştir:

> *"Doğrusu Müslümanlık, bir tek din olarak sizin dininizdir ve ben Rabbinizim, artık bana kulluk edin"* (Enbiyâ Suresi, ayet 92).

4 *"Ehl-i kitap size, 'Yahudi yada Hıristiyan olunuz ki hidayete eresiniz' dediler. Sen de onlara deki, 'Hayır biz doğru yola yönelen İbrahim milleti camiasından oluruz ki, hiçbir zaman müşriklerden olmamıştır'..."* (Bakara Suresi, ayet 136).

Ve nihayet Tanrı, en son peygamberi olarak Muhammed'i seçmiş ve ona, İslamiyetin tek gerçek din olduğunu, İbrahim'in ilk Müslüman "peygamber" olarak emredildiğini sık sık bildirmiş, bildirirken de İbrahim'in dinine uymasını emretmiş ve şöyle demiştir:

"Ey Muhammed! Hakka yönelerek kendini Allah'ın insanlara yaratılışta verdiği dine ver:.. İşte dosdoğru din budur..." (Rûm Suresi, ayet 30).

"Bütün dinlerden üstün kılmak üzere peygamberini... Kur'an ve hak din ile gönderen odur..." (Fetih Suresi, ayet 28; ayrıca bkz. Saff Suresi, ayet 9).

"Şimdi ey Muhammed sana... 'İbrahim'in dinine uy!' diye vahyettik" (Nahl Suresi, ayet 123).

Muhammed bu sözler üzerine şöyle konuşmuştur:

"Şüphesiz Rabbim beni... gerçek dine... İbrahim'in dinine iletmiştir..." (En'âm Suresi, ayet 161).

Daha başka bir deyimle Muhammed, *Kur'an*'a koyduğu bu tür hükümlerle, yeryüzünde gerçek olarak bir tek din bulunduğunu ve bu dinin Müslümanlık olup, İbrahim'den Musa'ya ve İsa'ya varıncaya kadar geçmişteki "peygamberler" aracılığıyla önce Yahudilere ve Hıristiyanlara, en son olarak da kendisi aracılığıyla bütün insanlara verildiğini, İslamiyet dışında "gerçek" bir din indirilmediğini anlatmak istemiştir.

II) Muhammed'in Söylemesine Göre, İslamdan Başka Bir Dinden "Peygamber" Gönderilmemiştir; Tanrı Âdem'i, İlk Müslüman Olmak Üzere Yaratmıştır

Tekrarlamak yararlı olacaktır ki, Muhammed, ilkönceleri kendisini sadece Araplara, hatta sadece Mekkelilere (Kureyşlilere) gönderilmiş peygamber olarak tanıtmıştır; tanıtırken de, *"...Doğrusu ben ilk Müs-*

lüman olmakla emrolundum" (En'âm Suresi, ayet 14) diye konuşmuştur. Tanrı tarafından, Kureyşlileri uyarmak üzere gönderildiğini söylemiş ve Tanrı'nın şöyle dediğini eklemiştir:

> *"Ey Muhammed! Böylece şehirlerin anası olan Mekke'de ve çevresinde bulunanları uyarman... için sana Arapça okunan bir kitap vahyettik..."* (Şûrâ Suresi, ayet 7).

> *"Bu indirdiğimiz... Mekkelileri ve etrafındakileri uyaran mübarek Kur'an'dır..."* (En'âm Suresi, ayet 92).

Yani nasıl ki diğer ümmetlere, örneğin Yahudilere ve Hıristiyanlara, daha önce kendi içlerinden peygamberler gönderildiyse, kendisinin de Araplara, Arap kavmi içinden seçilmiş biri olarak gönderildiğini bildirmiştir. Daha başka bir deyimle ilk başlangıçta Muhammed'in aklından, bütün insanlara gönderilmiş "peygamber" olduğu fikri geçmemiştir. Mekke'de kaldığı uzun yıllar boyunca kendisinin "ilk Müslüman peygamber" olduğunu tekrarlamaktan bıkmamıştır. Fakat, Yahudileri ve Hıristiyanları kazanmak ve Müslüman yapmak heveşine kapıldığı an ağız değiştirmiş, kendisini artık sadece Araplara değil, aynı zamanda Yahudilere ve Hıristiyanlara (ve daha doğrusu bütün insanlara) gönderilmiş peygamber şeklinde tanımlar olmuştur. Âdem'den bu yana gelmiş geçmiş bütün peygamberleri hep Müslüman peygamberler olarak tanımlamıştır. Bununla beraber "peygamber"ler serisinde İbrahim'e özel bir yer ayırmış, kendisini de İbrahim'in dinine yönelmiş olarak Müslüman peygamberler zincirinin son halkası ve onların en üstünü saymıştır. *Kur'an*'ı bu doğrultudaki ayetlerle doldurmuştur. Örneğin, A'râf Suresi'ne koyduğu bir ayetle, kendisini, *Tevrat* ve *İncil*'de yazılı olan şeyleri bildirmekle görevli olarak Yahudilere ve Hıristiyanlara gönderilmiş peygamber şeklinde göstermiştir:

> *"...Bunu... ayetlerimize inanıp, yanlarındaki İncil'de ve Tevrat'ta yazılı bulduklarını... okuyup yazması olmayan peygamber Muhammed'e uyanlara yazacağız. O peygamber onlara uygun olanı emreder ve fenalıktan men eder... Bu peygambere inanan... uyanlar, işte onlar saadete ererler..."* (A'râf Suresi, ayet 156-157).

Görülüyor ki, kendisini *"okuyup yazması olmayan"* bir peygamber gibi tanımlamaktadır. Güya Yahudilerin ve Hıristiyanların kitaplarını okumamış, sadece kendisine Tanrı tarafından vahiy olan ayetlere mazhar olmuştur. Bu nedenle *Tevrat*'a ve *İncil*'e inananlar, onu peygamber olarak kabul etmelidirler.

Öte yandan kendisini, Araplardan başka, Yahudilere ve Hıristiyanlara ve diğer insanlara da peygamber olarak kabul ettirmek üzere şöyle konuşmuştur:

> *"Benden önce her peygamber, kendi kavmine gönderilirken, ben bütün insanlara peygamber gönderildim."*[5]

Bu söylediğini pekiştirmek üzere *Kur'an*'a şu ayeti koymuştur:

> *"Ey Muhammed! Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik..."* (Enbiyâ Suresi, ayet 107.)

Kendisini âlemlerin peygamberi rolünde, İslamiyeti de *"tek gerçek"* din olarak tanımlayınca, artık bütün Araplara, Yahudilere, Hıristiyanlara ve diğerlerine bu dinde toplanmaları ihtarında bulunmak zamanı gelmiştir. Daha önceleri, *"...dinini (İslamı) bütün dinlere üstün kılmak için peygamberini hidayet ve hakla gönderen odur (Tanrı'dır)"* (Saff Suresi, ayet 9) derken, şimdi bir adım daha atarak, *"Doğrusu Müslümanlık, bir tek din olarak sizin dininizdir..."* (Enbiyâ Suresi, ayet 91) demeye başlamıştır. Bunu söylerken, *"De ki!.. 'Artık Müslüman olacak mısınız?'"* (Enbiyâ Suresi, ayet 108) diye tehditler savurmaktan geri kalmamıştır. Hemen ekleyelim ki, giderek güçlendikçe, bu tehditleri kılıç yoluyla saldırı eylemleri şekline dönüştürecektir.

III) Muhammed'in Söylemesine Göre İbrahim, Ne Yahudi, Ne de Hıristiyandır: O, Müslümanlıkla Emrolunmuş Bir Peygamberdir. Ondan Sonra Gelen Peygamberler (Örneğin, İsmail, İshak, Musa, Davud, Süleyman... ve İsa) Hepsi de "İslam"dırlar

Yahudiler ve Hıristiyanlar, Muhammed'e daha önceki peygamberler hakkında ne düşündüğünü sorarlar; o da onlara, Tanrı'dan

5 İlgili hadisler için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 223, c.2, s.245.

vahiy geldi diyerek, Âdem'den Nuh'a ve İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya varıncaya kadar çoğu peygamberin adlarını sıralar ve *"Bunlar arasında fark bulmayız ve biz onlara itaatkârız"* (Nisâ Suresi, ayet 163) şeklinde konuşurdu. Konuşurken de Âdem'i, Nuh'u, İbrahim'i, Musa'yı, İsa'yı ve daha doğrusu bütün "peygamberleri", "Müslüman" peygamberler olarak tanımlamakla beraber, asıl İbrahim üzerinde durur ve onun, ne Yahudi ne de Hıristiyan olmayıp *"ilk Müslüman"* olduğunu söylerdi. Böyle yapmasının nedeni şuydu: Yahudiler ve Hıristiyanlar, İbrahim'i kendi dinlerinin babası gibi benimseniş oldukları için, İbrahim'in dinine yönelmiş gibi görünmek şeklinde onları kendisine bağlayabileceğini hesaplamıştır. Âl-i İmrân Suresi'ne koyduğu ayet şöyledir:

> *"...İbrahim, Yahudi de, Hıristiyan da değildi, ama doğruya yönelen bir müslimdi..."* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 65, 67).

Bunu söylerken, İbrahim'in "tek gerçek" din olan İslamla emrolunduğunu (En'âm Suresi, ayet 161) belirtmiş, kendisini de İbrahim'in dinine yöneltilmiş gibi göstermiştir:

> *"Şüphesiz Rabbim beni... gerçek dine... İbrahim'in dinine iletmiştir"* (En'âm Suresi, ayet 161).

Bu söylediğini biraz daha pekiştirmek üzere de aşağıdaki şekilde ayetler eklemiştir:

> *"Şimdi Ey Muhammed sana... 'İbrahim'in dinine uy!' diye vahyettik"* (Nahl Suresi, ayet 123).

Oysa *Tevrat*'ta Nuh'un, İbrahim'den önce yaşamış olduğu yazılıdır. *Kur'an*'da da bunun böyle olduğu anlatılmıştır (bkz. Yunus Suresi, ayet 72; Sâffât Suresi, ayet 81). Bu böyle olduğuna göre, şöyle bir soru hatıra gelmektedir: Nuh'u, İbrahim'den önce gönderilmiş "Müslüman" bir peygamber olarak gösterdiği halde, Muhammed neden *Kur'an*'a *"Nuh'un dinine uy!"* diye ayet koymamıştır da, *"İbrahim'in dinine uy!"* şeklinde ayet koymuştur? (Örneğin, Nahl Suresi, ayet 123). Bunun nedeni, biraz yukarda belirttiğimiz gibi, İbrahim sayesinde Yahudilerle ilişki kurup onları kendisine bağlamanın daha

kolay olacağını düşünmüş olmasındandır. Çünkü, *Tevrat*'a göre İbrahim'in İsmail ve İshak adında iki oğlu olduğu, İshak'tan Yakub ve ondan da İsrailoğulları neslinin geldiği kabul edilir. Muhammed ise, İsmail'i, Arapların atası yapmış ve İbrahim'i de Arapların öz babası saymıştır. İbrahim'i Müslümanmış gibi gösterip, onun dinine yönelmeyi öngörürken, Yahudileri ve Arapları aynı noktada birleştireceğini hesap etmiştir.

Gerçekten de bir yandan kendisini İbrahim'in dinine yönelmiş gibi gösterirken, diğer yandan da Yahudilere, *"...Allah doğru söyledi, ...İbrahim'in dinine uyun!"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 95) diye konuşur ve *"...İbrahim'in dininden, kendini bilmezlerden başka kim yüz çevirir?..."* (Bakara Suresi, ayet 130) şeklindeki ayetlerle onları İslama sarılmaya çağırırdı. Yahudileri, İbrahim'in dinine yöneltebildiği takdirde, İslama yöneltmiş olacağını düşünürdü. Bütün bunları yaparken Kâbe'yi de İbrahim'in makamıymış gibi göstermeyi ihmal etmezdi (Âl-i İmrân Suresi, ayet 97). Yine bunun gibi, kendisini İbrahim'in dinine yönelmiş gösterirken, Yahudileri de (ve bu arada "hanif" diye bilinenleri) kendisine çekmiş olacağını hesap ederdi. Tekrar hatırlatalım ki, *"hanif"* sözcüğü *"Doğru yolda olan"* ve dolayısıyla *"Müslüman olan"* anlamına gelir. Böylece Yahudiler Muhammed'i "peygamber" olarak kabul etmekle, İbrahim'in dinine uymaktan başka bir şey yapmamış olacaklardı.

Fakat, sadece İbrahim'i "Müslüman" peygambermiş gibi göstermekle kalmamıştır; İbrahim'den sonra gelen bütün peygamberleri de *"Müslümanlıkla emrolunmuş"* gibi tanımlamak üzere *Kur'an*'ın çeşitli surelerine ayetler sıralamıştır. Bu ayetlere göre İbrahim'in oğulları olan İsmail, İshak, Yakub ve onun oğulları olan İsrailoğulları, torunları ve bunlara gönderilen bütün peygamberler (örneğin Musa, Harun, Davud, Süleyman, Yusuf, İdris, Elyesa...) hep Müslümandırlar. Örneğin, Sâffât Suresi'nde İbrahim'in oğlu olan İshak'ın, iyi bir Müslüman peygamber olarak gönderildiği müjdelenmiştir: Ankebût Suresi'nde Lût'un, kendi milletini doğru yola sokmak için gönderildiği belirtilmiş ve İbrahim'in dinine, yani Müslümanlığa inandığı eklenmiştir (Ankebût Suresi, ayet 26, 28-34). Aynı surede Şuayb'ın

Medyen halkına gönderildiği ve halkını Tanrı'ya kulluk edip ahiret gününden umut beslemeye çağırdığı bildirilmiştir (Ankebût Suresi, ayet 36). Meryem Suresi'nde İbrahim'in diğer oğlu İsmail'in –ki Muhammed'e göre Arapların atasıdır– namaz kılıp zekât verenlerden olduğu ve çevresindekilere de böyle yapmalarını emrettiği yazılıdır (Meryem Suresi, ayet 54-55). Yine Meryem Suresi'nde Âdem'in, Nuh'un, İdris'in, İbrahim'in, İsrail'in ve bunların soylarından gelenlerin hep Müslüman oldukları anlatılmıştır (bkz. Meryem Suresi, ayet 55-58). Bakara Suresi'nde İbrahim'in, İshak'ın, İsmail'in, Yakub'un ve torunlarının, Musa'nın ve İsa'nın Müslüman oldukları bir kez daha vurgulanmıştır (Bakara Suresi, ayet 136-140). Güya Tanrı, bu kişilerin Müslüman olmadıklarını iddia edenlere çatmak üzere Muhammed'e şu şekilde konuşmasını emretmiştir:

> *"(Ey Muhammed! Onlara) 'Yoksa İbrahim, İsmail, İshak, Yakub ve torunlarının Yahudi veya Hıristiyan olduklarını mı söylüyorsunuz? Peki, siz mi, yoksa Allah mı daha iyi bilir?' de..."* (Bakara Suresi, ayet 140).

Yusuf Suresi'nde Yusuf'un, *"Atalarım İbrahim, İshak ve Yakub'un dinine uydum"* (Yusuf Suresi, ayet 37) diyerek kendi Müslümanlığını kanıtladığı yazılıdır. Yine aynı şekilde Musa'nın ve kardeşi Harun'un Müslüman olduklarına ve İsrailoğulları'nı Müslümanlıkla uyarmak üzere görevlendirildiklerine dair ayetler vardır (Bakara Suresi, ayet 53; Yunus Suresi, ayet 75...).

Muhammed, sadece Yahudilere gönderilen peygamberleri Müslümanmış gibi göstermekle kalmamıştır: Hıristiyanların peygamberi diye bilinen İsa'yı, İsa'nın anası Meryem'i ve havarileri de Müslüman olarak tanıtmıştır. Örneğin, Mü'minûn Suresi'nde bütün peygamberlerin Müslümanlıkla emrolunduklarını bildirirken, Enbiyâ Suresi'nde de Meryem ile oğlu İsa'nın Müslümanlığını şöyle açığa vurur:

> *"...Meryem'e ruhumuzdan üflemiş, onu ve oğlunu, âlemler için bir mucize kılmıştık. Doğrusu Müslümanlık, bir tek din olarak sizin dininizdir ve ben Rabbinizim..."* (Enbiyâ Suresi, ayet 91-92).

İsa'nın havarilerinin Müslüman olduklarına dair Âl-i İmrân Suresi'ne şunu koymuştur:

> *"Havariler şöyle dediler: 'Biz Allah'ın yardımcılarıyız, Allah'a inandık, İslam olduğunuza şahit ol!..."* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 52).

Hatırlatalım ki, kendinden önceki peygamberleri hep "Müslüman" olarak tanıtırken Muhammed, kendisini de peygamberlerin en sonuncusu olmak üzere "bütün insanlara" gönderilmiş peygamber olarak tanıtmıştır; hem de güya peygamberlerin arası kesilmiş kanısına kapılmalarını önlemek istercesine, *"Ey kitab ehl-i! Peygamberlerin arası kesildiğinde, 'Bize... uyarıcı gelmedi' dersiniz diye size açıkça anlatacak peygamberimiz geldi. Şüphesiz o, size müjdeci ve uyarıcı olarak gelmiştir..."* (Mâide Suresi, ayet 19) diye ayetler koyar.

Kur'an'ı da *Tevrat*'ı ve *İncil*'i açıklayan kitap olarak tanımlamak üzere Yahudilere ve Hıristiyanlara hitaben şöyle der:

> *"Ey kitab ehl-i, kitapta gizleyip durduğunuzun çoğunu size açıkça anlatan ve çoğundan da geçiveren peygamberimiz gelmiştir. Doğrusu size Allah'tan bir nur ve apaçık bir kitap gelmiştir"* (Mâide Suresi, ayet 15, 19).

Bunu yaparken aynı zamanda da onları, kendilerine daha önce verilen kitapları (*Tevrat*'ı ve *İncil*'i) tahrif etmekle ve öğretilenleri unutmakla suçlar:

> *"...Onlar sözleri yerlerinden değiştirirler. Kendilerine öğretilenlerin bir kısmını unuttular..."*
>
> *"'Biz Hıristiyanız' diyenlerden söz almıştık; onlar kendilerine öğretilenin bir kısmını unuttular, bu yüzden aralarına kıyamete kadar düşmanlık ve kin saldık..."* (Mâide Suresi, ayet 13-14; ayrıca bkz. Âl-i İmrân Suresi, ayet 19, 105-156).

Ancak, Muhammed, bu yukardaki taktiğe başvurmakla, karşısındakiler inandırıcı bir sonuç alamamıştır. Çünkü, bir kere Yahudileri ve Hıristiyanları hoşnut etmek üzere onların bazı geleneklerini kabul etmekle beraber (örneğin kıbleyi Kudüs'e çevirmek ya da onlara helal

olanları benimsemek...), esas itibariyle Arap geleneklerine yer vermekteydi. Böyle yaptığı içindir ki, Yahudiler, Hıristiyanlar ve "hanif" diye çağrılanlar Müslüman olmaktan kaçınmışlardır. Abû Amr olayı bunun tipik örneklerinden biri olarak şöyledir: Medine'de Evs'lerin liderlerinden biri olan Abû Amr b. Seyfi b. al-Numan, Muhammed'in bütün ısrarlarına rağmen İslamiyeti kabul etmez. O kadar ki, sırf İslama karşı olduğunu anlatmak için kendi toplumunu terk edip Mekke'ye göç eder. Fakat, az zaman sonra Medine'ye döner ve Muhammed'in yanına giderek sorar: *"Nedir senin getirdiğin din?"* Bu soruya Muhammed, *"Benim getirdiğim din Haniffiya'dır, yani İbrahim'in dinidir"* diye cevap verir. Bunun üzerine Abû Amr şöyle der: *"Eğer getirdiğin din İbrahim'in dini ise, benim de izlediğim zaten odur."* Fakat Muhammed ona, *"Hayır senin izlediğin din, İbrahim'in dini değildir"* deyince Abû Amr kızar ve şöyle karşılık verir: *"Evet odur, fakat sen, Ey Muhammed, Haniffiya dinine ait olmayan şeyleri (İbrahim'in dinine) ekledin."* Bu cevaba karşı Muhammed, *"Hayır ben onu en saf şekliyle getirdim"* deyince Abû Amr dayanamaz ve Muhammed'i yalancılıkla suçlayarak şöyle der: *"Tanrı yalancıyı evsiz barksız ve yapayalnız bıraksın ve gurbette öldürsün."*[6] Daha başka bir deyimle Abû Amr şunu anlatmak ister ki, Muhammed, her ne kadar Yahudileri hoşnut edip Müslüman yapmak üzere *Tevrat*'tan aktarmalar yapmakla beraber, *Kur'an*'ı Arap geleneklerine yer veren hükümlerle doldurmaktadır.

Öte yandan Yahudiler ve Hıristiyanlar, Muhammed'e inanmadıklarını söylerlerken, ondan, "peygamber" olduğuna dair sağlam delil getirmesini isterlerdi: *"Mademki peygamber olduğunu söylüyorsun, o halde Tanrı'yı bizimle konuştur da, onun sesini duyalım"* şeklinde konuşurlardı (Bakara Suresi, ayet 118; Nisâ Suresi, ayet 153-154).[7]

6 İslam kaynakları, Mekke'nin Muhammed tarafından fethi üzerine Abû Amr'ın Taif'e kaçtığını, oranın fethi üzerine de Suriye'ye göç ettiğini kaydetmekte.

7 Bu konuda Muhammed *Kur'an*'a şu ayetleri koyar:

"Bilmeyenler, 'Allah bizimle konuşmalı veya bize bir hayet gelmeli değil mi?' dediler. Onlardan öncekiler de onların dediklerini söylemişlerdi. Kalpleri birbirine benzedi" (Bakara Suresi, ayet 118).

"Ey Muhammed! Kitab ehl-i, senin kendilerine gökten bir kitap indirmeni isterler. Musa'dan, bundan daha büyüğünü istemişlerdi ve 'Bize Allah'ı apaçık göster' demişlerdi. Zulümlerinden öteri onları yıldırım çarptı..." (Nisâ Suresi, ayet 153-154).

Bunu derlerken, vaktiyle Musa'nın, İsrail ihtiyarlarından yetmiş kişiyle birlikte dağa çıktığına ve Tanrı ile konuştuğuna dair *Tevrat*'ta yer alan hükümleri öne sürerlerdi.[8]

Onların bu tür dileklerini yerine getiremeyeceğini bildiği için Muhammed, öfkelenir ve Tanrı'nın kimseye görünmediğini. bu şekilde istekte bulunanları yıldırımla çarptığını söylerdi. Bu amaçla *Tevrat*'taki olayı, kendi durumuna uydurmak üzere farklı şekle sokarak onlara, Tanrı'nın şöyle konuştuğunu söylerdi:

> *"Ey Muhammed! Kitab ehl-i, senin kendilerine gökten bir kitap indirmeni isterler. Musa'dan bundan daha büyüğünü istemişlerdi ve 'Bize Allah'ı apaçık göster' demişlerdi. Zulümlerinden ötürü onları yıldırım çarpmıştı..."* (Nisâ Suresi, ayet 153-154).

Böyle derken, başka bir vesileyle, *"...Ve Allah Musa ile gerçekten konuştu"* (Nisâ Suresi, ayet 164) şeklinde koyduğu ayetleri göz ardı ederdi ya da bu sözlerini, *"konuştu, ama görünmedi"* anlamına getirirdi.

Fakat, bütün bunlar bir yana, bir de bu tür sorular sordular diye Tanrı'nın Yahudileri azarladığına dair *Kur'an*'a ayetler koyardı ki, bunlardan biri şöyledir:

> *"Yoksa, daha önce Musa'nın sorguya çekildiği gibi, siz de peygamberinizi sorguya mı çekmek istiyorsunuz?.."* (Bakara Suresi, ayet 108).[9]

Söylemeye gerek yoktur ki, birbirine ters düşen sözleriyle onları kendisine inandırması pek güçtü. Hele İbrahim'i, kendisinden önce "Müslüman peygamber" olarak gönderilmiş göstermesi ve *"Benim dinim İbrahim'in dinidir"* şeklinde bahsetmesi, Yahudilerin pek garibine giderdi. Biraz önce değindiğimiz gibi İbrahim'i "hanif" olarak kabul eden kimseler dahi, *"Sen Haniffiya dinine, ona aykırı olan şeyleri soktun"* diye konuşurlardı.

8 *Tevrat*'ın "Çıkış" kitabında anlatılan hikâyeye göre Musa, güya İsrail ihtiyarlarından yetmiş kişiyle birlikte dağa çıkmış ve orada Tanrı'yı görmüştür. (Bkz. *Tevrat*, Çıkış, Bap 24: 9-18 ve ayrıca Bap 25: 1 vd.)

9 Bu konuda bkz. İbn İshak, *age*. 1980, s.257 vd.

Bu vesileyle eklemek gerekir ki, Muhammed'in bu yukardaki taktiği, olumlu bir sonuç vermek şöyle dursun, Tanrı fikrini zedeler nitelikte olmuştur. Çünkü, ona göre Tanrı, daha önceki peygamberleri Müslümanlıkla emrolunmuş gibi gösterdiği halde, İslamiyetin tümünü indirmek konusunda Muhammed'in doğuşunu beklemiş gibidir; çünkü Mâide Suresi'nde şöyle yazılıdır:

> *"Bugün size dininizi bütünledim, üzerinize olan nimetimi tamamladım, din olarak size İslamiyeti beğendim..."* (Mâide Suresi, ayet 3).

İbrahim'den İsa'ya kadar bütün peygamberlerini Müslüman olarak gönderdiğini bildiren ve onlara, *"Ey peygamberler... Şüphesiz bu Müslümanlık, bir tek din olarak sizin dininizdir"* (Mü'minûn Suresi, ayet 51-52) diyen bir Tanrı'nın, Müslümanlığın esaslarını onlara bölük pörçük öğretip, Muhammed'in gelmesini beklemesi ve onun gelişiyle İslamı tamamlayıcı hükümler indirmesi, pek anlaşılır gibi görünmemekte!

Öte yandan Tanrı, yine Muhammed'in söylemesine göre, Yahudileri ve Hıristiyanları yüzlerce yıl önce Müslüman yapıp doğru yola sokmak istemiş, onlara Müslüman peygamberler göndermiş, fakat her ne hikmetse Arapları (diğer milletleri) ihmal etmiş olmaktadır! Nedendir, bilinmez! Haydi diyelim ki Arapları ve diğer milletleri ihmal etti ve onları Müslüman yapmakta gecikti; pek iyi, ama Arapları Müslüman yapacaktıysa, neden acaba Muhammed'in anasını ya da babasını Müslüman kılmamış, söylendiğine göre Amine'yi Yahudi, Abdullah'ı putperest olarak bırakmış, canlarını o şekilde almıştır? Bununla da kalmamış, üstelik bir de Muhammed'e, onlar için mağfiret dileme iznini vermemiştir. Olacak şey midir bunlar? Buna benzer daha nice sorunları akılcı yoldan cevaplandırmak mümkün müdür?

Fakat her ne olursa olsun, Tanrı fikrini zedeleyici bütün bu konular, kuşkusuz ki, Muhammed'in günlük siyasetinin sonuçları olarak ortadadır.

İSLAM ŞERİATINA GÖRE TEVRAT VE İNCİL, "İSLAMİ" ESASLARI KAPSAYAN KİTAPLARDIR VE KUR'AN BU KİTAPLARI ONAYLAMAK ÜZERE GÖNDERİLMİŞTİR. FAKAT YAHUDİLER VE HIRİSTİYANLAR, KENDİLERİNE VERİLEN KİTAPLARI TAHRİF ETTİKLERİ İÇİN, KUR'AN'A UYMAK VE KUR'AN İLE AMEL ETMEK ZORUNLULUĞUNDA KILINMIŞLARDIR

Yukardaki kesimlerde değindiğimiz gibi, Muhammed, ilk başlarda *Kur'an*'ın Arapça olarak Araplara gönderildiğini, Yahudilere *Tevrat*'ın ve Hıristiyanlara da *İncil*'in verildiğini söylemiş, onların, kendilerine indirilen kitaplara göre "amel" etmelerini bildirmiştir. Medine'ye göç ettikten sonra, günlük siyasetinin gereksinimlerinden dolayı, bir süre onlarla (özellikle Yahudilerle) iyi geçinmeye çalışmış ve yavaş yavaş güçlenir olduktan sonra da, kendisini onlara peygamber olarak kabul ettirmek istemiştir. *Tevrat*'ın ve *İncil*'in, onlar tarafından tahrif edildiğini, bu nedenle *Kur'an*'a uymalarını, *Kur'an*'daki emirlere göre yaşamalarını bildirmiştir. Tekrar niteliğinde de olsa, bu gelişmenin kısa hikâyesi şöyledir:

I) Tevrat'ın ve İncil'in Tahrif Edildiği, Buna Karşılık Kur'an'ın Hiçbir Tahrife Uğramayıp Tanrı Katındaki "Ana Kitap"a (Ümmülkitap / Levh-i Mahfuz) Uygun Bulunduğu, Bu Nedenle Tek Geçerli Kitabın Kur'an Olduğu ve Bütün İnsanların Ona Göre Davranmaları Gerektiği!

Muhammed'in söylemesine göre Tanrı katında bulunan bir *"Ana Kitap" (Ümmülkitap / Levh-i Mahfuz)* vardır ki, *Tevrat*'ın, *İncil*'in ve *Kur'an*'ın çıktıkları kaynaktır.

"...Ana Kitap (Ümmülkitap), onun katındadır" (Ra'd Suresi, ayet 39).

Ve bu "ana kitap", Müslümanlığın tüm esaslarını içeren bir kitaptır; Tanrı bu ana kitaba uygun olarak, daha önce Yahudilere ve Hıristiyanlara kendi anlayacakları dillerde kitaplar göndermiştir. Yahudilere *Tevrat*'ı verdiğini şöyle bildirmiştir:

"Andolsun ki Musa ve Harun'a da iyilikte bulunmuştuk... Her ikisine de apaçık anlaşılan bir kitap vermiştik" (Sâffât Suresi, ayet 116).

Tevrat'tan sonra *Zebur*'u vermiştir:

"Andolsun ki, Tevrat'tan sonra Zebur'da da, yeryüzüne ancak iyi kullarımın mirasçı olduğunu yazmıştık" (Enbiyâ Suresi, ayet 105).[1]

Hıristiyanlara da *İncil*'i vermiştir (bkz. Ankebût Suresi, ayet 27-34; Sâffât Suresi, ayet 114-122). Ve nihayet Tanrı, Araplar içerisinden seçtiği Muhammed'e de, Arapların anlayabilecekleri dilde, yani Arapça olarak, *Kur'an*'ı indirmiştir (bkz. Ra'd Suresi, ayet 37; Zuhruf Suresi, ayet 2-3; Yusuf Suresi, ayet 2; Fussilet Suresi, ayet 44; Duhân Suresi, ayet 58-59; Şuarâ Suresi, ayet 193-195...).

Yani, Muhammed'in söylemesine göre, Yahudilere ve Hıristiyanlara verilen kitaplar İslami esasları kapsayan kitaplardır; bu kitaplarla Tanrı, daha önce Yahudilere ve Hıristiyanlara İslam dinini yollamıştır. Bu itibarla *Kur'an*'daki hükümler, daha önce gönderilmiş kitaplarda da vardır:

"Doğrusu (Kur'an'daki) bu hükümler, ilk sayfalarda, İbrahim ve Musa'nın sayfalarında da vardır" (A'lâ Suresi, ayet 18-19).

Yine Muhammed'in söylemesine göre *Kur'an*, hem *Tevrat*'ı, hem de *İncil*'i "doğrulayan" ve "onaylayan" bir kitaptır; çünkü kendisine vahyolunanlar, daha önceki peygamberlere de vahyolunmuştur:

1 Bu ayeti Muhammed, *Ahd-ı Atyk*'ın "Mezmurlar" kitabının 37. babının 29. hükmünden aktarmak şeklinde *Kur'an*'a koymuştur.

"Nuh'a..., İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına, İsa'ya, Eyyub'a, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a vahyettiğimiz gibi Ey Muhammed, şüphesiz sana da vahyettik. Davud'a da Zebur verdik" (Nisâ Suresi, ayet 163).

Bu doğrultuda olmak ve *Kur'an*'ın daha önceki kitapları onayladığını belirtmek üzere Mâide Suresi'ne koyduğu ayetlerden biri şöyledir:

"Ey Muhammed! Kur'an'ı, önce gelen kitabı tasdiken ve ona şahit olarak gerçekle sana indirdik. Allah'ın indirdiği ile aralarında hükmet..." (Mâide Suresi, ayet 48; ayrıca bkz. Bakara Suresi, ayet 41, 91, 107; Âl-i İmrân Suresi, ayet 3; En'âm Suresi, ayet 92).

"...bunu (Kur'an'ı), yanlarındaki İncil'de ve Tevrat'ta yazılı buldukları... okuması yazması olmayan peygamber Muhammed'e uyanlara yazacağız..." (A'râf Suresi, ayet 156-157).

Kendisini "ümmi" (yani okuma yazması olmayan peygamber) şeklinde göstermesinin nedeni, *Tevrat*'tan ve *İncil*'den bir şey aktarmamış gibi görünmek arzusundandır. Sanki okuması olmayan kimse *Tevrat* ve *İncil*'de yazılanları başkaları aracılığıyla öğrenemezmiş gibi! Fakat, her ne olursa olsun demek istediğimiz şudur ki, Yahudileri ve Hıristiyanları hoşnut etmek amacıyla Muhammed, önceleri onları, kendi kitaplarına göre hareket etmeye çağırmıştır. Örneğin, *Tevrat*'ı *"Allah'ın hükmünün bulunduğu"* ve *"yol gösterici"* ve *"nurlandırıcı"* bir kitap şeklinde belirtmiş, *Kur'an*'ın *Tevrat*'ı onayladığını bildirmiş, Tanrı'nın şöyle dediğini söylemiştir:

"Doğrusu biz yol gösterici ve nurlandırıcı olarak Tevrat'ı indirdik. Kendisini Allah'a teslim etmiş olan peygamberler, Yahudilere onunla... hükmederlerdi... İnsanlardan korkmayın, benden korkun, ayetlerimi hiçbir değerle değiştirmeyin..." (Mâide Suresi, ayet 44).

Yahudilerin, kendi aralarında çıkacak olan sorunları kendilerine verilen kitaplara göre çözümlemelerini istemiştir. Bu sorunlarla ilgili

olarak kendisine başvuran Yahudilere, *Tevrat*'a göre iş görmeleri gerektiğini anlatmak üzere *Kur'an*'a şu tür ayetler koymuştur:

> *"Allah'ın hükmünün bulunduğu Tevrat yanlarındayken, ne yüzle seni hakem tayin ediyorlar da sonra bundan yüz çeviriyorlar? Doğrusu biz yol gösterici ve nurlandırıcı olarak Tevrat'ı indirdik... Yahudi olanlar onunla hükmederlerdi..."* (Mâide Suresi, ayet 43-45).

Yine bunun gibi, Yahudilerin *Tevrat*'a uymakla yükümlü bulunduklarını ve uymadıkları takdirde merkeb durumuna düşmüş olacaklarını anlatmak amacıyla *Kur'an*'a şu ayeti koymuştur:

> *"Tevrat'la yükümlü tutulup da onunla amel etmeyenlerin durumu, ciltlerce kitap taşıyan merkebin durumu gibidir. Allah'ın ayetlerini yalanlamış olan kavmin durumu ne kötüdür..."* (Cum'a Suresi, ayet 5).

İncil'e gelince, bunu da *Tevrat*'ı doğrulamak üzere gönderilmiş bir kitap olarak tanımlamış ve *İncil* ile amel etmeleri için Hıristiyanlara şu emrin verildiğini bildirmiştir:

> *"...Meryem oğlu İsa'yı, ondan önce gelmiş bulunan Tevrat'ı doğrulayarak gönderdik.... Tevrat'ı doğrulayan İncil'i, sakınanlara öğüt ve yol gösterici olarak indirdik. İncil sahipleri, Allah'ın onda indirdikleriyle hükmetsinler... (Onunla hükmetmeyenler), işte onlar fasık olanlardır"* (Mâide Suresi, ayet 46-47).

Buna benzer diğer ayetler yanında, her iki ümmete kendi kitaplarına göre hareket etmeleri konusunu bildirmek üzere şu şekilde ayetler koymuştur:

> *"...'Ey kitab ehl-i! Tevrat'ı, İncil'i ve Rabbinizden size indirilenleri gereğince uygulamadıkça bir temeliniz olamaz'..."* (Mâide Suresi, ayet 68).

Öte yandan, *Tevrat*'ta ve *İncil*'de yazılanların doğruluğunu anlatmak amacıyla Muhammed, daha önce de değindiğimiz gibi, *Tevrat*'ı ya da *İncil*'i okumuş olanlara danışmakla görevli kılındığını bildirmiştir.

"(Resulüm!) Eğer sana indirdiğimizden (bu anlattığımız olaylardan) kuşkudaysan, senden önce kitabı (Tevrat'ı) okuyanlara sor. Andolsun ki, Rabbinden sana hak gelmiştir. Sakın şüphecilerden olma" (Yunus Suresi, ayet 94).

Hemen ekleyelim ki, Muhammed bu ayeti, İsrailoğulları ile ilgili olarak anlattığı hikâyeler vesilesiyle koymuştur.

Yukardaki taktiğini biraz daha etkili kılabilmek için, kendi taraftarlarına *Tevrat*'a ve *İncil*'e iman eder görünmelerini emretmiş ve *Kur'an*'a şu tür ayetler koymuştur.

"...(Yahudilerle ve Hıristiyanlarla) en güzel yoldan mücadele edin ve deyin ki, 'Bize indirilene de, size indirilene de iman ettik; bizim Tanrımız da, sizin Tanrınız da birdir, biz ona teslim olmuşuzdur'..." (Ankebût Suresi, ayet 46; ayrıca bkz. Nisâ Suresi, ayet 136).

Ancak, Muhammed'in bu taktiğinin sonucu olarak Yahudiler, İbranice yazılı olan *Tevrat*'ı, Arap diliyle Müslümanlara açıklayıp yorumlamaya kalkışmışlardır. Ve işte bunu kendi taraftarları bakımından sakıncalı bulduğu içindir ki Muhammed, her ne kadar *Tevrat*'ın ve *İncil*'in, *Kur'an* tarafından onaylandığını söylemeye devam etmekle beraber, Arapların *Kur'an*'da yazılanlardan başkasına uymamalarını belirterek şöyle demiştir:

"Siz, ehl-i kitabın sözlerini ne tasdik edin, ne de tekzip ediniz. Ancak, 'Allah'a ve bize indirilen Kur'an'a iman ettik' deyiniz" (bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1679, c.11, s.51).

Dikkat edilecek olursa *Tevrat*'a ve *İncil*'e inanıyormış ve saygılıymış gibi görünürken, kendi taraftarlarını da bu şekilde davranmaya teşvik ederken, bunu hoşgörü nedeniyle yapmış değildir. Yani bu kitapları, Yahudi ya da Hıristiyan dinlerinin kitapları olarak kutsal saymış değildir; farklı inançtaki insanların "kutsal" kitapları olarak kabul etmiş de değildir. Sadece ve sadece bu kitapları, İslami hükümleri kapsıyormuş gibi gösterip, Yahudileri ve Hıristiyanları kendisine çekmek için yapmıştır.

Fakat böyle yaptıkça, Yahudiler kendisine şöyle derlerdi: *"Mademki İbrahim'in dinini izliyorsun ve bizim elimizdeki Tevrat'a inandığını bildiriyorsun, o halde bizden daha başka ne bekliyorsun?"* Onların bu sözlerine karşı Muhammed'in verdiği kurnaz cevap şuydu: *"Evet, ama siz Tanrı ile olan antlaşmanızı bozdunuz."* Buna karşılık Yahudiler kendisine, *"Tevrat'ı asıl tahrif eden sensin. Biz elimizde bulunan kitaba inanıyoruz, senin yolundan gitmek istemiyoruz"* [2] diye karşılık verirlerdi. Onları susturmak için Muhammed, *Kur'an*'daki hükümlerin *Tevrat* ve *İncil*'de bulunması gereken hükümler olduğunu, bu itibarla *Kur'an*'a uymalarının zorunlu bulunduğunu söylerdi.

Fakat, Yahudileri ve Hıristiyanları Müslüman yapma siyasetinin sonuç vermeyeceğini ve hatta bu siyasetin kendi aleyhinde sonuç yaratabileceğini fark ettiği an, yavaş yavaş ağız değiştirir, onların, kendilerine verilen kitaplar üzerinde anlaşmazlığa düşüp, bu kitapların hükümlerini değiştirdiklerini *"...ve ucuz paraya satmak için tahrif"* ettiklerini söylemeye başlar. Hatta onların sonradan gelen kuşaklarının, bu yüzden, kuşkuda kaldıklarını ve bu kitaplara güvenemez olduklarını açıklar. Bu amaçla *Kur'an*'a koyduğu ayetlerden ikisi şöyledir:

> *"Kendilerine ilim geldikten sonra, ayrılığa düşmeleri, ancak birbirlerini çekememekten oldu... Arkalarından kitaba varis kılınanlar da ondan şüphe ve endişe içindedirler"* (Şûrâ Suresi, ayet 14).
>
> *"Allah, kendilerine kitap verilenlerden, 'Onu mutlaka insanlara açıklayacaksınız, onu gizlemeyeceksiniz" diyerek söz almıştı. Onlar ise bunu kulak ardı ettiler, onu az bir dünyalığa değiştirdiler. Yaptıkları alışveriş ne kötü!"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 187).

Ve işte bütün bunları ortaya koyduktan, *Tevrat*'ın ve *İncil*'in "tahrif" edildiğini açıkladıktan sonra, Yahudilere ve Hıristiyanlara şunu bildirir ki, *Kur'an* hiç değişikliğe uğramamış ve "tahrif" edilmemiş bir kitaptır, *Kur'an*'dan başka uygulanacak başkaca bir Tanrı kitabı yoktur:

2 Bkz. İbn-i İshak, *age,* 1980, s.268.

"(Ey İsrailoğulları!)... Elinizde bulunan Tevrat'ı onaylayarak indirdiğimiz Kur'an'a inanın... ayetlerimizi... değiştirmeyin..." (Bakara Suresi, ayet 41; ayrıca bkz. Nisâ Suresi, ayet 47).

Bunu söylerken, *Kur'an*'a uymanın, aslında *Tevrat*'ın ve *İncil*'in tahrif edilmemiş şekline uymak demek olduğunu anlatmaya çalışır; örneğin şöyle der:

"Eğer (ehl-i kitab), Tevrat'ı, İncil'i ve... Kur'an'ı, gereğince uygulasalardı, her yönden nimete ermiş olurlardı..." (Mâide Suresi, ayet 66).

Daha başka bir deyimle Yahudiler ve Hıristiyanlar bakımından *Kur'an*'a uymanın, *Tevrat*'ı ve *İncil*'i en iyi bir şekilde (yani "gereğince") uygulamak demek olduğunu söylemek istemiştir.

"Ey kitab ehl-i, Rabbinizden size indirilen Tevrat'ı, İncil'i ve Rabbinizden size indirileni gereğince uygulamadıkça, bir temeliniz olmaz..." (Mâide Suresi, ayet 68).

Yine bu doğrultuda olmak üzere Hûd Suresi'ne koyduğu şu ayetle Yahudilere, *Tevrat*'a uymanın *Kur'an*'a inanmakla mümkün olduğunu anlatır:

"...önlerinde de Musa'nın kitabı önder ve rahmet olarak bulunanlardır ki, işte onlar Kur'an'a inanırlar" (Hûd Suresi, ayet 17).

Bu söylediklerini pekiştirmek amacıyla Yahudilerden *Kur'an*'a iman eden kimseleri örnek olarak verir ki, bunlar arasında Abdullah b. Selâm ve Übey b. Ka'b gibi tanınmış kişiler vardır. Bu vesileyle *Kur'an*'a koyduğu ayetlerden biri şöyledir:

"(Resulüm!) İşte böylece sana (önceki kitapları onaylayan) bu kitabı (Kur'an'ı) indirdik. Onun için, kendilerine kitap verdiklerimiz ona iman ediyorlar..." (Ankebût Suresi, ayet 47).

Bu ayette geçen, *"Kendilerine kitap verdiklerimiz Kur'an'a iman ediyorlar"* şeklindeki sözler, Abdullah b. Selâm ve Übey b. Ka'b adındaki Yahudilere ve benzerlerine atıftır.[3]

3 Diyanet Vakfı çevirisinde Ankebût Suresi'nin 47. ayetiyle ilgili açıklamaya bakınız.

Bundan başka bir de Yahudilere ve Hıristiyanlara şunu bildirir ki, eğer kendisine baş eğecek olurlarsa, *Tevrat*'ın ya da *İncil*'in "tahrif" edilmiş olan (ya da uygulanmasında güçlük çekilen) hükümlerinden kurtulmuş olacaklardır; bu konuda A'râf Suresi'ne koyduğu ayet şöyledir:

> *"Yanlarında Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları o elçiye, o ümmi peygambere uyanlar (var ya), işte o peygamber onlara iyiliği emreder... onlara temiz şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar. Ağırlıklarını ve üzerlerindeki zincirleri indirir. O peygambere inanıp ona saygı gösteren, ona yardım eden ve onunla birlikte gönderilen nura (Kur'an'a) uyanlar var ya, işte kurtuluşa erenler onlardır"* (A'râf Suresi, ayet 157). [Burada geçen "ağırlıklar" ile "zincirler"deki amacın, "günah işleyen azaların kesilmesi" ve "elbisenin pislik değen kısımlarının kesilip atılması" gibi uygulanmasında güçlük çekilen hükümler olduğu söylenir.][4]

Daha başka bir deyimle Muhammed'in istediği şey, Yahudilerin ve Hıristiyanların, kendi kitaplarını (yani *Tevrat*'ı ve *İncil*'i) *Kur'an*'a uygun şekilde uygulamalarıdır ve bunun da en kesin yolu, doğrudan doğruya *Kur'an*'a inanıp onu uygulamaktır. Çünkü, kendilerine kitap verildikten sonra aykırılığa düştükleri için, şimdi artık *Kur'an*'a göre yaşamaları gerekir.[5] *Kur'an*'a uymakla doğru yola girip Tanrı'ya itaat etmiş olacaklardır.

Bütün bunları yaptığı tarihlerde Muhammed, henüz pek güçlü olmadığı ve kılıç yoluyla onları zorlayamayacağı için, sadece tebliğ ediyormuş gibi görünür ve eğer İslama girmeyecek olurlarsa, ilerde azap görecekleri tehdidini eklerdi. *Kur'an*'a koyduğu ayetlerden biri şöyledir:

> *"(Ey Muhammed!) Kendilerine kitap verilenlere ve verilmeyenlere, 'Siz de İslam oldunuz mu?' de. Şayet İslam olurlarsa*

4 Diyanet Vakfı çevirisinde, A'râf Suresi'nin 157. ayetinin yorumuna bakınız.

5 *"Allah katında din, şüphesiz İslamiyettir. Ancak kitap verilenler, kendilerine ilim geldikten sonra aralarında ihtiras yüzünden ayrılığa düştüler"* (Âl i İmrân Suresi, ayet 19).

doğru yola girmişlerdir; şayet yüz çevirirlerse, sana yalnız tebliğ etmek düşer... Allah'ın ayetlerini inkâr edenlere... ele verici azabı müjdele..." (Âl-i İmrân Suresi, ayet 20-21).

***

Yine tekrar edelim ki, Muhammed, nasıl ki kendisinden önce gönderilen bütün peygamberleri "Müslümanlıkla emrolunmuş" gibi göstermeye çalıştıysa, bu peygamberlere indirilen kitapları da, hep Müslümanlığın esaslarını öğretmeye matuf şeylermiş gibi tanımlamıştır. Bunu kanıtlamak üzere kendisini İbrahim'in "oğlu" ve daha önceki peygamberlerin kardeşi olarak tanıtmış, kendisine indirilen *Kur'an*'ın hem *Tevrat*'ı, hem de *İncil*'i "onaylayan" kitap olduğunu söylemiştir.[6] Fakat, Yahudiler ve Hıristiyanlar direnmişler, *Kur'an*'ı, kendilerinin okuyup anlayacakları nitelikte bulmadıklarını, ellerindeki kitaplara (*Tevrat*'a ya da *İncil*'e) uygun şekilde hazırlanmış bir kitap saymadıklarını söylemişlerdir. Bu direnişe karşı Muhammed, önceleri yumuşak bir dille konuşmuştur, çünkü daha henüz güçlü değildir. Fakat, Hicret'in ikinci yılından itibaren artık kendisini yavaş yavaş güçlenir buldukça, bu yumuşak siyaseti terk edecek ve şiddet siyasetine geçecektir. Nitekim biraz ilerde göreceğimiz gibi, Kureyşlileri Bedir Savaşı'nda yendikten sonra, artık güçlenmeye başladığı için, Beni Kaynuka Yahudilerini pazarda toplayıp, *"Ey Yahudi topluluğu! Kureyş'in başına gelen azaptan yüce Tanrı'ya sığınarak ve ondan sakınarak Müslüman olunuz..."* şeklindeki tehditlerle Müslüman olmaya çağıracak[7] ve Müslümanlığı kabul etmedikleri için az sonra üzerlerine saldıracaktır. Bu saldırı siyasetini o tarihten sonra, daha da şiddetli bir şekilde sürdürecek, sürdürebilmek için de *Kur'an*'a gerekli gördüğü ayetleri yerleştirecektir (Örneğin, Tevbe Suresi, ayet 29).

6 Bu konudaki hadisler için bkz. *Sahih-i...*, c.9, s.179-180.
7 Bkz. Taberi, *age*, 1966, c.2, s.342.

II) "Peygamber" Olarak Gönderileceğini Tevrat'ta ve İncil'de "Ahmed" Diye Bildirildiğini Söyleyerek, Yahudileri ve Hıristiyanları İslam Yapmaya Çalışır

Muhammed'in söylemesine göre "Ahmed" adıyla bir peygamberin geleceği haber verilmiştir ve bu peygamber kendisidir!

Kendisini Yahudilere ve Hıristiyanlara "peygamber" olarak kabul ettirebilmek üzere Muhammed, "peygamber" olarak gönderileceğini *Tevrat*'ta ve *İncil*'de haber verildiğini söylemiştir. Bunun böyle olduğunu anlatmak amacıyla *Kur'an*'a koyduğu ayetlerden biri şöyledir:

> *"Yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları o elçiye, o ümmi peygambere uyanlar (var ya) işte o peygamber, onlara iyiliği emreder..."* (A'râf Suresi, ayet 157).

Bu ayette "ümmi peygamber" diye tanımladığı kimse kendisidir, çünkü kendisini, çevresine okuması yazması olmayan "peygamber" olarak tanıtmıştır.

Yine Muhammed'in söylemesine göre güya İsa, İsrailoğullarına hitaben konuşarak, onlara Tanrı tarafından "Ahmed" adında birinin peygamber olarak gönderileceğini müjdelemiştir. Bu konuda Muhammed'in *Kur'an*'a koyduğu ayet şöyledir:

> *"Meryem oğlu İsa, 'Ey İsrailoğulları! Doğrusu ben, benden önce gelmiş olan Tevrat'ı doğrulayan, benden sonra gelecek ve adı Ahmed olacak bir peygamberi müjdeleyen, Allah'ın size gönderilmiş peygamberiyim' demişti"* (Saff Suresi, ayet 6).

Daha başka bir deyimle İsa, güya kendisinden sonra "Ahmed" adında bir peygamberin geleceğini haber vermiştir.

Hemen belirtelim ki, *Tevrat*'ta ve *İncil*'de, ne "Ahmed" adı geçer, ne de "ümmi peygamber" deyimi! Bunların karşılığı olabilecek bir sözcük de yoktur bu kitaplarda! Bu böyle olduğuna göre, acaba "Muhammed bunu nereden çıkarmıştır?" diye sorulacaktır. Bunun yanıtı şudur:

Yuhanna'ya göre *İncil*'in Rumca aslında "Paraclet" (Paracletos) diye bir sözcük yer almıştır ki, "Tesellici" anlamına gelir (örneğin,

İncil'in İngilizce çevirisinde "Comforter" olarak geçer) ve Arapçaya "Faraklit" olarak çevrilmiştir. *İncil*'deki bu sözcük, "tesellici" anlamında olmak üzere, İsa tarafından şu şekilde kullanılmıştır:

> *"Benim gitmem sizin için hayırlıdır, çünkü gitmezsem Tesellici (Paraclet) gelmez. Fakat, gidersem onu size gönderirim"* (bkz. *İncil*, Yuhannaya Göre, Bap 16: 5 vd...).

"Paraclet" sözcüğüyle İsa'nın anlatmak istediği şey "ruh"tur, daha doğrusu Ruhülkudüs'tür. Nitekim aynı babın 13. ayetinde şöyle yazılıdır: *"Fakat o, hakikat ruhu, gelince..."* (Bap 16: 13). Öte yandan gelecek olan Tesellici'nin, kendi adıyla gönderileceğini belirtmek üzere İsa, yine Yuhanna *İncil*'inde, şu şekilde konuşur:

> *"Benim ismimle Baba'nın (Tanrı'nın) göndereceği tesellici (Paraclet) –ki Ruhülkudüs'tür–, o size her şeyi öğretecek ve size söylediğim her şeyi hatırınıza getirecektir"* (*İncil*, Yuhannaya Göre, Bap 14: 26).

Şunu da ekleyelim ki, *İncil*'i hazırlayanlar, Yahudilerin *Ahd-i Atık*'ından esinlenerek, olmayan bir şeyi varmış gibi göstererek, İsa'nın geleceğinin "İşaya" adlı kitapta, çok önceden haber verildiğini belirtmeyi önemli bilmişlerdir. Gerçekten de "İşaya" adlı kitapta, İşaya'nın İsrailoğullarına şöyle dediği yazılıdır:

> *"...Rab kendisi size bir alamet verecek; işte, kız gebe kalacak ve bir oğul doğuracak, onun adını İmmanuel koyacak"* (*Ahd-i Atık*, İşaya, Bap 7: 14).

Burada geçen "İmmanuel" adı, "Allah bizimle" anlamındadır. Ve işte *İncil*'in kitaplarından birini hazırlayan "Matta", "İşaya"daki bu sözleri kendisine malzeme yapmış ve İsa'nın Meryem'den doğacağını belirten şöyle bir hükmü *İncil*'e koymuştur:

> *"Rabbin meleği rüyada ona (Yusuf'a) görünüp dedi, 'Sen, Davud oğlu Yusuf, Meryem'i kendine karı olarak almaktan korkma; çünkü kendisinde doğmuş olan Ruhülkudüs'tendir. Ve bir oğul doğuracaktır; ve onun adını İsa koyacaksın, çünkü kavmini günahlarından kurtaracak odur'. Şimdi, peygamber aracılığıyla*

Rab tarafından söylenen, 'İşte, kız gebe kalacak ve bir oğul doğuracak; Ve onun adını İmmanuel koyacaklar' sözü yerine gelsin diye, hep bunlar vaki oldu..." (*İncil,* Mattaya Göre, Bap 1: 18-23).

Daha başka bir deyimle İsa, "Tesellici gelecektir" derken, bununla Muhammed'i kastetmiş değildir, sadece "Ruhülkudüs"ü kastetmiştir ki, o da Tanrı ile birlikte kendisidir. Daha başka bir deyimle İsa, kendisinin "Ruhülkudüs" olarak tekrar geleceğini anlatmak istemiştir. Bu konuları İncil'de bulmak mümkün. Örneğin *İncil*'de, *"İsa, Mesih'in vahyidir"* diye başlayan "Vahiy" kitabında, Tanrı'nın yeni bir gökle yeni bir yer yaratıp her şeyi yeniden yapacağı ve orada bütün insanlarla birlikte oturacağı, o andan itibaren bütün gözyaşlarının sileneceği, ölüm, ağlayış ve matem diye bir şey kalmayacağı yazılıdır:

"...İşte, Allah'ın çadırı insanlarla beraberdir, ve kendisi onlarla beraber oturacaktır, ve onlar kendi kavmları olacaklar, ve Allah kendisi onlarla olacaktır, ve gözlerinden bütün gözyaşlarını silecek; ve artık ölüm olmıyacak; ve artık matem ve ağlayış ve acı da olmıyacak; çünkü evvelki şeyler geçtiler... Ve tahtta oturan dedi: 'İşte her şeyi yeni yapıyorum'..." (*İncil,* Vahiy, Bap 21: 3-5.)

İsa, *İncil*'in "Resullerin İşleri" adlı kitabında, şu sözleri söyledikten sonra gökyüzüne alınır:

"...Ruhülkudüs üzerinize gelince, kudret alacaksınız; Yeruşalimde, bütün Yahudiyede, Samiriyede ve dünyanın en uzak yerine kadar şahitlerim olacaksınız..." (*İncil,* Resullerin İşleri, Bap 1: 7-8).

Ve yine "Markosa Göre" *İncil*'de "Ruhülküdüs"ün ne zaman geleceğinin Tanrı'dan başka kimse tarafından bilinmediğine dair şu vardır:

"... Fakat o gün yahut o saat hakkında, ne gökteki melekler, ne de Oğul, Baba'dan başka kimse bir şey bilmez" (*İncil,* Markosa Göre, Bap 13: 32).

İşte *Tevrat* ve *İncil* hakkında bilgisi olanlardan edindiği izlenimler sayesindedir ki, Muhammed, Tanrı'nın İsa'ya "Ruhülkudüs" ile destek olduğuna, ona kendinden bir ruh ulaştırdığına dair *Kur'an*'a ayetler koymuştur. "Ruhülkudüs"ü de "Cebrail" şeklinde ya da Allah'ın Meryem'e ulaştırdığı "kün" (yani "ol") sözcüğünün eseri şeklinde tanımlamıştır (bkz. Bakara Suresi, ayet 87, 253; Nisâ Suresi, ayet 171; Mâide Suresi, ayet 110).

Bu vesileyle şunu da belirtmekte yarar var ki, *İncil*'de yer aldığını söylediğimiz yukardaki hükümler, İsa'nın ölümünden ve Hıristiyanlığın yerleşmesinden sonra, peygamberlik hevesine kapılan birçok kişinin işine yaramıştır. Örneğin, Miladın üçüncü yüzyılında İran'da, Mani adında biri, Hıristiyanları kendi peşinden sürükleyebilmek için, peygamber olarak gönderileceğinin *İncil*'de bildirildiğini öne sürmüştür.

Anlaşılan o ki, Muhammed, bu tarihten üç yüz yıl sonra, aynı kaynaktan yaralanıp kendisinin, "peygamber" olarak gönderileceğinin Tanrı tarafından önceden haber verildiği denemesine girişmiştir. Kuşku edilemez ki, bu yukardaki hükümleri ve örnekleri Muhammed'e iletenlerden biri Selman-ı Farisî'dir. Çünkü, Selman-ı Farisî, İran asıllı bir Hıristiyan köle olarak Arapların eline geçmiş ve Muhammed tarafından satın alınmıştır. *Ahd-i Atık*'ı (*Tevrat*'ı) ve *Ahd-i Cedid*'i (*İncil*'i) çok iyi bildiği için din konularında Muhammed'e çok yardımcı olduğu muhakkaktır. Bunu yaparken, pek muhtemeldir ki, Rumcada yerleşik olan "Priklitos" sözcüğünü –ki yukarda dediğimiz gibi, Arapçaya "Faraklit" olarak çevrilmiştir–, *İncil*'in Rumca çevirisindeki "Paracletos" yerine kullanmıştır. "Priklitos" sözcüğü ise, "Tanrı'ya çok şükreden", "Tanrı'yı çok yücelten" ya da "Herkesten fazla övülen" kimse anlamındadır. Ve işte Arapçada, Tanrı'ya şükredici ve Tanrı'nın ululuğunu dile getirici şekilde teşekkür anlamına gelen "Hamd" sözcüğü, "Ahmed" adının kökeni olduğu için, Muhammed, *İncil* ile ilgili olarak kendisine bilgi verenlerin yöneldikleri bu söyleyiş benzerliğinden (yani "Paracletos" sözcüğünün "Priklitos" diye telaffuz edilmiş olmasından) yararlanmış, böylece kendi adının

İncil'de anıldığını ve "peygamber" olarak Yahudilere ve Hıristiyanlara gönderileceğinin önceden bildirildiğini öne sürmüştür. Oysa, yukarda açıkladığımız gibi, *İncil*'de böyle bir şey yoktur.

Ve ne ilginçtir ki, hiç kimse Muhammed'e kalkıp da, *"Mademki Tanrı, seni peygamber olarak göndereceğini önceden bildirmek istedi, o halde neden acaba senin adını, herkesin kolaylıkla kavrayabileceği şekilde, açıkça telaffuz etmedi? Neden herkesin anlayabileceği şekilde, 'Ben ilerde, Araplar arasından Muhammed adında birini, bütün insanlara peygamber olarak göndereceğim' şeklinde konuşmadı?"* diye bir şey sormamıştır.

Fakat, her ne olursa olsun, söz konusu ettiğimiz dönem itibariyle Yahudiler ve Hıristiyanlar Muhammed'in yukardaki sözlerine inanmamışlar, onu "peygamber" olarak kabule yanaşmamışlardır. Kuşkusuz ki, bu tutumlarıyla Muhammed'in husumetini üzerlerine çekmişlerdir.

III) Henüz Güçlenmediği Dönemde Muhammed, Yahudileri ve Hıristiyanları "İslam" Yapmak İçin, Çeşitli Usuller Yanında, Bir de Cennet Vaatlerinde Bulunur

Kendisinden önceki peygamberlerin Müslüman olduklarını ve kendisinin de bu peygamberler zincirinin son halkası bulunduğunu, *Kur'an*'ın *Tevrat*'ı ve *İncil*'i onaylar nitelikte olduğunu, bu nedenle eğer kendisini peygamber kabul edip *Kur'an*'a da inanacak olurlarsa Tanrı'ya itaat etmiş sayılacaklarını söylemek yanında Muhammed, bir de onlara, yani Yahudilere ve Hıristiyanlara, kötülüklerinin af olunacağını ve cennetlere alınacaklarını müjdelerdi! Tanrı'dan geldiğini söylediği şu ayet bunun örneklerinden biridir:

> *"Şayet kitab ehl-i inanıp karşı gelmekten sakınsalardı, kötülüklerini örterdik ve onları nimet cennetlerine koyardık"* (Mâide Suresi, ayet 65).

Bu doğrultuda olmak üzere, onlardan Müslümanlığı kabul edenlere, Tanrı'nın büyük "mükâfat" vereceğini eklerdi:

"Yahudilerin... içlerinden inkâra sapanlara acı bir azap hazırladık... Fakat, içlerinden ilimde derinleşmiş olanlar ve müminler, sana indirilene (Kur'an'a) ve senden önce indirilene inan edenler, namaz kılanlar, zekâtı verenler, Allah'a ve ahiret gününe inananlar var ya; işte onlara pek yakında büyük mükâfat vereceğiz" (Nisâ Suresi, ayet 162).

Fakat eğer İslam olmazlarsa bu nimetlerden yoksun kalacaklarını, Tanrı'nın kendileri hakkında gerekli işlemleri yapacağını söyler ve kendisinin sadece "tebliğ etmekle" görevli bulunduğunu eklerdi:

"(Ey Muhammed!.. Kendilerine kitap verilenlere ve kitapsızlara, 'Siz de İslam oldunuz mu?' de, şayet İslam olurlarsa doğru yola girmişlerdir, yüz çevirirlerse sana yalnız tebliğ etmek düşer. Allah kullarını görür..." (Âl-i İmrân Suresi, ayet 20).

Kendisini "Tebliğ etmekle görevli" göstermesi, biraz önce belirttiğimiz gibi, daha henüz pek güçlü olmayışındandır. Güçlenmeye başladığı andan itibaren tehditlere girişecek ve *Kur'an*'a şu şekilde ayetler yerleştirecektir:

NESİH

"...'Tehdit olunduğunuz şeyin yakın mı, uzak mı olduğunu bilmem'" (Enbiyâ Suresi, ayet 107).

İyice güçlendikten sonra da aşağıdaki şekilde dehşet saçıcı ayetler yoluyla silahlı saldırılara geçecektir:

"Kitap verilenlerden...(İslamı) din edinmeyenlerle, boyunlarını büküp kendi elleriyle cizye verene kadar savaşın" (Tevbe Suresi, ayet 29).

İSLAMA GİRMEK İSTEMEYEN YAHUDİLERİ VE HIRİSTİYANLARI AŞAĞILAMA SİYASETİ

Birçok vesileyle değindiğimiz gibi Muhammed, Medine'ye göç edip de Yahudilerle iyi ilişkiler kurduktan sonra, Kureyşlilere ve diğer Arap kavimlerine karşı çete saldırılarına geçer. Bu saldırıları sürdürebilmek için adamlar tutmak, onları silahla donatmak ve yedirip içirmek gerektiğinden paraya muhtaçtır. Bu nedenle Yahudilerden sık sık para ve mal yardımı ister; çünkü Medine'nin ticareti ve zenginlikleri Yahudilerin elinde olduğu için, başkaca yapabileceği bir şey yoktur.[1]

Öte yandan ailevi ve kişisel ihtiyaçlarını gidermek için de, çoğu zaman Yahudilerden borç para aldığı olurdu. Çünkü, Hatice'nin ölümünden hemen sonra Ayşe ve Sevde ile evlenmiş, Medine'ye göç ettikten sonra da karılarının sayısını bir düzineye çıkarmıştı. Kuşkusuz ki, bu kadar kalabalık bir aileyi geçindirmek güçtü. Her ne kadar çete saldırıları yoluyla ganimet edinmekle beraber, ikide bir parasız kaldığı olur, Yahudilerden para ve erzak isterdi;[2] İsterken de yemekle suçlamazdı; çünkü onlara muhtaçtı. Fakat, ne zaman muhtaç olmaktan kurtulacaktır, işte o zaman faizi haram kılacak ve Yahudileri faiz yemekle suçlayacaktır.

İlk başlarda Yahudiler, onun mali yardım isteklerini karşılamaktan geri kalmamışlardır. Erzak ve borç para vermek şeklinde hem bir yandan onu Mekkelilere karşı kendilerine destek edinmiş olmaktaydılar, hem de rehin karşılığında faiz almaktaydılar. Ancak, biraz zaman geçtikten sonra, Muhammed'in kendileri için büyük bir tehlike olabileceğini anlamışlardır. Şu bakımdan ki, bir kere onun Mek-

1 Bu konuda bkz. *Sahih-i...*, c.6, s.367 vd...
2 Bu konularla ilgili olarak Buharî'nin Enes'ten rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, c.6, s.367-368.

kelilere karşı galip olabilmesi için yardımda bulunmaya devam edecek olurlarsa, Mekkelileri kendilerine düşman kılmış olacaklardı. Muhammed'in Mekkelilere karşı başarı sağlayamaması halinde Mekkelilerin Medine'yi işgal ederek kendilerinden intikam alacaklarını hesaplamışlardı. Nitekim Yahudi din adamları, kendi topluluklarını uyarmak üzere şöyle konuşurlardı: *"Muhammed'e yardım etmekte acele etmeyin, zira edecek olursanız fakir düşersiniz ve sonucu belli olmayan bir işe katılmakla kendinizi tehlikeye atmış olursunuz."*

Öte yandan, şunu da hisseder olmuşlardır ki, eğer Muhammed, Mekkelilere karşı galip çıkıp da güçlenecek olursa, bu sefer kendileri için büyük bir tehlike oluşturabilecektir. Muhammed'in, daha Mekke'deyken, güçsüz olmasına rağmen, Kureyşlilere karşı ne kadar saldırgan davrandığını ve onları inançlarında ne kadar rahatsız ettiğini bilmekteydiler. Nitekim bu tahminlerinde çok haklı oldukları, kısa zamanda ortaya çıkacaktır. Zira Muhammed, biraz ilerde göreceğimiz gibi, güçlendiği andan itibaren onları İslama girmeye zorlamış, olmadıkları için üzerlerine saldırmış, mallarını mülklerini, kadınlarını esir almış, erkeklerini asmış ve çoğunu yurtlarından çıkarmıştır.

I) Yahudileri ve Hıristiyanları İslam Yapamayınca, Onları "Sapık", "Lanetlenmiş" ve "Cehennemlik" İlan Ederek Düşmanlık Siyasetine Yönelir

Kendisini Yahudilere ve Hıristiyanlara "peygamber" olarak kabul ettirebilmek için tavizler verip, onları hoşnut etmeye çalışmasına (örneğin, kıbleyi Kudüs yönüne çevirmesine, onların yaşam tarzına özenmesine vd...) rağmen Muhammed, başarı sağlayamamıştır. Her defasında onlardan, *"Biz babalarımızın dininde kalacağız"* şeklinde karşılık almıştır. Bazıları da kendisine şu şekilde konuşmuştur:

> *"Mademki sana indirilen şeylerin, Tevrat'ta ve İncil'de olduğunu söylüyorsun ve mademki Kur'an'ın bu kitapları onayladığını bildiriyorsun, o halde bize Kur'an'ı uygulaman gerekmez. Bizi kendi kitaplarımızla baş başa bırak."*

Muhammed'in söylemesine göre Yahudiler, bir yandan yukardaki şekilde konuşurlarken, diğer yandan Arapları kışkırtmışlar ve inkârcılığa teşvik etmişlerdir. Bunu söylerken Muhammed, genellikle Kâ'b b. el-Eşref gibi Yahudi liderlerini örnek verirdi. Güya Kâ'b, Medine'den Mekke'ye giderek oradaki putperest Arapları, Yahudilerle birlik olup Muhammed aleyhinde mücadeleye çağırmıştır. Güya putperest Araplar kendisine, *"Bizim dinimiz mi, yoksa Muhammed'in dini mi haktır? Hangimiz doğru yoldayız?"* diye sormuşlar ve Kâ'b da onlara, *"Siz doğru yoldasınız"* demiştir. Bunun böyle olduğunu anlatmak için Muhammed *Kur'an*'a şu ayeti koyar:

> *"Kendilerine kitaptan nasip verilenleri görmedin mi? Putlara ve batıla iman ediyorlar, sonra da kâfirler için, 'Bunlar Allah'a iman edenlerden daha doğru yoldadır' diyorlar"* (Nisâ Suresi, ayet 51).[3]

Muhammed, bütün bunlardan dolayıdır ki, Yahudilere karşı giderek artan bir düşmanlık beslemeye ve saldırı bahaneleri aramaya başlar. Bulduğu bahaneler ve başvurduğu usuller, Arap siyaseti esnekliğinin şaheser örneklerindendir. Zira, bir yandan onları Müslüman yapamamaktan doğma başarısızlığını örtbas etmek üzere *Kur'an*'a, *"Tanrı dilediğini Müslüman, dilediğini kâfir yapar"* şeklinde ayetler koyarak sorumluluğu Tanrı'ya yüklerken, diğer yandan da üzerlerine saldırıp ganimetler almak, aldığı ganimetleri taraftarlarıyla paylaşmak şeklinde taraftarlarının sayısını artırmıştır. Daha başka bir deyimle, her bakımdan güç kazanmak amacıyla, birbirini destekleyen iki farklı siyaset uygulamıştır ki, her ikisi de "kutsallık" anlayışıyla çelişir niteliktedir.

II) İslamdan Başka "Gerçek" Din Olmadığını, Müslümanların "Kâfirlere" (Yahudilere, Hıristiyanlara ve Müşriklere) Nazaran Üstün Olduklarını, Bu Nedenle Kıyamet Gününde Faziletçe Başa Geçeceklerini Söyler

Muhammed, Yahudileri ve Hıristiyanları kazanamayacağını anlayınca İslamdan başka "gerçek" din olmadığı tezine ağırlık verir ve

3 Bkz. Diyanet Vakfı çevirisinde Nisâ Suresi'nin 51. ayetinin açıklanması.

İslamı "Tanrı'nın dini", yani "hak din", şeklinde tanımlar. Tanrı'nın "tek gerçek din" olarak İslamı seçip, diğer bütün dinlere üstün kıldığını, kendisini de son "peygamber" olarak gönderdiğini öne sürer. *Kur'an*'a şu tür ayetler ekler:

> *"(Allah)... (kendi) dinini bütün dinlere üstün kılmak için Resulünü hidayet ve hak dinle gönderendir"* (Tevbe Suresi, ayet 33; ayrıca bkz. Saff Suresi, ayet 9).

Bu söylediklerini vurgulamak üzere, Tanrı'nın vaktiyle İsrailoğullarını Firavun'un zulmünden kurtarıp Musa aracılığıyla Kudüs'e yönelttiğini, orasını kendilerine vatan kıldığını, onlara *Tevrat*'ı vererek, *"Ben sizinle beraberim. Eğer namazı dosdoğru kılar, zekâtı verir, peygamberlerime inanır, onları desteklerseniz ve Allah'a güzel borç verirseniz, andolsun ki, sizin günahlarınızı örterim ve sizi, zemininden ırmaklar akan cennetlere sokarım..."* (Mâide Suresi, ayet 12) dediğini, onları üstün kıldığını ve kılarken de, *"Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimetimi ve sizi cümle âleme üstün kıldığımı hatırlayın..."* (Bakara Suresi, ayet 47) diye eklediğini, İsrailoğullarının bu nimetlere karşılık nankörce davrandıklarını, örneğin Musa'ya kafa tuttuklarını ve ona, *"Bir tek yemekle yetinmeyiz; bizim için Rabbine dua et de yerin bitirdiği şeylerden; sebzesinden, hıyarından, sarmısağından, mercimeğinden, soğanından bize çıkarsın"* dediklerini, daha sonra azgınlıklarını artırıp haksız olarak peygamberlerini (örneğin Şuayb, Zekeriya, Yahya gibi peygamberlerini) öldürdüklerini, kendilerine verilen kitabı unuttuklarını, "cuma" günü yerine "cumartesi"yi seçtiklerini, bu nedenle Tanrı'nın onlara aşağılık ve yoksulluk damgasını vurduğunu söyler (örneğin bkz. Bakara Suresi, ayet 61; ayrıca bkz. Mâide Suresi, ayet 13 vd...).

Yine bunun gibi, Tanrı'nın İsa'yı ve onunla birlikte *İncil*'i göndererek Hıristiyanlardan da söz aldığını, onları Yahudilerin amansız zulmünden kurtardığını, Hıristiyanların nankörce davranmaları, kendilerine verilen kitabın önemli bir bölümünü unutmaları ya da "cuma" günü yerine "pazar" gününü seçmeleri nedeniyle, *"kıyamete kadar aralarına düşmanlık ve kin saldığını"* bildirir (Mâide Suresi, ayet 14

vd...). Bildirirken de, kendilerine verilen kitaplara (*Tevrat*'a ve *İncil*'e) kulak asmadıklarını, bu kitapları "az bir dünyalığa değiştir(diklerini)" hatırlatır (Âl-i İmrân Suresi, ayet 187).

Ve işte bundan dolayıdır ki, Tanrı'nın Yahudilere ve Hıristiyanlara şimdi bir "nur" olmak üzere, *Kur'an*'ı gönderdiğini ve *"Ey ehl-i kitap! Resulümuz size kitaptan gizlemekte olduğunuz birçok şeyi açıklamak üzere geldi..."* (Mâide Suresi, ayet 15) dediğini, kendisini seçip İslam ümmetinin ("ümmet-i Muhammediyye"nin) başına geçirdiğini, bu ümmetin, *"İnsanlar için meydana çıkarılan en hayırlı ümmet"* olduğunu anlatmak üzere, *"İşte böylece bütün insanlara tanıklık etmeniz... için sizi, o doğru yolun tam ortasında giden bir ümmet yapmışızdır"* (Bakara Suresi, ayet 143) dediğini söyler.

Bu tür verilere dayanarak "ümmet-i Muhammediyye"nin kıyâmet gününde Yahudilere, Hıristiyanlara ve kısaca tüm "kâfirlere" nazaran, faziletçe başa geçeceklerini bildirir. Güya kendi ümmeti, "Enbiyâ ümmetlerinin" (peygamber ümmetlerinin) dünyaya en son gelmiş olanı ve en sona bırakılanı olmakla beraber, kıyamet gününde her ümmetten önce "haşr" olunacak (yani mahşerde toplanacak), en önce hesabı görülecek ve en önce cennete alınacak olanıdır. Müslim'in, Ebu Hüreyre'den rivayetine göre Muhammed şöyle diyor:

> *"Bizler (Ehl-i Kitâb'a nazaran) en sonra gelmişler(ken) Kıyâmet gününde (faziletce) en başa geçecek olanlarız. Şundan dolayı ki, bizden evvel onlara, (daha sonra bizlere) kitab verildi de Allah'ın onlara farz buyurduğu gün, bu (cum'a günü iken" onlar ihtilâf çıkar(ıp) başka günlere ta'zim et'tiler"* (bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 478, c.3, s.3).

Görülüyor ki, Muhammed, Yahudileri ve Hıristiyanları kazanamayacağını anladığı an onları "sahtekârlıkla" suçlayıp kendi ümmetini ("Ümmed-i Muhammediyye"yi) faziletçe başa geçirivermiştir.

Bütün bunlardan anlaşılan o ki, Tanrı, Muhammed ümmetini, diğer ümmetlerden sonra ortaya çıkarmış, onlara daha sonra kitap vermiştir, ama kıyamet gününde onları diğer ümmetlerin başına geçirecek, onlardan önce mahşer yerinde toplayacak, hesap soracak ve cennete alacaktır. *"Neden Tanrı diğer ümmetlere daha önce kitap*

vermiştir de, Muhammed ümmetini sona bırakmıştır?" diye sorulacak olursa, bunun yanıtını bulmak güç! Muhammed, bunu Tanrı'nın "lûtf-u kerem-i" ile, anlatmaya çalışır. Anlaşılan o ki Tanrı, o sınırsız keyfiliğiyle, Muhammed ümmetini kıyamet gününde başa geçirmek istediği içindir ki, en sona bırakmıştır.[4]

III) Yahudilerin ve Hıristiyanların İslamı Kabul Etmemelerinin Nedenlerini Belirtirken Muhammed, Bir Yandan Onların Kendi Din Adamlarının Bundan Sorumlu Olduklarını Söyler; Diğer Yandan da "Müslüman Olmamaları İçin Tanrı Onların Kalplerini Mühürledi" Der. Böylece Yeni Bir Çelişme Sorunu Yaratmış Olur

Tekrar etme bahasına da olsa hatırlatmakta yarar vardır ki, Muhammed, Yahudileri ve Hıristiyanları Müslüman yapabilmek amacıyla, önceleri cennet vaatleri ve cehennem korkutmalarıyla işe başlamıştır. Tıpkı Araplara yaptığı gibi, *"Kim ki Müslüman olur, bütün günahları af olunur ve cennete alınır; Müslüman olmayarak ölen cehenneme atılır"* şeklinde konuşarak onları etkilemeye çalışmıştır. Bu arada onların din adamlarını elde etmenin yollarını aramıştır; çünkü düşünmüştür ki, hahamları ya da papazları (rahipleri) kendisine inandıracak olursa, Yahudiler ve Hıristiyanlar, kendisine, kendiliklerinden baş eğeceklerdir. Nitekim Ebu Hüreyre'nin rivayetine göre şöyle demiştir:

> *"(Hicreti müteakip) Yehûd (hahamları)'ndan on kişi bana iman etmiş olsaydı, yehûdun hepsi bana iman etmiş olurlardı!"*[5]

Bu arada Yahudi geleneklerini benimsemek, onlar gibi yiyip içmek, giyinmek, Kudüs'ü kıble yapmak vd... gibi denemelere girişir. Fakat, ne yaparsa yapsın, ne hahamları, ne rahipleri ne de onlar aracılığıyla Yahudileri ve Hıristiyanları kazanma olasılığını bulur. Başarılı sonuç alamayınca, bu sefer taktik değiştirir. Her şeyden

4 Diyanet Yayınları'ndan, *Sahih-i...*, c.3, s.7.
5 *Sahih-i...*, Hadis No. 1560, c.10, s.118.

önce onların din adamlarını kötüleme ve küçültme yoluna gider. Onları, "kutsal" kitapların hükümlerini ve Tanrı'nın emirlerini, dünya çıkarları (rüşvet) karşılığında değiştirmekle suçlar:

> *"Ey iman edenler! (Biliniz ki), hahamlardan ve rahiplerden birçoğu, insanların mallarını haksız yollardan yerler ve (insanları) Allah yolundan engellerler..."* (Tevbe Suresi, ayet 34).

Hahamları ve rahipleri bu şekilde aşağılarken, Yahudileri ve Hıristiyanları da kötüleme yoluna gider; onların, tek bir Tanrı'ya kulluk etmeleri emrolunmuşken böyle yapmayıp kendilerine başkaca Tanrılar edinmekle suçlar. Örneğin, Yahudilerin Üzeyr'i, Hıristiyanların da İsa'yı, Allah'ın "oğulları" olarak benimsediklerini söyler ve bu vesileyle Tanrı'nın onlar için "kahrolun" dediğini bildirir. *Kur'an*'a koyduğu ayet şöyledir:

> *"Yahudiler, 'Uzeyr Allah'ın oğludur' dediler. Hıristiyanlar da, 'Mesih (İsa) Allah'ın oğludur' dediler. Bu onların ağızlarıyla geveledikleri sözlerdir. Sözlerini, daha önce kâfir olmuş kimselerin sözlerine benzetiyorlar. Allah onları kahretsin! Nasıl da (haktan batıla) döndürülüyorlar"* (Tevbe Suresi, ayet 30).

Yine bunun gibi, Yahudilerin ve Hıristiyanların, tektanrı fikrini terk edip, kendi din adamlarını (yani hahamları ve rahipleri) "Tanrı" yerine geçirdiklerini söyler. Örneğin, Tevbe Suresi'ne şunu koyar:

> *"(Yahudiler) Allah'ı bırakıp bilginlerini (hahamlarını), (Hıristiyanlar) da rahiplerini ve Meryem oğlu İsa'yı Rabler edindiler. Halbuki onlara ancak tek ilaha kulluk etmeleri emrolundu. Ondan başka Tanrı yoktur. O, bunların ortak koştukları şeylerden uzaktır"* (Tevbe Suresi, ayet 31).

Ayrıca, Yahudilerin "kutsal" kitaplarını taşıyan "sandığın" birçok defa düşman eline geçtiğini, Musa'ya verilen "levha"ların kaybolduğunu, bunun sonucu olarak Yahudi din adamlarının hafızalarında kalan bazı ayetlerin parça parça yazıldığını belirtir. Güya, Babil esaretinde iyi bir yazıcı olan kâhin Üzeyr, ortada kalan ayetleri bir araya toplayıp Yahudilerin kutsal kitabını ortaya çıkarmıştır. Bu hiz-

metinden dolayı Yahudiler onu, zamanla Allah'ın "oğlu" olarak tanımlamaya başlamışlar, bu yüzden Tanrı tarafından lanetlenmişlerdir.[6]

Ekleyelim ki Muhammed, bu yukarda söyledikleriyle yetinmemiş, bir de Yahudilerin ve Hıristiyanların kalplerinin Tanrı tarafından mühürlendiğini ve bu yüzden Müslüman olamadıklarını söylemiştir. Bu amaçla *Kur'an*'a koyduğu ayet şöyledir:

> *"Sözleşmelerini bozmaları, Allah'ın ayetlerini inkâr etmeleri, peygamberlerini haksız yere öldürmeleri, 'Kalplerimiz perdelidir' demelerinden ötürü Allah, evet, inkârlarına karşılık onların kalplerini mühürledi..."* (Nisâ Suresi, ayet 155).

Her ne kadar burada Tanrı'nın, "...inkârlarına karşılık" olmak üzere onların kalplerini mühürlediği yazılıysa da, Muhammed'in söylemesine göre inkârcıları "inkârcı" yapanın da Tanrı olduğu unutulmamalıdır. Çünkü Muhammed, daha önce de belirttiğimiz gibi, Tanrı'yı, dilediğinin kalbini açıp Müslüman yapan ve dilediğininkini kapayıp saptırtan; dilediğini doğru yola sokan, dilediğini de hırsız, cani, şaki vd... yapan, insanların kaderini daha ana karnındayken saptayan, kâfir, cani ya da hırsız... yaptıklarını cezalandıran, yani sınırsız bir keyfilik içerisinde haksızlık yapabilen bir *yaratan* olarak tanımlamıştır.

Görülüyor ki, Muhammed, hahamları kazanabilmiş olsa, onlar sayesinde bütün Yahudileri Müslüman yapabileceğinden söz ederken, bu söylediklerini unutmuşçasına, Yahudilerin Müslüman olmamalarının nedenlerini, onların kalplerinin Tanrı tarafından mühürlenmiş olmasına bağlamıştır.

Hatırlatalım ki bu taktiği, çok önceleri, daha Mekke döneminde yken, Müslümanlığı kabul etmeyen Araplara karşı da uygulamıştır. Örneğin, yıllar boyu Müslüman yapmaya çalıştığı amcası Ebu Talib'e, ölüm döşeğinde son bir defa, *"Müslüman ol ki sana cennete girebilmen için şefaatçi olayım"* diye teklifte bulunmuş, fakat Ebu Talib onun bu teklifini kabul etmeyince *Kur'an*'a, *"Allah kimi*

6 Beyzavî ve Zemahşeri gibi yorumcuların görüşleri bu yöndedir. Ayrıca Tevbe Suresi'nin 31. ayetinin Diyanet Vakfı tarafından yorumuna bakınız.

doğru yola koymak isterse, onun kalbini İslamiyete açar (Müslüman yapar), kimi saptırmak isterse... kalbini dar ve sıkıntılı kılar..." (En'âm Suresi, ayet 125) şeklinde ayetler koymuştur.

Muhammed'in söylemesine göre, Tanrı, öylesine keyfidir ki, eğer istemiş olsa Yahudileri ve Hıristiyanları ve bütün insanları Müslüman yapabilirken yapmamış ve şöyle demiştir:

> *"...Allah dileseydi hepinizi doğru yola eriştirirdi"* (En'âm Suresi, ayet 149).

> *"Neden Tanrı bütün insanları doğru yola eriştirmemiş, kimini kâfir yapmıştır?"* şeklindeki bir soruyu karşılayabilmek için de Tanrı'nın cehennemi insanlarla dolduracağına dair kendi kendine söz verdiğini eklemekten geri kalmamıştır (Secde Suresi, ayet 13).

Hemen belirtelim ki, Muhammed, sadece Müslüman yapamadığı kişiler bakımından değil, Müslüman olmuşken inançlarında pek şevkli görünmeyen kişilere karşı da –ki bunlar arasında Müslümanlığı kabul etmiş bazı Yahudiler de vardı– yukardaki taktiği izlemekten geri kalmamıştır. Bu gibi kişileri, *"Ağızlarıyla inandık deyip de canı gönülden Müslüman olmayan kimseler"* olarak gösterirdi. Onları samimi birer Müslüman yapamadığı için, sorumluluğu yine Tanrı'nın sırtına yüklerdi. Bu konuda *Kur'an*'a koyduğu ayetlerden biri şöyledir:

> *"Ey Resul! Kalpleri iman etmediği halde ağızlarıyla 'inandık' diyen kimselerden ve Yahudilerden küfür içinde koşuşanlar(ın hali) seni üzmesin... Allah bir kimseyi fitneye düşürmek isterse, sen Allah'a karşı, onun lehine hiçbir şey yapamazsın. Onlar Allah'ın kalplerini temizlemek istemediği kimselerdir..."* (Mâide Suresi, ayet 41).

Tekrar belirtelim ki, bu tür hükümleri *Kur'an*'a yerleştirmek şeklinde Muhammed, Yahudileri, Hıristiyanları ve putperest Arapları Müslüman yapamamaktan (ya da yaptıklarını samimi birer Müslüman kılamamaktan) ileri gelen her türlü sorumluluğu sırtından atmış olu-

yordu. Artık kimse kendisine, *"Neden dolayı onları Müslüman yapamadın? Neden onlar samimi birer Müslüman değil de, birer münafık kaldılar?"* diye soramayacaktı.

IV) Yahudileri ve Hıristiyanları Müslüman Yapamayınca, Önceleri Onları Hoşnut Etmek İçin Koyduğu Hükümleri Değiştirir

Yahudileri ve Hıristiyanları kendisine baş eğdiremeyeceğini anlayıp da, onlara karşı düşmanlık siyasetine yöneldikten sonra Muhammed, önceleri onları hoşnut etmek amacıyla izlediği taviz siyasetinden vazgeçer. Bunun için de Tanrı'nın kendisini onlara ayak uydurmaktan yasakladığını söyler. Örneğin, Medine'ye göç ettiği zamanlar, sırf Yahudileri kazanabilmek düşüncesiyle, kıble yönünü Mekke'deki Kâbe'den Kudüs'e çevirmişken ve Tanrı'dan bu konuda emir geldi diyerek kendi taraftarlarını bu yöne dönük şekilde namaz kılmaya çağırırken, Hicret'in ikinci yılı sonlarına doğru bu usule son verir ve kıble yönünü yine Mekke'deki Mescid-i Haram'a (yani Kâbe'ye) çevirir; çünkü artık Yahudilere düşman kesilmiştir. Bunu yaparken, herkesin yöneldiği bir kıblesi olduğunu ve Tanrı'nın Müslümanlara Mescid-i Haram'a yönelik olarak namaz kılmalarını emrettiğini, emrederken de elçisini (Muhammed'i) hoşnut kılmak istediğini söyler ve *Kur'an*'a şu ayetleri koyar:

> *"(Ey Muhammed!) ...İşte şimdi, senin memnun olacağın bir kıbleye döndürüyoruz. Artık yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir. (Ey Müslümanlar!) Siz de nerede olursanız olun, (namazda) yüzlerinizi o tarafa çevirin..."* (Bakara Suresi, ayet 144).

> *"Yemin olsun ki (habibim!), sen ehl-i kitaba her türlü ayeti (mucizeyi) getirsen yine de onlar senin kıblene dönmezler. Sen de onların kıblesine dönecek değilsin. Onlar da birbirlerinin kıblesine dönmezler. Sana ilim geldikten sonra, eğer onların arzularına uyacak olursan, işte o zaman sen hakkı çiğneyenlerden olursun"* (Bakara Suresi, ayet 145; ayrıca bkz. Bakara Suresi, ayet 148-150).

Burada geçen "ilimden sonra" deyimi, "*Kur'an*'ın indirilmesinden sonra" anlamındadır. Böylece, on altı ya da on yedi ay boyunca Yahudileri hoşnut etmek üzere, onların kıblesi olan Mescid-i Aksa (Kudüs) yönüne dönük olarak namaz kılmış ve kıldırtmışken, şimdi artık Yahudilere düşman kesildiği için, kıble yönünü Kâbe'ye çevirtmiş olur.[7]

Dikkat edileceği gibi, bunu yaparken Tanrı'yı, kıble yönünün ne olması gerektiği konusunda kararsız ve fikir değiştirmiş gibi bir duruma düşürdüğünü bilmezlikten gelmiştir.

Hatırlatalım ki, kıbleyi Kudüs yönünden Mekke'deki Kâbe yönüne çevirirken, hem bir yandan Yahudilerden hınç almış oluyor, hem de aynı zamanda Arapları hoşnut kılmış bulunuyordu; böylece bir taşla iki kuş vurmuş sayılırdı. Çünkü, bir kere Araplar, Yahudilerin kıblesine, yani Kudüs'e yönelik şekilde namaz kılmaktan pek hoşlanmamışlardı. Buna sırf Muhammed'in zorlaması nedeniyle katlanmışlardı. Oysa ki, eski Arap geleneğinde kıble yönü, Mekke'deki Kâbe idi. Bu itibarla kıblenin Kâbe'ye dönüştürülmesine sevinmişlerdi. Buna karşılık Yahudiler ve Hıristiyanlar, her ne kadar kıble yönünü Kudüs'e çevirdi diye Muhammed'e yanaşmamışlarsa da, Kudüs yerine Kâbe'yi seçmiş olmasını hazmedememişlerdir. Neden dolayı böyle yaptığını Muhammed'e sordukları zaman, Muhammed kendilerine, Tanrı'dan geldiğini söylediği şu ayetle yanıt vermiştir:

> *"(Ey Muhammed?) İnsanların beyinsizleri, 'Yöneldikleri kıbleden onları çeviren nedir?' diyecekler. De ki, 'Doğu ve Batı Allah'ındır. O (Tanrı) dilediğini doğru yola eriştirir..."* (Bakara Suresi, ayet 142).

Bunun üzerine Yahudiler kendisine, *"Önceleri kabul ettiğin kıblemizi neden şimdi terk ettin?.. Bu durumda bizim seni izlememizi nasıl umut edebilirsin?.."*[8] demişlerdir.

Yine dikkat edilecek olursa, Muhammed'in *Kur'an*'a koyduğu bu ayetler, Tanrı'yı çelişkiler içerisinde tutar niteliktedir. Zira, ayetteki *"...O (Tanrı) dilediğini doğru yola eriştirir..."* sözleri, hani sanki

7 Bu konudaki hadisler için bkz. *Sahih-i...*, c.2, s.340 vd.
8 Bu konular için bkz. Taberi, *age.* 1966, c.2, s.183 vd; İbn-i İshak, *age.* 1980, s.269.

Tanrı, Yahudileri ve Hıristiyanları Müslüman yapma olanağına sahipmiş de, yapmamış anlamını içermekte. Hani sanki onları Müslüman yapabilmek için kıbleyi Kudüs yönüne çevirmek gibi birtakım taviz usullerine başvurmuştur da yine de onları Müslüman yapamamış gibidir. Ve yapamadığı için, şimdi onlara küşmüş ve kıbleyi Kudüs'ten tekrar Mekke'deki Kâbe yönüne dönüştürmüştür. Dönüştürürken de sanki aczini itiraf ediyormuşçasına şöyle demiştir:

> *"(Ey Muhammed) sen kitap verilenlere her türlü delili getirsen, yine de kıblene uymazlar, sen onların kıblesine uyacak değilsin..."* (Bakara Suresi, ayet 145).

Kuşkusuz ki konuşan Muhammed'dir. Yahudiler gibi Hıristiyanlar da Muhammed'i, birtakım sorularla rahatsız ederler ve güç durumda bırakırlardı. Örneğin, *"Mademki, 'İsa'nın babası Tanrı değildir' diyorsun, o halde kimdir onun babası?"* diye sorarlardı.[9] Bu tür sorulara Muhammed verecek yanıt bulamaz, bulamayınca da kızgınlığını gidermek için, kendilerine indirilen *Tevrat*'ı ve *İncil*'i tahrif ettiklerini ve İbrahim'in dinini değiştirdiklerini söylerdi. *Kur'an*'a da Tanrı'nın Yahudileri ve Hıristiyanları hem günahkâr kıldığını, hem de günahkârdırlar diye cezalandırdığına dair ayetler koyardı. Mâide Suresi'ndeki şu ayet bu konuda Tanrı'nın keyfiliğini gösteren nice örneklerden biridir:

> *"Yahudiler ve Hıristiyanlar, 'Biz Allah'ın oğulları ve sevgilileriyiz!' dediler. 'Öyleyse günahımızdan ötürü size niçin azap ediyor? Oysa siz onun yarattığı insanlarsınız' de. Allah dilediğini bağışlar, dilediğine azap eder..."* (Mâide Suresi, ayet 18).

Tanrı'yı, dilediğini bağışlar ve dilediğine azap eder nitelikler içerisinde tanımlayan bu tür hükümlere karşı, Müslümanlardan hiç kimse kalkıp da, *"Pek iyi, ama senin söylemene göre, onları Müslüman yapmayan, kalplerini saptıran Tanrı değil mi? Nasıl olur da bu aynı Tanrı, kendi saptırdığına azap eder?"* şeklinde bir şeyler sormazdı; çünkü soracak olursa başının derde gireceğini bilirdi.

9 İbn-i İshak, *age*, 1980. s.269 vd.

Yahudilere ve Hıristiyanlara düşman kesildikten sonra, Muhammed'in değişikliğe uğrattığı dinsel geleneklerden bir diğeri oruçla ilgilidir. Biraz yukarda belirttiğimiz gibi, önceleri Müslümanlara "aşura orucu"nu farz kılmışken, yani Yahudilerin yaptığı gibi "Tişrin"in onuncu günü, bir geceden diğer geceye (güneşin batmasından ertesi akşam batışına kadar) olmak üzere, yiyecek ve içecekten uzak durmalarını emretmişken, onlarla arası açılınca, oruç tutmayı Ramazan ayına almış ve "aşura orucu" yerine "Ramazan orucu"nu koymuştur. Koyarken de, bir geceden diğer gece yerine bütün bir Ramazan ayı boyunca ve sadece gündüzleri (yani güneşin doğmasından batışına kadar) olmak üzere yiyip içmeyi yasaklamıştır.

Yine bunun gibi Yahudileri hoşnut edip kazanmak amacıyla, onların giyim ve kuşamına özenirken, hatta saçının perçemini de, tıpkı onlar gibi alnına salarken,[10] onlara düşman kesilince bundan vazgeçmiş ve saçlarını iki bukle halinde iki tarafa bırakır olmuştur. Bunu yaparken, bir de sakal boyama kuralı koymuş ve taraftarlarına, *"Yahudiler ve Hıristiyanlar sakallarını boyamazlar, siz onlara muhalefet ediniz (kınayla boyayınız)"* diye emretmiştir. Oysa ki, bütün bunları, putperest Arapların gelenekleridir diye terk etmişti; sırf Yahudilerin ve Hıristiyanların geleneklerine yönelip onları hoşnut kılmak için!.. Ve işte şimdi Yahudilere ve Hıristiyanlara diş bilemeye başlayınca, onların geleneklerini terk edip, önceleri muhalefet ettiği putperest Arap geleneklerine dönmekteydi. Bu dönüşü yaparken, güya putperestlik yıkıldığı için Araplara benzemekte sakınca bulunmadığını söyleyerek yeni bir taktik kullanmıştır.[11]

Yine aynı şekilde, daha önce Yahudileri ve Hıristiyanları hoşnut etmek için, kendisine indirilen ayetler konusunda, *Tevrat*'ı ve *İncil*'i bilenlere danışabilirmiş gibi görünürken[12] ya da onları kendi kitaplarına göre iş görmeye çağırırken,[13] düşman kesildikten sonra

10 Ayşe'nin rivayetine dayalı hadisler için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1455, c.9, s.273-275.

11 Bu konudaki hadisler için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1955 ve 1956, c.12, s.110-112; ayrıca bkz. Hadis No. 1455, c.9, s.273.

12 Bu konuda *Kur'an*'a şu ayeti koymuştur: *"(Ey Muhammed!) Sana indirdiğimizden şüphedeysen, senden önce indirdiğimiz kitapları okuyanlara sor. Andolsun ki sana Rab'binden gerçek gelmiştir"* (Yunus Suresi, ayet 94).

13 Örneğin şu ayeti okurdu: *"Allah'ın hükmünün bulunduğu Tevrat yanlarındayken, ne yüzle seni hakem tayin ediyorlar..."* (Mâide Suresi, ayet 43).

onların, farklı dine bağlı bulundukları için sapık olduklarını ve kendilerine gönderilen kitapları tahrif ettiklerini, bu nedenle *Kur'an*'a uyma zorunluluğunda bulunduklarını söyler olmuştur. Bununla da yetinmemiş, bir de Tanrı'nın onları vaktiyle maymun, domuz şekline dönüştürdüğünü eklemiştir (Mâide Suresi, ayet 60). Bu da yetmemiş, onların ebedi olarak cehennem ateşinde yanacaklarına dair *Kur'an*'a ayetler koymuştur (Beyyine Suresi, ayet 6).

Yahudileri ve Hıristiyanları hoşnut etmek amacıyla, onların geleneklerinden benimsediği bir şey daha vardı ki, o da, cenaze geçerken ayağa kalkmaktı; taraftarlarına da böyle yapmalarını emretmişti. Buharî'nin Ebû Saîd-i Makburî'nin rivayetine göre cenaze omuzdan yere indirilmedikçe oturulmasını yasaklamıştı.[14] Cenaze namazı kılıp da, cenazeyle gitmek istemeyen kimselerin, cenaze uzaklaşıncaya kadar ayakta kalmalarını, uzaklaştıktan sonra oturmalarını, cenazeyle gidecek olurlarsa cenaze yere indirilmedikçe oturmamalarını emretmişti.[15] Yahudi ya da Hıristiyan cenazesi geçerken de böyle yapar ve Müslümanları da böyle yapmaya çağırırdı. Ebû Mûse'l-Eş'arî'nin rivayetine dayalı bir hadis hükmüne göre Muhammed şöyle demiştir:

> *"Sizin yanınızdan cenaze geçtiğinde ister müslim, ister Yehudi, ister Nasrani Hıristiyan cenazesi olsun, kıyam ediniz (ayağa kalkınız). Çünkü biz, cenazeye değil, belki onun yanındaki meleklere ve Melekü'l-Mevt'e kıyam ediyoruz."*[16]

Ancak, ehl-i kitaba (özellikle Yahudilere) karşı düşmanlık beslemeye başladıktan sonra, bu geleneği de kaldırmış ve cenaze geçerken ayağa kalkılmasını yasaklamıştır. Buharî, Müslim, İbn Hibbân, Ahmed İbn-i Hanbel gibi kaynaklardan öğrenmekteyiz ki, Muhammed, cenaze geçerken ayağa kalkma geleneğini, özellikle kendinden verdiği örneklerle sona erdirmiştir.[17] Ali'nin söylemesi şöyle:

14 *Sahih-i...* Hadis No. 650, c.4, s.438.
15 Tahâvî'nin Ebu Hüreyre'den rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, c.4, s.4340.
16 Bkz. *Sahih-i...* c.4, s.446.
17 Cenaze geçerken ayağa kalkmanın yasaklandığına dair hadisler için bkz. *Sahih-i...*, c.4, s.442 vd.

"Resulullah... bize cenazeye kıyam etmemizi emrederdi. Sonra kendileri kalkmadılar, oturdular. Bizim de oturmaklığımızı emir buyurdular."[18]

Yine Ali'nin söylemesine göre Muhammed, Yahudilerin ve Hıristiyanların, cenaze geçerken ayağa kalkma geleneklerini beğendiği için, önceleri onlar gibi yapmış, fakat onlara karşı düşmanlık beslemeye başlayınca bundan vazgeçmiştir; çünkü onlar gibi yapmanın, onlara benzemek olacağını anladığı için bu geleneği terk etmiştir; terk etmesinin nedenini de Tanrı'dan geldiğini söylediği buyruklara dayatmıştır. Ahmed İbn-i Hanbel'in *Müsned*'inde yer alan bazı hadislere göre Ali, bir defasında halkın, cenaze geçerken ayağa kalktığını görünce, *"Bu fetvayı size kim verdi?"* diye sormuş ve halktan kişilerin, *"Ebû Mûse'l Eş'arî verdi"* şeklinde konuşmaları üzerine onlara şunu bildirmiştir:

"Resulullah ...bunu ancak bir defa işledi. Bu kıyam keyfiyeti ehl-i kitaba teşebbühü (benzemeyi) mucib oluyordu. Bu cihetle taraf-ı ilâhîden nehyolundu. Resûl-i Ekrem de ba'de-mâ cenaze geçerken kıyam etmekten ictinab buyurdu."[19]

Yukardaki konularla ilgili olarak, Ali'nin bir diğer söylemesine göre Muhammed, Yahudi ve Hıristiyan geleneklerinden güzel bulduklarını uygulamak istediği için, bu geleneklerden biri olarak bir gün bir erkek Yahudi cenazesi geçerken ayağa kalkmıştır. Fakat, Tanrı daha sonra Muhammed'e, ehl-i kitaba benzemekten vazgeçmesini emretmiştir. Bu emir üzerinedir ki, cenaze geçerken ayağa kalkma eylemine ve geleneğine son vermiştir.[20]

18 *Sahih-i...*, c.4, s.442.

19 Ahmed İbn-i Hanbel'in *Müsned*'inde yer alan bu hadis için bkz. *Sahih-i...*, c.4, s.443. Yukardaki hadisin Türkçe açıklaması şöyledir:

"Resulullah... ayağa kalkma eylemini ancak bir defa işledi. Bu eylem, Yahudilere ve Hıristiyanlara benzeme görünümünü yaratıyordu. Bu cihetle Tanrı tarafından yasaklandı. Bu yasaklamadan sonra Muhammed de cenaze geçerken ayağa kalkma geleneğini terk etti."

20 Hadis rivayetçilerinden Leys İbn-i Sa'd'in, Mücahid'den ve onun da Abdullâh İbn-i Sahber'den rivayetine göre Ali'nin söylemesi şöyledir:

"Resûl... bir def'a bir erkek yahûdî cenâzesi geçerken kalkmaktan başka aslâ kıyâm buyurmadı. Bunlar Ehl-i Kitâb idiler. Resûl... (vâhy bulunmıyan umûru müstahsenede)

İslam kaynaklarının bildirmesine göre, Muhammed, Yahudilerin ve Hıristiyanların bazı "güzel" geleneklerini (ve bu arada cenaze geçerken ayağa kalkma geleneğini) benimsemiş, fakat bunun, onlara benzemek olduğunun Tanrı tarafından kendisine bildirilmesi üzerine vazgeçmiştir. Oysa gerçek bu değil; gerçek şu ki, sırf kendisini onlara "peygamber" olarak kabul ettirebilmek için, onların dinsel geleneklerini benimser gibi görünmüş, fakat onlardan direniş görünce, bundan vazgeçerek onlara karşı düşmanlık siyasetine yönelmiştir. Yönelirken de onlardan aldığı gelenekleri terk etmiştir.

V) Yahudileri, Hıristiyanlardan Daha Büyük Düşman Olarak Gören Muhammed, Onların Hem Hıristiyanlara, Hem de Müslümanlara "Mezalim" Yaptıklarını Söyler; Bu Nedenle Yahudiler İçin "Elleri Bağlanası ve Lanet Olasılar" Der; "Allah'ın Lanetledikleri Onlardır..." Der; "Yahudilere Karşı Savaşmadıkça Kıyamet Günü Gelmiş Olmayacaktır..." Diye Ekler!

Yukardaki sayfalarda gördüğümüz ve aşağıda ayrıca belirteceğimiz gibi Muhammed, kendisini "peygamber" olarak kabul etmeyenleri ve *Kur'an*'a uymayanları genel olarak "kâfir" olarak tanımlamıştır. Bu doğrultuda olmak üzere kullandığı "kâfir" sözcüğünü, "putataparları" (müşrikleri=Tanrı'ya eş koşanları), Yahudileri ve Hıristiyanları (ve Sabiileri) kapsar nitelikte kılmıştır. Bununla beraber Hıristiyanlar lehine olabilecek ufak bir fark gözetmiştir. Şöyle ki:

Her ne kadar Yahudileri ve Hıristiyanları "kâfir" olarak tanımlayıp, haklarında lanetler yağdırmakla ve onları cehennemlik saymakla, hatta onlara karşı sert davranmayı ve savaşmayı gerekli bulmakla beraber (bkz. Tevbe Suresi, ayet 73; Tahrîm Suresi, ayet 9;

Ehl-i Kitâb'a teşebbüh eylerdi. Hak Celle ve Alâ teşebbühten nehy buyurunca, Resûl... da cenâze geçerken kıyâmdan ictinab eyledi. Ve bundan sonra bir daha kıyâm etmeğe avdet buyurmadı." (Bkz. *Sahih-i...*, c.4, s.443-444).

Burada geçen "umûru müstahsene" deyimi "güzel, uygun işler" anlamındadır; "teşebbûh" deyimi "benzemeye çalışmak", "nehy" deyimi de "ortadan kaldırmak" demektir.

Tevbe Suresi, ayet 29 vd...), Yahudilere karşı Hıristiyanlardan daha fazla düşmanlık beslemiştir. Bu düşmanlığını çeşitli yollardan ortaya vururken, Yahudiler hakkında, *"Elleri bağlanası ve lanet olasılar"* (Mâide Suresi, ayet 64), *"Allah'ın lanetlediği kişiler"* (Nisâ Suresi, ayet 52), *"Savaş ve fitne ateşini yakan ve yeryüzünde bozgunculuk yapan(lar)"* (Mâide Suresi, ayet 64), *"simsar ve şeytan millet..."* (*Sahih-i...*, c.7, s.166) şeklinde konuşmuş ve Tanrı'nın onları domuz, maymun, sıçan ve kertenkele cinsi hayvanlara dönüştürdüğünü anlatmıştır (Mâide Suresi, ayet 59-60 vd...). Ayrıca, Yahudilere karşı savaşılmadıkça kıyamet gününün gelmeyeceğini söylemiştir. Nitekim, ilerdeki sayfalarda göreceğiz ki, Medine'de iyice güçlendikten sonra, üzerlerine saldırıp hepsini yok edecek ya da sürgüne gönderecektir.

Yahudilere karşı beslediği düşmanlık o kertede olmuştur ki, bazı hallerde Müslümanları Hıristiyanlarla aynı safta olmak üzere Yahudilere üstün durumda tutmuştur. Beyzavî gibi yorumcuların söylemesine göre, Âl-i İmrân Suresi'ne koyduğu şu ayet bunun kanıtıdır:

> *"Allah buyurmuştu ki, 'Ey İsa! Seni vefat ettireceğim..., seni nezdime yükselteceğim, seni inkâr edenlerden arındıracağım ve sana uyanları kıyamete kadar kâfirlerden üstün kılacağım. Sonra dönüşünüz bana olacak. İşte o zaman, ayrılığa düştüğünüz şeyler hakkında aranızda ben hükmedeceğim"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 55).

Görülüyor ki, burada, *"Ey İsa... sana uyanları kıyamete kadar kâfirlerden üstün kılacağım..."* tümcesi geçmekte! Yahudiler İsa'ya inanmadıklarına göre, yukardaki ayetten çıkan anlam Hıristiyanların Tanrı tarafından Yahudilere üstün kılındığıdır. Ve işte bundan dolayıdır ki, Beyzavî, kendi zamanına kadar Yahudilerin hiçbir zaman Hıristiyanlara ve Müslümanlara üstün gelemediklerini ya da kendilerine özgü bir krallık, bir devlet kuramadıklarını söyler.[21]

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, kıyamet günü bütün kâfirler içerisinde ilk olarak Yahudileri sorguya çekecek, günâhkarlıklarını yüzlerine vuracak ve onları cehennem ateşine atacaktır. Bunun böyle olduğunu Beyzavî gibi İslam kaynakları, Âl-i İmrân Su-

21 Bkz. G. Sale. *The Koran*. s.52, dipnot 3.

resi'nin 21. ve 25. ayetlerinin yorumu vesilesiyle ortaya koyarlar. Her ne kadar bu ayetlerde genel olarak "kâfirler"in hüsrana uğrayacakları söz konusu edilmiş olmakla beraber, yorumcular, esas itibariyle Yahudilerin hedef edinildiğini söylerler. Şu bakımdan ki, bu ayetlerde *"Allah'ın ayetlerini inkâr eden ve haksız yere peygamberlerin canlarına kıyanlar"dan* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 21), *"Allah'ın kitabına çağırılıp da vazgeçen"lerden* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 23), *"Bize ateş, sadece sayılı günlerde dokunacaktır"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 24) şeklinde konuşanlardan söz edilmektedir ki, bunlar Yahudilerdir. Ve güya Tanrı, Yahudileri kastederek şöyle konuşmuştur:

> *"Fakat, onları gelmesinde şüphe edilmeyen bir gün için topladığımız ve hiçbir haksızlığa uğramaksızın herkese kazandığı şeyler tastamam ödendiği zaman halleri nice olur?"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 25).

Ve işte Beyzavî'nin söylemesine göre, bundan dolayıdır ki, Tanrı ilk olarak Yahudilerden hesap soracak ve onları ateşe atacaktır.

Öte yandan Yahudiler, yine Muhammed'in anlatmasına göre, Hıristiyanlara nazaran cehennemin daha kötü kesimine atılacaklardır. Şu şekilde ki, cehennemin "yedi kapısı" vardır ve her bir kapının onlardan bir kesime düşen bir bölümü bulunmaktadır (Hicr Suresi, ayet 43-44). Ve işte cehennemdeki bu yedi bölümden birincisine "inanırların günahkârları" alınacaktır. İkinci bölüm Hıristiyanlara ayrılmıştır. Üçüncü bölüme Yahudiler ve diğer bölümlere de sırasıyla Sabiiler, Mecusiler, putataparlar ve münafıklar atılacaklardır.[22] Dikkat edileceği gibi cehenneme atılma konusunda bile Hıristiyanlar, Yahudilere nazaran bir gömlek üstün sayılmışlardır.

"Neden dolayı Muhammed, Yahudilere karşı, Hıristiyanlardan daha fazla düşmanlık beslemiştir?" diye sorulacak olursa, cevabı şudur: Bir kere Medine'deki Hıristiyanlar, sayıca çok az ve etkisizdiler; buna karşılık Yahudiler hem sayıca, hem de asıl ekonomik güç olmak iti-

22 Bu konuda bkz. Turan Dursun, *Kur'an Ansiklopedisi,* Kaynak Yayınları, 1994, c.4, s.53. Bununla beraber bazı yorumculara göre Yahudiler, cehennemin "Sakar" denilen bölümüne, Hıristiyanlar ise "Sa'îr" denilen üçüncü bölümüne gireceklerdir.

bariyle üstün ve etkili durumdaydılar. Yahudilerden umut ettiği ilgiyi ve yardımları göremediği oranda Muhammed, onlara karşı kin ve intikam besler olmuştur.

Bir diğer neden ise, Yahudilerin Müslümanları ayartmaya, yani dinden çıkartmaya çalışmaları ve bu arada putperest Araplarla Muhammed aleyhine antlaşma yapmalarıydı ki, bu, Muhammed'i çok huzursuz kılardı. Muhammed'in söylemesine göre Yahudiler, "münafık"larla birlik olup Müslümanların yanında işaretlerle gizli gizli konuşup, Müslümanların gönüllerine şüphe sokmaya çalışmaktaydılar (bkz. Mücâdele Suresi, ayet 8). Yine Muhammed'in söylemesine göre Yahudiler, Allah'ın sevmediği bir şekilde kendisini selamlamakta ve örneğin karşılaştıklarında, "Es-Sâmû aleyk" (yani "sana ölüm olsun!") demekteydiler. Bu vesileyle hemen belirtelim ki, Yahudilerin bu tutum ve davranışlarına neden olan şey, Muhammed'in onlara karşı saldırgan bir davranış içerisinde bulunmuş olmasıdır. Daha önce değindiklerimizi tekrar ederek belirtelim ki, Yahudilerin Muhammed'e karşı düşmanlıkları, onun kendileri için bir tehlike olduğunu anlamakla başlamıştır. Gerçekten de Yahudiler, kendilerini Müslüman yapmak isteyen Muhammed'in isteklerini geri çevirip de onun düşmanlığını kabartınca, korunma yolları aradılar. Çünkü, Muhammed'in giderek güçlenmekte olduğunu ve günün birinde kendileri için büyük bir tehlike olacağını bilmekteydiler. Bu nedenle bir yandan onun taraftarlarını, yani Müslümanları ayartmaya çalışırken, diğer yandan da Mekke'deki Kureyşlilerle antlaşmaktan başka çare göremediler. Nice örneklerden biri şudur: Medine'deki Yahudilerin liderlerinden Kâ'b b. el-Eşref ki, –aynı zamanda çok ünlü bir şair olup şiirleriyle Muhammed'i sık sık iğnelerdi– bir kez Mekke'ye gelerek Kureyşlilerle (müşriklerle) Muhammed aleyhine antlaşma yapmak ister. Yanında Yahudi liderlerinden Huyey İbn Ahtab da vardır. Beyzâvî gibi kaynakların bildirmesine göre, Kureyşliler, yani müşrikler kendisine şöyle derler: *"Eğer bizim ilahlarımıza, tıpkı bizim yaptığımız gibi, tapacak olursanız sizinle anlaşırız."* Her ne kadar teklif Yahudilerin inançlarına aykırı ise de, sırf onlarla antlaşma yapabilmek için teklifi kabul ederler.

Bir başka rivayete göre, Kureyşliler şöyle konuşurlar: *"Bizim dinimiz mi, yoksa Muhammed'in dini mi haktır, hangimiz doğru yoldayız?"* Bu soruya karşı Kâ'b b. el-Eşref, *"Siz doğru yoldasınız"* yanıtını verir.

Ve işte bu haberleri alınca Muhammed, küplere biner ve Yahudilere karşı olan düşmanlığını ifade etmek üzere *Kur'an*'a şu ayeti koyar:

> *"Kendilerine kitaptan nasip verilenleri görmedin mi? Putlara ve batıla (Tanrılara) iman ediyorlar, sonra da kâfirler için, 'Bunlar, Allah'a iman edenlerden daha doğru yoldadır' diyorlar. Bunlar, Allah'ın lanetlediği kimselerdir. Allah'ın rahmetinden uzaklaştırdığı (lanetli) kimseye gerçek bir yardımcı bulamazsın"* (Nisâ Suresi, ayet 51-52).

Muhammed'in, Yahudilere oranla Hıristiyanlara karşı daha az düşmanlık beslemesinin diğer bir nedeni de, Hıristiyanların, savaş vermeden kendisine boyun eğmeleridir. Her ne kadar Müslüman olmayı kabul etmemekle beraber, Hıristiyan kavimleri, genellikle "cizye" (kafa parası) vermek şeklinde Muhammed'in saldırılarından kurtulabilmişlerdir. Necran Hıristiyanları, bu konuda verilebilecek ilginç örneklerden biridir. İbn Sa'd ya da Buharî gibi kaynaklardan öğrenmekteyiz ki, Muhammed, Yahudi mezalimine uğramışlardır diye, bu Hıristiyanlara itibar eder görünürken, onları Müslüman yapmaya çalışmıştır. Fakat, onlar Müslümanlığı kabul etmeyip, onun yerine "cizye" (kafa parası) ödemeye razı olmuşlardır. Bunun hikâyesi kısaca şöyledir:

Necran denilen yer, Yemen yönünde Mekke'ye yedi konak uzaklıkta, Hıristiyan ve Yahudi kavimlerinin bir arada bulundukları büyük bir şehirdir. Yemen hükümdarlarından Ebû Nuvâs (Zûnuvas) adında bir Yahudi, vaktiyle Necran'daki Hıristiyanları Yahudi dinine sokmak ister, fakat başarı sağlayamaz. Sağlamayınca bu Hıristiyanlara zulüm yapmaya kalkar: Kentin civarına uzun hendekler kazdırır ve kendi dinine girmekten kaçınan Hıristiyanları bu kuyularda ateşe atar. Attıktan sonra da kendi halkıyla birlikte bu kuyuların etrafında oturup ateşte yananları seyreder. Bunu anlatmak amacıyla Muhammed,

Kur'an'a koyduğu ayetlerle Yahudileri "Ashâb-ı uhdud" (yani "uzun hendek sahipleri") olarak, Hıristiyanları da "müminler" şeklinde tanımlar. Bu konuda Bürûc Suresi'ne koyduğu ayet şöyledir:

> *"Çıra ile tutuşmuş ateş hendekleri yapanlar kahrolsunlar. Hani onlar ateşin başında oturup müminlere yaptıklarını seyrederlerdi. Onların müminlerden öç almalarının nedeni, ancak müminlerin, yegâne galip olan, övülmeye değer, göklerle yerin saltanatı kendisine ait olan, Allah'a inanmalarından ileri gelmişti..."* (Bürûc Suresi, ayet 4-9).

Görülüyor ki, Muhammed burada, Yahudiler tarafından mezalime sokulan insanlar için "müminler" sözcüğünü kullanmıştır. Kullanırken de bununla "Tanrı'ya inanan" Hıristiyanları anlatmak istemiştir; çünkü onları Müslüman olarak göstermek ve kendisine çekmek arzusundadır. Nitekim İbn-i Sa'd'ın söylemesine [ve ayrıca Buharî'nin Huzeyfe'den (İbn-i Yemân) rivayetine] göre, bir gün adam gönderip Necran Hıristiyanlarına haber iletir ve Medine'ye gelmelerini ister. Bu Hıristiyanlar, kendi aralarından on dört kişilik bir temsilci heyeti seçerek Muhammed'e gönderirler. Heyetin içinde ünlü bilginler de yer almıştır. Bunlar ipekli ve mükellef elbiseler giymiş olarak Medine'ye gelirler ve ilk iş olarak Mescid-i Saadet'e girip namaz kılarlar. Fakat, Muhammed onlara iltifat edip görüşmez, çünkü ipekli kumaştan yapılmış giysilerle gelmiş olmalarından hoşlanmamıştır. Bunun üzerine damadı Osman b. Avfan onlara, neden dolayı Muhammed'in iltifatta bulunmadığını, neden dolayı kendileriyle konuşmadığını anlatır: *"Huzura ipekli elbiselerle ve mükellef giyimli bir heyette geldiğiniz için Resulullah size iltifat buyurmadı!"* der.

Bunu duyan Necran heyeti kalkıp giderler. Ertesi gün elbiselerini değiştirmiş ve "ruhban heyeti" şekline girmiş olarak tekrar gelirler. Muhammed kendilerinden, İslam dinine girmelerini ister, fakat Necran Hıristiyanları Müslüman olmayacaklarını bildirerek teklifi reddederler: *"Hıristiyan kalacağız, fakat bizden istediğin vergiyi (cizyeyi) vereceğiz!.."* derler. "Cizye" olarak senede iki bin kat "hilat" (çok değerli kaftan cinsi giysiler) ve her "hilat"la birlikte kırk dirhem "nakit" vermeyi, ayrıca Yemen'de bir kargaşalık çıktığı takdirde 30 zırh, 30

kargı, 30 deve ve 30 at vermeyi kabul ederler. Sonra Muhammed'den, kendilerine güvenilir bir kimse vermesini ve bu kişiye "cizye"yi teslim edeceklerini söylerler.

Kuşkusuz ki, Müslüman olmadılar diye, bu insanları yok etmektense, onların verecekleri "cizye"yi (kafa parasını) kabul etmek çok daha kârlı bir iştir. Bu nedenle Muhammed, Ebu Ubeyde İbn-i Cerrah adında bir adamını onlara göstererek, *"İşte bu gördüğünüz (kişi) İslam ümmetinin eminidir"* der ve "cizye"yi ona teslim etmelerini ekler. Bu antlaşmadan sonra Necran heyeti ülkelerine dönerler. Onların akabinden Ebu Ubeyde, Necran'a giderek "cizye"yi alıp Medine'ye getirir, Muhammed'e teslim eder.[23]

Ancak, Muhammed, ölüm döşeğinde son nefesini verirken, Müslüman olmayanların Arap cezirasından sürülüp çıkarılmalarını emretmiştir. Ömer b. Hattab, halife olur olmaz, bu emri yerine getirmek üzere, Necran Hıristiyanlarını yerlerinden çıkarıp atmıştır.

Görülüyor ki, Muhammed'in, Hıristiyanları Yahudilere tercih etmiş olmasının, Hıristiyanlara yarayan bir yanı pek olmamıştır.

Hıristiyanlara, Yahudiler kadar husumet beslememesinin bir diğer nedeni, kendi akraba ve yakınları arasında Hıristiyanların bulunması ve *Tevrat* ile *İncil* hakkında onlardan bilgi toplamasıydı. Örneğin, ilk karısı Hatice'nin amcazadesi Varaka'dan, daha ilk anlardan itibaren, bir hayli yardım görmüştü. Söylendiğine göre Varaka, daha Muhammed peygamberliğini ilan etmeden önce, onun başına gelecek olanları önceden haber vermiş ve kendisine yardımcı olacağını bildirmiştir.[24]

Bu ve buna benzer diğer nedenlerle Yahudileri, Hıristiyanlara nazaran daha büyük düşman olarak bildiği anlaşılmaktadır. Nitekim *Kur'an*'a koyduğu ayetlerle Yahudileri, tıpkı "putperest Araplar" gibi, İslamın en azgın ve en şiddetli düşmanı olarak tanımlarken, Hıristiyanları ikinci derece düşman saymıştır. Mâide Suresi'ne koyduğu bir ayet şöyledir:

23 *Sahih-i...*, c.10, s.379-380.
24 *Sahih-i...*, Hadis No. 3, c.1, s.3-13.

"Ey Muhammed! İnananlara en şiddetli düşman olarak, insanlardan Yahudileri ve Allah'a eş koşanları bulursun. Onlardan, inananlara sevgice en yakın, 'Biz Hıristiyanız' diyenleri bulursun. Bu onların içinde bilginler ve rahipler bulunmasından ve büyüklük taslamamalarındandır..." (Mâide Suresi, ayet 82).

Dikkat edilecek olursa, Muhammed'in söylemesine göre Hıristiyanların, Müslümanlara biraz daha yakın olmalarının nedeni, aralarında "bilginler ve rahipler" bulunması ve bir de "alçakgönüllü" olmalarıdır. Güya alçakgönüllülük onları, dinsel gerçeklere daha kolaylıkla yönelten bir niteliktir.[25] Oysa ki, aynı surenin başlarında Hıristiyanların, tıpkı Yahudiler gibi, *"Biz Allah'ın oğulları ve sevgilileriyiz"* (Mâide Suresi, ayet 18) diye böbürlendiklerini söyleyerek, onları aşağılamaktaydı.

Hemen ekleyelim ki, Hıristiyanları kazanamayacağını iyice anladıktan sonra, tıpkı Yahudilere yaptığı gibi, onları da Tanrı emirlerini ihmal ya da ihlal etmekle suçlamış (Mâide Suresi, ayet 14-15) ve Tanrı'nın lanetine uğradıklarını anlatmak üzere *Kur'an*'a şu tür ayetler koymuştur:

"...'Biz Hıristiyanlarız' diyenlerden de kesin sözlerini almıştık, ama onlar da kendilerine zikredilen (verilen ...kitabın) önemli bir bölümünü unuttular. Bu nedenle kıyamete kadar aralarına düşmanlık ve kin saldık. Yakında Allah onlara yaptıklarını haber verecektir" (Mâide Suresi, ayet 14).

Bunu yaparken Yahudilerle Hıristiyanlar arasındaki düşmanlıkları da vurgulamaktan geri kalmaz ve Tanrı'nın şöyle konuştuğunu söylerdi:

"...Yahudiler, 'Hıristiyanlığın bir temeli yoktur' dediler. Hıristiyanlar da, 'Yahudiliğin bir temeli yoktur' dediler... Allah kıyamet günü... onların arasında hüküm verecektir..." (Bakara Suresi, ayet 113).

25 Mâide Suresi'nin 82. ayetinin Beyzavî gibi kaynaklar tarafından yorumlarına bakınız.

Fakat yine tekrar edelim ki, Muhammed'e göre asıl büyük düşman Yahudilerdir. O kadar ki, Yahudilere karşı sonuna kadar savaşılmadıkça kıyamet gününün gelmeyeceğini bildirmiştir. Bir hadisinde şöyle demiştir:

> *"Yahudilere karşı savaşmadıkça ve bu savaşları, bir kaya parçası gerisine saklanan bir Yahudinin, 'Ey Müslüman benim arkamda Yahudi var, öldür onu' demesine kadar sürdürmedikçe, hüküm günü gelmiş olmayacaktır."*[26]

Bu vesileyle şu konuyu tekrar belirtelim ki, Muhammed, Yahudilere karşı düşmanlığını ortaya koyabilmek için her fırsatı değerlendirmekten geri kalmamıştır; onları faiz yemekle, tefecilikle suçlaması bunun örneklerinden biridir. Bu konuda Tanrı'nın onlar hakkında şöyle konuştuğunu söyler:

> *"Yahudilerin haksızlıklarından, çoklarını Allah yolundan men etmelerinden, yasak edilmişken faiz almaları ve insanların mallarını haksızlıkla yemelerinden ötürü, kendilerine helal kılınan temiz şeyleri onlara haram kıldık. Onlardan inkâr edenlere elem verici azap hazırladık..."* (Nisâ Suresi, ayet 160-161).

Oysa ki, daha önce belirttiğimiz gibi, Yahudilere karşı düşman kesilinceye kadar onların faiz yemelerine ses çıkarmamıştır.

Yine bunun gibi Yahudilerin Tanrı için "cimri" dediklerini, bu yüzden Tanrı'nın onları lanetlediğini ve aralarına "kıyamete kadar sürecek düşmanlık ve kin" soktuğunu söylemiştir. *Kur'an*'a koyduğu şu ayet bunun örneğidir:

> *"Yahudiler, 'Tanrı'nın eli bağlıdır (sıkıdır, Tanrı cimridir)' dediler. Hay dedikleri yüzünden elleri bağlanası ve lanet olasılar! Bilakis Allah'ın elleri açıktır, dilediği gibi verir. Andolsun ki, sana Rabbinden indirilen, onlardan çoğunun azgınlığını ve küfrünü artırır. Aralarına, kıyamete kadar (sürecek) düşmanlık ve kin soktuk. Ne zaman savaş için bir ateş yakmışlarsa (fitneyi uyandırmışlarsa) Allah onu söndürmüştür. Onlar yeryüzünde bozgunculuğa koşarlar. Allah ise bozguncuları sevmez"* (Mâide Suresi, ayet 64).

26 Buharî'nin *Kitâb'ı Cihâd*'ından. Bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1232, c.8, s.342. Buharî'nin Houdas tarafından çevirisi için bkz. c.1, s.322.

Her ne kadar bu ayette Tanrı'nın Yahudilere hitaben konuştuğu ve onları lanetlediği yazılıysa da, *Kur'an* yorumcularından bir kısmı bu ayeti Hıristiyanları da kapsayacak şekilde açıklamaya çalışırlar. Örneğin, Diyanet Vakfı çevirisinde bu ayetle ilgili olarak şu vardır:

> *"Kâfirlerin savaş ve fitne ateşini yakmaları hiç eksik olmamıştır. Asırlar boyu hem kendi aralarında savaşmışlar, hem de birleşerek Müslümanlara saldırmışlardır. Ayrıca Müslümanları birbirlerine düşürmek için yüzlerce, binlerce planlar yapmış, tertip ve düzenler hazırlamışlardır. Bütün bunlara rağmen Allah'ın nurunu söndürmeye güçleri yetmemiştir..."* (Diyanet Vakfı çevirisinde Mâide Suresi'nin 64. ayetiyle ilgili açıklamadan!)

Bu tür bir yoruma yönelenler İslam ordularının Orta Asya'lara uzanarak oradaki halkları (özellikle Türkleri) kılıçtan geçirip zorla Müslüman yaptıklarını ya da İspanya'ya kadar olan yerleri savaşla ele geçirdiklerini, Osmanlı döneminde Avrupa'nın göbeğine kadar yayıldıklarını, "kâfir"lere karşı giriştikleri saldırıları göz ardı etmiş olmalıdırlar.

Yine bunun gibi Muhammed, Yahudileri, *"Allah'ın kitabına çağrıldıkları halde vazgeçip geri dönmekle", "bize ateş, sadece sayılı günlerde dokunacaktır"* demekle ve *"Allah'ın ayetlerini inkâr etmekle"* suçlar. Bu konuda Âl-i İmrân Suresi'ne koyduğu ayetlerden bazıları şöyledir:

> *"(Resulüm) Kendilerine kitaptan bir pay verilenleri (Yahudileri) görmez misin ki, aralarında hükmetmesi için Allah'ın kitabına çağrılıyorlar da, sonra içlerinden bir grup cayarak geri dönüyor. Onların bu tutumları, 'Bize ateş, sadece sayılı günlerde dokunacaktır' demelerinin bir sonucudur. Onların vaktiyle uydurdukları şeyler de dinleri hakkında kendilerini yanıltmıştır"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 23-24).

Bu ayetleri Muhammed, Yahudilere öfkelendiği bir olay vesilesiyle *Kur'an*'a koymuştur. Celâleddin es-Süyuti gibi İslam kaynakları-

nın anlatmasına göre olay şöyledir: Yahudilerden bir kadınla bir erkek zina ederler. Böyle bir suça nasıl bir ceza verilmek gerektiği konusunda Yahudiler, Muhammed'e soru sorarlar. Muhammed de bu suçun cezasının "recim" (yani taşla öldürmek) olduğunu ve çünkü *Tevrat*'ta öyle yazılı bulunduğunu söyler. Fakat, Yahudiler *Tevrat*'ta zina suçu için "recim" cezası diye bir şey bulunmadığını bildirirler. Bunun üzerine Muhammed *Tevrat*'ı getirtir ve oradaki ilgili ayeti onlara gösterir ve suçluların recmedilmesini ister. Yahudilerin direnmesi üzerine *Kur'an*'a yukardaki ayeti koyar:

> *"(Resulüm) kendilerine kitaptan bir pay verilenleri (Yahudileri) görmez misin ki, aralarında hükmetmesi için Allah'ın kitabına çağırılıyorlar da, sonra içlerinden bir grup cayarak geri dönüyor..."* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 23).

Oysa bu olayda haklı olan Yahudilerdir, haksız olan da Muhammed'dir; çünkü *Tevrat*'ta, zina suçunun karşılığı olarak "recim" cezası (yani "taşlamak şeklinde öldürme") şeklinde bir şey yoktur; sadece "öldürülür" diye bir deyim vardır; yani öldürmenin taşla mı yoksa başka bir şeyle mi olacağı açıklanmamıştır. Gerçekten de *Tevrat*'ın "Levililer" kitabında aynen şu yazılıdır:

> *"...başka birinin karısı ile zina eden, komşusunun karısı ile zina eden adam, hem o, hem kadın mutlaka öldürülür"* (*Tevrat*, Levililer, Bap 20: 10).

Yine bunun gibi *Tevrat*'ın "Tesniye" adlı kitabında şu yazılıdır:

> *"Eğer bir adam, başka bir adamın karısı olan bir kadınla yatmakta olarak bulunursa, o zaman o kadınla yatan adam ve kadın, onların ikisi de öleceklerdir..."* (*Tevrat*, Tesniye, Bap 22: 22).

Görülüyor ki, *Tevrat*'ta, zina suçunu işleyenlerin "taşla öldürülmeleri" değil, sadece "öldürülmeleri" öngörülmüştür. Böyle olduğu halde Muhammed, Yahudilerin yalan söylediklerini ve kendi kitaplarındaki hükmü gizlemeye çalıştıklarını söylemiştir. Söylerken de, biraz önce

belirttiğimiz gibi, hataya düşmüştür: yani *Tevrat*'ta "recim" cezası diye bir şey olmadığı halde varmış gibi göstermiştir. Onu bu yanılgıya sürükleyen şey, Yuhanna'nın *İncil*'indeki bir hükmü (Bap 8: 5) kendisine dayanak edinmesidir. Gerçekten de Yuhanna'ya göre *İncil*'de, İsa'nın Zeytinlik Dağı'na gittiği bir sırada yanına zina suçu işlemiş bir kadın getirildiği ve kendisine şöyle sorulduğu yazılıdır:

> *"(Ey İsa) bu kadın zina işlemekteyken tutuldu. Bu gibilerin taşlanmasını Musa şeriatta bize emretmiştir; sen ise ne dersin?"* (Yuhanna, Bap 8: 5).

Bu soruya İsa, *"Kadının üzerine sizden günahsız olan önce taş atsın"* (Yuhanna, Bap 8: 7) diye yanıt vermiş, bunun üzerine orada bulunanlar teker teker oradan ayrılmışlar ve İsa kadınla yalnız kalınca kendisine, *"Git, bundan sonra artık günah işleme"* (Yuhanna, Bap 8: 11) demiştir. Her ne kadar *İncil* yorumcularından bir kısmı, bu yukardaki ayetlerin varlığından şüphe ederlerse de,[27] anlaşılan o ki bu ayetler *İncil*'de vardır; fakat İsa, *Tevrat*'a atıfta bulunarak konuşmuş değildir. Üstelik İsa'nın sözleri, kadının taşlanmasıyla değil, fakat "günahsız" kul olmadığı gerçeğiyle ilgilidir. Fakat, her ne olursa olsun, gerçek şu ki, *Tevrat*'ta "recim" cezası yer almamıştır. Muhammed, *İncil* hakkında bilgisi olanlardan Yuhanna *İncil*'inin yukardaki ayetlerini öğrenmiş ve buna dayanaraktır ki, *Tevrat*'ta "recim" cezası olduğunu sanarak konuşmuştur.

Bu verdiğimiz birkaç örnek, Muhammed'in, Yahudileri lanetlemek için her şeyi denemiş olduğunun kanıtlarındandır. Bununla beraber şunu eklememiz gerekir ki, onun lanetlemeleri, genellikle Yahudilere yönelik olmakla beraber, Hıristiyanları da kapsar niteliktedir.

27 Bkz. G. Sale, *age*, s.45, dipnot 2.

VII) Muhammed'in Söylemesine Göre Yahudiler ve Hıristiyanlar, Allah'ın Ayetlerini İnkâr Etmişler, Kendilerine İndirilen Tevrat'ı, İncil'i ve Kur'an'ı Yalanlamışlar, Tanrı'nın Emirlerine Karşı Çıkmışlardır. Bu Nedenle Onların Durumu "Koca Koca Kitaplar Taşıyan Merkebin Durumu Gibidir" (Cum'a Suresi, Ayet 5-7; Mâide Suresi, Ayet 14, 65-68, 72-75; Bakara Suresi, Ayet 79, 85-86; Nisâ Suresi, Ayet 155, 157-158; En'âm Suresi, Ayet 90)

Yukarda da belirttiğimiz gibi Muhammed, Yahudilere ve Hıristiyanlara indirilen kitapların *Tevrat, İncil* ve *Kur'an* olduğunu belirterek onların bu kitapları doğru dürüst uygulamayıp yalanladıklarını söylemiştir. Mâide Suresi'ne koyduğu bir ayet şöyledir:

> *"Eğer onlar Tevrat'ı, İncil'i ve Rablerinden onlara indirileni (Kur'an'ı) doğru dürüst uygulasalardı, şüphesiz hem üstlerinden, hem de ayaklarının altından yerlerdi (yeraltı ve yerüstü servetlerinden yararlanarak refah içinde yaşarlardı). Onlardan aşırılığa kaçmayan bir zümre vardır; fakat çoğunun yaptıkları ne kötüdür"* (Mâide Suresi, ayet 66).

Yine Muhammed'in söylemesine göre eğer Yahudiler ve Hıristiyanlar iman etmiş olsalardı, Tanrı onları bütün günahlarından uzak kılar, cennetlere koyardı. Mâide Suresi'ne koyduğu ayet şöyledir:

> *"Eğer ehl-i kitab iman edip (kötülüklerden) sakınsalardı, herhalde (geçmiş) kötülüklerini örter ve onları nimeti bol cennetlere sokardık"* (Mâide Suresi, ayet 65).

Her ne kadar Hıristiyanların da kendilerine gönderilen kitaplara "yeterince" uymadıklarını söylemekle beraber (Mâide Suresi, ayet 66-68), çoğu zaman suçlamalarını Yahudilere yöneltmiştir. *Kur'an*'a koyduğu şu ayet bunun kanıtlarından biridir:

> *"Tevrat'la yükümlü tutulup da onunla amel etmeyenlerin durumu, ciltlerce kitap taşıyan merkebin durumu gibidir. Allah'ın ayetlerini yalanlamış kavmin durumu ne kötüdür!.."* (Cum'a Suresi, ayet 5).

Yahudileri ve Hıristiyanları suçlu durumda bırakmak üzere başvurduğu diğer bir taktik, Tanrı'nın buyrukları üzerinde değişiklik yaptıklarını ve kafadan uydurma hükümler koyduklarını ileri sürmek olmuştur. Örneğin, Yahudilerin kendisine "Râinâ" diye hitap etmelerinin, Tanrı buyruğunu saptırmak olduğunu ve bu sözü söyleyen kâfirlerin azaba sokulacaklarını anlatmak için *Kur'an*'a şu ayeti koymuştur:

> *"Ey iman edenler! 'Râinâ' demeyin, 'unzurnâ' deyin. (Söylenenleri) dinleyin. Kâfirler için elem verici bir azap vardır"* (Bakara Suresi, ayet 104).

Bunun hikâyesi kısaca şöyledir: "Râinâ" sözcüğü İbranice olup,[28] "Dinle a sözü dinlenmez herif" ya da "Dinle a dinlenmeyesi" anlamlarında olmak üzere, Yahudiler tarafından hakaret kastıyla kullanılan bir sözcüktü. Fakat, bu sözcüğün, Araplar tarafından farklı bir kullanılış şekli vardı ki, "acele etme", "bizi gözet", "yavaştan al", "anlayabilmemiz için bize olanak tanı..." anlamlarına gelmekteydi. Araplar, Muhammed'in konuşmalarını dinlerlerken, iyice anlayabilmek için ona böyle derlerdi. Ve işte Yahudiler, Muhammed'e hitap ederlerken, Arapçadaki benzerine atfen, "Râinâ" sözcüğünü kullanırlar ve böylece belli etmeden ona hakaret yağdırmış olurlardı. Muhammed onlara, bu tür bir hitabın "peygamberlere" yöneltilmesinin Tanrı tarafından emredilmediğini ve bunun kendi uydurmaları olduğunu söylemiştir. Üstelik, tahrif ettikleri kitabı az bir değere sattıklarını bildirip *Kur'an*'a şunu koymuştur:

> *"Vay, Kitâb'ı elleriyle yazıp sonra da onu az bir değere satmak için 'Bu Allah katındandır' diyenlere!.. Vay ellerinin yazdıklarına"* (Bakara Suresi, ayet 79).

Fakat işi biraz daha sağlama almak için, kendisine "Râinâ" diye hitap edilmesini kesin olarak yasak etmiş, bunun yerine "Unzurnâ" denilmesi istemiştir. Bunu sağlamak amacıyla *Kur'an*'a, Bakara Sure-

28 Bu sözcüğün "Süryanice" olduğu da söylenir.

si'nin yukardaki 104. ayetini koymuştur. "Unzurnâ" sözcüğü Arapçada "bize bak", "bizi gözet" anlamlarına geldiği için, bunun kullanılmasını kendisi bakımından en sağlam bir çözüm yolu saymıştır.[29]

Yine bunun gibi Muhammed, Yahudilerin ve Hıristiyanların, kendilerine verilen kitaplar (*Tevrat* ve *İncil*) üzerinde anlaşmazlığa düştüklerini, birbirlerini "doğru yolda olmamakla" suçladıklarını ve bu nedenle onlar hakkında kıyamet günü hüküm verileceğini anlatmak üzere *Kur'an*'a şunu koymuştur:

> *"Hepsi de kitabı (Tevrat ve İncil'i) okumakta oldukları halde Yahudiler, 'Hıristiyanlar doğru yolda değillerdir' dediler. Hıristiyanlar da, 'Yahudiler doğru yolda değillerdir' dediler. Kitabı bilmeyenler de birbirleri hakkında tıpkı onların söylediklerini söylediler. Allah, ihtilafa düştükleri konularda kıyamet günü onlar hakkında hükmünü verecektir"* (Bakara Suresi, ayet 113).

Görülüyor ki, bu ayeti koymakla Muhammed, Yahudileri ve Hıristiyanları, kendilerine verilen kitaplar üzerinde anlaşmazlığa düşmüşler de birbirlerine düşman kesilmişler gibi göstermeye çalışmıştır. Anlatmak istemiştir ki, eğer kendisine ve *Kur'an*'a baş eğecek olurlarsa "ihtilaf"a düşmekten kurtulmuş olacaklardır. Ancak, bunda başarılı olamayıp onlara düşman kesilince, onları birbirlerinin dostu ve Müslümanların düşmanıymış gibi göstermek üzere *Kur'an*'a şunu eklemiştir:

> *"Ey iman edenler! Yahudileri ve Hıristiyanları dost edinmeyin. Zira onlar birbirinin dostudurlar. İçinizde onları dost tutanlar, onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğuna yol göstermez"* (Mâide Suresi, ayet 51).

Öte yandan Yahudileri ve Hıristiyanları, Tanrı kitaplarını değiştirdiklerini (tahrif ettiklerini) söyleyerek suçlarken, bazı hallerde bir tek kişinin tutum ve davranışını, onun mensup bulunduğu toplumna mal etmekten geri kalmazdı. Örneğin, bir defasında Yahudi bilginlerinden şişmanlığıyla tanınan Mâlik b. Sayf ile konuşurken, Tanrı'nın şişman olan bilginlere buğzettiğini ve bunun *Tevrat*'ta yazılı bulunduğunu söyler ve şöyle der:

29 Bu konuda ayrıca bkz. G. Sale, *The Koran*, s.17, dipnot 1.

"(Ey Mâlik b. Sayf!) Tevrat'ı Musa'ya indiren Allah hakkı için söyle, Kitabınızda, 'Allah şişman olan âlimlere buğzeder' diye bir ibare görmedin mi?"

Şişmanlığın, çoğu kez bir doğuş sorunu olduğunu ve sadece âlimlerde değil, herkeste olabileceğini düşünen Mâlik b. Sayf, pek muhtemelen Muhammed'in sorusunu yersiz bulduğu için, *"Allah hiçbir beşere kitap indirmedi"* diye yanıt verir. Kuşkusuz ki bununla anlatmak istediği şey, Tanrı'dan geldiği söylenen kitapları inkâr etmek değil, *"Allah şişman olan âlimlere buğzeder"* şeklindeki bir ibarenin mantığa ters düştüğünü ve dolayısıyla Tanrı'dan sadır olamayacağını ima etmekti. Üstelik bu sözleri bütün Yahudiler adına değil, kendi adına söylemiştir. Söylerken de aklından Musa'ya verildiği kabul edilen *Tevrat*'ı "Tanrı kitabı" olarak kabul etmemek diye bir şey geçmiş değildir. Esasen Yahudiler arasında *Tevrat*'ı inkâr eden pek yoktu. Fakat Muhammed, Mâlik b. Sayf'ın bu sözlerini, "Tanrı kitaplarını inkâr" şekline sokup, Yahudilerin tümüne atfetmiş ve onlar aleyhine olmak üzere *Kur'an*'a aşağıdaki ayeti koymuştur:

"(Yahudiler) Allah'ı gereği gibi tanımadılar. Çünkü, 'Allah hiçbir beşere bir şey indirmedi' dediler. De ki, 'Öyle ise Musa'nın insanlara bir nur ve hidayet olarak getirdiği kitabı kim indirdi?' Siz onu kâğıtlara yazıp (istediğinizi) açıklıyor, çoğunu da gizliyorsunuz. Sizin atalarınızın da bilemediğiniz şeyler (Kur'an'da) size öğretilmiştir. (Resulüm) sen 'Allah' de, sonra onları bırak, daldıkları bataklıkta oynayadursunlar!" (En'âm Suresi, ayet 91).

Bütün bunlardan başka Muhammed, bir de Yahudileri, Tanrı'nın kendilerine göndermiş olduğu peygamberlere nankörlük etmekle, hatta peygamberlerini öldürmekle suçlamış (Nisâ Suresi, ayet 155), bu yüzden kâfir olduklarını açıklamıştır

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, Yahudileri doğru yola sokmak ve daha doğrusu Müslüman yapmak için İsa'yı göndermiştir. Gönderirken de ona, *Tevrat*'ı tasdik eden *İncil*'i vermiştir; önceleri Yahudilere yasak ettiği birtakım şeyleri de, helal etmiştir. Fakat, Yahudiler hile yapmışlar ve İsa'yı inkâr edip (Âl-i İmrân Su-

resi, ayet 50-51), öldürmeye kalkmışlardır. Tanrı da İsa'yı onların elinden kurtarıp kendisine yükseltmiştir (Âl-i İmrân Suresi, ayet 55-56; Nisâ Suresi, ayet 156-158).[30]

Bütün bunlardan başka Muhammed, bir de Yahudileri, Tanrı'nın "dostluğunu" öne sürüp "ölümü temenni etmemek"le suçlayıp aşağılamaya çalışır. Ölümü istemez olmanın Tanrı buyruğuna karşı gelmek, "zalimlik" etmek olduğunu anlatmak üzere *Kur'an*'a şunu koyar:

> *"Ama onlar (Yahudiler) önceden yaptıklarından dolayı ölümü asla temenni etmezler. Allah zalimleri çok iyi bilir. Sizin kendisinden kaçtığınız ölüm, muhakkak sizi bulacaktır"* (Cum'a Suresi, ayet 7).

Bu doğrultuda olmak üzere *Kur'an*'a koyduğu ayetlerden bir diğeri de şöyledir:

> *"(Ey Muhammed) De ki, Ey Yahudiler! Bütün insanlar değil de, yalnız kendinizin Allah'ın dostları olduğunuzu iddia ediyorsanız, bunda da (samimiyseniz, haydi ölümü temenni edin)"* (Cum'a Suresi, ayet 6).

Görülüyor ki Muhammed, Yahudileri "ölümü" temenni etmemekle ve kendilerini Tanrı'nın "tek dostları" olarak göstermekle suçlamıştır.

Yine bunun gibi Âl-i İmrân Suresi'ne koyduğu şu ayetle Yahudileri, Allah'ın ayetlerini inkâr etmiş durumda kılmıştır:

> *"Onlar (Yahudiler) nerede bulunurlarsa bulunsunlar, Allah'ın ahdine ve (müminlerin) himayesine sığınmadıkça kendilerine zillet (damgası) vurulmuştur; Allah'ın hışmına uğramışlar ve miskinliğe mahkûm edilmişlerdir. Çünkü onlar Allah'ın ayetlerini inkâr ediyorlar ve haksız yere peygamberlerini öldürüyorlardı. Bu da onların isyan etmiş ve haddi aşmış bulunmalarındandır"* (Diyanet Vakfı çevirisi, Âl-i İmrân Suresi, ayet 112).

Yani Muhammed'in söylemesine göre Yahudiler, Allah'ın ayetlerini inkâr ettikleri için, Allah'ın hışmına uğramışlar, "zillet" damgasını yemişlerdir ve *Kur'an*'a yönelmedikçe bu şekilde kalacaklardır.

30 Oysa *İncil*'de İsa'nın Yahudilerin suçlaması üzerine çarmıha gerildiği yazılıdır.

Muhammed'in söylemesine göre Hıristiyanlar da, Tanrı ile yapmış oldukları antlaşmayı bozmuşlar, kendilerine öğretilenleri unutmuşlar, *İncil*'i değişikliğe sokmuşlardır. İsa'yı Tanrı'nın "oğlu" saymaları ya da "teslis" (Hıristiyanlıkta Allah'ın üç olduğuna inanma) inanışına yönelip onu Tanrı yerine koymaları, *İncil*'i tahrif etmekten başka bir şey olmamıştır. Bu yüzden "kâfir" sayılmışlardır; bu nedenle Tanrı, onların arasına kıyamete kadar düşmanlık ve kin salmıştır (Mâide Suresi, ayet 14, 72-75).

Ve yine Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, tıpkı Yahudilere yaptığı gibi, Hıristiyanlara da "peygamber" olarak Muhammed'i göndermiş ve şöyle demiştir:

> *"Ey kitab ehl-i, peygamberlerin arası kesildiğinde, 'Bize müjdeci ve uyarıcı gelmedi' dersiniz diye size açıkça anlatacak peygamber geldi"* (Mâide Suresi, ayet 19).

Daha başka bir deyimle Tanrı, Yahudilerin ve Hıristiyanların Muhammed'i peygamber olarak kabul etmelerini ve ona indirilen *Kur'an*'a inanıp uymalarını emretmiş olmaktadır (Nisâ Suresi, ayet 47; Mâide Suresi, ayet 68...). Fakat, buna rağmen onlar, *Kur'an*'ı inkâr etmektedirler (Bakara Suresi, ayet 91). Bu itibarla, eğer kâfirlikten kurtulmak istiyorlarsa, *Tevrat*'ı ve *İncil*'i, ilk indirildikleri "asılları"na göre uygulamaları şarttır (Mâide Suresi, ayet 66, 68). *Tevrat*'ı ve *İncil*'i "asıllarına" göre uygulamaları ise, ancak *Kur'an*'a uymakla mümkündür (Âl-i İmrân Suresi, ayet 84, 85).

VIII) Yahudileri "Üfürükçülük" ve "Büyücülük" Yapmakla, Faiz Almakla, Haram Yemekle Suçlama Siyaseti (Felak Suresi, Ayet 1-5; Nisâ Suresi, Ayet 161; En'âm Suresi, Ayet 146; Mâide Suresi, Ayet 42; Âl-i İmrân Suresi, Ayet 130)

Muhammed'in Yahudilere yönelttiği suçlamalar arasında "üfürüklü büyü" yapmak, "faiz almak" ve "haram yemek" gibi olanları vardı. Bu suçlamalara, genellikle Yahudilerden kendisine gelebilecek kötülükler vesilesiyle başvurduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, *Kur'an*'a (Felak Su-

resi'ne) koyduğu ayetteki, *"(Ey Muhammed!) De ki, ...düğümlere üfürüp büyü yapan üfürükçülerin şerrinden... Rabbine sığınırım!"* (Felak Suresi, ayet 1-5) şeklindeki sözler, bunun örneklerinden biridir. Bu ayetleri Muhammed, kendisine Yahudiler tarafından büyü yapıldığını öne sürerek *Kur'an*'a koymuştur ki, İslam kaynaklarındaki anlatışa göre hikâyesi şöyledir: A'sam oğlu Lebîd[31] adındaki bir Yahudi, Muhammed'e büyü yapmak üzere bir ipe üfürerek on iki düğüm bağlar ve kuyuya salar. Bunun üzerine Muhammed hastalanır. Üfürükçünün şerrinden kurtulabilmesi için Tanrı Muhammed'e yukardaki sureyi indirir. Muhammed hemen Ali'yi ve onunla birlikte Ammâr ve Zübeyr adındaki ashabını yollayıp o kuyunun suyunu boşalttırarak ipi buldurur. Sonra yukardaki ayeti okur. Ayetin okunmasıyla birlikte ipin düğümleri çözülür ve Muhammed hastalıktan kurtulup iyileşir.[32]

Buharî'nin Ayşe'den rivayetine göre de hikâye şöyledir: Günlerden bir gün Muhammed hastalanır. Hastalığının sihirlenmekten doğduğunu düşünmüş olmalı ki, eşi Ayşe'ye şunları söyler:

> *"Ey Aişe! Bilir misin? Allah bana kendisinden şifam olan şeyi bildirdi ki: bana iki kişi geldi (Cibril ve Mikail). Bunlardan biri baş ucumda, öbürüsü de ayak ucumda oturdu. Ve biri öbürüsüne, 'Bu zatın hastalığı nedir?' diye sordu. O da, 'sihirlenmiştir' diye cevap verdi. 'Kim sihir yapmıştır?' sorusuna da öbür melek, 'Lebîd İbn-i A'sam!' diye cevap verdi. Sonra, 'bu sihir ne ile yapılmıştır?' diye sordu. O da, 'Bir tarak, saç ve sakal tarantısı, erkek hurmanın kurumuş çiçek kapçığıyla' diye cevap verdi. 'Nerede yapılmıştır?' sorusuna da, 'Zervan kuyusunda' diye cevap verdi."*

Bunları söyledikten sonra evden çıkar ve bazı taraftarlarından (ashabdan) bazılarıyla beraber kuyunun bulunduğu yere gider. Sonra dönüp gelir ve Ayşe'ye şöyle der:

"Ey Aişe! Kuyunun etrafındaki hurma ağacının uçları şeytan başları gibidir!" Ayşe de ona sorar, *"Ya Resulallah! Siz o sihri çıkar*

31 Lebîd İbn-i A'sam.

32 Hikâyenin bu şekli için Gölpınarlı'nın *Kur'an* çevirisinde Felak Suresi'nin açıklanmasına bakınız.

(ip) (çöz)dünüz mü?" Muhammed cevap verir: *"Hayır çıkarmadım. Çünkü Allah bana şifa verdi. Bir de o sihri çıkarıp çözmekle halk arasında sihir şerrinin suyunundan endişe ettim. Sonra kuyunun kapatılmasını emrettim."*[33]

Hemen belirtelim ki, Muhammed, hastalığın Tanrı'dan gelme olduğunu ve Tanrı'nın izni olmadan insanlara hastalık diye bir şey gelemeyeceğini her vesileyle söyler dururdu. Ayrıca, "peygamber"lerin, "büyü" ve "sihir" gibi şeylerden etkilenmeyeceklerine inanmış görünürdü. Oysa yukardaki örnekte Yahudilerin kendisine "büyü" yaptıklarını, bu yüzden hastalandığını, fakat Tanrı'ya sığınmak şeklinde hastalıktan kurtulduğunu kabul etmişe benzer. Muhtemeldir ki, bu taktiği, sırf Yahudileri suçlu duruma düşürebilmek için uygulamıştır. Bütün bunlar bir yana, gerçek şudur ki Muhammed, kendisi de üfürükçülüğe inanmıştı; üfürükçülükle uğraşır, hastalıkları "tükürüklü" ya da "tükürüksüz" üfürük yoluyla gidermeye çalışırdı.[34] Daha başka bir deyimle Yahudileri üfürükçülükle suçlarken kendisi üfürükçülüğün çeşitli uygulamalarına başvurmaktan geri kalmazdı!

"Faiz" konusuna gelince: Daha önce de belirttiğimiz gibi Muhammed, Mekke'de bulunduğu dönem boyunca geçimini, varlıklı bir kadın olan eşi Hatice sayesinde sağlamıştır. Önceleri onun kervanlarını işletirken daha sonra bu işi muhtemelen sıkıcı bulmuş, hele aklına "peygamber" olma fikri gelince kervancılığı terk etmiş ve doğrudan doğruya Hatice'nin gelirinden yemeğe başlamıştır. Hatice'nin ölümünden sonra onun servetini ne şekilde kullanıp tükettiği pek bilinmiyor. Medine'ye geçtikten sonra Kureyş kervanları üzerine çeteler göndermeye başlayıp da ganimet edinme siyaseti sayesinde varlık edininceye kadar mali bakımdan parlak durumda bulunmadığını, Ayşe'nin rivayetinden anlamak mümkün. Arka arkaya evlendiği ya da cariye olarak edindiği kadınların sayısı neredeyse bir düzineyi bulunca, ev halkını geçindirmek ve onların ihtiyaçlarına para yetiştirmek elbette ki kolay değildi. Nitekim bu yüzden borç para ya da

33 Yukardaki satırlar Diyanet Yayınları'ndan aynen alınmıştır. Bkz. *Sahih-i...* Hadis No. 1352, c.9, s.52-54; ayrıca bkz. Hadis No. 1312, c.8, s.471. Bu konuda ayrıca bkz. Turan Dursun, *Tabu Can Çekişiyor, Din Bu !,* Kaynak Yayınları, İstanbul, 1990, s.117-118.

34 İlhan Arsel, *Şeriat'tan Kıssa'lar 2,* Kaynak Yayınları, İstanbul, Nisan 1997, s.195.

erzak alma zorunluluğunda kalmıştır. Ne ilginçtir ki, ashabı arasında varlıklı olan kimseler bulunmakla beraber, onlardan borç almazdı; rehin karşılığı olarak sadece Yahudilerden borç alırdı. Her ne kadar İslam kaynakları, ashabından borç almamasını, *"Muhammed hiç kimsenin minneti altına girmek istemezdi"* şeklindeki bir mazerete bağlamak isterlerse de,[35] yalandır. Zira, minnet altına girmemek için ashabından borç isteyemeyecek kadar gururlu bir insanın, Yahudilerden borç istemekle gururlu duruma girmesi söz konusu olamaz. Hele bir yandan "faiz"in kötü bir şey olduğunu söylerken, diğer yandan rehin karşılığında borç alması (yani faiz sistemine uyması) hiç de gururlu insanlardan beklenecek bir şey değildir.

Üstelik Yahudiler kendisini "peygamber" olarak ciddiye almamaktan başka, bir de çeşitli şekillerde onunla alay ederlerdi. Buna rağmen onlardan borç istemesi, "gurur" sorununu işe karıştırmadığını gösterir. Onlardan aldığı borç paralar ve yardımlarla, hem ailesinin geçimini sağlar, hem de çeteler göndererek Mekke kervanlarına karşı saldırılar tertiplerdi. Bu yoldan ganimetler ele geçirmiş, yavaş yavaş varlık edinmeye başlamıştır.

Bu vesileyle işaret etmekte yarar vardır ki, Muhammed, "peygamberliğini" ilan ettikten sonra Mekke'de bulunduğu on ya da on üç yıl boyunca faizin kötü bir şey olduğuna dair pek bir şey söylememiştir. Oysa ki Araplar arasında ve özellikle bir ticaret şehri olan Mekke'de "ribâ" niteliğinde faiz uygulaması vardı. Anımsatalım ki, "ribâ" sözcüğü "faiz" anlamına gelmekle beraber, ondan daha geniş bir uygulama alanını ifade eder. Yani sadece "ödünç olarak verilen bir paranın kira karşılığı" değil, fakat paradan başka şeylerin de faiz niteliğini içerir. Örneğin, kılıç gibi şeyleri rehin verme karşılığında ödenen şeyler ya da giyecek, yiyecek gibi şeylerin faizleri de "ribâ" deyiminin kapsamındadır.[36] Böyle olduğu halde Muhammed, "peygamberliğini" ilan ettikten sonra, yani birinci Mekke döneminde, bunu önleyecek bir hüküm koymamıştır. Her ne kadar Rûm Suresi'ne, *"İnsanların mallarında artış olsun diye verdiğiniz herhangi bir faiz Allah katında artmaz..."* (Rûm Suresi, ayet 39) şeklinde koymuş ol-

35 Bkz. *Sahih-i...*, c.6, s.368.
36 Turan Dursun, *Kur'an Ansiklopedisi*, Kaynak Yayınları, İstanbul 1994, c.5, s.102.

makla beraber, bu hükmün, "ribâ"yı yasaklamaya matuf bir yönü yoktur. Yorumcular bu ayetin Müslümanları ileride kesin olarak hükme bağlanacak olan "ribâ" yasağına hazırlamak üzere konduğunu söylerler. Evet, ama mademki "ribâ" ve "faiz" ya da "tefecilik" denen şeyler kötüdür; o halde neden Tanrı bunu kesin olarak daha Mekke döneminde yasaklamasın da, yıllar sonra yasaklasın? Öte yandan Rûm Suresi'nin bu ayetinin Mekke döneminde bile konduğu belli değildir, çünkü 60 ayetten oluşan bu surenin 17'si Medine döneminde konmuştur.

Öte yandan Muhammed, Medine'ye geçtikten sonra Yahudilerle iyi geçinme yollarını aradığı zamanlarda, "faiz alıyorlar" diye Yahudileri küçümsemek ve yermek yoluna gitmemiştir. Çünkü, böyle bir şey yapacak olursa onları gücendireceğini ve yardımsız kalacağını hesap etmiştir. Biraz önce de belirttiğimiz gibi bu dönemde rehin karşılığında ve faiz vererek onlardan borç para ya da mal (erzak vd...) almaya devam etmiştir.

Fakat ne zaman ki ganimet siyaseti sayesinde varlık edinip, artık onlara pek muhtaç olmayacak duruma girmiştir, ne zaman ki onları İslama sokamayacağını ve onlardan artık mali yardım göremeyeceğini anlamıştır, işte o andan itibaren *"Yehud kavminin haramla geçinen kimseler"* olduğunu söylemeye başlamış ve onları *"faiz ve haram çok yiyen kimseler"* olarak tanımlamıştır. Bunu yaparken, genel olarak ribayı ve faizi yasaklayan hükümler koymuştur. Örneğin, Âl-i İmrân Suresi'ne şunu koymuştur:

> *"Ey iman edenler! Kat kat artırılmış olarak faiz yemeyin, Allah'tan sakının ki kurtuluşa eresiniz"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 130).

Hemen ekleyelim ki, bu ayet Medine dönemine aittir.

Buna dayanarak, Mâide Suresi'ne koyduğu bir ayetle Yahudileri haram yemekle suçlamıştır.

> *"Hep yalana kulak verir, durmadan haram yerler..."* (Mâide Suresi, ayet 42).

Bu ayet de Medine dönemine aittir.

Nisâ Suresi'ne yerleştirdiği diğer bir ayetle de, Yahudilerin faiz alma yasağına uymadıklarını, haksızlık yaptıklarını ve onun bunun mallarına haksız olarak konduklarını açıklamıştır:

> *"Yahudilerin... yasak edilmişken faiz almaları ve insanların mallarını haksızlıkla yemelerinden ötürü kendilerine helal kılınan tertemiz şeyleri onlara haram kıldık..."* (Nisâ Suresi, ayet 160-161).

Burada geçen, *"...kendilerine helal kılınan tertemiz şeyleri onlara haram kıldık..."* sözlerinden ne kastedildiğini anlamak için, En'âm Suresi'nin 146. ayetine göz atmak gerekir:

> *"Yahudilere bütün tırnaklı hayvanları haram kıldık. Sırtlarında veya bağırsaklarında taşıdıkları ya da kemiğe karışan yağlar hariç olmak üzere sığır ve koyunun iç yağlarını da onlara haram kıldık. Bu, zulümleri yüzünden onlara verdiğimiz cezadır. Biz elbette doğru söyleyeniz"* (En'âm Suresi, ayet 146).

Yorumcuların bildirmesine göre burada bahsedilen şeylerin hepsi aslında haram olmadığı halde Tanrı, tefecilik etmeleri ve başkaca günahlar işlemeleri nedeniyle Yahudilere bu şeyleri haram kılmış olmaktadır. Bu ayetler de Medine döneminde *Kur'an*'a girmiş olan ayetlerdendir.

Bütün bunlardan çıkarılacak sonuç şudur ki, Muhammed, yıllar boyu faiz yasağı koymayı aklından geçirmemişken, Medine'ye geçtikten sonra Yahudileri İslama sokamayacağını anlayıp da onlara düşman kesilince fikir değiştirmiş ve faiz sorununu yasak hükümlere bağlamıştır. Bağlarken de faiz almanın haksızlık etmek (Bakara Suresi, ayet 279), Tanrı'ya karşı gelmek olduğunu (Âl-i İmrân Suresi, ayet 130-132), faiz yiyenlerin mahşerde şeytanın çarptığı kimselere benzediğini (Bakara Suresi, ayet 275) ve bu nedenle cehenneme gideceklerini (Bakara Suresi, ayet 275), Yahudilerin bu tür haksızlıkları ve faiz almaları nedeniyle azaba sokulacaklarını (Nisâ Suresi, ayet 161; En'âm Suresi, ayet 146) bildirmiştir.

Oysa ki faiz alarak "haksızlık" yapanlar, sadece Yahudiler değildi; Hıristiyanlar da aynı şeyi yaparlardı. Bırakınız Hıristiyanları ya da

başkalarını, Muhammed bizzat kendisi, köle kullanmak ve onları kendi tarlalarında yok bahasına çalıştırmak şeklinde, bir bakıma "ribâ" cinsi "faiz" yemekteydi; çünkü *Kur'an*'da geçen "faiz" denen şey, biraz önce dediğimiz gibi, sadece ödünç olarak verilen paranın kira karşılığı şeklinde değil, "ribâ" karşılığı olarak yiyecek, giyecek ya da başkaca şeylerin de "faizi" şeklinde anlaşılması gerekir. Bu itibarla, köleyi boğaz tokluğuna çalıştırmak demek, ondan fazlasıyla yararlanmak demektir. Oysa, dediğimiz gibi Muhammed, gerek Arap kabilelerine, gerek Arap olmayan kabilelere karşı giriştiği çete saldırıları ya da savaşlar vesilesiyle ele geçirdiği malları ve esirleri paylaşır, aldığı esirleri kendi hizmetinde "köle" olarak çalıştırır, satar veya ona buna hediye olarak dağıtırdı.

Kuşku edilemez ki, onun bu davranışları, faiz almaktan daha hafif bir haksızlık sayılamazdı!

IX) Muhammed'in Söylemesine göre "Hilekârlık", "Gaddarlık", "Hak ve Hakikatı Saklamak" Gibi "Fazihalar" (Alçaklıklar), Yahudilerin, Münafıkların ve Müşriklerin Ahlakında Yer Alan Cürümlerdendir" (Âl-i İmrân Suresi, Ayet 188)

İbn-i Abbas'ın rivayetine göre Muhammed, bir gün Yahudileri çağırıp onlara *Tevrat*'a ait bazı sorular sorar. Yahudiler de kendisine, sorunun gerçek yanıtını gizleyerek yanlış bir şeyler söylerler. Böylece Muhammed'i kandırdıklarını sanarak sevinirler. Oysa ki Muhammed, bilen kişilerden bunu aslını öğrendiği için, gerçeği sakladıklarını onların yüzüne vurur ve Tanrı'dan geldi diyerek şu hükmü koyar:

> *"Habibim! Hani o yaptıkları hilekârlıklara sevinen ve yapmadıkları faziletlerle medholunmayı seven kimseler yok mu? Sen onları azapdan selamette sanma! Sakın böyle sanma; çünkü onlar için çok acıtıcı bir azap mukarrerdir"* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 188; ayrıca bkz. *Sahih-i...*, c.11, s.73).

Bazı yorumcular, bu hükümle Yahudilerin kastedildiğini söylerler; bazıları da "bunlar münafıklardır" derler. Bundan dolayıdır ki, genel

olarak İslam kaynakları bu ayetin hem "Yahudileri", hem de "münafıkları" kapsadığını belirtirler; "hilekârlık", "gaddarlık", "hak ve hakikatı saklamak" gibi "fazihalar" (alçaklıklar) hem Yahudilerin, hem de müşriklerin ahlakında yer alan "müşterek cürümlerdendir" derler. Bütün bunları, halk yığınlarına "şeriat verileri" olarak öğretirler (*Sahih-i...*, c.11, s.73-75).[37]

X) Muhammed'in Söylemesine Göre Tanrı, Cezalandırmak Amacıyla, Yahudilerden ve Hıristiyanlardan Bazı Kavimleri Fare, Domuz, Maymun, Kertenkele... Şekline Dönüştürmüştür (Bakara Suresi, Ayet 65-66; Nisâ Suresi, Ayet 60; Mâide Suresi, Ayet 59-60; A'râf Suresi, Ayet 166...)

Yahudileri ve Hıristiyanları aşağılamak amacıyla, Muhammed'in ortaya koyduğu buluşlardan biri de, Tanrı'nın onları "fare", "maymun", "domuz", "kertenkele" gibi hayvanlara ve böceklere dönüştürdüğünü ya da şeytana tapanlardan yaptığını söylemek olmuştur. Bunun böyle olduğunu anlatmak için *Kur'an*'a ayetler yerleştirdiği gibi *Kur'an* olmayarak, yani hadis şeklinde hükümler de bırakmıştır. Örneğin, *Kur'an*'ın Mâide Suresi'ne koyduğu bir ayetle Yahudileri ve Hıristiyanları, "fasık" (günahkâr) olmakla ve Müslümanlara karşı olumsuz davranmakla suçlar; Tanrı'nın şöyle dediğini açıklar:

> *"Ey Muhammed! De ki, 'Ey kitab ehl-i! Allah'a, bize indirilene, daha önce indirilene inanmamızdan ve çoğunuzun fasık olmasından ötürü mü bizden hoşlanmıyorsunuz? Allah katında bundan daha kötü bir karşılığın bulunduğunu size haber vereyim mi?' de; Allah kime lanet ve gazap ederse, kimlerden maymunlar, domuzlar ve şeytana kullar kılarsa, işte onlar yeri en kötü ve doğru yoldan en çok sapmış olanlardır"* (Mâide Suresi, ayet 59-60).

Bu doğrultuda olmak üzere Tanrı'nın Yahudilere lanetler yağdırdığını anlatmak için Araplara şöyle der:

37 Diyanet İşleri Başkanlığı'nın değerlemesi böyledir. Bkz. *Sahih-i...*, c.11, s.73-75.

"Ey Arabi! İsrailoğullarından bir topluluğa Tanrı lanet etti ya da öfkelendi (gazap etti) de, onları yeryüzünde gezen hayvanlara dönüştürdü."[38]

Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, Beni İsrail'den bir kavim olan Yahudileri, işledikleri günahlardan dolayı fare-sıçan şekline dönüştürmüştür. Güya bu kavim, Tanrı'nın haram kılması nedeniyle, asla deve sütü içmez olduğu için o tarihten sonra fareler de deve sütü içmez olmuşlardır.[39] Böylece Beni İsrail ile fareler arasında özel bir "müştereklik" sağlamıştır ki, o da deve sütünü içmezliktir.[40]

Kuşku edilemez ki, Yahudilerden bazılarının Tanrı tarafından fare şekline dönüştürüldüğünü hayal etmek, Muhammed için mutluluk doğuran bir şey olmuştur; çünkü fareye karşı özel bir hınç beslerdi. Beslemesinin nedeni de bir gün uykudayken fare yüzünden uyandırılması ve evinin neredeyse fare tarafından ateşe verileceğine tanık olmasıdır. Tahâvî'nin *Ahkâmü'l-Kur'ân* adlı kitabında Ebû Sâid-i Hudrî'den ve Ebu Davud'un İbn-i Abbas'tan rivayetlerine göre olay şöyle anlatılır: Güya bir gün Muhammed uykudan uyanınca, küçük bir farenin oradaki bir kandilin yanmakta bulunan fitilini alıp evi ateşe vermek üzere olduğunu görür; bu arada seccadesinin el kadar bir tarafının yanmış olduğunu da fark eder. Bunun üzerine hemen fareyi öldürür. Düşündüğü odur ki, şeytan fareyi yangın çıkarmaya teşvik etmiştir. Bunun üzerine farelerin öldürülmesi için şu fermanı çıkarır:

"Siz uyumak istediğinizde kandilinizi söndürünüz. Çünkü şeytan bunun gibi hayvanları yangın cinayetine sevk eder."[41]

38 Bu hadis için bkz. Turan Dursun, *Kur'an Ansiklopedisi*, Kaynak Yayınları, İstanbul 1994, c.8, s.216.

39 Bu konuda Buhari'nin Ebu Hüreyre'den rivayeti için bkz. *Sahih-i*.... Hadis No. 1364, c.9, s.68.

40 *İbid*, s.68-69.

41 Buhari'nin Ebu Hüreyre'den rivayetine göre Muhammed şöyle der: *"Beni İsrail'den bir kavim (mesh olunup=hayvana dönüştürülüp) beşer tarihinden silindi, yok oldu. Bilinmez ki, o kavm ne (fenalık) işlemiştir. Ben zannetmem ki, o ümmet fâre'den başka bir şeye mesh ve tahvîl edilmiş olsun. Çünkü fâre (içsin) diye (bir yere) deve sütü konulursa, onu içmez de koyun sütü konulursa onu içer..."* (Diyanet Yayınları, *Sahih-i*..., Hadis No. 1346, c.9, s.68.)

Anlaşılan o ki Muhammed, "fare" gibi zararlı bir hayvanı Yahudilerle ayniyet içerisinde göstermek şeklinde hem kendi kendisini, hem de taraftarlarını hoşnut etmek istemiştir..

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, "azgınlık" yapan Yahudileri fare şekline soktuğu gibi, bir diğer kısmını da, emirlerine aykırı davrandılar. Örneğin, cumartesi yasağına uymadılar diye cezalandırmak (ve aynı zamanda başkalarına örnek yaratmak) için, "aşağılık birer maymun" haline getirmiştir. Bunun böyle olduğunu anlatmak üzere *Kur'an*'a koyduğu ayetlerden birinde, Tanrı'nın Yahudilere hitaben şöyle konuştuğunu söyler:

> *"İçinizden cumartesi günü azgınlık edip de, bu yüzden kendilerine, 'Aşağılık maymunlar olun' dediklerimizi elbette biliyorsunuz. Biz bunu (maymunlaşmış insanları) olayı bizzat görenlere ve sonradan gelenlere bir ibret dersi, müttakiler (haramdan sakınanlar) için de bir öğüt vesilesi kıldık"* (Bakara Suresi, ayet 65-66).

Buna benzer bir başka ayet de, Tanrı'nın Yahudilere *"Aşağılık maymun olun"* dediğini söylediğini ekler:

> *"Kibirlenip de kendilerine yasak edilen şeylerden vazgeçmeyince onlara, 'Aşağılık maymunlar olun' dedik"* (A'râf Suresi, ayet 166).

Ebülfidâ gibi kaynakların bildirmesine göre bu ayetlerle ilgili hikâye şöyledir: Davud'un peygamberliği döneminde bir kısım Yahudilerin yaşamakta bulundukları Kızıl Deniz civarında bir yere, her cumartesi günü balık sürüleri gelir ve bütün gün orada kaldıktan sonra, ertesi akşam açık denize dönermiş: Balıklar bunu, sırf orada oturanları ayartmış olmak için yaparlarmış. Çünkü, Tanrı'nın emri gereğince cumartesi günü balık tutmak yasakmış. Fakat, o civarda oturan Yahudilerden bir kısmı, Tanrı emrine aykırı olarak cumartesi günleri balık tutmaya başlamış. İşte Tanrı onları bu yüzden maymun haline getirivermiş ve üç gün bu şekilde tuttuktan sonra şiddetli bir

rüzgâr estirerek hepsini de denize döktürmüş. Böylece hem onları cezalandırmış, hem de başkalarına, Tanrı emrini dinlememenin ne demek olduğunu anlatmış![42]

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, birçok nedenle Yahudilere öfkelendiğinde Yahudileri, sadece maymun ya da domuz cinsi hayvanlara dönüştürmekle kalmamış, bir de kertenkelelere dönüştürmüştür. Hikâyesi kısaca şöyledir; Müslim'in Ebu Said'den rivayetine göre, bir gün bir adam Muhammed'in yanına gelerek, *"Ey Tanrı elçisi! Biz, kertenkelesi çok olan bir toprakta yaşıyoruz. Bizim için ne buyurursun, ne fetva verirsin (Bunları yiyelim mi)?"* der. Muhammed onlara şöyle yanıt verir: *"Bana, İsrailoğullarından bir topluluğun hayvanlara dönüştürüldüğü anlatıldı. (Bu kertenkeleler de onlardan olabilir)."* Bununla beraber kertenkelelerin yenmesi ya da yenmemesi için bir şey söylemez.[43]

XI) Muhammed'in Söylemesine Göre Tanrı: "Eğer Beni İsrail Olmasaydı Et Kokmazdı..." (Bakara Suresi, Ayet 57) Demiş ve Yahudileri Cezalandırmak İçin "Tırnaklı Hayvanları" Onlara Haram Kılmıştır (En'âm Suresi, Ayet 146)

Yahudileri aşağılamak için Muhammed'in *Kur'an*'a koyduğu ayetlerden biri de şöyledir:

> *"...kudret helvası ve bıldırcın indirdik. 'Verdiğimiz rızıkların iyi ve güzel olanlarından yiyin' dedik. Onlar bize değil, kendilerine yazık ediyorlardı"* (Bakara Suresi, ayet 57).

Ebu Hüreyre'nin rivayetine göre Muhammed, bu ayeti esas itibariyle Yahudileri kötülemek için ve daha doğrusu etin kokar olmasının onlar yüzünden olduğunu ortaya vurmak için koymuş ve şöyle demiştir: *"Eğer Beni İsrail olmasaydı et kokmazdı..."*[44]

42 İlhan Arsel, *Şeriat'tan Kıssa'lar*, Kaynak Yayınları, İstanbul, 1996, s.279; ayrıca bkz. G. Sale, *The Koran*, s.11, dipnot 2.

43 Turan Dursun'un Müslim'in *Sayd*'ından aktarması için bkz. *Kur'an Ansiklopedisi*, Kaynak Yayınları, İstanbul, 1994, c.8, s.215-216.

44 Bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1369, c.9, s.81.

İslam kaynaklarının açıklamasına göre söz konusu et, bıldırcına benzeyen bir kuşun etidir ve Yahudiler Tanrı'nın emirlerine aykırı davrandıkları içindir ki, etin kokmasına neden olmuşlardır. Çünkü, güya Tanrı Tiyh Sahrası'nda oturmakta olan Beni İsrail'i iki tür yiyecekle bol olarak rızıklandırmıştır. Bu yiyeceklerden biri, "Yelve" denen ve bıldırcına benzeyen bir cins kuşun etidir. Diğeri de "kudret helvası" diye bilinen ve bal kıvamında olan beyaz ve tatlı bir "rutubettir" ki, bazı iklimlerde havadan, taşlar ve ağaçlar üzerine, kar gibi yağar. Ve işte Tiyh Sahrası'nda yaşamakta olan Beni İsrail'e Tanrı, bu iki yiyecekten her gün ihtiyaçları kadar alıp taze taze yemelerini emretmiş ve bundan fazla almalarını ya da saklamalarını yasak etmiştir. Sadece cuma günü için bir istisna yapmış ve o gün cumartesinin nasibini de birlikte almalarına izin vermiştir. Ve işte kırk yıl boyunca Yahudiler, gökten inen bu iki yiyeceği, Tanrı'nın emrine uyarak bu şekilde yemişlerdir. Fakat, açgözlülükleri ağır basmış ve Tanrı yasağına aldırış etmeyerek ihtiyaçlarından fazla miktarda bıldırcın eti alıp saklamaya başlamışlardır. Bundan dolayı da eti kokutmuşlardır.[45]

Ve işte bu hikâyeye dayanarak Muhammed, hem *Kur'an*'a yukardaki ayeti (Bakara Suresi, ayet 57) koymuş, hem de; *"Eğer Beni İsrail olmasaydı et kokmazdı"* şeklindeki hadisi yerleştirmiştir. Fakat, bundan başka bir de Tanrı'nın onları, "zulümleri" yüzünden birtakım yiyeceklerden mahrum edecek şekilde cezalara çarptığını söylemiş, örneğin tırnaklı hayvanları, sığır ve koyunun iç yağlarını haram kıldığını bildirmiştir. Bu konuda *Kur'an*'a koyduğu ayetlerden biri şöyledir:

> *"Yahudilere bütün tırnaklı hayvanları haram kıldık. Sırtlarında veya bağırsaklarında taşıdıkları ya da kemiğe karışan yağlar hariç olmak üzere sığır ve koyunun iç yağlarını da onlara haram kıldık. Bu, zulümleri yüzünden onlara verdiğimiz cezadır. Biz elbette doğru söyleyeniz"* (En'âm Suresi, ayet 146).

45 Buharî'nin Ebu Hüreyre'den rivayeti olan bu hadis için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1369, c.9, s.81.

Yorumcuların söylemesine göre, burada geçen "zulüm" deyiminden, Yahudilerin, kendilerine gönderilen peygamberleri öldürmüş olmaları, tefecilik etmeleri ya da haram kılınan şeyleri yemeleri gibi konuları anlamak gerekir. Güya Tanrı, bu günahlardan ve suçlardan dolayı Yahudileri, yukardaki cezalara çarptırmış, yani onlara tırnaklı hayvanları ve sığırla koyunun yağını haram etmiştir.

Hemen belirtelim ki bu ayeti koyarken Muhammed, her zaman yaptığı gibi, yine *Tevrat*'tan esinlenerek iş görmüştür. Ancak, *Tevrat*'ta öküz, sığır ve koyun gibi hayvanların yağını yeme yasağı, ceza olsun diye öngörülmemiştir; bu yasak sadece "günah takdimesi" ya da "selamet takdimesi" gibi konular bakımından öngörülmüştür. Gerçekten de *Tevrat*'ta bu yağların, ateşle yapılan takdimelerde yakılmak üzere kullanılacağı belirtilmiştir. Şu bakımdan ki, *Tevrat*'ın "Levililer" adlı kitabında, Tanrı'nın Musa'ya şöyle söylediği yazılıdır:

> *"İsrailoğullarına söyleyip de, hiçbir yağ, öküz, koyun veya keçi yağı yemeyeceksiniz. Ve kendiliğinden ölen veya parçalanmış olan hayvanın yağı, başka her iş için kullanılabilir; fakat onu hiç yemeyeceksiniz. Çünkü, ateşle yapılan takdime olarak Rab'be arz edilmekte olan hayvanlardan birinin yağını kim yerse, ondan yiyen can, kavminden atılacaktır"* (*Tevrat*, Levililer, Bap 7: 23-25).

Görüldüğü gibi söz konusu hayvanların yağının haram kılınması emrinin Yahudileri cezalandırmakla ilgisi yoktur.

Öte yandan, Bakara Suresi'nin 57. ayetinde Yahudilere tırnaklı hayvanların haram kılındığı belirtilirken bunun, zulümlerinden dolayı, onlara ceza olsun diye konduğu yazılıdır. Yorumculara göre tırnaklı hayvanlardan amaç, deve ya da devekuşu, ördek ve kaz gibi ayakları ayrı olmayan hayvan ve kuşlardır. Bu hayvanların haram kılınmasının Yahudiler bakımından neden ceza olacağını anlamak kuşkusuz ki güçtür. Yorumculara göre güya Yahudiler, Musa'ya karşı isyanlarından dolayı çölde yıllarca dolaşmışlardır ve onların bu seyahatlerinde en çok yararlandıkları şey deve olmuştur. Şu durumda deve etinin haram kılınmasının Yahudileri cezalandırmak bakımından ne anlam taşıdığını sormak gerekir!

XII) Muhammed'in Söylemesine Göre Yahudiler, Çıplak Olarak Birbirlerine Baka Baka Yıkanmak ya da Kadınlara "Arka Organlarından Yanaşarak Cinsi Münasebette Bulunmak" veya "Eşcinsellik" (Homoseksüellik) Gibi Sapık İlişkilerde Bulunmak Gibi Ahlaka Aykırı ve Kötü Geleneklere Sahiptirler; Bu Nedenle Tanrı Müslümanlara Böyle Yapmamaları İçin Buyrukta Bulunmuştur (Ahzâb Suresi, Ayet 69; Bakara Suresi, Ayet 223; A'râf Suresi, Ayet 80-81; Neml Suresi, Ayet 54-55)

Muhammed'in söylemesine göre Yahudiler, güya Musa zamanında çıplak olarak birbirlerine baka baka yıkanırlarmış ve bu da onların ahlaksız oluşlarındanmış! Onların bu davranışını Musa uygun bulmazmış. Bulmadığı için, onlardan ayrı bir yerde ve yalnız kalarak yıkanırmış. Onun böyle yıkandığını gören halk sanırmış ki, Musa'nın bir ayıbı, bir sakatlığı vardır ve bundan dolayı böyle yapmaktadır. Ve aralarında konuşurlarken, *"Vallahi Musa'yı bizimle beraber yıkanmaktan men eden şey (mutlaka) debbe, yani kasığı çıkık olmasıdır"* derler ve ona eza ederlermiş. Ve işte bir gün Musa, yine bu şekilde yıkanmak için elbisesini bir taşın üstüne koymuş. Fakat taş, elbisesini aldığı gibi kaçmış. Musa da peşinden koşmaya başlamış ve koşarken de, *"Aman taş, rubamı! Aman taş, rubamı!"* diye avazı çıktığı kadar bağırmış. Yahudiler onu bu şekilde görünce, *"Vallahi, Musa'da bir kusur yokmuş"* diyerek ardından giderler. Ve nihayet Musa taşı ele geçirip elbisesini ondan alır ve sonra taşı dövmeye başlar. Söylendiğine göre o taşta dayaktan bir iz kalmıştır ve hiç silinmemiştir.[46]

Ve işte Yahudileri bu şekilde küçültürken Muhammed, kendisine de kıssadan hisse çıkarmak üzere *Kur'an*'a şu ayeti koyar:

> *"Ey iman edenler! Siz de Musa'ya eziyet edenler gibi olmayın. Nihayet Allah onu, dedikleri şeyden temize çıkardı. O, Allah yanında şerefliydi"* (Ahzâb Suresi, ayet 69).

46 Bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 196, c.I, s.211; ayrıca bkz. İlhan Arsel, *Şeriat'tan Kıssalar*, Kaynak Yayınları, İstanbul, 1996, s.273 vd...

Yani demek ister ki. *"Musa'ya eziyet ettikleri gibi siz de bana eziyet etmeye kalkışmayasınız!"* Nitekim Yahudileri aşağılatmak için böyle bir ayeti *Kur'an*'a koymasının nedeni, bir ganimet taksimi esnasında bazı kimselerin itirazına uğraması ve bunu kendisine yapılan bir eziyet saymasıdır. İtirazda bulunanları, vaktiyle Musa'ya eza eden Yahudilere benzetmek için yukardaki hikâyeyi uygun bulmuştur.

Hemen ekleyelim ki, yukardaki hikâyeyi Muhammed, *Tevrat*'tan mülhem olarak almış, fakat Yahudileri kötülemek amacıyla değişik bir şekle sokmuştur. Çünkü, *Tevrat*'ın "Sayılar" kitabında (bkz. Bap 12) Musa hakkında kötü şey söyleyenler Yahudiler değil, Musa'nın kendi kardeşleri olan Miryam ile Harun'dur. *Tevrat*'a göre Miryam ile Harun, Habeşli bir kadın aldı diye Musa aleyhinde konuşmaya başlarlar. Bu arada *"Rab yalnız Musa vasıtasıyla mı söyledi? Bizim vasıtamızla da söylemedi mi?"* diye konuşurlar. Yani Tanrı'nın, sadece Musa'ya değil, aynı zamanda kendilerine de vahiy indirdiğini anlatmak isterler. Tanrı onların söylediklerini duyar ve kızar. Derhal üçünü huzurunda toplar ve öfkesini açıklar. Musa hakkında kötü konuştu diye Miryam'ı cüzzam hastalığına uğratır. Kadıncağız kar gibi cüzzamlı olur. Harun onu feci bir halde görünce dehşete düşer ve Musa'ya yalvar yakar olur, af diler. Musa Tanrı'dan yalvarıda bulunur ve Tanrı Miryam'ı yedi gün bu hastalıkta tuttuktan sonra affeder (*Tevrat*, Sayılar, Bap 12: 1-16).

Hikâyenin *Tevrat*'a göre aslı böyleyken, Muhammed bunu, biraz yukarda belirttiğimiz şekle sokarak Yahudileri Musa hakkında kötü konuşmuşlar gibi göstermiştir.

Yahudileri aşağılatmak için Muhammed'in öne sürdüğü diğer bir konu, onların cinsel yaşamlarıyla ilgilidir. Muhammed'in söylemesine göre, Yahudi erkekleri, karılarına ön organdan değil, arka organdan (anüsten) yanaşıp, o şekilde cinsi münasebette bulunurlarmış. Fakat Tanrı, bunun sapıklık olduğunu bildirmiş ve yasaklamak üzere şu ayeti göndermiş:

> *"...Allah'ın size emrettiği yerden onlara (kadınlarınıza) yaklaşın. Kadınlarınız sizin için bir tarladır. Tarlanıza nasıl dilerseniz öyle varın..."* (Bakara Suresi, ayet 222-223).

Bu ayetle ilgili olarak Muhammed, "Karısına arka organından temas eden kişi melundur; Allah'ın rahmetine ermekten uzaktır" şeklinde hükümler koymuştur. Koyarken de kadınlara arka organdan yanaşmanın "Lûtiliğin küçük şekli" ("el-Lutiyyetu's-Sugrâ") olduğunu bildirmiş, bunun Yahudilere özgü kötü bir gelenek olduğunu ve özellikle Lût toplumunda görüldüğünü söylemiştir.[47]

Kısaca hatırlatalım ki Lût, *Kur'an*'da adı geçen "peygamber"lerden biri olup İbrahim'in kardeşinin oğlu olarak bilinir. Güya İbrahim ve Lût, aynı topluma "peygamber" olarak gönderilmişlerdir. Fakat Tanrı, kendi buyruklarına aykırı davranan bu toplumu yok etmeye karar vermiş, kararını bildirmek ve yerine getirmek üzere meleklerini göndermiştir. Gönderdiği bu melekler "güzel yüzlü, yakışıklı genç erkek" kılığında kimselerdir. Melekler önce İbrahim'in yanına gidip kararı bildirirler. İbrahim onları bundan vazgeçirmeye çalışır. Fakat, onlar Tanrı buyruğunu yerine getireceklerini söylerler ve sonra Lût'un yanına giderler. Ancak, Lût'un toplumunun erkekleri, güzel yüzlü ve yakışıklı bu genç erkek kılığında gelen melekleri görünce, onlarla cinsi münasebette bulunmak isterler. Çünkü Lût'un toplumunda cinsi sapıklık pek yaygındır. Her ne hikmetse Lût, onların bu sapıklığına karşı daha önce pek ses çıkarmamışken, şimdi, yani bu gelen konuklar vesilesiyle engel olmak ister ve şöyle der:

> *"...Dünyalarda sizden önce hiç kimsenin yapmadığı bir hayasızlığı mı yapıyorsunuz? Siz kadınları bırakıp şehvetle erkeklere yaklaşıyorsunuz. Doğrusu siz aşırı giden bir milletsiniz"* (A'râf Suresi, ayet 80-81).

Onları cahillikle damgalayarak şöyle ekler:

> *"...Göz göre göre bir hayasızlık mı yapıyorsunuz? Kadınları bırakıp şehvetle erkeklere mi yaklaşıyorsunuz? Evet siz cahil bir milletsiniz"* (Neml Suresi, ayet 54-55).

Fakat bu şekilde azarlamakla onları sapıklıktan vazgeçiremeyeceğini düşündüğü için, kendi öz kızlarını onlara sunar. Sunarken de şöyle der:

47 Din adamlarımız bu konudaki hadisleri "ahlaki bilgiler" olarak insanlarımıza öğretirler. Bu hadisler için bkz. A.R. Demircan, *İslama Göre Cinsel Hayat*, Eymen Yayınları, İstanbul, 1986, c.I, s.227 vd...

"...Ey milletim! İşte bunlar benim kızlarım. Onlar sizin için daha temizdir! Allah'tan sakının; konuklarımın önünde beni rezil etmeyin. İçinizde aklı başında kimse yok mudur?.." (Hûd Suresi, ayet 78).

Aslında Lût'un sadece iki kızı vardır. Kuşkusuz ki, bütün bir kavmin erkeklerine bu iki kız yetişmeyecekti. Bundan dolayıdır ki, bazı yorumcular Lût'un "benim kızlarım" derken, sadece kendi kızlarını değil, onlarla birlikte kendi kavminin kadınlarını kastettiğini söylerler (bkz. Diyanet Vakfı çevirisinde Hûd Suresi'nin 78. ayetinin açıklaması).

Fakat, kavminin erkekleri Lût'un bu teklifini kabul etmezler, çünkü istedikleri şey kız ya da kadın değil, erkeklerdir; bu nedenle şöyle derler:

"(Ey Lût!) Andolsun ki, senin kızlarınla bir işimiz olmadığını biliyorsun; doğrusu ne istediğimizin farkındasın..." (Hûd Suresi, ayet 79).

Lût onların bu ısrarı üzerine ümitsiz olarak kendi kendine şöyle der:

"Keşke size yetecek bir kuvvetim olsa veya sağlam bir yere sığınsam" (Hûd Suresi, ayet 80).

Bunu duyan melekler kendilerini Lût'a tanıtırlar ve endişe etmemesini, karısı hariç aile efradını alıp bir yere kaçmasını, onun kavmini yok edeceklerini bildirirler:

"...Ey Lût! Biz Rabbin elçileriyiz! Onlar sana ilişemeyecekler. Geceleyin bir ara, ailenle beraber yola çık, karının dışında kimse geri kalmasın. Doğrusu onların başına gelen, onun da başına gelecektir. Vadeleri, gün doğana kadardır. Gün doğması yakın değil mi?.." (Hûd Suresi, ayet 81).

Lût, karısı hariç aile efradını alıp bir yerlere kaçar ve sonra melekler onun kavminin bulunduğu yeri, altını üstüne getirecek şekle sokarlar; halkın üstüne balçıktan pişirilmiş sert taşlar yağdırırlar (Hûd Suresi, ayet 82-83). Böylece Lût'un kavmi, eşcinsellik gibi bir sapıklığa yönelik bulunduğu için mahvolup gitmiş olur.

Fakat Muhammed bu hikâyeyi sadece erkeğin erkekle ilişkisini önlemek için değil, bir de erkeğin kadınla olan "normalîık dışı" ilişkilerini (örneğin kadına arka organından yaklaşmasını) önlemek için de kullanmış olmalıdır ki, kadınlara sadece döl yatağı sayılan ön organdan yaklaşılması için *Kur'an*'a şu ayeti koymuştur:

> *"...Allah'ın size emrettiği yerden onlara (kadınlarınıza) yaklaşın. Kadınlarınız sizin için bir tarladır. Tarlanıza nasıl dilerseniz öyle varın..."* (Bakara Suresi, ayet 222-223).

Bu ayetin anlatmak istediği odur ki erkek, dilediği gibi kadının önünden ya da arkasına geçmiş olarak cinsi münasebette bulunur, yeter ki arka organından duhul etmesin.

Bundan dolayıdır ki yorumcular, erkeğin kadınla cinsi münasebetinin, kadının döl yatağı sayılan ön organından olması gerektiğini belirtirlerken, arka organdan yapılması halinde bunun, biraz önce değindiğimiz gibi, *"Lûtiliğin küçük şekli"*, yani sapıklık olduğunu söylerler.[48] Fakat, her ne olursa olsun, bütün bunlar, Yahudileri aşağılamak için düşünülmüş şeylerdir.

XIII) Muhammed'in Söylemesine Göre Yahudiler, Tanrı'nın Emrine Aykırı Olarak Beyt-i Makdis'e "Kıçları Üzerine İmekleyerek" Girmişler, Kendilerine Söylenenleri Başka Sözlerle Değiştirmişlerdir. Bu Yüzden Tanrı Onlara, Gökten Acı Bir Azap İndirmiştir (Bakara Suresi, Ayet 58-59). Ve Yahudilerin Bu Tür Tutum ve Davranışları, Onların, Tarih Boyunca, "Hırs ve Hıyanetle Tanınmış Bir Millet" Olmalarının Nedeniymiş!

Muhammed'in söylemesine göre Yahudiler Tanrı emirlerine her vesileyle aykırı ve saygısızca hareket etmeyi gelenek edinmiş bir millettir. Bu saygısızlığı sadece Tanrı'ya karşı değil, onun peygamberlerine karşı da göstermişler, özellikle Musa "Peygamber"e çok

48 Bu konuda İbn Hanbel'in *Müsned*'inde yer alan hadisler için bkz. Turan Dursun, *Kur'an Ansiklopedisi*, c.8, s.30-35.

"eza" etmişlerdir. Fakat, sadece bununla yetinmemişlerdir; bir de güya Beyt-i Makdis'in kapısından girerlerken Tanrı'nın emirlerine karşı en büyük terslikleri yapmaktan geri kalmamışlardır.

Bilindiği gibi Beyt-i Makdis denen yer, Kudüs'te kutsal bir yer olarak kabul edilir. Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, bu kentin kutsallığı konusunda Yahudileri birçok defa uyarmış, Yahudiler bu uyarılara aldırmışlar, Tanrı'nın emrine karşı durmuşlar ve bundan dolayı cezalandırılmışlardır. Bunu anlatmak amacıyla Muhammed, Tanrı'nın şöyle konuştuğunu söyler:

> *"Hani, biz şu şehre girin, orada bulunanlardan dilediğiniz şekilde bol bol yiyin, kapısından eğilerek girin (girerken), 'Hıtta!' (Yâ Rabbi bizi affet) deyin ki, sizin hatalarınızı bağışlayalım; zira biz, iyi davrananlara (karşılığını) fazlasıyla vereceğiz demiştik. Fakat zalimler, kendilerine söylenilenleri başka sözlerle değiştirdiler. Bunun üzerine biz, yapmakta oldukları kötülükler nedeniyle zalimlerin üzerine gökten acı bir azap indirdik"* (Bakara Suresi, ayet 58-59).

Yorumcuların söylemesine göre, burada geçen "şu şehre" deyimi "Kudüs" veya "Şittim" ya da "Eriha" adındaki şehirlerden biridir. Ve işte Tanrı, uzun yıllar "Tih Sahrası"nda günahkârlıklar içerisinde serseri bir yaşam sürmekte olan Yahudileri uygarca yaşamlara erdirmek için Kudüs'e sokmak istemiş, onlara bu şehrin kapısından girerlerken "dindarane" bir şekilde, alçakgönüllükle hareket etmelerini ve kapı önünde "Hıtta" (yani "Ya Rabbi bizi affet") diyerek tevbe etmelerini emretmiştir. Ancak, Yahudiler, bu emre ters düşercesine, "küstahça" karşılık vermişler ve kapıdan *"kıçları üzerine imekleyerek"* girmişler, emrolundukları sözcüğü (yani "Hıtta" sözcüğünü) değiştirip bunun yerine Tanrı ile alay etmek üzere anlamsız bir deyim olarak *"Hıntatün habbetün fî şâ'aretin"* demişlerdir.[49] Bunun üzerine Tanrı, Yahudilere veba gibi birtakım kötü hastalıklar vermiş.

49 *Sahih-i...* Hadis No. 1675, c.11, s.41-42.

Kuşku edilemez ki Muhammed, Yahudilere karşı beslediği düşmanlık duyguları içinde bu tür hikâyeler anlatmayı, hem kendisi hem de taraftarları için huzur yaratıcı bulmuştur! Nitekim bu yukardaki hikâye vesilesiyle Müslüman yazarlar, Yahudilerin "hak" ile "batılı" birbirine karıştıran ve tarihin her döneminde *"hırs ve hıyanet"* içinde bulunmuş olan bir millet olduklarını söylemekten geri kalmamışlardır. Örneğin, Türkiye Cumhuriyeti devletinin resmi bir kuruluşu olan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, yukardaki ayetlerle ilgili olarak insanlarımıza öğrettiği şudur:

> *"Tarihin her devrinde hırsla ve hıyanetle tanınmış bir millet olan Yahudiler, vaktiyle Musa Peygamber'in nübüvveti zamanında da (onun) tebliğ ettiği her emri tersine telakki ederek bu şefkatli peygambere de türlü müşkülat göstermişler ve her zaman hakla batılı karıştırmışlardır."*[50]

XIV) Muhammed'in Söylemesine Göre Yahudiler, Tanrı'nın Kendilerine Nimet Olarak Verdiği Kudret Helvasını ve Bıldırcınları Taze Taze Yiyecek Yerde, Bunları Saklayıp Biriktirmekle Tanrı Buyruklarına Karşı Gelmişlerdir (Bakara Suresi, Ayet 57)

Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, her daim Yahudilere iyilik yapmak, onları nimetlerinden yararlandırmak istemiş, fakat her defasında Yahudiler ona karşı nankörlüklerini belli etmişlerdir. Örneğin, Tanrı Yahudilere "kudret helvası" ve "bıldırcınlar" vermiş, fakat onlar bu iyiliği nankörlükle karşılamışlardır. Bunun böyle olduğunu anlatmak üzere Muhammed, Tanrı'nın şu ayeti indirdiğini bildirmiştir:

50 Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yayımladığı *Sahih-i Buhari Muhtasarı*'nda böyle deniyor; bkz. c.I I, s.42.

"Ey Beni İsrail, üzerinize o (beyaz) bulutları gölge yaptık. Ve üzerinize kudret helvası ve bıldırcın indirdik. Onlara, 'Haydi size rızık verdiğimiz bu temiz nimetlerden yiyiniz' (dedik). Fakat (nankörlük ettiler); bu suretle bize zulmettiler. Ve lakin kendilerine zulmettiler" (Bakara Suresi, ayet 57).

İslam kaynaklarının bildirdiğine göre "kudret helvası" denen şey, "Tih Sahrası"nda Yahudilere Tanrı tarafından "ihsan edilen" bir "rızıktır". Rengi beyaza dönük kırmızımsı olup çiğ ve pişmiş olarak yenir. Güya bu gıda, geceleri ağaçlar üzerine yağar. Yahudiler bunları toplayıp yerlermiş. Yukardaki ayete göre Tanrı, Yahudilere, ayrıca rızık olarak, bıldırcınlar vermiş, kebap yapıp yesinler diye! Fakat, Tanrı bu rızıkları verirken istemiş ki, Beni İsrail bunları taze taze yesin. Bundan başka Tanrı, bir de "Gamam" denen bir beyaz bulutla Beni İsrail'i güneşin hararetinden korurmuş. Muhtemelen vermiş olduğu bıldırcınların tazeliği kaybolmasın diye! Ancak, Beni İsrail, Tanrı'nın bütün bu iyiliklerini tepercesine hareket etmişmiş; örneğin, kudret helvasını ve bıldırcınları taze taze yiyecek yerde, bunları saklamaya, biriktirmeye başlamışmış. Kendilerine, *"Böyle yapmayınız, taze taze yiyiniz"* denildiği halde dinlemeyip yine toplayıp biriktirmeye başlamışlarmış. Bunun üzerine Tanrı öfkelenip onları bu nimetlerden yoksun etmiş ve fakirliğe sokmuşmuş![51]

Neden Tanrı Yahudileri, taze taze yemediler diye cezalandırır? Neden onların yemek yeme özgürlüklerine karışır, bilinmez! Verilen yemeği taze taze yemeyip bayatlatıyorlarsa, nasıl olsa bir gün gelip bunun zararını fark ederek kötü alışkanlıklarını değiştirecek değiller midir? Fakat anlaşılan o ki Muhammed, kendisine baş eğmediler diye Yahudilere karşı beslediği düşmanlık duygularını pekiştirmek amacıyla yukardaki hikâyeyi öğretmekte sakınca görmemiştir.

51 Buharî'nin Saîd İbn-i Zeyd'den rivayetine göre Muhammed şöyle der:

"Kızılımtırak beyaz mantar, kudret helvası (gibi Allah'ın külfetsiz nimetleri) nev'inden bir rızıktır. Suyu da göz ağrısına şifadır" (Bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1674. c.11, s.40).

XV) Hıristiyanları "Kâfir" Olarak Tanımlamak Üzere Muhammed, İsa'yı "Tanrı'nın Oğlu" Şeklinde Kabul Etmenin ve "Teslis"e İnanmanın Tanrı'ya Küfür Demek Olduğunu, Bu Nedenle Tanrı'nın Hıristiyanlar İçin, "Allah Onları Yok Etsin..." Diye Beddua Ettiğini Söyler (Bakara Suresi, Ayet 163; Nisâ Suresi, Ayet 171; Furkan Suresi, Ayet 2; İsrâ Suresi, Ayet 111; Zümer Suresi, Ayet 4; Zuhruf Suresi, Ayet 81; Tevbe Suresi, Ayet 30; Nisâ Suresi, Ayet 171; Mâide Suresi, Ayet 114; 116-117; En'âm Suresi, Ayet 101)

İncil'e dayalı olarak Hıristiyanlığın temel inanışı odur ki, Meryem oğlu İsa, hem Tanrı'nın oğlu, hem de Tanrı ile "ayniyet" içerisinde bulunan "kutsal" bir varlıktır; çünkü İsa kendisini böyle tanıtmıştır. Örneğin *İncil*'de, *"Ben Allah'ın oğluyum"* diye konuştuğu yazılıdır (*İncil,* Yuhannaya Göre, Bap 10: 36). Tanrı'dan söz ederken *"Babam"* der ve *"...Babam hepsinden üstündür"* diye söyler (*İncil,* Yuhannaya Göre, Bap 10: 29). Fakat aynı zamanda kendisini Tanrı ile ayniyet halinde de gösterdiği olur: *"Ben ve Baba biriz"* der (*İncil,* Yuhannaya Göre, Bap 10:30). Bu söylediklerini biraz daha pekiştirmek üzere şöyle ekler: *"Beni görmüş olan Baba'yı görmüş olur"* (*İncil,* Yuhannaya Göre, Bap 14: 19). Buna rağmen kendisinden Tanrı'yı göstermesi istenince, isteyenlerden her birine çıkışır ve şöyle der:

> *"Sen nasıl, 'Babayı bize göster' diyorsun? İman etmiyor musun ki ben Baba'dayım, Baba da bendedir. Ben size söylediğim şeyleri kendiliğimden söylemem; fakat bende duran baba kendi işlerini yapar. Bana iman edin, ben Baba'dayım, Baba da bendedir..."* (*İncil,* Yuhannaya Göre, Bap 14: 10-12).

Bu arada sınırsız bir güce sahip bulunduğunu anlatmak üzere de, *"Gökte ve yeryüzünde bütün hâkimiyet bana verildi..."* diye belirtir (*İncil,* Mattaya Göre, Bap 28: 18).

Fakat bütün bunlardan başka İsa, bir de "Ruhülkudüs"'ü işe katar ve böylece ortaya "Üçlü Tanrı" anlayışını, yani "Teslis" adı verilen inanışı çıkarır. Örneğin, şakirtlerine şöyle emreder:

"İmdi siz gidip bütün milletleri şakirt edin, onları Baba ve Oğul ve Ruhülkudüs ismiyle vaftiz eyleyin..."

Bu tür bir inanışa dayalı bulunduğu içindir ki, Hıristiyanlık, İsa'yı Tanrı'nın oğlu saymayanları ve "Teslis"e inanmayanları "kâfir" bilmiştir. Hıristiyan tarihi boyunca nice ünlü kişiler, bu yüzden "dine karşı hakaret ve küfür" suçuyla ateşlerde yakılmışlardır: Servetus, Gentile, Bruno, Ariamsun gibi isimler unutulmayan örneklerden sadece birkaçıdır.

Ve işte Muhammed, Hıristiyanlığın "kutsal" saydığı bu "teslis" inanışını reddetmiş, kâfirlik bilmiştir. *Kur'an*'a yerleştirdiği ayetlerle İsa'nın, Tanrı'nın oğlu olmadığını (Bakara Suresi, ayet 163; Nisâ Suresi, ayet 171; Furkan Suresi, ayet 2; İsrâ Suresi, ayet 111, Zümer Suresi, ayet 4; Zuhruf Suresi, ayet 81)[52] ve zaten "Tanrı'nın oğluyum" diye ortaya çıkmadığını (Mâide Suresi, ayet 116-117) belirterek, Tanrı'yı "üçten biri" olarak kabul etmenin kâfirlik sayılacağını (Nisâ Suresi, ayet 171; Mâide Suresi, ayet 72-73)[53] bildirmiştir. Bu tür şeylere inandıkları için Tanrı'nın Hıristiyanlar hakkında "yok olsunlar" diye konuştuğunu belirtmiştir:

> *"...Hıristiyanlar, 'Mesih (İsa) Allah'ın oğludur!' dediler. Bu, daha önce inkâr edenlerin sözlerine benzeterek ağızlarında geveledikleri sözdür. Allah onları yok etsin! Nasıl da uyduruyorlar"* (Tevbe Suresi, ayet 30).

Ve hatta Tanrı'nın, bu yüzden İsa'ya çattığını ve ona, *"Ey Meryem Oğlu İsa! Sen mi insanlara, 'beni ve annemi Allah'tan başka iki Tanrı olarak benimseyin!' dedin?..."* diye sorduğunu ve buna karşı İsa'nın da Tanrı'ya, *"...Haşa, hak olmayan sözü söylemek bana yaraşmaz.*

52 *"Tanrınız bir tek Tanrı'dır... (Ondan) başka Tanrı yoktur..."* (Bakara Suresi, ayet 163).

"...Allah ancak bir tek Tanrı'dır, çocuğu olmaktan münezzehtir..." (Nisâ Suresi, ayet 171).

"...Çocuk edinmeyen... Allah yücelerin yücesidir..." (Furkan Suresi, ayet 2).

53 *"Ey kitab ehl-i: Dininizde taşkınlık etmeyin... 'üç'tür demeyin... Allah ancak bir tek Tanrı'dır..."* (Nisâ Suresi, ayet 171).

"...'Allah ancak Meryem oğlu Mesih'tir' diyenler kâfir oldular... Andolsun ki, 'Allah' üçten biridir' diyenler kâfir olmuştur..." (Mâide Suresi, ayet 72-73).

Eğer söylemişsem sen onu bilirsin; sen benim içimde olanı bilirsin, ben senin içinde olanı bilmem. Doğrusu, görülmeyeni bilen ancak sensin. Ben onlara sadece, 'Rabbim ve Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin!' diye bana emrettiğini söyledim. Aralarında bulunduğum müddetçe onlar hakkında şahittim. Beni öldürdüğünde onları sen gözlüyordun. Sen her şeye şahitsin!" (Mâide Suresi, ayet 116-117) dediğini bildirir.

Hemen belirtmek gerekir ki, "teslis" inanışını reddetmesi, İsa'nın daha kutsal ve daha imtiyazlı bir "peygamber" olarak görünmesini önlemeye matuf bir davranıştır. Söylemeye gerek yoktur ki, eğer İsa, Tanrı'nın oğlu olarak bilinecek olursa, bu takdirde Muhammed, kendisini peygamberlerin en yücesi, en imtiyazlısı ve en kutsalı olarak gösterme olasılığını bulamayacaktı. Bundan dolayıdır ki, *Kur'an*'a, *"Allah oğul edinmeyi isteseydi, yarattıklarından dilediğini seçerdi. Onun şanı yücedir, münezzehtir, yegâne Allah odur..."* (Zümer Suresi, ayet 4) şeklinde ayetler koyarken, bir de, *"(Eğer) Tanrı'nın oğlu olmuş olsaydı, ona kulluk edecek olanların ilki ben olurdum"* (Zuhruf Suresi, ayet 81) diye hükümler koymuştur. Daha başka bir deyimle şunu demek istemiştir ki, eğer Tanrı'nın oğlu olmuş olsaydı, buna en ziyade layık olacak olan kimse kendisi olurdu ve bundan dolayıdır ki İsa, Tanrı'nın oğlu sayılamaz!

Yine Muhammed'in söylemesine göre, Tanrı'nın oğlu olmamıştır ve olamaz; çünkü Tanrı bekârdır, evlenmemiştir, karısı yoktur. *Kur'an*'a koyduğu ayetle Tanrı'nın şöyle konuştuğunu söyler:

> *"(Tanrı) gökleri ve yeri yoktan yaratandır. Zevcesi olmadan nasıl çocuğu olabilir? Oysa her şeyi o yaratmıştır..."* (En'âm Suresi, ayet 101).

Dikkat edilecek olursa Muhammed, Tanrı'dan gelmiştir diye bu ayetleri koyarken ve Tanrı'yı yukardaki şekilde konuşur gösterirken yine çelişkiye saplanmıştır. Çünkü, bir yandan Tanrı'yı, her şeyi yoktan var edebilen bir "Yaratan" şeklinde tanımlarken, diğer yandan zevcesi olmadığı için çocuğu olamayacağını bildirmektedir. Her şeyi yoktan yaratabilen bir Tanrı'nın, zevcesi olmadan çocuk edinmesi ya da Hıristiyanların inandıkları gibi, Meryem'i hamile bırakması mümkün değil midir?

Fakat her ne olursa olsun Muhammed, Hıristiyanları aşağı kılacağım diye, Hıristiyanlığın kutsal bildiği bir inancı (yani İsa'yı Tanrı'nın oğlu olarak kabul etmeyi), "kâfirlik" şekline dönüştürmüştür. Daha başka bir deyimle Hıristiyanların kutsal bildiği bir şeyi, Müslümanların gözünde "küfür" niteliğine bürümüştür. Söylemeye gerek yoktur ki, bu tür görüşler ortaya koymakla, bir yandan Hıristiyanları aşağılatırken, diğer yandan Müslümanları, onlara karşı düşman kılmış olmaktaydı. Ekleyelim ki, günümüze dek uzanan bu düşmanlık, sadece halk yığınlarında değil, "kültürlü" sayılan kimselerde de kendisini belli eder. Örneğin, üniversite öğretim üyesi kertesine gelmiş kimseler de, *Kur'an*'ın yukardaki ayetlerine (örneğin Nisâ Suresi, ayet 171) dayanarak Hıristiyanların *"gerçek Allah inancına"* sahip bulunmadıklarını söylerler ve şöyle derler:

> *"Hıristiyanlar bir türlü Allah'ın birliği (tevhid) inancına gelememiş, Allah ile peygamberini birbirinden ayırtamamışlardır... Hıristiyanlar, 'Allah, baba, oğul ve ruhülkudüs'ten ibaret olmak üzere üçtür' yahut 'Allah üç unsurdan meydana gelmiştir, bunların üçü de birbirinin aynıdır, her biri tam ilahtır ve üçü birden bir tektanrıdır' diyerek çelişkiye düşerler. (Kur'an'ın) Yukardaki ayetler(i) onları, gerçek Allah inancı üzerinde aydınlatmak üzere gelmiştir..."* (Diyanet Vakfı çevirisinde, Nisâ Suresi'nin 171. ayetinin yorumundan alıntı).

Oysa bunu söyleyen bu "üstatlar", Tanrı'nın melekleriyle birlikte Muhammed'e salavat getirdiğine dair *Kur'an*'da yer alan ve Muhammed'i, adeta Tanrı'nın da üstüne çıkaran hükümleri (örneğin Ahzâb Suresi, ayet 56) göz ardı etmekten geri kalmazlar.

XVI) Muhammed'in Söylemesine Göre, Yahudi Hahamlar, "Cebrail Bizim Düşmanımızdır!" Dedikleri İçin Kâfir" Olmuşlardır ve Onlara İnananlar da "Kâfirdirler! (Bakara Suresi, Ayet 97-98)

Kendisini "peygamber" olarak kabul etmediler ve İslam olmadılar diye Yahudilere karşı düşmanlık duygularını pekiştirmek için Mu-

hammed hiçbir fırsatı kaçırmazdı. Nitekim Yahudi hahamlarından birinin "Cebrail" hakkındaki olumsuz konuşması, ona bu fırsatlardan birini vermiştir. *Kur'an* yorumcularının bildirmelerine göre olay şu: Bir gün Fedek hahamlarından Abdullah b. Suriye adında biri, Muhammed'le tartışmaya girişir ve vahiylerin kendisine kimin tarafından getirildiğini sorar. Muhammed'de ona, *"Cebrail getirdi"* diye yanıt verir. Bunun üzerine haham, *"Cebrail bizim düşmanımızdır. Başkası getirseydi iman ederdik"* der. Yahudi hahamın bu yanıtını Muhammed, Tanrı'ya karşı işlenmiş bir suç ve bir hakaret sayar; çünkü Cebrail'i o, Tanrı'nın bu dünyada ve ahirette iş görmek üzere özel olarak görevlendirdiği meleklerin en ileri gelen dört büyük melekten biri, daha doğrusu birincisi olarak kabul etmiş, onu Tanrı'nın vahiylerini indiren bir aracı olarak tanımlamıştır. Bu tanıma göre Cebrail, Tanrı'nın vahiylerini Muhammed'in kalbine "bir hidayet rehberi" olmak üzere yerleştirendir. Muhammed'in söylemesine göre, dört büyük melekten ikincisinin adı Mikail olup, görevi "rızık" ve "besin" sorunlarıyla ilgilidir; üçüncü melek, kıyamet günü boruyu (suru) üfürecek olan İsrafil'dir; dördüncü melek ise ölüm, ecel işleriyle uğraşmakla görevli olan Azrail'dir. Bu dört "En büyük melek", gök halkı olan meleklerin –ki bunlar sayısız denecek kadar çoktur– en yüksek dereceli bir kurulunun –ki "el Meleü'l-A'lâ" diye bilinir– ileri gelen üyeleridirler.[54] Bununla beraber Cebrail'in üstün bir özelliği vardır ki, o da Tanrı'nın buyruklarını (vahiyleri) Muhammed'e bildirmektir. Bu itibarla Cebrail'i inkâr etmek demek, Tanrı'yı inkâr etmek demektir. Bunu anlatmak üzere Muhammed, *Kur'an*'a şu ayetleri yerleştirmiştir:

> *"(Ey Muhammed) De ki, Cebrail'e kim düşman ise şunu bilsin ki Allah'ın izniyle Kur'an'ı senin kalbine... o indirmiştir. Kim, Allah'a, meleklerine, peygamberlerine, Cebrail'e ve Mikâil'e düşman olursa, bilsin ki Allah da inkârcı kâfirlere düşmandır"* (Bakara Suresi, ayet 97-98).[55]

54 Bu konuda Râzî'nin *el-Tefsiru'l-Kebir* adlı yapıtında ya da Taberi'nin *Tefsir*'inde yer alan konular için bkz. Turan Dursun, *Kur'an Ansiklopedisi*, c.8, s.118-119.

55 Bkz. Diyanet Vakfı'nın *Kur'an* çevirisinde Bakara Suresi'nin 97. ayetiyle ilgili açıklaması.

MÜSLÜMANLARI, BAŞKA DİN VE İNANÇTA OLANLARA (ÖZELLİKLE YAHUDİLERE VE HIRİSTİYANLARA) KARŞI DÜŞMAN VE SALDIRGAN KILMA SİYASETİ (DEVAM)

Muhammed'in, İslamdan başka din ve inançta olanlarla Müslümanlar arasındaki ilişkiler bakımından izlediği siyaset, esas itibariyle düşmanlık ve savaş siyasetidir. Bu siyaseti o, hem başka dindekileri kendi aralarında düşman yapıp muhtemelen zayıflatmak, hem de asıl Müslümanları, Müslüman olmayan dünyaya karşı düşmanlık ve saldırganlık duygularıyla yoğurmak şeklinde gerçekleştirmeye çalışmıştır. Daha önce gördüğümüz gibi "putperestlere" (müşriklere) karşı uyguladığı siyaset kesinlikle "ölüm" siyasetidir; "putperestler" nerede görülür ve bulunurlarsa öldürüleceklerdir (Tevbe Suresi, ayet 5); meğer ki, İslama girmiş olsunlar.

Kendilerine "kitap" verilmiş olanlara (örneğin Yahudilere ve Hıristiyanlara) gelince, onları, her ne kadar İslama girmek ya da "kafa parası" ("cizye") vermek şartıyla ölüm dışı bırakmışsa da, yine de Müslümanların "düşmanı" olarak aşağılık durumlarda tutmuştur. Bunu sağlamak üzere başvurduğu birtakım yollar vardır ki, bunlardan biri onları birbirlerinin dostu, fakat Müslümanların düşmanıymış gibi göstermek, Müslümanları da onlarla dost olmaktan, ilişki kurmaktan, onların geleneklerine uymaktan önlemektir. Bir diğer yol onları Müslümanların gözünde küçültmek, hakir görülecek kerteye indirmek, ikinci sınıf insan durumuna itmektir. Ve nihayet son bir yol da onları, "küçülerek kafa parası ödemeye" ("cizye" vermeye) zorlamak, ödemedikleri takdirde onlara karşı cihat açmaktır.

I) Münafıkları ve İslamı Kabul Eden Kitaplıları (Yahudileri ve Hıristiyanları), Kendi Yakınlarına ya da Kendi Ümmetlerine Karşı Düşman Kılma Usulü (Mâide Suresi, Ayet 57; Âl-i İmrân Suresi, Ayet 28, 118, 119)

Muhammed'in Medine'ye göç etmesinden sonra, kitaplılardan (yani Yahudilerle, Hıristiyanlardan) bazıları, şu veya bu nedenle ve genellikle çıkar sağlama nedeniyle Müslümanlığı kabul etmişlerdir. Fakat, kendi çevreleriyle ve yakınlarıyla olan eski bağlarını koparmak istememişlerdir. Çünkü, bu bağlar onlara hem güvenlik, hem de birtakım ekonomik ve sosyal çıkarlar sağlamaktaydı. Aynı şey Müslümanlığı kabul eden Araplar bakımından da söz konusuydu; onlar da müşriklikte kalan Araplarla ve bu arada kendi yakınlarıyla ilişki halindeydiler. Ancak, Muhammed buna taraftar değildi, çünkü bu ilişkiler yüzünden taraftarlarını kaybetmesi ihtimali vardı. Bu nedenle Müslümanlığı kabul edenlerle etmeyenleri birbirlerine yabancı kılmak, hatta onların arasına düşmanlık tohumlarını atmak gerekirdi.

Bunu sağlamak amacıyla, münafıklardan ya da kitaplılardan bazılarını İslamiyeti alaya almakla suçlamaya başlar. *Kur'an*'a koyduğu şu ayet, bu konuda bir fikir vermeye yeterlidir:

> *"Ey İnananlar! Kendilerine sizden önce kitap verilenlerden, dininizi alaya ve eğlenceye alanları, inkârcıları dost olarak benimsemeyin..."* (Mâide Suresi, ayet 57).

Kur'an yorumcularından bazılarına göre bu ayet, Rifâ'a İbn-i Zeyd ile Suveyd İbn-i al-Haris adındaki iki münafıkın, Müslümanlığı kabul ettikleri halde her vesileyle Müslümanlığı alaya almaları nedeniyle inmiştir! İbn-i İshak'ın söylemesine göreyse, Muhammed bu ayeti, adı sonradan "münafık"a çıkan İbn-i Selül'ün Yahudileri ölümden kurtarmak istemesi üzerine koymuştur. Olay, Muhammed'in, Beni Kaynuka Yahudilerine karşı giriştiği savaş sonucu ele geçirdiği yüzlerce Yahudiyi kesmeye kalkmasıyla ilgilidir.[1] İbn-i Selül, vaktiyle bu Yahudilerin Muhammed'e ve Müslümanlara iyilikte ve yardımda bulunduklarını bildiği için, Muhammed'i karşısına almış, ona bu iyi-

1 İbn İshak, *age.* s.363-364.

likleri hatırlatmış ve hatta onu bu işten vazgeçirtmek için tehditler savurmuştur. Ve işte İbn-i Selül'ün bu zorlamaları üzerinedir ki Muhammed, alınan esirleri öldürtmekten vazgeçmiştir.

Yine bunun gibi Yahudilerden bazıları İslamın kötü bir din olduğunu söyleyerek Müslümanlara şöyle derlerdi: *"Sizden ve dininizden daha kötü bir toplum ve din bilmiyoruz."*[2] Bu şekilde konuşan Yahudileri susturmak için Muhammed, Tanrı'nın onları lanetlediğini, onların arasından maymunlar, domuzlar ve şeytana tapanlar çıkardığını söylerdi. Bu doğrultuda olmak üzere *Kur'an*'a koyduğu ayetlerden biri şöyledir:

> *"De ki, Allah katında yeri bundan daha kötü olanı size haber vereyim mi? Allah'ın lanetlediği ve gazap ettiği, aralarından maymunlar, domuzlar ve tâğuta*[3] *tapanlar çıkardığı kimseler. İşte bunlar, durumu daha kötü olan ve doğru yoldan daha ziyade sapmış bulunanlardır"* (Mâide Suresi, ayet 60).

Yahudilerden ve Hıristiyanlardan birçoğu da, Müslümanları namaza çağırmak için okunan ezanla alay ederlerdi. Ezan sırasında müezzinin, *"Bilirim, bildiririm ki, Muhammed Tanrı'nın peygamberidir"* şeklindeki sözlerini işittikleri zaman, herkesin duyacağı yüksek sesle, *"Allah yalancıları ateşte yaksın"* diye bağırırlardı. Muhammed de onlara, Tanrı'dan geldiğini söylediği buyruğu okurdu:

> *"(Ey Muhammed! Onlara) şöyle de: Ey kitab ehl-i! Yalnızca Allah'a, bize indirilene ve daha önce indirilene inandığımız için mi bizden hoşlanmıyorsunuz? Oysa çoğunuz yoldan çıkmış kimselersiniz"* (Mâide Suresi, ayet 59).

Fakat hemen ekleyelim ki Muhammed, sadece İslamı alaya alanlarla dostluk kurulmasını yasak etmiş değildir. Bu yasağın alanını çok daha genişletmiş, bütün "kâfir"leri kapsar şekle sokmuştur; daha başka bir deyimle, genel olarak, tüm "kâfir"lerle dostluk, yakınlık, akrabalık ilişkisi, iş görmesin istemiştir. Bu doğrultuda olmak üzere *Kur'an*'a koyduğu ayetler arasında şunlar vardır:

2 Diyanet Vakfı'nın. Mâide Suresi'nin 59. ve 60. ayetleriyle ilgili yorumuna bakınız.

3 *Kur'an* yorumcularının (örneğin Diyanet Vakfı'nın) açıklamalarına göre. "Tâğut" sözcüğü *"Hakkı tanımayıp azan ve sapan her kişi ve güce verilen addır. Şeytana da bu yüzden tâğut denmiştir..."*.

"Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin. Kim bunu yaparsa, artık onun Allah'tan başka hiçbir değeri yoktur..." (Âl-i İmrân Suresi, ayet 28).

"Ey iman edenler! Kendi dışınızdakileri (başka din ve inançta olanları) sırdaş edinmeyin. Çünkü, onlar size fenalık etmekten asla geri durmazlar; hep sıkıntıya düşmenizi isterler. Gerçekten, kin ve düşmanlıkları ağızlarından (dökülen sözlerinden) belli olmaktadır. Kalplerinde sakladıkları (düşmanlıkları) ise daha büyüktür..." (Âl-i İmrân Suresi, ayet 118).

Burada geçen *"Kendi dışınızdakileri sırdaş edinmeyin..."* sözleriyle anlatılmak istenen şey, Müslümanların, gerek kâfirleri (örneğin Yahudileri ve Hıristiyanları), gerekse münafıkları, *"içyüzlerine vakıf olacak özel işlerde ve muamelelerde kullanmaktan"* yasak kılındıklarıdır.[4]

Fakat Muhammed, bunlarla yetinmemiştir; bir de istemiştir ki, Müslümanlığı kabul eden Yahudiler ve Hıristiyanlar, Müslüman olmayan kendi öz analarına, babalarına, kardeşlerine, yakınlarına ve kendi toplumlarına karşı yabancılaşsınlar, düşman olsunlar; tıpkı Müslümanlığı kabul eden Arapları, putperest kalan kendi yakınlarına, akrabalarına ve dostlarına karşı düşman kıldığı gibi! Bu amaçla *Kur'an*'a koymuş olduğu ayetlerden biri şöyledir:

"Ey inananlar! Babalarınızı, kardeşlerinizi –küfrü imana tercih ediyorlarsa– dost edinmeyin. Sizden onları kim dost edinirse, doğrusu kendilerine yazık etmiş olurlar..." (Tevbe Suresi, ayet 23-24).

Ayetin geri kalan kısmından anlaşılmaktadır ki, bu yasak, sadece Müslüman olmayan babaları ya da kardeşleri değil, fakat oğulları, eşleri, yakınları da kapsamaktadır; hem de onlara karşı savaşılmasını öngörerek. Nitekim ayetin tamamı şöyledir:

"Ey inananlar! Babalarınızı ve kardeşlerinizi –eğer küfrü imana tercih ediyorlarsa– dost edinmeyin. Sizden onları kim dost

4 Elmalılı Hamdi Yazır'ın, Âl-i İmrân Suresi'nin 118. ayetiyle ilgili açıklamasına bakınız.

edinirse, doğrusu kendilerine yazık etmiş olurlar. De ki, 'Babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, akrabanız..., sizce, Allah'tan, peygamberinden ve Allah yolunda savaşmaktan daha sevgiliyse, Allah'ın buyruğu gelene kadar bekleyin. Allah, fasık kimseleri doğru yola eriştirmez'..." (Tevbe Suresi, ayet 23-24).

Fakat bu konuda özellikle Yahudileri ve Hıristiyanları hedef alan, Müslümanların onlarla dostluk kurmalarını yasaklayan hükümler koymaktan da geri kalmamıştır. Bunlardan biri şöyledir:

"Ey iman edenler! Yahudileri ve Hıristiyanları dost edinmeyin. Zira onlar birbirinin dostudurlar (birbirlerinin tarafını tutarlar). İçinizden onları dost tutanlar, onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğuna yol göstermez" (Mâide Suresi, ayet 51).

Müslümanları "kâfir"lere karşı düşman ve kindar kılabilmek için Muhammed, bir de "kâfir"lerin ikiyüzlü davranışlarından söz eder ve onları, Müslümanların yüzüne gülüp arkalarından küfür eder şekilde tanımlardı. Şu ayet bunlardan biridir:

"(Ey iman edenler!) İşte siz öyle kimselersiniz ki, onlar sizi sevmedikleri halde siz onları seversiniz. Siz bütün kitaplara inanırsınız; onlar ise, sizinle karşılaştıklarında, 'İnandık' derler; kendi başlarına kaldıklarında da, size olan kinlerinden dolayı parmaklarının uçlarını ısırırlar. De ki, 'Kininizden (kahrolup) ölün!' Şüphesiz Allah, kalplerinin içindekini hakkıyla bilmektedir" (Âl-i İmrân Suresi, ayet 119).

Dikkat edileceği gibi burada, kâfirlerin (ve münafıkların), Müslümanlara karşı kin ve düşmanlık besledikleri ve Müslümanlar aleyhinde konuştukları belirtilmekte! Evet, ama bu düşmanlığı yaratan şey, Muhammed'in onlara karşı tutum ve davranışları değil midir? Onları Müslüman yapmaya çalışması ve olmadıkları için onlara karşı düşmanca davranışlara yönelmesi değil midir? Daha önceki dönemlerde, din ve inanç farkı yüzünden, ne Mekke'de, ne de Medine'de düşmanlık diye bir şey yokken, din ve inanç farklılığını, düşmanlık vesilesi yapan Muhammed değil midir?

Tarihi gerçek şudur ki, Muhammed'in, kendi kendisini "peygamber" ilan edip de İslamı yerleştirmeye kalkıştığı zamana gelinceye kadar, gerek Mekke'de ve gerek Medine'de herkes, hangi din ve inançta olursa olsun, hiçbir korkuya ve engele rastlamadan ibadetini yapabilmekteydi. Kâbe denen yerde çeşitli din ve inançlara ait "ilah"lar bulunabilmekteydi. Bu hoşgörülü ortam, Muhammed'in, Arapları ve kitaplıları (Yahudileri ve Hıristiyanları) İslamı sokmak istemesiyle sona ermiştir. Gerek müşrik Araplara, gerek Yahudilere ve Hıristiyanlara karşı, onların İslama girmemeleri nedeniyle düşmanlık beslemiş ve kendi taraftarlarını onlara karşı düşman kılabilmek için, kin ve düşmanlığın onlardan geldiği havasını yaratmıştır. Müslümanları, kendi ana ve babalarına ya da kardeşlerine vd... yakınlık göstermekten yasaklamak yanında, bir de onlara düşman yapmıştır.

II) Müslümanlar, Her Ne Kadar "Kâfir"lerle "Dostluk" İlişkilerinden Yasaklı Olmakla Beraber, Eğer "Çıkar'ları" Gerektiriyorsa, İkiyüzlü Davranıp Onlarla Dostmuş Gibi Görünülebilirler (Âl-i İmrân Suresi, Ayet 28)

Biraz yukarda belirttiğimiz gibi Muhammed, "kâfir"lerin özellikle Yahudilerin ve Hıristiyanların, ikiyüzlü olduklarını, örneğin Müslümanlarla yan yana bulundukları zaman, *"Biz Müslümanız"* dediklerini, kendi başlarına kaldıkları zaman Müslümanlara kin saçtıklarını söyler, bu yoldan Müslümanları onlara karşı düşmanca duygulara sürükler. Bu arada "kâfir"lere, *"Kininizden (kahrolup) ölün!"* diye beddua ederdi. Âl-i İmrân Suresi'ne koyduğu şu sözler bunun kanıtıdır:

> *"...(Ey müminler) Siz bütün kitaplara inanırsınız; onlar (kâfirler) ise, sizinle karşılaştıklarında, 'İnandık' derler; kendi başlarına kaldıklarında da, size olan kinlerinden dolayı parmaklarının uçlarını ısırırlar. De ki, 'Kininizden (kahrolup) ölün!.."* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 119).
>
> *"Yanınıza inkârla girip, yine inkârla çıktıkları halde size geldiklerinde, 'İnandık' derler. Allah gizlediklerini daha iyi bilir"* (Mâide Suresi, ayet 61).

Ancak, "kâfir"leri ikiyüzlülükle suçlayıp onlara, *"Kininizden (kahrolup) ölün!"* şeklinde lanetler yağdırırken, kendi taraftarlarını, yani Müslümanları, "kâfir"lere karşı aynı şekilde, yani ikiyüzlü davranışta bulunmaya teşvikten geri kalmazdı. Âl-i İmrân Suresi'ne koyduğu şu âyet bunun en güzel bir örneğidir:

> *"Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin. Kim bunu yaparsa, artık onun Allah'tan başka hiçbir değeri yoktur. Ancak, kâfirlerden gelebilecek bir tehlikeden sakınmanız başkadır..."* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 28).

Görülüyor ki bu ayetle Müslümanlar, "kâfir"lerle dostluk ilişkisinde bulunmaktan yasaklanmaktalar; fakat eğer onlardan gelebilecek herhangi bir zarardan korunmak gerektiğini düşünüyorlarsa, bu takdirde "kâfir"lerle dostmuş gibi görünebilirler. Söylemeye gerek yoktur ki, ayet, Müslümanlara ikiyüzlü bir davranışta bulunmayı öngörmekte. Her ne kadar yorumcular, burada ikiyüzlülük diye bir şey olmadığını anlatmak için, yasaklanan şeyin, *"kâfirlere karşı gönülden bağlanma"* ya da *"müminleri bırakıp onlara ilgi ve sevgi gösterme"* şeklindeki bir dostluk olduğunu belirtirlerse de,[5] söylemeye gerek yoktur ki, "kâfir" kişilerin, Müslümanlardan gelebilecek bir tehlikeyi önlemek amacıyla kendilerini "inanan"lardan göstermeleriyle, Müslümanların, "kâfir"lerden gelebilecek bir tehlike nedeniyle onlarla dost görünmeleri arasında pek büyük bir fark yoktur.

Yine yorumcuların bildirmesine göre, bu ayet gereğince bir Müslüman devlet, "kâfir"lerle barış antlaşması imzalayabilir, yeter ki bu antlaşma başka Müslümanların aleyhine olmasın. Öte yandan, Müslüman bir devlet, Müslüman olmayan bir devlete karşı "kâfir"lerle işbirliği yapabilir.[6]

Yine söylemeye gerek yoktur ki, bu tür bir davranışı "adalet duygusu"yla, "insancıl duygularla" bağdaştırmak mümkün değildir; çünkü "kâfir"lerle yapılan dosluk antlaşması veya "işbirliği" sadece "İslamcılık" kıstasına dayatılmıştır. Sanki Müslüman olmayanlara karşı

5 Diyanet Vakfı'nın, Âl-i İmrân Suresi'nin 28. ayetiyle ilgili açıklamasına bakınız.
6 *İbid.*

haksız bir siyaset izleyen ya da haksız saldırılar düzenleyen "kâfir"lerle dostluk kurmak ve işbirliğinde bulunmak "iftihar" edilecek bir şeymiş gibi!

III) Müslümanları, Yahudi ve Hıristiyan Geleneklerine Yöneltme ya da Yabancı Kılına Siyaseti: Kabir Ziyareti Konusunda İzlenen Yahudi Geleneğinin Terk Edilip, Daha Sonra Yeniden Benimsenmesi

Daha önce de belirttiğimiz gibi Muhammed, Yahudileri ve Hıristiyanları kazanabilmek için, onların geleneklerinden birçoğunu benimsemiş, fakat onları kazanamayacağını anlayınca düşman kesilmiş ve benimsediği bu gelenekleri terk etmiştir. Fakat, anlaşılan o ki, bu işi, günlük siyasetinin gereksinimlerine göre yapmıştır. Örneğin, "kabir ziyareti" sorunu bunun ilginç örneklerinden biridir. Şu bakımdan ki, hem eski bir Arap geleneği, hem de Hıristiyanların geleneği niteliğindeki kabir ziyaretini yasaklamışken, daha sonra bu geleneği benimsemiştir. Şöyle ki:

Yahudilerin ve Hıristiyanların öteden beri uyguladıkları geleneklerden biri de, peygamber kabirlerini mescit ittihaz edip ziyaret etmekti. Onlarla iyi geçim siyasetini izlediği süre boyunca Muhammed, bu gelenek konusunda bir şey söylememişken, sürtüşmeye başladıktan sonra bunun kötü bir şey olduğunu bildirmiş ve Müslümanlara şunu emretmiştir:

> *"Sizden evvel gelip geçen (toplumlar ve milletler), kabirlerini mescit (haline getirmişlerdi). Siz bunlardan (ders alıp aklınızı başınıza toplayınız ve) kabirlerinizi mescit (yapmayınız). Sizi bu fena (gelenekten yasaklarım)."*[7]

Bu emri verirken Yahudileri ve Hıristiyanları kötülemek, aşağılatmak için ayrıca şöyle demiştir:

7 *Sahih-i Müslim* ve diğer hadis kitaplarında yer alan bu hadis için bkz. *Sahih-i Buharî Muhtasarı...*, c.4, s.194.

"Tanrı Yahudileri ve Hıristiyanları (rahmetinden uzaklaştırsın). Bunlar peygamberlerinin kabirlerini mescit haline getirmişlerdir."[8]

Bu yasağı koyarken, kendi taraftarlarını, sadece Yahudilerin ve Hıristiyanların geleneklerinden değil, aynı zamanda putperest Arapların geleneklerinden de uzaklaştıracağını hesaplamıştır. Çünkü, Araplar arasında da ölen kişinin kabri üzerine "kubbe" kurmak gibi bir gelenek vardı. "Kubbe" denilen şey, çadırdan mamul ya da küçük ve yuvarlak bir odacık gibi bir şey olabilirdi.[9] Bu Arap geleneğinin, Hıristiyan ve Yahudi gelenekleri doğrultusunda olmak üzere Müslümanlar tarafından benimsenmesi mümkündü. Nitekim bunun böyle olabileceğini Muhammed, Ümm-i Seleme ile Umm-i Habîbe'nin Habeş ülkesinden dönüşlerinde, orada gördüklerini anlatmaları üzerine anlamıştır. İslam kaynaklarının bildirmesine göre, bu iki kadın, vaktiyle kocalarıyla birlikte Habeş'e gitmişlerdir. Medine'ye göç olayından sonra Habeş'ten dönen bu kadınları Muhammed, kendisine eş olarak almıştır. Bir hastalığı sırasında bu kadınlar kendisine, Habeş'te gördükleri "Mariye" Kilise'sinin güzelliğini, içindeki resimleri ve kabirleri ballandıra ballandıra anlatırlarken, Muhammed hemen başını kaldırmış ve şöyle demiştir:

"Habeşliler öyle kimselerdir ki, bunlardan aziz bir kişi ölünce, hemen onun kabri üzerine bir mescit yaparlar. Ve o azizin bir resmini o mescide koyarlar. Bunlar Allah indinde halkın en şeriridirler (en hayırsız, en fesatçı olanlarıdır)."[10]

Bunu dedikten sonra, kendi kabrinin tapınak haline getirilmesini önlemek ister görünerek, *"Ya Rab, benim kabrimi tapılan put haline koyma"* diye dua etmeye başlamış ve taraftarlarını da şu şekilde uyarmıştır:

8 Muhammed'in söylemesi şöyledir: *"Allah, Yehûd ve Nasârâ'ya gadab etsin. Bunlar peygamberlerinin kabirlerini mescid ittihaz etmişlerdir"* (*Sahih-i...*, Hadis No. 655, c.4, s.190. 478-484; ayrıca bkz. İbn-i Teymiyye'nin *Kitâbü'l-Menâsık* adlı yapıtı.

9 İbn-i Esir'in, *Nihâye* adlı kitabındaki "Kubbe" tanımı için bkz. *Sahih-i...* c.4, s.482.

10 *Sahih-i...*, c.4, s.479.

"Ashabım, sakın kabrimi bayram yeri, evlerinizi de kabir haline koymayınız. Nerede bulunursanız orada bana salavat getiriniz. O bana erişebilir."[11]

Ancak, yukardaki amaçlarla, yani hem putperest Arapların, Yahudilerin, Hıristiyanların geleneklerinden uzaklaşmak, hem de aynı zamanda alçakgönüllüymüş gibi görünmek amacıyla, kabir ziyaretini yasakladığı halde, daha sonraları giderek güçlenince, yasak ettiği bazı şeyleri, yasak olmaktan çıkarmıştır; çünkü artık putperestleri ve kâfirleri (Yahudileri ve Hıristiyanları) sindirmiş, alt etmiştir. Giderek güçlenmekle sınırsız bir övünme dönemine girdiği için, ölümünden sonra kendi kabrini ziyaret edebilsinler diye, kabir ziyareti yasağını kaldırmayı uygun bulmuştur. Nitekim, İbn-i Mes'ûd'un rivayetine göre şöyle demiştir:

"Ashabım! Sizi evvelce ben, kabirleri ziyaretten nehyetmiştim (yasaklamıştım). Artık şimdi ziyaret ediniz."[12]

Bu hadis hükmüne dayalı olaraktır ki, İmam Gazali, kabir ziyaretinin yasak olduğunu öne sürenleri kötümsemiştir.

Muhammed, bu yeni tutumuyla, sadece kendi kabrinin ziyaret edilmesini istemekle yetinmeyip, bir de kendisine "salavat" getirilmesini de emretmiştir; hem de sadece kişileri değil, Tanrı'yı ve melekleri de kendisine salavat getirir durumda kılmak şeklinde! Nitekim *Kur'an*'a koyduğu şu ayet bunun kanıtıdır:

"Şüphe yok ki, Allah ve melekleri, salavat getirir peygambere; ey inananlar, siz de ona salavat getirin, tam teslim olarak da selam verin" (Ahzâb Suresi, ayet 56).

Hatırlatalım ki, kabrinin ziyaret edilmesini ve edilirken de kendisine salavat getirilmesini emrederek, bir bakıma Yahudilerin ve Hıristiyanların uyguladıkları geleneğe yönelmekle beraber, onları aşağılatmak amacıyla sarf ettiği yukardaki sözleri değiştirmemiştir.

Öte yandan, İslam kaynaklarından öğrenmekteyiz ki, müşrik Arapların, kabir üzerine "kubbe" kurma geleneği de Müslümanlar

11 İbn-i Teymiyye'nin, *Menâsik*'inde belirttiği bu hadis için bkz. *Sahih-i...*, c.4, s.190.
12 İbn-i Mâce'nin *Sünen*'inde yer alan bu hadis için bkz. *Sahih-i...*, c.4, s.197.

arasında sürdürülegelmiştir. Örneğin, Ali'nin torunu olan Hasen İbn-i Hasen öldüğü zaman, eşi, bir yıl boyunca kocasının kabri üzerine "kubbe" kurmuştur. Yine bunun gibi, Muhammed'in eşlerinden olan Zeyneb Bint-i Cahş öldüğü zaman, Ömer bin Hattab, onun kabrine "kubbe" kurmuştur. Muhammed'in eşlerinden olan Ayşe'nin de, kendi kardeşinin kabrine "kubbe" kurduğu söylenir.[13]

IV) Yahudilerle Hıristiyanları Birbirlerinin Dostu ve Müslümanların Düşmanı Olarak Gösterme Siyaseti: "Allah Yehûd ve Nasara'yı Rahmetinden Uzak Kılsın" (Âl-i İmrân Suresi, Ayet 28, 72-73; Mâide Suresi, Ayet 51, 54, 57; Nisâ Suresi, Ayet 144; Tevbe Suresi, Ayet 29)

Yahudiler ve Hıristiyanlar arasında, Muhammed'e inanmış olarak İslama girenlerden bazıları, az zaman geçmekle hata ettiklerini, çünkü Muhammed'in gerçek anlamda bir peygamber olmadığını, getirdiği dinin Yahudiliği taklitten başka bir anlam taşımadığını söyleyerek İslamdan çıkmışlardır. Çıktıktan sonra başkalarını da, kendileri gibi harekete teşvik etmişlerdir; daha doğrusu onlara, Müslümanlığı kabul etmiş gibi görünüp, gizlice dinden çıkmalarını, böylece diğer Müslümanların da İslamı terk etmelerine vesile olacaklarını söylemişlerdir. İslam kaynaklarının bildirmesine göre, bunlar, ayrıca da İslam dinini ve Muhammed'i alaya almışlardır. Beyzâvî'nin söylemesine göre, bazı Hıristiyanlar, biraz yukarda değindiğimiz gibi, ezan okunurken, müezzinin, *"...Şüphesiz bilirim, bildiririm ki, Tanrı'nın peygamberidir Muhammed..."* şeklindeki sözlerini aynen tekrarlayarak arkasından *"Tanrı yalancıları ateşte yaksın!"* diye yüksek sesle eklerlermiş.

Yine yukarda değindiğimiz gibi, bazı münafıklar (örneğin Rifaa İbn Zeyd ve Süveyd İbn el-Haris adındaki kimseler), her vesile ve fırsatta Müslümanlığı alaya alırlarmış.[14] Bunun böyle olduğunu Muhammed, *Kur'an*'a koyduğu şu ayetle anlatmaya çalışır:

13 *Sahih-i...*, c.4, s.480.
14 İbn İshak. *age.* 1980, s.267 vd...

"Namaza çağırdığınız zaman onu alay ve eğlence konusu yaparlar..." (Mâide Suresi, ayet 58).

İslam kaynaklarına göre, güya aradan birkaç gün geçmeden, yukardaki sözleri sarf eden Hıristiyan kişinin evinde yangın çıkmış ve adamcağız yangın sırasında telef olmuştur. Her ne kadar İslam kaynakları, örneğin ünlü yorumcu Beyzavî, yangının tesadüfen çıktığını söylerse de, pek muhtemeldir ki çıkartanlar, inkârcılara karşı düşmanlık besleyenlerdir.

Fakat her ne olursa olsun, Muhammed bu gibi kimseleri kendisi bakımından büyük bir tehlike olarak gördüğü içindir ki, her şeyden önce onları "hain" kişiler gibi tanıtmaya çalışarak *Kur'an*'a şu ayeti koymuştur:

"Ehl-i kitaptan bir kısım kimseler (dindaşlarına) dedi ki, 'Müminlere (indirilen Kur'an'a) siz de iman et(miş görün)ünüz; gündüzün evvelinde iman ediniz, ahirinde ise küfür ve inkâr ediniz! Olur ki o iman edenler de dinlerinden dönerler'..." (Âl-i İmrân Suresi, ayet 72-73).

Biraz yukarda değindiğimiz gibi, Müslümanların bu gibi kişilerle ilişki kurmalarını engellemek üzere, her şeyden önce Mâide Suresi'ne, şu ayeti koyar:

"Ey iman edenler! Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden dininizi alay ve oyun konusu edinenleri, kâfirleri dost edinmeyin. Allah'tan korkun, eğer müminlerden iseniz" (Mâide Suresi, ayet 57).

Güya Tanrı bu sözleriyle, Yahudilerden ve Hıristiyanlardan bazılarının hıyanet halinde bulunduklarını, yani Müslüman görünüp, sonra dinden çıktıklarını, böylece Müslümanları da dinden çıkmaya teşvik bakımından örnek yarattıklarını anlatmaktadır.[15]

Ancak, Muhammed, bunu yeterli görmez; yani sadece İslama karşı tutum takınmış olan ve İslamı alaya alan kâfirlerle dost olunmamasını emretmekle yetinmez. İşi biraz daha sağlama bağlaya-

15 Buharî'nin Enes İbn-i Mâlik'ten rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1477, c.9, s.308 vd...

bilmek için ister ki, Müslümanlar, Yahudi ve Hıristiyan hiçbir şekilde dost olmasınlar. Bu amaçla Yahudilerle Hıristiyanları, fitnecilikte ortak ve birbirlerinin dostu dost olarak Müslümanların düşmanıymış gibi gösterme yolunu seçer. Böyle olunca Müslümanları onlarla dost olmaktan yasaklamak artık kolaydır. Bu amaçla Mâide Suresi'ne şu ayeti koyar:

> *"Ey (Müslümanlar)! Yahudileri ve Hıristiyanları dost edinmeyin. Zira onlar birbirinin dostudurlar. İçinizden onları dost tutanlar, onlardandır..."* (Mâide Suresi, ayet 51).

Görülüyor ki, bu koyduğu ayetle Müslümanları, Yahudilerle ve Hıristiyanlarla temas ettirmemek olasılığını bulmuştur. Böylece başka dinden olanların Müslümanlar arasına sızmalarına, Müslümanları etkilemelerine engel olabileceğini düşünmüştür.

Bundan başka bir de Yahudilerin ve Hıristiyanların, tıpkı putperest Araplar gibi, Müslümanlara Tanrı'dan hiçbir iyilik gelmesini istemediklerini söyler ve *Kur'an*'a şu tür ayetler koyar:

> *"Kitab ehlinden ve Allah'a eş koşanlardan inkâr edenler, Rabbinizden size bir iyilik gelmesini istemezler..."* (Bakara Suresi, ayet 105).

Yine yukarda değindiğimiz gibi, Müslümanları, Yahudilere ve Hıristiyanlara karşı düşmanca duygulara sürükleyebilmek için, *"Ey müminler! Müminleri bırakıp kâfirleri dost edinmesinler; kim böyle yaparsa Allah katında bir değeri yoktur..."* (Âl-i İmrân Suresi, ayet 28; Nisâ Suresi, ayet 144) diye ekler.

Bu vesileyle belirtmek gerekir ki, Yahudileri ve Hıristiyanları birbirlerinin dostuymuş gibi göstermek üzere yukardaki ayetleri koyarken gerçek dışı bir kanı yaratmaya çalışmıştır; üstelik de kendi kendisiyle çelişmeye saplanmıştır. Çünkü, bir kere Yahudilerin Hıristiyanlarla dost oldukları iddiasının gerçekle ilgisi yoktur. Şu bakımdan ki, Hıristiyanlar, ellerinde bulundurdukları *İncil* gereğince, Yahudileri daima düşman diye bilmişlerdir. Düşman bilmelerinin bir nedeni, Yahudilerin İsa'yı Tanrı'nın oğlu (ya da peygamber) olarak kabul etmemiş olmalarıdır. Diğer bir neden de, İsa'nın Yahudiler

tarafından öldürülmüş olduğuna inanmış bulunmalarıdır. Bunun böyle olduğunu Muhammed, *İncil* hakkında bilgisi olanlardan öğrenmiştir. Nitekim bir yandan Hıristiyanları ve Yahudileri birbirleriyle dostmuş gibi gösterirken (Mâide Suresi, ayet 51), diğer yandan da *Kur'an*'ın birçok yerinde koyduğu ayetlerle onları birbirlerinin ezeli düşmanı olarak tanımlamıştır. Örneğin, Bakara Suresi'ne koyduğu bir ayetle onları, birbirlerinin dinlerini inkâr eder şekilde tanıtmıştır.

> *"Yahudiler, 'Hıristiyanlığın bir temeli yoktur' dediler. Hıristiyanlar da, 'Yahudiliğin bir temeli yoktur' dediler... Bilgisizler de tıpkı onların söylediklerini söylemiştir... Allah, kıyamet günü, anlaşmazlığa düştükleri şeylerde onların arasında hüküm verecektir..."* (Bakara Suresi, ayet 113).

Öte yandan, Yahudilerle Hıristiyanlar arasında anlaşmazlık ve düşmanlık bulunduğunu söylerken, bu düşmanlığı yaratan nedenlerden birinin, Tanrı'nın kendilerine gönderdiği kitap üzerindeki anlaşmazlıktan doğduğunu eklemiştir.

Daha başka bir deyimle Muhammed, günlük siyasetinin itişine göre, Yahudileri ve Hıristiyanları bazen birbirlerinin dostu, bazen de düşmanı şeklinde göstermiştir. Bütün bunları yaparken Müslümanları da onlara karşı düşman kılıcı ve saldırıcı tahriklerden geri kalmamıştır. Tevbe Suresi'ne koyduğu bir ayetle Müslümanları, Yahudilere ve Hıristiyanlara karşı savaşmaya ve bu savaşı, onların İslamı kabul etmelerine ya da kendi elleriyle küçülerek "cizye" vermelerine kadar sürdürmelerini emretmiştir (bkz. Tevbe Suresi, ayet 29).

V) Müslümanların, Yahudilerle, Hıristiyanlarla ve Müşrik Araplarla Dostluk İlişkisinde Bulunmalarını Önleme Siyasetinin Gerçek Nedenleri (Âl-i İmrân Suresi, Ayet 118-120; Mâide Suresi, Ayet 51, 54, 57; Nisâ Suresi, Ayet 144-145; Mümtehine Suresi, Ayet 13)

Medine'de yaşayan Araplar –ki genellikle Evs ve Hazrec kabilelerinden oluşmuştu–, eskiden beri oradaki çeşitli Yahudi ka-

bileleriyle anlaşmalar yapmış olarak iç içe ve oldukça dostane bir şekilde yaşarlardı. Muhammed'in Medine'ye göçünden sonra da, bu Araplardan bir kısmı, Müslümanlığı kabul etmekle beraber, yine de Yahudilerle dost olarak kalmakta devam etmişlerdir.[16] Çünkü, önceleri yapmış oldukları çeşitli antlaşmalar gereğince dostluk ilişkilerini sürdürmekle, hem manevi, hem de maddi birtakım çıkarlar sağlamaktaydılar. Nitekim, ilerdeki bölümlerde ayrıca belirteceğimiz gibi, Hazrecilerin reisi olan Abdullah b. Ubeyy ("İbn-i Selül" diye de bilinir), önemli bir Yahudi kabilesi olan Beni Kaynuka ahalisini, Muhammed'in gazabından kurtarmıştır. Kısaca ekleyelim ki, Abdullah b. Ubeyy, Müslümanlar arasında etkili bir duruma sahip bulunduğundan, Muhammed, ilk zamanlar ondan çekinirdi. Onu darıltacak olursa, kendi taraftarlarından çoğunu kaybedeceğini düşündüğü içindir ki, onun isteğine uyarak Beni Kaynuka esirlerini öldürtmekten vazgeçmiştir. Fakat, bu olay Muhammed'i iyice şu inanca sürüklemiştir ki, eğer Müslümanlar "kâfir"lerle ya da "münafık"larla dostluk ilişkilerinde bulunacak olurlarsa, bu kendisi bakımından çok tehlikeli olacaktır! Daha doğrusu bu tür ilişkileri kendi otoritesini mutlak kılabilmek bakımından sakıncalı görmüştür.

Bu arada Ubeyde b. al-Şamit adında biri, Beni Kaynuka Yahudileriyle dost bulunmasına rağmen, Muhammed'in yanına gelip, Yahudilerle olan dostluğunu bozduğunu, kendisine Tanrı ve peygamberinden, Müslümanlardan başka hiç kimseyi dost tanımadığını söylemiştir. Bunu fırsat bilen Muhammed, Müslümanları Yahudilerle, Hıristiyanlarla ve münafıklarla dost olmaktan uzaklaştırmak konusunda biraz daha katı bir siyaset izleme gereğini duymuştur.[17] *Kur'an*'a koyduğu ayetlerle, her şeyden önce, onlarla Müslümanların aralarını soğutmaya çalışır. Örneğin, Âl-i İmrân Suresi'ne koyduğu bir ayetle Tanrı'nın şöyle konuştuğunu söyler:

> *"Ey (Müslümanlar)! Sizden olmayanı sırdaş edinmeyin, onlar sizi şaşırtmaktan geri durmazlar, sıkıntıya düşmenizi isterler. Onların öfkesi ağızlarından taşmaktadır, kalplerinin gizlediği ise, daha büyüktür... İşte siz, onlar sizi sevmezken onları seven*

16 İbn İshak, *age*, 1980, s.197.
17 *Aynı eser*, s.363.

ve kitaplarının bütününe inanan kimselersiniz. Size rastladıkları zaman, 'İnandık' derler, yalnız kaldıklarında da size öfkelerinden parmaklarını ısırırlar. De ki, 'Öfkenizden çatlayın' ...Size bir iyilik gelse onların fenasına gider; başınıza kötülük gelse buna sevinirler. Sabreder ve sakınırsanız, onları hilesi size hiçbir zarar vermez..." (Âl-i İmrân Suresi, ayet 118-120).

Yahudilerle, Hıristiyanlarla ya da putperest Araplarla ve münafıklarla dost olma yasağını, ana, baba, kardeş ve yakınlar arasındaki ilişkileri de önleyecek noktalara götürmüştür. Bu amaçla koyduğu ayetlerden biri şöyledir:

"(Müslümanları) Allah'a ve peygamberine muhalefet edenlerle dostluk eder ve mevedded kurar bulamazsın, ister babaları, ister oğulları olsun" (Mücadele Suresi, ayet 22).

Fakat, yine tekrar edelim ki, Muhammed'i bu yola sürükleyen asıl neden, Müslümanlığı kabul etmiş bulunan Yahudilerin ve Hıristiyanların, İslamı kabul etmeyenlerle dostluk ilişkilerini devam ettirmelerinden doğabilecek tehlikedir; çünkü İslamı kabul etmiş olanların, bu ilişkiler sonucu olarak İslamdan çıkmaları kolaydı. Aynı ihtimal, şüphesiz Müslümanlığı kabul etmiş olan Araplarla, müşrik Araplar arasındaki ilişkiler bakımından da söz konusuydu. Yahudileri ve Hıristiyanları, kendisine düşman saydığı için, hepsini de "kâfirler" ve "facirler" (kötülük yapanlar) arasına katmış ve tıpkı müşrik (putperest) Araplar için yaptığı gibi, onlarla da dostluk kurulmasını yasaklamıştır. Bu amaçla *Kur'an*'a, biraz önce değindiğimiz gibi, şu tür ayetleri koymuştur:

"Ey inananlar! Müminleri bırakıp kâfirleri dost edinmeyin" (Âl-i İmrân Suresi, ayet 28).

"Ey iman edenler! Benim de düşmanım, sizin de düşmanınız (olanları) dost edinmeyin" (Mümtehine Suresi, ayet 1).

Bu emirlere uymayacak olanları korkutmak amacıyla, Tanrı'nın, Yahudilerle ve Hıristiyanlarla dost olanları kıyamet gününde temize çıkarmayacağını, yüzlerine bakmayacağını, onlarla konuşmayacağını söylemiştir (bkz. Âl-i İmrân Suresi, ayet 77).

Yahudi ve Hıristiyan olanlar hakkında, "kâfir" ve "facir" deyimlerinden başka bir de, "Allah'ın gazabına uğramış millet" deyimini kullanmış ve onlarla hiçbir ilişki kurulmaması gerektiğini vurgulamış, *Kur'an*'a şunları koymuştur:

> *"Ey inananlar! Allah'ın gazabına uğramış milleti dost edinmeyin"* (Mümtehine Suresi, ayet 13).

> *"Ey iman edenler! Yahudi ve Hıristiyanları dost olarak benimsemeyin; onlar birbirlerinin dostudurlar. Sizden kim onlara dost olursa, o da onlardandır..."* (Mâide Suresi, ayet 51).

Yine tekrarlayalım ki, Yahudileri ve Hıristiyanları birbirlerinin dostuymuş gibi gösterirken, kendi taraftarlarını yanıltmaktaydı; çünkü, biraz yukarda açıkladığımız gibi, onlar birbirlerinin dostu değil, düşmanıydılar. Şu bakımdan ki, Hıristiyanlar, İsa'nın Yahudiler tarafından öldürüldüğüne inanmış olarak, onlara karşı daha ilk başlangıçtan itibaren düşman kesilmişler ve bu düşmanlığı günümüze dek getirmişlerdir.

***

Biraz önce belirttiklerimizi özetleyecek olursak, yukardaki yasakları Muhammed, kendi taraftarlarının Yahudiler ve Hıristiyanlar ya da müşrik Araplar tarafından kandırılmasını ve kendisinden uzaklaştırılmasını önlemek düşüncesiyle koymuştur. Söylemeye gerek yoktur ki, bu düşüncenin altında yatan şey, İslamı ikna yoluyla ayakta tutmanın mümkün olamayacağını bilmesidir... Taraftarlarını kılıç yoluyla İslamda tutabilecek kadar güçleninceye kadar, kendisini bu güvensizlik içerisinde bulduğu muhakkaktır. Bu düşüncesini gizlemek üzere bulduğu çare, Yahudilerle Hıristiyanların İslamı alaya aldıkları bahanesine sarılmak olmuştur.

VI) Yahudilerle ve Hıristiyanlarla Selamlaşmak, El Sıkışmak, Onlara İyi Davranmak, Yardımda ve Sevgi Gösterisinde Bulunmak Yasak; Fakat Müslümanın "Zalim" Olanına Bile Yardım Şart (En'âm Suresi, Ayet 54; Mâide Suresi, Ayet 54; Nisâ Suresi, Ayet 86; Mücadele Suresi, Ayet 22; Fetih Suresi, Ayet 29; Nûr Suresi, Ayet 2...)

Şeriat, Müslümanların Yahudilerle ve Hıristiyanlarla dostluk kurmalarını önlemekle yetinmemiş, bir de Müslümanları onlarla el sıkışmaktan, selamlaşmaktan, onlara iyi davranmaktan, yardımda bulunmaktan ve buna benzer "insancıl" davranışlardan yasaklamıştır. Buna karşı Müslümanlar arası yakınlaşmayı ve yardımlaşmayı öngörmüştür. Örneğin, Buharî'nin Berâ'dan (İbn-i Azib) rivayetine göre Muhammed, Müslüman kişilere, birbirlerinin selamını karşılamak, hasta ziyaret etmek, cenaze arkasından gitmek, davete icap eylemek, mazluma yardım etmek, aksırana duada bulunmak, yemin kabul etmek gibi şeyleri emretmiş ve bütün bunları *"Müslüman kardeşler arası davranışlar"* olarak öngörmüştür. Örneğin, Mücadele Suresi'ne koyduğu şu ayetle Müslümanların, Müslüman olmayanlara ve hatta Müslüman olup da Tanrı'ya ve "peygamberine" muhalefet edenlere sevgi ve dostluk gösterisinde bulunmamalarını anlatmak istemiştir:

> *"(Müslümanları), Allah'a ve (peygamberine) muhalefet edenlerle dostluk eder ve mevedded eder (sevgi gösterir) bulamazsın; ister babaları, ister oğulları olsun"* (Mücadele Suresi, ayet 22).

Değil sadece dostluk ve sevgi gösterisinde bulunmayı önlemek, el sıkışmayı ve selamlaşmayı da yasaklamıştır; hiç değilse onlara rastlandığında önce selam verilmemesini emretmiştir. Çünkü, selamlaşmayı "sevgi gösterisi" saymış ve bu tür bir "sevgi" gösterisini sadece Müslümanlar arası ilişkiler bakımından emretmiş, bu sevginin Müslüman olmayanlara karşı gösterilmemesini istemiştir. *Kur'an*'a, *"Size bir selam verildiği zaman, ondan daha iyisiyle selam verin veya ayniyle mukabele edin"* (Nisâ Suresi, ayet 86) şeklinde koyduğu ayet, bu doğrultuda bir anlam taşır. Şu bakımdan ki, bir kere *Kur'an* olarak ya da *Kur'an* olmayarak, yerleştirdiği hükümlerle göre "selam" denen

şey Tanrı'nın, sadece Müslüman kullarına özgü kıldığı ve onlara yaraşır gördüğü bir deyimdir. Bunu anlatmak üzere En'âm Suresi'ne koyduğu bir ayet şöyledir:

> *"Ayetlerimize inananlar sana geldiğinde onlara de ki, Selam size!..."* (En'âm Suresi, ayet 54).

Dikkat edileceği gibi burada, selam verilmeye layık olan insan, sadece *Kur'an*'daki ayetlere inanan insandır. Daha başka bir deyimle, Tanrı, Muhammed'in söylemesine göre, ayetlere inanamayan kimselere "Selam size!" deyimini uygun bulmamıştır. Yine bunun gibi Neml Suresi'ne şunu koymuştur:

> *"(Ey Muhammed!) De ki, Hamd olsun Allah'a, selam olsun seçkin kıldığı kullarına..."* (Neml Suresi. ayet 59).

Görüldüğü gibi, burada geçen "selam olsun" deyimi, Allah'ın "seçkin" kıldığı kullarına, yani gelmiş gelecek bütün Müslümanlara hitaben kullanılmıştır. Yine bunun gibi Muhammed, Müslümanların "kâfir"lerle her türlü ilişkiyi kesmeleri konusunu hükme bağlarken, "selam" sözcüğünü, alaylı bir okuma şekliyle şöyle kullanmıştır:

> *"Onlar, boş söz işittikleri zaman ondan yüz çevirirler ve 'Bizim işlerimiz bize, sizin işleriniz size, size selam olsun. Biz kendini bilmezleri (arkadaş edinmek) istemeyiz' derler"* (Kasas Suresi, ayet 55).

Her ne kadar Yahudi ve Hıristiyan kavimlerinden bazılarına göndermiş olduğu mektuplarda "selam" (va'l-salâm) sözcüğünü kullandığı görülmekle beraber, bu uygulamayı siyaset icabı yaptığında kuşku yoktur.

Ve yine her ne kadar Taberi ve Fahr al-Din al-Râzî gibi yorumcular, Yahudileri ve Hıristiyanları "salâm" ile selamlamanın esirgenmediği görüşüne eğilimliyseler de, biraz aşağıda belirteceğimiz gibi Muhammed, Müslümanların önce selam vermemelerini ve hiçbir şekilde onlarla el sıkışmamalarını emretmiştir. Öte yandan sevgi denen şeyin, güleryüzle selamlaşarak kurulabileceğini belirtmiş ve yukardaki hükmü, sadece Müslümanlar arasında uygulanmak üzere yerleş-

tirmiştir. Yerleştirirken de, bir Müslümanın, diğer bir Müslümana selam vermesini, el sıkışmasını teşvik etmek için, uhrevi mükâfatlar vaat etmiştir: *"İki mümin karşılaşıp musafaha ettikleri (el sıkıştıkları) zaman, aralarında yetmiş günahları için mağfiret bulunur. Bunun altmış dokuzu güleryüzlü olanın, biri de diğerinindir"* şeklinde konuşmuş[18] ve bu söylediklerini biraz daha pekiştirmek üzere de şöyle demiştir:

> *"Bir Müslüman, diğer bir Müslümana selam verdiği, o da selamı iade ettiği zaman, melek, yetmiş kere ona selam eder."*
>
> *"Bir Müslümanla karşılaştığı halde, selam vermeden geçen Müslümana, melekler bile şaşar."*[19]

Bunu yaparken ayrıca, *"Mümin olmadıkça cennete giremezsiniz; birbirinizi sevmedikçe mümin olamazsınız. İster misiniz size bir ameli bildireyim ki, onu yaptığınız zaman birbirinizi sevmiş olursunuz? Aranızda selamı yayınız"* şeklinde konuşmuştur.

Müslümanların birbirleriyle selamlaşırken Yahudilere ve Hıristiyanlara benzememelerini bildirmiş ve şöyle demiştir:

> *"Sakın Yahudi ve Hıristiyanlara benzemeyin; zira Yahudilerin selamı parmak işareti, Hıristiyanların selamı ise avuç işareti iledir."*[20]

Müslümanların birbirleriyle el sıkışarak selamlaşmalarını günahlardan kurtulmanın bir yolu olduğunu, bir de şu sözleriyle belli etmiştir:

> *"Müslümanlar karşılaştıklarında musafaha ederlerse (el sıkışırlarsa) günahları dökülür."*[21]

Yine bunun gibi, birbirleriyle el sıkışan Müslümanlara Tanrı'nın "mağfiret"te bulunacağını anlatmak üzere şöyle demiştir:

18 Bkz. İmam Gazali, *İhyâu 'ulûmi'd-dîn*, Bedir Yayınları, İstanbul, 1975, c.2, s.505.
19 *İbid.*
20 Tirmizi'nin rivayeti için bkz. İmam Gazali, *age*, c.2, s.508.
21 İmam Gazali, *age*, c.2, s.510.

"İki Müslüman karşılaşıp musafaha ettikleri (el sıkıştıkları) zaman Allahu Teala onları mağfiret buyurur."[22]

Yine bunun gibi, Müslümanların, *"Es selamü aleyküm"* diyerek birbirlerini selamlamaları için şöyle demiştir:

"(Ey Müslümanlar!) Sizden biriniz kardeşine mülaki olduğu zaman, 'Es selâmü aleyküm ve rahmetüllah ve berekâtüh' desin."[23]

Bundan başka, Müslüman haklarından olmak üzere, her Müslüman kişi için "din kardeşi"nin mal, can, namus ve ırzını korumanın, onun yokluğunda onu savunmanın ve her ne olursa olsun ona yardım etmenin dinsel bir borç olduğunu bildirmiştir. Bu şekilde davranan Müslüman kişilerin cehennem ateşinden kurtulacaklarını söylemiştir. Örneğin, Tirmizi'nin rivayetine göre şöyle demiştir:

"Din kardeşini müdafaa eden kimseye, o müdafaası cehennem ateşine karşı perde olur."[24]

Bir başka vesileyle de şöyle demiştir:

"Hangi bir Müslüman ki, din kardeşini müdafaa ederse, Allahu Teala'nın onu kıyamet gününde cehennem ateşinden korumasını hak eder."[25]

Öte yandan Müslümanların birbirlerini sevmeleri için, *"Mümin, kendisi için sevdiğini, din kardeşi için de sever"* ya da *"Müminin gözünü sevindiren kimsenin, Allahu Teala kıyamet günü gözlerini sevindirir"*.[26]

Dikkat edileceği gibi Muhammed, selamlaşmayı, el sıkışmayı, yardımlaşmayı ve bunlara benzer sevgi davranışlarını insanlar arası ilişkiler bakımından değil, sadece Müslümanlar arası ilişkiler açısından ele almış ve değerlendirmiştir.

22 Ebu Davud. Tirmizi ve İbn Mace gibi kaynaklarda yer alan bu hadis için bkz. İmam Gazali, *age*, c.2, s.513.

23 Ebu Davud. Tirmizi ve Nesei gibi kaynaklardan naklen; bkz. İmam Gazali. *age*, c.2, s.513.

24 İmam Gazali. *age*, c.2, s.514.

25 *İbid.*

26 İbn Mubarek'in *Zühd*'ünde yer alan bu tür rivayetler için bkz. İmam Gazali. *age*, c.2, s.533.

Yine bunun gibi hasta ziyaretini, hastanın hal ve hatrını sormayı ve ona mümkün olan yardımda bulunmayı sadece Müslümanlar arası bir görev şeklinde öngörmüştür. Bu görevin yerine getirilebilmesi için, ziyaret eden Müslüman kişiye cennet bahçelerini vaat etmiştir. Müslim'in Sevban'dan rivayetine göre Muhammed şöyle demiştir:

> *"Bir Müslüman, Müslüman kardeşini hastayken ziyaret ettiğinde, hasta başından ayrılana kadar o ziyaretçi cennet bostanında yaşar."*[27]

Her ne kadar hasta ziyareti işinin sadece Müslümanlara hasredilmeyip, Müslüman olmayanları da kapsadığı ve Muhammed'in bir Yahudi gencini hastayken ziyaret ettiği örnek verilirse de, yanlıştır. Çünkü, bir kere yukardaki hadis hükmünde açıkça belirtildiği gibi Muhammed, *"Bir Müslüman, Müslüman kardeşini hastayken ziyaret ettiğinde..."* diye konuşmuştur. Öte yandan, Muhammed'in Yahudi bir gencini ziyaret etmesi, onun hal ve hatrını sormak için değil, onu İslama çağırmak içindir. Kaldı ki, bu genç, kendisine hizmet eden bir kimseydi. Söz konusu ziyaret vesilesiyle Müslüman olmuştur. Nitekim Buharî'nin Enes İbn-i Mâlik'ten rivayeti şöyledir:

> *"Bir Yahûdî genci, Nebî...'e hizmet ederdi. Bir ara hastalandı... Resûl-i Ekrem bunu hastalığında ziyâret etti. Başucunda oturdu. Ve bu gence Müslüman olmasını teklîf etti. O da babasına baktı. Babası, 'Oğlum! Ebü'l- Kâsım'e itâat et' demekle Müslüman oldu. Resûl-i Ekrem hastanın yanından çıkınca, 'Şu genci cehennem azabından kurtaran Cenâb-ı Hakk'a hamd ü senâlar olsun' dedi."*[28]

Görülüyor ki Muhammed, kendisine hizmet etmekte olan bu Yahudi gencini ziyaret ederken, bunu, esas itibariyle hatır sormak için değil, onun bu sıkıntılı halini fırsat bilip İslam olmasını istemek için yapmıştır. Eğer sadece hal ve hatır sormak için bu işi yapmış olsaydı, İslama çağırmayı söz konusu etmez ya da böyle bir teklifi, hiç değilse nezaketen, bir başka zamana bırakırdı.

27 *Sahih-i....* c.4, s.277.
28 *Aynı yerde.*

Bütün bunlar göstermekte ki. Muhammed, "selamlaşmak", "güleryüz göstermek" gibi davranışları ya da hasta ziyaretlerini, hep Müslümanlar arası ilişkiler açısından öngörmüştür. Buna karşılık Müslüman olmayanlara ve özellikle Yahudilere ve Hıristiyanlara selam vermeyi, onlarla el sıkışmayı, onlara güleryüz göstermeyi, iltifat etmeyi uygun görmemiştir. Her ne kadar kitab ehline eziyet etmenin ve kötü muamelede bulunmanın caiz olmadığını söylediği ileri sürülürse de, gerçek şudur ki, onlarla alışverişte bulunmanın, birlikte yeyip içmenin ve hele samimiyet kurmanın, düşüp kalkmanın *"son derece mekruh"* davranışlar olduğunu söylemekten geri kalmamıştır.[29] Biraz yukarda bahsettiğimiz ayeti, bunlardan biri olarak tekrarlayalım:

> *"(Müslümanları), Allah'a ve (peygamberine) muhalefet edenlerle dostluk eder ve mevedded eder (sevgi gösterir) bulamazsın; ister babaları, ister oğulları olsun"* (Mücadele Suresi, ayet 22).

Ebu Hüreyre'nin rivayetine göre Muhammed, Yahudilere ve Hıristiyanlara karşı her vesileyle husumet gösterilmesini istemiştir. Örneğin, onlarla el sıkışmamak, önceden onlara selam vermemek ya da yolda giderken onları kenara çekilmeye zorlamak gibi konularda Müslümanlara şu tür emirler vermiştir:

> *"Zimmilerle (Yahudilerle ve Hıristiyanlarla) müsafaha etmeyin (el sıkışmayın) ve önce siz selam vermeyin; yolda karşılaştığınız zaman, onları kenara çekilmeye mecbur ederek geçin."*

> *"Yahudi ve Hıristiyanlara önce (siz) selam vermeyin; yollarda onlara rastladığınız zaman, çukura düşmemek ve duvara çarpmamak şartıyla, onları aralayarak geçiniz."*[30]

Hatırlatalım ki, burada geçen "zimni" sözcüğü, İslam devleti sınırları içerisinde yaşayan ve İslam devleti uyruğu bulunan Yahudilerle, Hıristiyanları kapsar. *Kur'an*'ın Tevbe Suresi'nin 29. ayetine göre bunlar, İslam devletine "cizye" ("kafa parası", haraç) vermek şartıyla yaşama hakkına sahip kılınan "ehl-i kitab"dır.[31] Onlara se-

29 Bu hadisler için bkz. İmam Gazali. *age.* c.2, s.418-419.
30 İmam Gazali. *age,* c.2, s.507.
31 Bunlar Osmanlı devleti döneminde "Raiyye" diye çağırılırlardı.

lam vermek şöyle dursun, "lanet" etmek gerektiğini söyler. Örneğin, *"...Allah onları (Yahudileri ve Hıristiyanları) yok etsin (kahretsin)..."* (Tevbe Suresi, ayet 30); *"Bunlar (Yahudiler) Allah'ın lanetlediği kimselerdir. Allah'ın rahmetinden uzaklaştırdığı (lanetli) kimseye gerçek bir yardımcı bulamazsın..."* (Nisâ Suresi, ayet 51-52) şeklindeki ayetleri tekrarlayarak kendinden örnekler verirdi.

Öte yandan Müslümanların kendi aralarında birbirlerine karşı "alçakgönüllü" olmalarını, fakat kâfirlere karşı yukardan bakmalarını emretmiş ve şöyle demiştir:

> *"(Benim ve Tanrı'nın dostları) müminlere karşı alçakgönüllü, kâfirlere karşı (ise) onurlu ve zorlu (olanlardır)."*

Bunu söylerken, hiç kuşkusuz *Kur'an*'a koyduğu diğer ayetleri de göz önünde tutmuştur ki, bunlardan biri Mâide Suresi'ndeki şu ayettir:

> *"...Allah... inananlara karşı alçakgönüllü ve inkârcılara karşı güçlü... bir millet getirir"* (Mâide Suresi, ayet 54).

Aynı sureye yerleştirdiği diğer ayetlerle, Tanrı'yı, peygamberini ve namaz kılıp ruku eden kimseleri, Müslümanların dostu olarak tanımlamıştır (Mâide Suresi, ayet 55).

Yine bunun gibi "yumuşaklık, bereket; sertlik ise, uğursuzluktur" derken, bu formülü sadece Müslümanlar arası ilişkiler bakımından öngörmüştür.[32] Buna karşılık Müslümanların kâfirlere karşı sert davranmaları gerektiğini belirtmiş ve *Kur'an*'a şunu koymuştur:

> *"(Müslümanlar) kâfirlere karşı sert, birbirlerine merhametlidirler"* (Fetih Suresi, ayet 29).

Bu şekilde davrananları Tanrı'nın ve peygamberinin dostları olarak tanımlamıştır:

> *"(Benim ve Tanrı'nın dostları) müminlere karşı alçakgönüllü, kâfirlere karşı onurlu ve zorlu (olanlardır)..."*

32 Taberânî'den naklen; bkz. Gazalî, *age*, c.3, s.416.

Hemen ekleyelim ki, kâfirlere karşı "onurlu", "sert" ve "zorlu" olmayı emrederken, aynı zamanda onlara küfretmeyi ya da onları her vesileyle küçültmeyi gerekli görmüştür. Örneğin, *Kur'an*'a koyduğu *"...Allah'a inanan kimse, kopmak bilmeyen sağlam bir kulpa yapışmıştır"* (Bakara Suresi, ayet 256) şeklindeki ayeti açıklarken şöyle derdi:

> *"Kim ki azgınlara küfredip Allah'a iman ederse, hiç şüphesiz o en sağlam kulpa yapışmıştır."*

Buradaki "azgınlar" sözcüğüyle, Yahudileri ve Hıristiyanları kastettiğini belirtirdi.[33]

Yine bunun gibi kâfirleri küçük düşürmek amacıyla, onların "obur" ve midelerine düşkün olduklarını söylerdi. Bir hadisinde şöyle demiştir:

> *"Mümin bir midesine koymak için, kâfir midesini şişirmek için (yemek) yer."*[34]

Sanki oburluk kâfirlere özgü bir şeymiş de, Müslüman kişi az yemek yermiş gibi.[35]

Öte yandan Tanrı'nın ve "peygamberi"nin, yalnızca Müslümanlara karşı "acımalı", "merhametli" ve "şefkatli; fakat "kâfir"lere karşı acımasız ve sert olduğunu anlatmak üzere *Kur'an*'a ayetler koymuştur.

> *"Ey inananlar! Andolsun size kendinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir"* (Tevbe Suresi, ayet 128).

33 Her ne kadar yukardaki ayette *"Putları inkâr edip Allah'a inanan kimse"* deyimi geçmekteyse de Muhammed, Yahudilerin *Kur'an*'ı inkâr etmeleri nedeniyle bu ayeti onlara da uygulardı. Bu konuda bkz. *Sahih-i...*, c.10, s.28.

34 Buhari'nin İbn-i Ömer'den rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1851, c.11, s.383.

35 Bazı yorumcular yukardaki hadisin anlamı üzerinde farklı görüş belirtirler ve bunun yemek yemekten ziyade "ihtiras" ve "feragat" gibi konuları öngördüğünü söylerler. Güya bu hadis, *"Mü'minin ihtirasattan feragatı, kâfirin ve münafıkın ise doymak bilmeyen hırsını"* anlatan bir örnektir (bkz. *Sahih-i...*, c.11, s.384). Oysa ki, İbn-i Ömer bu hadisin, yemeğe davet ettiği fakir bir adamın çok fazla yemek yemesi vesilesiyle zikretmiştir. Fakat bir an için bu ikinci anlamda olduğunu kabul etsek bile yine ortada değişen bir şey yoktur, çünkü bu sözler *"Yahudileri, Hıristiyanları ve münafıkları"* aşağılatmak için söylenmiştir

Bu doğrultuda olmak üzere Fetih Suresi'nde şu var:

> *"Tanrı'nın peygamberi Muhammed ve onunla birlikte olanlar (Müslümanlar), kâfirlere karşı çok katı ve sert (eşiddâ), birbirlerine karşı ise acımalı ve merhametlidirler (ruhamma)..."* (Fetih Suresi, ayet 29).

"Kâfir"lere karşı "acımasız", "katı yürekli", "sert" olmak yanında, bir de onlarla savaşmak gerektiğini belirtmek üzere, *Kur'an*'a, *"Ey Peygamber! Kâfirlerle ve münafıklarla savaş! Ve onlara katılık göster. Varacakları yer cehennemdir. Ne kötü bir varış yeridir orası"* (Tevbe Suresi, ayet 73; Tahrîm Suresi, ayet 9) şeklinde ayetler koymuştur. Her ne kadar burada, "Ey Peygamber!" hitabı geçiyorsa da, *Kur'an* yorumcularına göre bu emir, tüm Müslümanlara verilmiş bir emirdir.[36] Nitekim Tevbe Suresi'nde Tanrı'nın, Müslümanlara hitaben konuşarak, onları kâfirlere karşı savaşmaya çağırdığı ve savaş boyunca onlara yardım edeceğini açıkladığı görülüyor:

> *"Ey inananlar! Yakınınızda bulunan inkârcılarla savaşın! Sizi kendilerine karşı sert bulsunlar. Bilin ki, Allah kendisine karşı gelmekten sakınanlarla beraberdir"* (Tevbe Suresi, ayet 123).

Buna karşılık Müslümanlar arası ilişkiler, Müslüman kişinin "iyi", "dürüst", "faziletli"... ya da "kötü", "zalim"... olmasına bakılarak değil, sadece "Müslümanlık" kıstasına göre ayarlanmıştı. Nitekim Muhammed, Müslümanlara şöyle emretmiştir:

> *"İster zalim olsun, ister mazlum olsun, mümin kardeşine yardım et."*[37]

Yani Müslüman kişi "zalim" de olsa, diğer Müslümanların ona yakınlık göstermeleri, yardım etmeleri gerekir. Her ne kadar bu yardımın, onu "zulmünden" önlemek şeklinde olduğu söylenirse de,[38]

36 Turan Dursun, *Kur'an Ansiklopedisi*, c.1, s.35.

37 *Salihi-i...*, c.4, s.281.

38 Buharî ve Müslim'in Enes'ten rivayetlerine göre. Muhammed'in bu sözleri üzerine orada bulunanlar, *"Zalime yardım nasıl olur?"* demişler ve Muhammed onlara, *"Onu zulmünden men etmekle, ona yardım edersin"* yanıtını vermiştir. (Bkz. İmam Gazalî, *İhyâu...*, c.2, s.523.)

"zulmeden" Müslüman kişinin cennetlik olmasını sağlayabilecek durumlar pek boldur. Şu bakımdan ki, Müslümanlara, günahlardan kurtulmak için sınırsız denebilecek olasılıklar sağlanmıştır. O kadar ki, Muhammed, *"İslam, kendisinden önce vaki olmuş cürümlerin hükmünü iptal eder"* şeklinde yerleştirdiği kurallarla, Müslümanlardan "katil" suçunu işlemiş olanların da, cennetlik olabileceklerini bildirmiştir. Bundan dolayıdır ki, Mekke'nin fethi gününde Müslümanlığı kabul eden Ebû Sirvea,[39] daha önceki bir tarih itibariyle Hubeyb b. Adiyy adındaki Müslüman bir kişiyi öldürmüş olduğu halde cennetlik sayılmıştır.[40] Yine bunun gibi Muhammed, *"Allah yolunda nefsini feda eden her Müslüman, muhakkak ki, cennete girer"* dediği içindir ki, Müslüman bir kişiyi öldüren "kâfir" kişi, eğer bundan sonra İslama girer ve şehit olacak olursa doğruca cennete ulaşır.[41]

Öte yandan Muhammed, Müslümanlara yasak ettiği ya da Müslümanlar bakımından kötü olarak gördüğü şeyleri, kâfirlere yakıştırırdı. Örneğin, Müslümanlara altın ve gümüş kullanmayı yasaklarken, bunların, bu yeryüzünde, kâfirlere layık şeyler olduğunu söyler ve şöyle derdi:

> *"...Ve altın, gümüş kaptan içmeyiniz, gümüş (ve altın) tabaklardan yemek de yemeyiniz. Gümüş (altın) dünyada kâfirlerin, ahirette de biz Müslümanlarındır."*[42]

Yine bunun gibi fazla yemek yiyip karın şişirmenin kötü bir şey olduğunu ve bu gibi kötülüklerin "kâfir"lere özgü bulunduğunu anlatmak amacıyla şöyle derdi:

> *"Mümin bir midesine koymak için yer. Kâfir ise, karnındaki yedi bağırsağını doldurmak (karnını şişirmek) için yer."*[43]

Görülüyor ki, Muhammed'in getirdiği şeriat, Yahudileri ve Hıristiyanları kötülemek ve onları Müslümanların gözünde aşağılatmak için pek çeşitli ve pek olumsuz yollara başvurmuştur.

39 Diğer adı Ebû Serûa Ukbe b. Hâris'tir.
40 *Sahih-i...*, c.2, s.923, dipnot 7.
41 Bu konuda Buhari'nin Ebu Hüreyre'den rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1192, c.8, s.283.
42 Bu hadis için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1859, c.11, s.388.
43 *Sahih-i...*, Hadis No. 1851, c.11, s.383.

VII) Yahudileri ve Hıristiyanları Aşağılatmaya Matuf Uygulamalar Arasında, Özel İşaretler Taşıma Zorunluluğu Yer Alır

Yahudiler ya da Hıristiyanları aşağılar nitelikteki hükümlerin, tam bir etkenlikle uygulanabilmesi için, daha Ömer b. Hattab'ın halifeliği zamanında, yani daha 7. yüzyılda, haysiyet kırıcı birtakım yeni hükümler konmuştur. Bunlar arasında, Yahudilerin ve Hıristiyanların özel işaretli giysilerle dolaşmalarını zorunlu kılanlar vardı; ayrıca, devlet hizmetinde çalıştırılmamaları, yeni kilise ya da havra inşa edememeleri, mevcut olanları tamir ettirememeleri gibi konularla ilgili olanları bulunmaktaydı. Örneğin, Yahudilerin elbiselerinin bir yerine sarı renkte, Hıristiyanların elbiselerinin bir yerine de mavi renkte kurdele cinsi bir şeyler takmaları emredilmiştir. İbn Ebî Rendeka al-Tartuşî'nin *Sirâc al-mulûk* adlı yapıtından öğrenmekteyiz ki, Hıristiyan cemaat reisleri tarafından Ömer b. Hattab'a gönderilen bir bildiride, Hıristiyanların kilise inşa etmeyecekleri ve mevcut kiliselerini tamirine girişmeyecekleri; dinleriyle ilgili herhangi bir şeyi teşhir etmeyecekleri; çocuklarına *Kur'an* okutmayacakları; başkalarını kendi dinlerine çevirtmeyecekleri; kendi içlerinden Müslüman olmak isteyenlere engel çıkartmayacakları; ne giyim, ne de yaşam cihetiyle Müslümanlara benzemeye çalışmayacakları; semerli hayvana binmeyecekleri ve silah taşımayacakları; sokakta haç taşımayacakları; Müslümanlara karşı daima saygılı olacakları ve oturmakta oldukları yerleri Müslümanların isteği üzerine terk edecekleri; Müslüman evlerinin yükseğinde bir yere ev yapmayacakları vd... gibi konular belirtilmiştir. Ömer b. Hattab, bu bildiriyi okuyunca, hoşnut olmakla beraber, iki şart daha eklemiştir ki, o da Müslümanlar tarafından esir alınan kimselerin Hıristiyanlar tarafından satın alınamamaları ve Müslüman bir kişiye tecavüzde bulunan Hıristiyanların her türlü korunmadan yoksun bırakılacakları konusuyla ilgilidir.

Dokuzuncu yüzyılda Halife al-Mutavekkil (M. 822-861) tarafından yayımlanan bir emirnamede, Hıristiyanların sokakta dolaşırken bal sarısı renkte kukulete ve kuşak takmaları, tahta semer üzerinde hayvana binmeleri, Müslümanlardan farklı renkte başlık takmaları, Hıristiyan kadınların sokakta sarı renkte omuz atkısıyla dolaşmaları

zorunlu kılınmış ve yeni olarak yaptırdıkları kiliselerin yıkılması emredilmiştir. Ayrıca, Hıristiyanlara ait evlerin, Müslüman evlerinden tefrik edilebilmesi için, onların evlerinin kapısına tahtadan yapılmış şeytan işaretinin konması gerekli kılınmıştır. Yine bu aynı halife, *Kur'an*'a ve Muhammed'in sözlerine dayalı olarak Yahudilerin ve Hıristiyanların devlet hizmetinde kullanılmalarını yasaklamaktan başka, onların İslamdan sonra inşa etmiş oldukları kiliselerin ve havraların yıktırılmasını emretmiştir. al-Mütevekkil, tıpkı Muhammed'in yaptığı gibi, *Kur'an* üzerinde her türlü tartışmayı "dinsizlik" saymış ve Mutezile sınıfı gibi akılcı düşünceye yönelenlere karşı düşmanca bir siyaset uygulamıştır. Her ne kadar kendisine özel hekim olarak Huneyn İbn İshak'a (M. 809-873), Eski Yunan yapıtlarının Arapçaya çevrilmesi olanağını tanımışsa da, bunu "hoşgörü' nedeniyle değil, tıp alanında edinilecek yeni bilgilerin, kendi sağlığına yararlı olabileceği düşüncesiyle yapmıştır.[44]

al-Makrîzî'nin (M. 1364-1442),[45] *al-Sulûk li-ma'rifat duval al-mulûk* adlı yapıtından öğrenmek mümkündür ki, 14. yüzyılda, Kahire'de, Yahudiler sarı kurdele, Hıristiyanlar ise mavi kurdele takmış olarak sokağa çıkma zorunluluğunda bırakılmışlardır. Gösterişli şekilde yaşamasınlar diye, ata ve katıra binmeleri, beyaz türban takmaları vd... yasaklanmıştır; sadece tahta semer takılmış eşek üstünde dolaşmalarına izin verilmiştir. Kilise ya da havra inşa etmeleri yasaklanmış, yeni yapılmış kiliseler ya da havralar yıktırılmıştır.[46]

Ne ilginçtir ki, bu uygulama, Muhammed'ten altı yüz yıl sonra, 1215 yılında Papa Innocent III tarafından yayımlanan bir kararnameyle Hıristiyan dünyasınca da aynen taklit edilecektir.[47] Ancak, Batı dünyasını akıl çağına eriştiren aydınlar ve düşünürler, diğer birçok

44 Bu konuda Taberi'nin (M 839-923). *Kitâb al-ahbâr al-rusul va'l-mulûk* adlı ünlü yapıtında geniş bilgiler bulunmakta.

45 Abu'l Abbâs Ahmed b. Ali b. Abd al-kâdir al-Husayn Taki al-Dîn al-Makrizî (1364-1442), 14. yüzyılın ünlü Arap yazarlarındandır. Fatimilerin, Emevilerin ve Abbasilerin tarihine, Mısır'a göç etmiş bulunan Arap kabilelerine, Hadramut coğrafyasına, Habeşistan'daki Müslüman hükümdarlara dair yapıtlar vermiştir.

46 al-Makrizi'nin *Sulûk* adlı yapıtında (c.1, s.909-913) yer alan bu bilgilerin değerlendirilmesi konusunda bkz. Bernard Lewis, *İslam From Prophet Muhammad to the Capture of Constantinople* (Edited and Translated by Bernard Lewis, Harper-Row, 1974, c.2, s.232).

47 Bkz. Nernard Lewis, *Semites-Antisemites*, New York, 1986, s.91.

neden yanında bir de bu uygulama yüzünden Hıristiyanlığa karşı cephe alacaklar ve Hıristiyanlığın insan şahsiyetinin haysiyetini inciten bu tür yönleriyle savaşacaklardır. Oysa İslam dünyasında şeriatın insan varlığını aşağılatan emirlerine ses çıkaran olmamıştır; aksine aydın geçinen sınıflar da, bu tür hükümleri yüceltmekten geri kalmamışlardır. Hoşgörü temsilcisi ya da insanlık sevgisi örneği gibi gösterilen düşünürler de, örneğin Mevlana, din adına "kâfir'ler" cihadı kutsal bilmiş, farklı inançtadır diye kendi öz babasının kellesini kesen Ömer b. Hattab gibi kimseleri yüceltmiş ya da kadını aşağılatan *Kur'an* ayetlerini Tanrı'dan gelmedir diye benimsemişlerdir.[48]

VIII) Müslümanlar İçin, Yahudilerin ya da Hıristiyanların Hizmetinde Bulunmak, Onların Emri Altında Çalışmak Yasak

Biraz yukarda, Müslümanların, Yahudilerle ve Hıristiyanlarla dostluk ilişkisi kurmalarını yasaklayan hükümlerden örnekler verdik. Hemen ekleyelim ki, bu hükümler, Müslümanların, onların hizmetinde bulunmalarını ya da onları şu veya bu şekilde işe almalarını da kapsar anlamlar taşımıştır. Nitekim Hayber Seferi sırasında geçen al-Esved olayı, bunun ilk örneklerinden biridir. İbn İshak'ın anlatmasına göre, Hayber kuşatması sırasında al-Esved adında bir çoban, gütmekte olduğu koyun sürüsüyle birlikte Muhammed'in yanına gelir. Güttüğü koyun sürüsü bir Yahudiye aittir ve kendisi de, bu Yahudi'nin hizmetindedir. Muhammed'in yanına gelince ondan, İslamın ne olduğunu kendisine anlatmasını ister ve Muhammed'e anlatır. Onu dinleyince, al-Esved, Müslümanlığı kabul ettiğini söyler. Ayrıca, kendisinin bir Yahudi tarafından çoban olarak hizmete alındığını ve gütmekte olduğu koyunların bu Yahudiye ait olup kendisine emanet edildiğini açıklar. Şimdi Müslümanlığı kabul ettiğine göre, ne yapmak gerektiğini sorar. Muhammed ona sürüyü salacak olursa koyunların geriye dönüp sahiplerine gideceklerini söyler. Yani demek ister ki, bir Müslüman olarak artık Yahudinin hizmetinde iş göreme-

48 İlhan Arsel. *Aydın ve "Aydın"*. yeni eklemelerle, gözden geçirilmiş ve yeniden düzenlenmiş üçüncü basım. Kaynak Yayınları. İstanbul. Mart 1997.

yecektir. Muhammed'in bu sözleri üzerine al-Esved, yerden bir avuç taş alır ve koyunlara savurur. Savururken de koyunlara şöyle seslenir: *"Gidin artık sahibiniz olan adamın yanına. Ben artık (onun hizmetinde değilim) size bakmayacağım."* Bunları söyledikten sonra Muhammed'in emrinde ve Müslüman askerlerin safında olmak üzere, kendi kavmine karşı savaşmaya başlar. Ancak, daha henüz İslam dininde dua etmeye vakit bile bulamadan, karşı taraftan atılan bir taş darbesiyle yaralanır ve ölür. Onun ölü vücudunu Muhammed'in önüne getirirler. Muhammed ölüye şöyle bir göz atar ve sonra arkasına dönerek oradan uzaklaşır. Neden dolayı böyle yaptığı sorulduğunda, *"al-Esved'in şimdi yanında kara gözlü iki huri karısı bulunmaktadır"* diye yanıt verir. Yani şunu anlatmak ister ki, al-Esved'i, güzel karılarıyla baş başa bırakmak için yanından ayrılmıştır. Çünkü, daha önceki açıklamalarıyla şunu anlatmıştır ki, Müslüman kişi şehit olduğu an derhal cennete gider ve orada kara gözlü iki kadın yanına gelir; yüzündeki toz toprağı temizlerler, temizlerken de *'senin yüzünü tozlayanın ve seni öldürenin yüzünü Tanrı tozlasın ve canını Tanrı alsın..."* [49] diye konuşurlar.

Daha başka bir deyimle, "kâfir"lerin hizmetinde çalışmaktan kaçınan Müslüman kişi, savaş sırasında dua etme fırsatını bulamadan ölmüş olsa da, cennete gidecektir.

Muhammed'in Yahudiler ve Hıristiyanlar aleyhinde *Kur'an*'a koyduğu ayetlerin ve bu ayetlerle ilgili uygulamalarının sonucu olarak, daha sonraki halifeler döneminde, Yahudilerin ya da Hıristiyanların memuriyetlere alınıp Müslümanları onların hükmü altında bırakmak uygun görülmemiştir. Nice örneklerden biri olarak, 13. yüzyıl yazarlarından Nevevî'nin[50] belirttiği bir olaya değinelim: Müslümanların para işlerinde kontrol memurluğuna seçilen bir Yahudinin, böyle bir mevkiye getirilmesi şikâyet konusu olur. Şikâyeti karara bağlayan makamın, *Kur'an*'a dayalı olarak verdiği fetva şöyledir:

> *"Bir Yahudiyi böyle bir mevkiye atamak ya da bu mevkide tutmak, onun hükmüne boyun eğmek caiz değildir. Bu gibi kimseleri işten atıp, yerlerine Müslüman kişileri getirecek olan*

49 İbn İshak, *age*. 1980, s.519.
50 Muhyi'l-Din Abû Zakariya Yahya al-Nevevî (M. 1233-1277).

yöneticiler mükâfatlandırılacaklardır. Çünkü Tanrı, 'Ey inananlar! (Yahudileri ve Hıristiyanları) kendinize dost edinmeyin. Çünkü onlar sizi saptırmak için hiçbir fırsatı kaçırmazlar; onların istedikleri tek şey sizlerin azap çekmenizdir; onların nefretleri ağızlarında belirir, fakat kalplerinde gizledikleri daha da kötüdür...' şeklinde konuşmuştur. Bunun anlamı şudur ki, sizden hiçbiriniz, onların sizin işlerinize burunlarını sokmasına izin vermemelidir..."[51]

IX) Yahudiler ve Hıristiyanlar (ve Genellikle Kâfirler), Müslüman Kişiler Hakkında "Tanıklık" Edemezler. Onların Yeminlerine İtibar Etmek Caiz Değildir (Mâide Suresi, Ayet 106-107)

Muhammed'in *Kur'an*'a koyduğu ayetlerden ve bu ayetlerle ilgili olarak bıraktığı hadislerden anlamaktayız ki, Yahudilerin ve Hıristiyanların yeminlerine itibar edilemez; onların Müslümanlar hakkında tanıklık (şehadet) etmeleri de caiz değildir.[52] Örneğin, Mâide Suresi'nde şöyle yazılıdır:

> *"(Ey Müslümanlar) Ölüm birinize geldiği zaman vasiyet ederken içinizden (akrabanızdan) iki adil kimseyi; şayet yolculukta olup başınıza da ölüm musibet gelmişse, namazdan sonra alıkoyacağımız... iki kişiyi şahit tutun. Eğer bu şahitlerin günah işlemiş oldukları ortaya çıkarsa, öncekilerin aleyhlerinde hak iddia ettikleri iki kişi bunların yerine geçer ve 'Bizim şahitliğimiz ikisininkinden de daha doğrudur, biz aşırı gitmedik, yoksa şüphesiz zulmedenlerden (kâfirlerden) oluruz' diye Allah'a yemin ederler..."* (Mâide Suresi, ayet 106-107).

51 Bu alıntı için bkz. Bernard Lewis, *Islam From Prophet*, c.2, s.228-229.

52 Buhari'nin İbn-i Abbas'tan rivayetine dayalı hadis için bkz. *Sahih-i...*, c.8, s.246. Ebu Hanifi, Malik ve Şafii gibi İslamın en önemli mezheplerinin kurucularının sözleri de bu doğrultudadır.

Görülüyor ki, Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, vasiyet konusunda Müslümanlara, kâfirlerden değil, kendi içlerinden tanık (şahit) getirmelerini emretmiştir.

Yukardaki hükmün, Yahudilerle, Hıristiyanları, her ne şekilde olursa olsun, Müslümanlar hakkında şahitlik etme olasılığından yoksun kıldığını anlayabilmek için, Buharî'nin İbn-i Abbas'tan rivayet ettiği bir hadisi ve bu hadisle ilgili şu olayı bilmek gerekir:

Benu Şehm kabilesinden Budeyl adında bir Müslüman kişi, Habeş Kralı Necaşi'yi ziyaret amacıyla, bir gemi içinde deniz yolculuğuna çıkar. Fakat yolda hastalanır ve ölür. Ancak, rahatsızlığı sırasında öleceğini anladığı için, vasiyetnamesini hazırlar. Eşyaları arasına koyarak bunları, varislerine verilmek üzere, gemi yolcularından Temim ile Adiy adındaki iki tanıdığına bırakır. Tarihçi Vakidi'nin söylemesine göre, Temim ve Adiy iki kardeştirler ve her ikisi de Hıristiyandırlar. Kendilerine teslim olunan eşya arasındaki kıymetli bazı parçaları kendileri için alıkorlar ve gerisini Budeyl'in varislerine götürüp verirler. Kendilerine ayırdıkları eşyayı da ona buna satarlar. Budeyl'in varisleri, vasiyetnameyi inceledikten ve aldıkları eşyayı da gözden geçirdikten sonra, "terike" arasında bazı kıymetli parçaların eksik bulunduğunu anlarlar. Sorduklarında Temim ve Adiy, *"Bizim haberimiz yok"* diye yemin ederler. Fakat, bir süre sonra bu eşyadan altın kakmalı gümüş bir bardak, Mekke'de ele geçirilir. Bardağın bu iki Hıristiyan kardeş tarafından satıldığı meydana çıkar. Bunun üzerine varisler, Temim ve Adiy aleyhinde dava açmak üzere Muhammed'e başvururlar. Şehm oğulları'ndan tanık olarak getirdikleri kimse de, kendileriyle birlikte, bardağın Budeyl'e ait olduğuna dair yemin eder. Ederken de kendi sözlerinin ve yeminlerinin, başka bir dine mensup kişilerin (yani Temim ile Adiy'in) yemininden daha güvenilir olduğunu söylerler. Bu arada Temim, güya dayanamayarak cürmünü itiraf eder. Bunun üzerine Muhammed kendisine şöyle der: *"Ey Temim! Müslüman ol! Ta ki Allah senin haal-i şirk'te işlediğin kusurları affeder."*

Bu sözler üzerine Temim, Müslüman olur, fakat kardeşi Adiy olmaz. Hıristiyan dininde kalır ve Hıristiyan olarak ölür. Ve işte Muhammed, pek muhtemelen kafasında canlandırdığı bu olayı bahane

edinerek *Kur'an*'a, Müslüman olmayanların şehadet ve yeminlerinin, Müslümanlar hakkında geçersiz olduğuna dair yukardaki ayetleri (yani Mâide Suresi'nin, 106. ve 107. ayetlerini) koyar.[53]

Bu konuda Buharî'nin aktardığı başka bir hadis ve bu hadisle ilgili başka bir olay daha vardır ki, o da şöyledir: Câbir'in babası Abdullah, Uhud Savaşı sırasında şehit düşer. Yarım düzineyi aşkın çocuklarını yetim bırakır; bir hayli de borcu vardır. Borçlu bulunduğu kişilerin çoğu Yahudidir. Fakat, onlardan borç alırken antlaşma yapmamış ve yazılı bir şey bırakmamıştır. Alacaklı olan Yahudiler, Câbir'i sıkıştırmaya başlarlar. Câbir ne yapacağını şaşırır. Babasından kendisine sadece hurmalık bir arazi kaldığı için, bu hurmalığın ürünlerini alacaklılara vererek, babasının borçlarını karşılamak ister. Fakat, alacaklılar buna razı olmazlar. Câbir, hemen Muhammed'e danışır ve babasının Uhud Seferi sırasında şehit düştüğünü hatırlatarak durumu anlatır. Muhammed kendisine şöyle der: *"Haydi sen hurmaları topla. Her cins hurmayı ayrı ayrı... harman et, sonra gelip bana haber ver."* Câbir de öyle yapar. Bunun üzerine Muhammed, alacaklı olan Yahudileri çağırır. Yahudiler hurma harmanlarını görünce güya taleplerini artırırlar; alacakları olandan fazlasını isterler. Fakat Muhammed, hurma harmanlarından en büyük olanının yanına giderek, bunları alacaklılara dağıtır ve böylece Câbir'in babasının borçlarını tamamen öder. Geriye de bir hayli hurma kalmıştır. Câbir, *"Vallahi borç ödensin de kardeşlerime bir hurmayla dönüp gitmeye razıydım. Halbuki ben bakıyordum, Resulullah bu bir harmandan bütün alacaklılara verdiği halde hiçbir hurma eksilmediğini görmüştüm"* diye anlatır.[54]

İslam kaynakları, pek muhtemelen hayal ürünü bu olay vesilesiyle, Muhammed'in mucize yarattığını anlatmaya çalışırlar. Oysa ki, bu bir mucize değil, Muhammed'in bir buluşudur. Yahudilerin sözüne, yeminlerine ve şehadetine itibar etmeyip Müslüman kişinin hesabına göre hareket etmiş ve hurma ürünlerinin sadece bir kısmını dağıtarak borçları ödemiştir. Diğer bir ihtimale göre de, Câbir'in babasının Uhud'da şehit düştüğünü göz önünde tutarak, onun oğluna cemilede

53 Buharî'nin İbn-i Abbas'tan rivayeti için bkz. *Sahih-i...*. Hadis No. 1175, c.8, s.241-242.
54 *Sahih-i...* c.8, s.246-247.

bulunmak (yaranmak) istemiş ve düşmanlık beslediği Yahudilere hiçbir şey vermemiştir. Hurma harmanında eksilme olmayışının nedeni, pek muhtemelen budur.

Muhammed'in getirdiği sistemde kâfirlerin tanıklığı geçerli olmadığı gibi, yeminleri de geçerli değildir. Onların yeminlerine itibar edilemeyeceğini Abdullah İbn-i Sehl'e'nin öldürülmesiyle ilgili olarak Sehl İbn-i Ebî Hasme'nin rivayetine dayalı bir hadisten öğrenmek mümkündür. Hadisle ilgili olay şöyledir:

Hayber Yahudilerini kendisine çekebilmek amacıyla Muhammed, bir aralık onlara karşı taviz ve barış siyaseti uygulamaya başlar. O tarihlerde Abdullah ile Muhayyisa adındaki iki Müslüman kişi, hurma toplamak üzere Hayber'e giderler. İşlerini görmek üzere bir aralık birbirlerinden ayrılırlar. Bir müddet sonra Muhayyisa dönüp geldiğinde Abdullah'ı kana bulanmış şekilde öldürülmüş olarak bulur. Onu oracıkta defnettikten sonra, yakın akrabasından iki kişiyi[55] yanına alarak beraberce Muhammed'in huzuruna çıkar ve olayı anlatır. Muhammed, kendisine cinayetin Hayber'deki Yahudiler tarafından işlendiğine dair yemin etmesini söyler. Fakat Muhayyisa, olay sırasında orada bulunmadığını ve öldürme olayını görmediğini belirterek, *"Yanında bulunmadığın ve görmediğin bir cinayet hakkında nasıl yemin ederim?"* diyerek yeminden kaçınır. Bunun üzerine Muhammed, *"Şu halde Yehûd elli yeminle isnad ettiğiniz cinayetten beraat eder"* der. Bunu duyan Muhayyisa ile yanındakiler itiraz ederler ve *"Ya Resulullah! Kâfirler güruhunun yeminlerine nasıl itibar ederiz?"* diyerek razı olmayacaklarını bildirirler. Onların bu itirazını uygun gören Muhammed, Yahudilere yemin teklifinde bulunmaktan vazgeçer. Vazgeçince davanın uzaması ve Yahudilerin "kısas" edilmeleri söz konusu olur. Oysa ki, o sıralarda Muhammed, biraz önce dediğimiz gibi, Yahudileri İslama sokmak için "taviz" siyasetini sürdürmektedir. İşte bundan dolayıdır ki, öldürülenin diyetini (kan bahasını) hazineden ödeterek davayı bir an önce sona erdirmiş olur.[56]

55 Bu iki kişi Abdurrahman İbn-i Sehl –ki öldürülen Abdullah'ın kardeşidir– ve Huveyyisa'dır.

56 Ensar'dan Sehl İbn-i Ebî Hasme'nin rivayetine dayalı olarak Buhari'nin aktardığı hadis için bkz. *Sahih-i*.... Hadis No. 1311, c.8, s.468-471; özellikle bkz. s.470-471.

Dikkat edilecek olursa Yahudilere yemin teklifi eğiliminde görünmesi, adaleti sağlama ve hak durumunu ortaya çıkarma amacına dayalı değildir. Çünkü, böyle olmuş olsaydı, sanık durumunda bulunan Yahudilere, taraftarlarının itirazına rağmen, yemin verirdi. Oysa ki, taraftarlarının *"kâfirler güruhunun yeminlerine nasıl itibar edebiliriz?"* şeklindeki sözlerini geçerli saymış ve böylece Yahudilerin yeminlerine bağlı olarak iş görülmeyeceğini hükme bağlamış olmaktadır.

X) Muhammed'in Söylemesine Göre Yahudiler ve Hıristiyanlar Kabirlerinde Azap İçinde Kıvranırlar; Müslümanlar ise, Kabir Azabından Tanrı'ya Sığınırlar

Muhammed'in eşlerinden Ayşe'nin yanına bir gün, dilenmek için bir "Yahudi karısı" gelir ve *"Allah seni kabir azabından korusun"* diyerek dua eder. Başka bir rivayete göre Yahudi kadınlarından biri Ayşe'ye, "kabir azabı" konusunda Muhammed'in bir şey söyleyip söylemediğini sorar. Ayşe, kabir azabının ne olduğundan haberli bulunmadığı için, *"Hayır (böyle bir şeyden haberim yok), azab-ı kabir de ne imiş?"* der; gidip Muhammed'e, *"İnsanlar kabirlerinde azaba giriftar edilirler mi?"* diye sorar. Bu soruya Muhammed, *"Ondan (yani kabir azabından) Allah'a sığınırım"* der ve sonra kabir azabından sığınmayı ashabına "ferman buyurur".[57]

Daha başka bir deyimle insanlar ölüp de gömüldüklerinde, kabirlerinde azaba tutulurlar; fakat Müslümanlar Tanrı'ya sığındıkları için, bu azaptan kurtulurlar. Çünkü Muhammed onlara Tanrı azabından Tanrı'ya sığınmaları için yukardaki şekilde "ferman buyurmuştur".

Buna karşılık Hıristiyanlar ve Yahudiler böyle bir fermandan yoksun bırakıldıkları için, kabirlerinde azaba uğrayacaklardır; hem de

57 Buhari'nin Ayşe'den rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 550, c.3, s.335.

"dört ayaklı hayvan"ların çektikleri şekilde azaba uğrayacaklardır. Çünkü, Muhammed, Yahudi "karısı"nın Ayşe'ye sorduğu soruyu[58] yanıtlarken, bir de şunu eklemiştir: *"Onlar kabirlerinde öyle bir azap görürler ki, o azab-i behaim işidir."* Burada geçen "onlar" sözcüğünün "Yahudiler", "behaim" sözcüğünün de "dört ayaklı hayvanlar" karşılığı olarak anlaşılması gerekir.[59]

Hemen ekleyelim ki Muhammed, Yahudilerden ve Hıristiyanlardan başka, "münafık"ların da kabir azabında kıvranacaklarını bildirmekten geri kalmamıştır. Hatta "münafık"lıkta aşırı gitmiş olanlara, Tanrı'nın "iki kez" azap edeceğine dair *Kur'an*'a şu ayeti koymuştur:

> *"Çevrenizdeki bedevi Araplardan ve Medine halkından münafıklar vardır ki, münafıklıkta maharet kazanmışlardır. (Ey Muhammed!) Sen onları bilemezsin, biz biliriz onları. Onlara iki kez azap edeceğiz, sonra da onlar büyük bir azaba itileceklerdir"* (Tevbe Suresi, ayet 101).

Katâde ve Rebî' İbn-i Enes gibi *Kur'an* yorumcularının söylemelerine göre, burada geçen "iki kez azap" deyiminden anlaşılması gereken şey, biri dünyada, diğeri de kabirde olacak olan azaptır.[60] Görülüyor ki, "münafıklıkta maharet kazanmış olanlar", iki kez azaba uğrayacaklar ve sonra, daha büyük bir azaba sokulacaklardır ki, bu, muhtemelen cehennem azabı olacaktır.

58 Bir rivayete göre, Ayşe'nin odasına iki Yahudi "karısı" gelerek, *"Ehl-i kubûr (ölüler), kabirlerinde azap görürler"* demiş, fakat Ayşe onlara inanmayarak, *"Yalan söylüyorsunuz"* karşılığını vermiştir. Fakat tam o sırada odaya Muhammed girince, Ayşe konuşulanları kendisine anlatmış, bunun üzerine Muhammed, *"Evet, onlar kabirlerinde öyle bir azap görürler ki, o azap behaim işidir"* demiştir. (Bkz. *Sahih-i...*, c.3, s.337.)

59 *Sahih-i...*, c.3, s.337.

60 *Sahih-i...*, c.3, s.338.

XI) Muhammed'in Söylemesine Göre "Kâfir"lerin (Yahudilerin ve Hıristiyanların) Yeri Cehennemdir; Suç İşlemiş Müslümanlar, Cehennemden Çıkarılıp, Yerlerine "Kâfir'ler" Konacaktır (Beyyine Suresi, Ayet 6; Meryem Suresi, Ayet 71-72). "(Cehennemde, Her Bir Yahudinin, Hıristiyanın ya da Sabiinin Ruhu) Merkebin Canı Gibi Ağzından ve Burun Deliklerinden Çıkacaktır"

Kur'an'a koyduğu çeşitli ayetlerle Muhammed, ehl-i kitabın, yani Yahudilerin ve Hıristiyanların tıpkı putatapan Araplar (müşrikler) gibi cehennemde yanacaklarını bildirmiştir:

> *"Ehl-i kitab ve müşriklerden olan inkârcılar, içinde ebedi olarak kalacakları cehennem ateşindedirler. İşte halkın en şerlileri onlardır"* (Beyyine Suresi, ayet 6).

Öte yandan Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, öylesine keyfi ve öylesine kaprislidir ki, cehennemi insanlarla (ve cinlerle) dolduracağına dair kendi kendine söz vermiş ve güya şöyle demiştir:

> *"Biz, dilesek herkese hidayet verirdik, fakat (cehennemi) cin ve insanlarla dolduracağıma dair benden söz çıkmıştır"* (Secde Suresi, ayet 13).

Anlaşılan odur ki, Tanrı, eğer dilemiş olsa her kulunu cennetlik yapabilecekken yapmamış ve insan mantığının kolaylıkla kavrayamayacağı bir mantıkla, bütün insanları, önce cehenneme tıkmak konusunda yeminler etmiştir. Neden etmiştir, bilinmez. Fakat yemin ettiği içindir ki, her bir kuluna şu hatırlatmada bulunur:

> *"Sizden (cehenneme) uğramayacak yoktur. Bu, Rabbinin yapmayı üzerine aldığı kesinleşmiş bir hükümdür!"* (Meryem Suresi, ayet 71).

Daha başka bir deyimle, her insan, ister Müslüman olsun ister kâfir ya da ister iyi olsun, ister kötü, önce cehenneme sokulacaktır. Bununla beraber Tanrı, Müslümanları cehennem ateşinde yakmayıp, kurtaracaktır. Bir başka rivayete göre müminler, daha önce ce-

henneme uğramakla beraber, orada yürüdükleri yerlerin ateşi sönecek, böylece yanmaktan kurtulacaklardır.[61] Daha doğrusu Tanrı, Müslümanları cehennemden kurtaracak, kâfirleri orada bırakacaktır. Bununla ilgili ayet şöyledir:

> *"Sonra biz, Allah'a karşı gelmekten sakınmış olanları kurtarır, zalimleri de (kâfirleri) orada dizüstü çökmüş olarak bırakırız"* (Meryem Suresi, ayet 72).

Dikkat edilecek olursa Tanrı burada, *"...Allah'a karşı gelmekten sakınmış olanları kurtarır(ız)..."* diyor! Hani sanki kendisine karşı gelmekten sakınmış olanların kim olduklarını bilmeden, onları cehenneme atmış da, attıktan sonra farkına varıp hatasını düzeltmek istercesine cehennemden çıkarmış gibi bir durum var ortada!

Daha başka bir deyimle Müslümanlar, tıpkı Müslüman olmayanlar gibi, önce cehenneme atılıyorlar; fakat Allah'a karşı gelmekten sakınmış olanlar, Tanrı tarafından oradan çıkartılıp cennetlere alınıyor. Kâfirler ise, cehennemde bırakılıyor. Pek güzel, ama Tanrı kendisine karşı gelmekten sakınmış olanların kim olduklarını bilmiyor muydu ki, onları cehenneme atıyor? Eğer bu insanlar nasıl olsa cennete gidecekse, hiç korku ve endişeye kapılmadan doğruca cennete sokulsalar olmaz mıydı?

Hiç kendinizi bu tür sorularla yormayınız; yalnız şunu biliniz ki, Müslümanların cehennemde bırakılmaları ya da kâfirlerin cennete alınmaları hiçbir şekilde söz konusu değildir. Ebu Hüreyre'nin rivayetine göre, Muhammed, bu konuyu biraz daha açıklığa kavuşturmak üzere şöyle demiştir: *"Mümin olmadıkça cennete giremezsiniz."*[62]

Her ne kadar Muhammed *Kur'an*'a, Yahudi ve Hıristiyanlardan *"Allah'ı ve ahiret gününe inanıp yararlı iş görenlerin"* mükâfatlandırılacaklarına dair bazı ayetler (örneğin, Bakara Suresi, ayet 62; Mâide Suresi, ayet 69)[63] koymuş olmakla beraber, bunları sırf Yahudileri ve

61 Bkz. Meryem Suresi'nin 71. ayetinin Diyanet Vakfı tarafından açıklanması.

62 İmam Gazali. *İhyâ*.... c.2, s.505.

63 *"Şüphesiz, inananlar, Yahudi olanlar(dan), Hıristiyan(lardan) ve Sabiilerden Allah'a ve ahiret gününe inanıp yararlı iş yapanların ecirleri Rablerinin katındadır. Onlar için artık korku yoktur; onlar üzülmeyeceklerdir"* (Bakara Suresi, ayet 62; ayrıca bkz. Mâide Suresi, ayet 69).

Hıristiyanları kendisine baş eğdirtmek, Müslüman etmek ve bu nedenle onlarla iyi geçinmek amacıyla davrandığı zamanlar koymuştur. Esasen burada yer alan *"Allah'a ve ahiret gününe inanıp yararlı iş görenler"* deyimi, Müslümanlığa yönelmiş olan Yahudilerle Hıristiyanları kapsamaktadır. Bu doğrultuda olmayanları cehennemlik saymış ve onların kesin olarak cehennemde yakılacaklarına dair hükümler koymuştur. Ayrıca, ölüm döşeğinde son nefesini verirken Müslüman kişinin canının "ter"le, "kâfir" (Yahudi ve Hıristiyan) kişinin canının ise, merkebin canı gibi ağız ve burun deliklerinden çıkacağını bildirmiş, aynen şöyle demiştir:

> *"Müminin ruhu ter ile, kâfir'in ruhu ise merkebin canı gibi ağız ve burun deliklerinden çıkar."*[64]

Tirmizi'nin Ebu Said'den rivayetine dayalı bir hadise göre de Muhammed, kâfirlerin, daha kıyamet günü, ayaklar altında ezileceklerini bildirmiş ve şöyle demiştir:

> *"Kıyamet günü kâfir, dilini siccine doğru çekerken, insanlar onu ayaklarının altında çiğnerler."*[65]

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, "kâfir"lerin (Yahudilerin, Hıristiyanların vd...) cehennemde azap çekerek yanıp kavrulmaları için, birtakım "incelikler" daha düşünmüştür. Bir kere onların ense ve omuz aralıklarının çok geniş olmasına dikkat etmiş ve şöyle demiştir:

> *"(Kıyamet gününde) kâfirin iki omuzu arası süratli bir süvari yürüyüşüyle üç günlük mesafededir."*

Çünkü anlatmak istemiştir ki, kâfirin bedeninin geniş ve omuz aralığının büyük olması, fazla ölçüde azap olunmasını sağlamak içindir.[66]

64 Ölüm döşeğinde son nefesini verirken Muhammed'in yanında bulunan Ayşe'nin anlattıkları konular için bkz. İmam Gazali, *İhyâu...*, c.4, s.845-846.
65 Bu rivayet için bkz. İmam Gazali, *İhyâu...*, c.4, s.962.
66 Bu hadis ve yorumu için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 2053, c.12, s.212.

Yine Muhammed'in açıklamasına göre Tanrı, Yahudilerin ve Hıristiyanların, yani genellikle "kâfir"lerin, dillerini ve derilerini, fazla azap çeksinler diye, özel bir şekle sokmuştur. Bunun böyle olduğunu anlatmak üzere şöyle demiştir:

> *"Cehennemde kâfirin dili, Uhud Dağı gibi büyük, derisinin kalınlığı ise, üç günlük yoldur..."*[67]

Her ne kadar dünya yaşamları sırasında günah işleyen Müslümanlar cehenneme atılacaksalar da, bunlar, biraz önce değindiğimiz gibi, cehennemde fazla tutulmayacaklardır. Tanrı onları, sırf "kâfir"lere (özellikle Yahudilere ve Hıristiyanlara) nispet olsun diye, cehennemden çıkaracaktır. Bunun böyle olduğunu Muhammed, *Kur'an*'ın Hicr Suresi'ndeki şu ayetle kanıtlamaya çalışır:

> *"İnkâr edenler zaman zaman, keşke biz de Müslüman olsaydık diye arzu ederler"* (Hicr Suresi, ayet 2).

Bu ayetle ilgili olarak, Muhammed'in yapmış olduğu açıklamalardan anlamaktayız ki, "kâfir"ler, sadece bu yeryüzü yaşamı sırasında değil, asıl ahiret yaşamları sırasında bu şekilde konuşmaktan geri kalmazlar. al-Nesâî'nin, Câbir'den rivayetine göre, Muhammed'in söylemesi şöyledir: Tanrı'nın dileğiyle cehenneme giren Müslümanlara, orada bulunmakta olan "kâfir"ler, *"Siz Müslüman değil miydiniz?"* diye sorup alay ederler. Bu soruya Müslümanlar, *"Evet, Müslümandık!"* diye karşılık verince, "kâfir"ler şöyle derler: *"Baksanıza, sizin Müslümanlığınız size bir kâr sağlamadı, siz de bizimle beraber cehennemdesiniz."* Buna karşılık olarak Müslümanlar şöyle yanıt verirler: *"Biz, işlediğimiz günahlar nedeniyle cehennemdeyiz."* Bütün bu konuşmaları dinlemekte olan Tanrı dayanamaz ve cehennemde bulunan bütün Müslümanların, derhal cehennemden çıkarılmalarını emreder. Bu emir üzerine Müslümanlar cehennemden çıkarılırlar. Bunu gören "kâfir"ler şöyle derler: *"Ah, keşke biz de Müslüman olsaydık, şimdi Müslümanların çıkarıldığı gibi, biz de çıkardık."* Ve işte bunu bu şekilde açıkladıktan sonra Muhammed, kendisini dinleyenlere, Tanrı'dan geldiğini söylediği yukardaki ayeti okur:

67 Müslim'in rivayeti için bkz. İmam Gazali, *İhyâu...*, c.4, s.962.

"İnkâr edenler zaman zaman, keşke biz de Müslüman olsaydık diye arzu ederler" (Hicr Suresi, ayet 2).[68]

Fakat, muhtemelen bu söylediğini pekiştirmek ve Müslümanları birbirlerine bağlı kılabilmek için şu ayeti de örnek vermiş olmalıdır:

"...(Ey Müslümanlar)... Siz bir ateş çukurunun tam kenarındayken, oradan da sizi o (Tanrı) kurtarmıştır..." (Âl-i İmrân Suresi, ayet 103).

Görülüyor ki, Muhammed, cehennemi dolduran "kâfir"lerin (Yahudilerin ve Hıristiyanların) Müslümanlara karşı, *"Sizin Müslümanlığınız size bir kâr sağlamadı, siz de bizimle beraber cehennemdesiniz"* şeklindeki konuşmalarını boşa çıkarmak için, Tanrı'nın, suç ve günahlarından dolayı cehenneme atmış olduğu Müslümanları oradan çıkarıp cennete alacağını bildirmektedir. Böylece Yahudilerin ve Hıristiyanların, yukardaki şekilde konuşmakla hiçbir yarar sağlayamayıp, biraz daha azap içerisinde kalacaklarını anlatmak istemiştir. Ancak, bunu yaparken Tanrı'yı, suçluya tecazüb gösterir durumda tanıtmış olmaktadır.

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, Müslümanlardan her birinin cehennemdeki yerini, bir Yahudi ya da bir Hıristiyan ile doldduracağına dair söz vermiştir. Taberanî'nin Ebu Musa'dan ve Enes'ten rivayetine göre Muhammed şöyle demiştir:

"Kıyamet günü, aziz ve celil olan Rabbimiz, gülerek (yani gülmenin lazımı olan rahmetiyle) bize tecelli eder ve 'Ey Müslümanlar topluluğu, size müjdeler olsun. Sizin her birinizin cehennemdeki yerine ya bir Yahudi ya da bir Hıristiyan yerleştirdim' buyurur."[69]

Bu doğrultuda olmak üzere Müslim'in, Ebu Musa'dan rivayetine göre Muhammed, kıyamet gününde her Müslüman kişinin yerine başka din ve inançta olan birisi cehenneme atılacaktır. Şöyle diyor

68 Nesâî'nin *Kübrâ*'sında Câbir'den rivayet ettiği bu hadis için bkz. İmam Gazali, *İhyâu...*, c.4, s.990.

69 Bu hadis için bkz. Gazali, *İhyâu...*, c.4, s.989.

Muhammed: *"Kıyamet günü olduğu vakit, her mümine, diğer milletlerden biri def edilir; yani o müminin yerine öteki cehenneme girer ve 'İşte bu, cehennemden sana fedadır' denir."*[70]

Yine Müslim'in, Ebu Bürde'den rivayetine göre Muhammed, yeminler ederek şöyle demiştir: *"Müslüman bir adam öldüğü vakit, Allahu teala onun yerine Yahudi ve Hıristiyanlardan birini cehenneme koyar."*[71] Müslim'in rivayetine göre Muhammed, bu söylediklerinin doğru olduğunu anlatmak üzere üç kez yemin etmiştir.

Muhammed'in verdiği bu örneklerden anlaşılan o ki, Tanrı, suç işlemiş Müslümanları cehennemde bırakmaya taraftar değildir; çünkü, Tanrı'nın önemli bulduğu şey "suç"un kendisi değil, "Müslümanlık" öğesidir; kişinin Müslümanlığını her şeyin üstünde sayıp, suç işlemış olsa da, onu cehennemden çıkarır ve cennete alır!

Fakat hemen ekleyelim ki, Muhammed, yukardaki örneklerle yetinmez; çok daha etkili gördüklerini öne sürer ki, bunlardan birikisi şöyledir:

Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, meleklerine, *"Kalbinde bir dinar ağırlığında imanı olan (Müslümanı) cehennemden çıkarın"* diye emreder; bu emir üzerine melekler onları çıkarırlar. Fakat, Tanrı düşünür taşınır ve bu kez, *"Yarım dinar imanı olanları da çıkarın"* diye emreder. Melekler onları da çıkarırlar ve gelip Tanrı'ya şöyle derler: *"Emrettiklerinden kimseyi cehennemde bırakmadık!"* Bu kez Tanrı, yine fikir değiştirir ve *"Zerre kadar imanı olanları da cehennemden çıkarın"* diye ekler. Melekler onları da cehennemden çıkarırlar ve gelip Tanrı'ya, *"Bu defa emrettiğin kişilerden kimseyi cehennemde bırakmadık, hepsini çıkardık"* derler. Böylece cehennemde, Müslüman imanından olan hiç kimse kalmamış olur.[72]

Kendisini dinleyenleri, bu söylediklerine inandırabilmek için Muhammed, Tanrı'dan geldiğini söylediği şu ayeti okur:

> *"Şüphesiz Allah zerre kadar haksızlık etmez. (Zerre kadar) bir iyilik olursa onu kat kat artırır. Kendi canibinden pek büyük bir mükâfat verir"* (Nisâ Suresi, ayet 40).[73]

70 Bkz. Gazali. *İhyâu...*, c.4. s.997.
71 *İbid.*
72 Ebû Said'in rivayeti için bkz. Gazali. *İhyâu...*, c.4. s.993-995.
73 *İbid.*

Fakat yine Muhammed'in söylemesinden öğrenmekteyiz ki, Tanrı, her ne kadar *"Ben zerre kadar haksızlık etmem!"* şeklinde konuşmakla beraber, Müslümanlardan suç işlemiş olanları da, cennete göndermekle, bu söylediklerine ters bir davranış içerisinde bulunduğunu ortaya koymuştur. Bunun böyle olduğunu, yine Muhammed'in sözlerinden anlamaktayız. Şu bakımdan ki, Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, şirk koşmadan (Tanrı'ya eş koşmadan) ölen Müslüman kişileri, "zina" veya "hırsızlık" etmiş olsalar ya da içki içseler de, cennete sokacaktır. Bunun böyle olduğunu Muhammed'in ağzından dinleyelim:

> *"Harre tarafında Cebrail ile karşılaştım. Bana dedi ki, 'Ümmetini müjdele, kim Allah'a şirk koşmadan ölürse cennete girer'. Ben, 'Zina eder, hırsızlık ederse de cennete girer mi?' dedim ve bu soruyu üç defa tekrarladım. Cebrail her defasında, 'Evet, zina etse, hırsızlık etse de cennete girecek' dedi. Sonunda, 'İçki de içse girecek' dedi."*[74]

Ebû'd-Derdâ'nın rivayetine göre Muhammed, bu sözleri söyledikten sonra *Kur'an*'ın Rahmân Suresi'nin, *"Rabbi'nin makamından korkan için iki cennet vardır"* şeklindeki ayetlerini okur. Bunun üzerine Ebû'd-Derdâ sorar: *"Hırsızlık eder, zina ederse de yine cennete girer mi?"* Ve bu soruyu üç kez tekrar eder. Her tekrar edişte Muhammed aynı ayeti okur ve sonunda, *"Ebû'd-Derdâ'nın burnu sürtülse de durum budur"* der.[75]

Bir başka rivayete göre şöyle demiştir: *"Ey Muâz! Halka müjdele ki, Her kim 'Lâ ilâhe illa'llâh' derse cennete dahil olur."*[76] Bilindiği gibi *"Lâ ilâhe illa'llâh"* şeklindeki sözler, *"Bir tek Tanrı'dan başka Tanrı yoktur"* anlamına gelir. Bu vesileyle belirtelim ki, Muhammed, Tanrı'nın tek olduğunu tanıklayan her Müslüman kişinin cennete gireceğini güvenceye bağlarken, *"Lâ ilâhe illa'llâh"* şeklindeki sözlerin cennetin "mıftâh"ı (anahtarları) olduğunu söylemiştir. Ve şunu ek-

74 Buharî ile Müslim'in rivayetleri için bkz. İmam Gazali, *İhyâu*, c.4, s.997.

75 Müslim'in Ebu Musa'dan rivayeti için bkz. İmam Gazali, *İhyâu*..., c.4, s.997; ayrıca bkz. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları'ndan *Sahih-i*..., c.4, s.265, 268.

76 Müsedded'in *Müsned*'inden naklen, *Sahih-i*.... c.4, s.265. Bu doğrultuda olmak üzere Ebû Ya'lâ Mûsilî'nin *Müsned*'inde Ebû Harb'den rivayet için aynı yere bakınız.

lemiştir ki, cennetin kapısı önüne *"dişli anahtarla"* gitmek gerekir; aksi takdirde kapı açılmayacaktır. "Dişli anahtar"dan amaç, Müslüman kişinin ibadetinde kusur etmemesidir.[77] Anlaşılan o ki, Müslüman kişi, ibadet ederken ya da öleceği an, "Lâ ilâhe illa'llâh" demek şeklinde, küçük büyük günahlarından kurtulup doğruca cennetteki nimetlere ve güzel hurilere kavuşacaktır. Muhammed'in söylemesine göre, İslamın bu verilerini yalanlamak ya da şüpheyle karşılamak, Müslümanlığa yakışmaz, "horluk" olur.[78]

Daha başka bir deyimle, yeryüzü yaşamları boyunca suç işleyen (örneğin, hırsızlık eden, zina eden, içki içen ya da benzeri ağır günahları işleyen) ve bu yüzden cehenneme gönderilen her Müslüman kişi, eğer kalbinde bir zerre iman taşıyorsa, mutlaka cehennem ateşlerinden kurtulmuş olacaktır. Buna karşılık Yahudiler ve Hıristiyanlar, hiç kimseye kötülük yapmamış ve suç işlememiş olsalar da, cehenneme atılıp azap çekeceklerdir: Çünkü onlar, Muhammed'i peygamber olarak kabul edip İslama girmemişlerdir, çünkü bu davranış başlı başına bir suçtur.

Söylemeye gerek yoktur ki, bu tür bir din verileriyle ve ahlak anlayışıyla yetiştirilen, bu örneklerle beslenen Müslüman kişiler için dünya yaşamları boyunca suç işlemekten ve farklı inançtakilere karşı düşmanlık beslemekten daha doğal hiçbir şey olamaz.

XII) Başka Din ve İnançta Olanlarla (Putataparlarla ya da Yahudilerle, Hıristiyanlarla...) Evlenme Yasakları: "İnkârcı Kadınları Nikâhınızda Tutmayın" (Mümtehine Suresi, Ayet 10); "...Müşrik (ve Gayrimüslim) Kadınları da İman Etmedikçe Nikâh Etmeyin... (Gayrimüslim) Erkeklere de, Onlar İman Etmedikçe (Hiçbir Kız veya Kadın) Nikâhlamayın" (Bakara Suresi, Ayet 221)

Pek yanlış olarak sanılır ki, İslam şeriatı, Müslümanların, Müslüman olmayanlarla (örneğin, Yahudilerle ve Hıristiyanlarla) evlene-

77 Diyanet Yayınları, *Sahih-i...*, c.4, s.265.

78 Buhari'nin *Kitab-ı Libâs*'ında yer alan bu konular için bkz. Diyanet'in Yayınları, *Sahih-i...*, c.4, s.268-269.

bilmelerine olanak tanır. Hatta *Kur'an* yorumcularından bazıları, *"Dinini değiştirmemiş olsa da, ehl-i kitab kadınlarla Müslüman erkeklerin evlenmeleri caizdir"* diye ahkâm yürütürler.[79]

Oysa ki, bu söylenenler doğru değildir. Müslüman kişilerin, "müşrik"lerle ("putatapan"larla) evlenmeleri yasak olduğu gibi Yahudi ya da Hıristiyanlarla nikâhlı kalmaları da yasaktır. Her ne kadar Muhammed bir aralık "ehli kitab"dan olan kadınların Müslüman erkeklere helal olduğunu söylemişse de (Mâide Suresi, ayet 5), sonradan bu izni, yasak şekline dönüştürmüştür. Bakınız nasıl:

Medine'ye göç ettikten sonra Muhammed, Yahudileri ve Hıristiyanları hoşnut ederek kendisine çekmek amacıyla ödün ("taviz") siyaseti uygulamıştır: Örneğin yemek, giyinmek ve aile kurmak gibi konularda, onlarla iyi ilişkiler kurma yolunu seçmiştir. Mâide Suresi'ne koyduğu bir ayetle Yahudilerin ve Hıristiyanların yiyeceklerini Müslümanlara ve Müslümanların yiyeceklerini de onlara helal saydığı gibi, Yahudi ve Hıristiyan kadınları da Müslüman erkeklerine helal kılmıştır:

> *"Bugün size temiz ve iyi şeyler helal kılınmıştır. Kendilerine kitap verilenlerin (Yahudilerin ve Hıristiyanların) yiyeceği size helaldir, sizin yiyeceğiniz de onlara helâldir. Mümin kadınlardan iffetli olanlar ile daha önce kendilerine kitap verilenlerden iffetli kadınlar da, mehirlerini vermeniz şartıyla, namuslu olmak, zina etmemek ve gizli dost tutmamak üzere size helaldir. Kim (İslami hükümlere) inanmayı kabul etmezse onun ameli boşa gitmiştir. O, ahirette de ziyana uğrayanlardandır"* (Mâide Suresi, ayet 5).

Görülüyor ki, bu ayet, Müslüman erkeklere, Yahudi ve Hıristiyan kadınlarla evlenme olanağını sağlamış gibidir. Ayette geçen, *"Bugün size helal kılındı..."* sözleri, Muhammed'in, Medine'ye göç ettikten hemen sonra "kitab ehl-i"yle siyasal ve sosyal ilişkiler kurmaya çalıştığı döneme işarettir.[80]

79 Diyanet Vakfı tarafından Mâide Suresi'nin 5. ayetinin yorumu vesilesiyle yapılan açıklamaya bakınız.

80 Kimi yorumcular, örneğin Diyanet İşleri Başkanlığı, bu ayetin "kitab ehl-i"yle iyi ilişkiler kurma amacını taşıdığını kabul etmekle beraber, Mekke'nin fethinden sonra

Dikkat edilecek olursa, ayette, *"...Kim (İslami hükümlere) inanmayı kabul etmezse, onun ameli boşa gitmiştir. O, ahirette de ziyana uğrayanlardandır"* diye bir kayıt var. Bu kayıt, kapalı şekilde de olsa şu anlamı taşımaktadır ki, *"İslama inanmayanlarla evlenilemez"*. Fakat Muhammed bu konuyu, daha sonra, yani Yahudileri Müslüman yapamayıp da, onlara düşman kesildiği an, kesinliğe kavuşturmuştur; şu bakımdan ki, Müslümanları "putatapan"larla ("müşrik"lerle) ya da "gayrimüslim" olanlarla evlenmekten yasaklamıştır. Nitekim Bakara Suresi'ne şu ayeti koymuştur:

> *"Ey müminler! Müşrik (ve gayrimüslim) kadınları da iman etmedikçe nikâh etmeyiniz. Gayrimüslim (hür) bir kadın (iyi haliyle) sizi hayrette bıraksa bile, iman etmiş bir cariye her halde ondan daha hayırlıdır. (Ey müminler) müşrik (ve gayrimüslim) erkeklere de, onlar iman etmedikçe (sizden hiçbir kız veya kadın) nikâhlamayınız. Gayrimüslim bir erkek (her haliyle) sizi hayrette bıraksa bile iman etmiş bir köle o kâfirden muhakkak hayırlıdır. Çünkü o imansızlar sizi cehenneme davet ederler, Allah ise izniyle (emriyle) cennete ve mağfirete davet ediyor ve ayetlerini nasa (halka) buyuruyor. Umulur ki, onlar bu ayetleri hatırda tutarlar..."* (Bakara Suresi, ayet 221).[81]

Yine dikkat edilecek olursa burada, hem "müşrik", hem de "gayrimüslim" (yani "Müslüman olmayan") deyimleri yer almıştır; İslam kaynakları, genel olarak bunun böyle olması gerektiğini belirtirler. Örneğin, yukardaki ayet Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları'ndan alınmıştır ve ayetin bu tür çevirisiyle ilgili olarak, başkanlığın açıklaması şudur:

konduğunu iddia eder ki, yanlıştır. Çünkü Muhammed, söz konusu ilişkilere, sırf Yahudilere ödün vermiş olmak için, Hicret'ten sonra başlamış ve iki yıllık süre boyunca sonuç alamayınca, bu kez onlara karşı düşmanlık siyasetine girişmiş, kimini kılıçtan geçirmiş, kimini de yurtlarından sürmüştür. Mekke'nin fethi tarihinde, artık onlara ödün verme ihtiyacında olmadığı için, yukardaki ayetin Mekke fethinden sonra konduğunu öne sürmek doğru olmaz.

81 Ayette geçen "müşrik" sözcüğünün aynı zamanda "kitab ehl-i" olanları (Yahudileri ve Hıristiyanları da) kapsadığı konusu, Diyanet tarafından da öne sürülür. (*Sahih-i...*, c.11, s.281-282.)

"Bu âyeti kerîmedeki müşrik kelimelerini hep gayr-i müslim diye tefsîr ederek kavis içinde işâret ettik. Çünkü müşrik kelimeleri mü'min mukâbilinde zikrolunmuş bulunduğundan bütün ehl-i kitab da müşrik tâbirinde dâhil bulunuyorlar" (*Sahih-i Buharî...*, c.11, s.281-282).

Gerçekten de, ister "müşrik"lerden (putatapanlardan) olsun ya da isterse kitab ehlinden olsun, eğer bir kimse Muhammed'i ve *Kur'an*'ı inkâr ediyorsa, İslama inanmıyor demektir; yani "inkârcı" demektir. İnkârcılarla evlenmekse haramdır, çünkü *Kur'an*'da *"inkârcı kadınları nikâhınızda tutmayınız"* (Mümtehine Suresi, ayet 10) diye yazılıdır. Ayrıca, biraz yukarda değindiğimiz gibi, *"...Kim (İslami hükümlere) inanmayı kabul etmezse onun ameli boşa gitmiştir. O, ahirette de ziyana uğrayanlardandır"* denmiştir.

Bu vesileyle hatırlatalım ki, Muhammed, "kadın" denilen "yaratığın" "karakter ve tıynetçe" zayıf olduğunu ve kolaylıkla erkeğin etkisi altında kalacağını söylemekten usanmazdı. Ve bu düşüncesini, en kesin bir anlatışla şöyle belirtirdi:

"Kadınlar aklen ve dinen dûn yaratıklardır."[82]

Bundan dolayıdır ki, Müslüman bir kadının, Müslüman olmayan bir erkekle evlenip onun velayeti altına girmesini kesin olarak yasaklamıştır.[83]

Müslüman erkeklerin, Müslüman olmayan kadınlarla evlenmelerine gelince: Her ne kadar yukardaki ayette "müşrik kadınlar" deyimi yer almış ve bu nedenle sanki "putperest" olan kadınlarla evlenmeyi yasaklıyor gibi görünüyorse de, Yahudi ve Hıristiyan kadınları da içine alır kapsamdadır. Zira biraz önce dediğimiz gibi, Muhammed'i "peygamber" olarak kabul etmeyen ve *Kur'an*'a göre "amel" etmeyen Yahudiler ve Hıristiyanlar "inkârcı" sayılmışlardır. Bu itibarla, Müslüman bir erkekle evlenen Yahudi veya Hıristiyan bir kadın ya Muhammed'i "peygamber" olarak kabul edecek ve *Kur'an* hükümlerine

82 Muhammed'in kadın hakkındaki aşağılamaları konusunda bkz. İlhan Arsel, *Şeriat ve Kadın*, yeniden düzenlenmiş ve gözden geçirilmiş on beşinci basım, Kaynak Yayınları, İstanbul, Ekim 1997.

83 Diyanet Yayınları, *Sahih-i...*, c.11, s.281-283.

uyacaktır ya da aksi takdirde, "inkârcı" durumunda kalacaktır ki, bu takdirde, kocası tarafından, yukardaki ayet gereğince kapı dışarı atılmak durumundadır. Daha başka bir deyimle, Muhammed'i "peygamber" olarak kabul etmeyen, *Kur'an*'ı da uyulması gereken bir kitap saymayan Yahudi ya da Hıristiyan bir kadınla Müslüman bir erkeğin evlenmesi ya da evli kalması mümkün değildir.

Öte yandan Muhammed, Yahudi ve Hıristiyan olanlarla dostluk ilişkisi kurmayı, sır paylaşmayı yasaklamış ve bu yasağa, ana, baba, karıkoca herkesi tabi kılmıştır. Sadece bu yasak hükmü bile Müslüman bir erkeğin Yahudi ya da Hıristiyan kadınlarla evlenmelerini engellemeye yeterlidir.

Ve nihayet unutmamak gerekir ki, Müslüman olmayanların cennete girmeleri söz konusu değildir. Kadın, her an için kocasının boşama tehdidiyle karşı karşıya bulunduğundan ve onu razı etmeden cennete giremeyeceğinden, ister istemez Müslüman olma zorunluluğundadır.[84]

Söylemeye gerek yoktur ki, Muhammed'in getirdiği sistemde Müslüman kişilerin Müslüman olmayanlarla evlenmelerini yasaklayan hükümler, kişi hak ve özgürlükleriyle bağdaşmaz. Fakat, bu hükümler sadece hoşgörüsüzlük (bağnazlık) açısından değil, aynı zamanda müspet hukuk ve müspet ahlak anlayışıyla da çatışır olmak bakımından sakıncalı nitelikte şeylerdir. Şöyle ki:

Müslüman bir erkeğin, diğer Müslüman bir erkekle evli bulunan bir kadını nikâhına alması yasaklanmış olmakla beraber, Müslüman olmayan bir erkekle evli bulunan bir kadının nikâh etmesi câizdir (kadın kocasından boşanmamış olsa bile). Örneğin, Müslüman bir erkek, Yahudi ya da Hıristiyan bir erkekle evli durumda bulunan ve boşanmamış olan bir kadını nikâhına alabilir, yeter ki bu kadın İslam olmuş olsun! Tek koşul kadının Müslümanlığı kabul etmiş olmasıdır. Çünkü, *Kur'an* şöyle diyor:

> *"Ey inananlar, inanmış kadınlar hicret ederek size gelirlerse... (onları) inkârcılara geri çevirmeyin. Bu kadınlar o inkârcılara layık değildir. Onlar da bunlara helal olmazlar... Onlarla evlenmenizde bir engel yoktur..."* (Mümtehine Suresi, ayet 10).

84 Müslüman bir erkeğin, Müslümanlığı kabul etmeyen bir kadınla evlenemeyeceği konusundaki hadisler için bkz. *Sahih-i...*, c.11, s.281.

Fakat eğer kadın İslam olmazsa. Müslüman bir erkek onunla evlenemez ve Müslüman olmayan bir kadını nikâhında tutamaz. Çünkü, yukardaki ayette ayrıca şu vardır:

> *"İnkârcı kadınları nikâhınızda tutmayınız."* (Mümtehine Suresi, ayet 10).

Hatırlatalım ki, bu hükümleri Muhammed, Mekke'den Medine'ye göç ettikten sonra koymuştur. Çünkü Mekkelilerle evli bulunan kadınlardan Müslümanlığı kabul edecek olanların kendisine katılmalarını kolaylaştırmak istemiştir. Nitekim, biraz önce değindiğimiz gibi, Mekkelilerden kendisine sığınan kadınları kocalarına iade etmemiştir. Tekrar belirtelim ki, Muhammed, Mümtehine Suresi'nin bu onuncu hükmünü, Hicret'in altıncı yılında Hudeybiye Antlaşması'nı bozduğu zaman koymuştur. Bu antlaşmaya göre, Kureyşlilerden kendisine sığınmak üzere Medine'ye göç edecek olan kimseleri Mekke'ye iade etmek üzere söz vermiş bulunduğu halde, Ümm-ü Gülsüm adındaki evli bir kadının kendisine sığınıp Müslüman olması üzerine *Kur'an*'a yukardaki şekilde ayetler koymuştur.[85]

XIV) Muhammed'in Söylemesine Göre Yahudilere ve Hıristiyanlara Karşı Her Konuda "Muhalefet" Etmek, Müslümanlığın "Şanındandır"

Tekrarlamakta yarar vardır ki, Muhammed, Medine"ye ilk göç ettiği tarihlerde, oradaki Yahudilerin gelenekleriden birçoğunu ve yaşam tarzlarını taklit ederek onlara hoş görünmek hevesindeyken, onları kazanamayacağını anladığı zaman düşman kesilmiş ve Müslümanları her konda onların yaptıklarının aksini yapmaya kışkırtmıştır: Örneğin, Medine'ye göç ettikten sonra kendisi saçlarını, sırf Yahudilere benzemek için ve tıpkı onların yaptıkları gibi, alnının üstüne bırakırken, daha sonra, yani onlara düşman kesilir kesilmez bu âdetini terk etmiş ve eski Arap geleneğine dönerek saçlarını iki bukle halinde iki tarafa bırakmaya başlamıştır.[86]

85 Beyzavî'nin yorumları bu doğrultudadır.
86 Buhari'nin İbn-i Abbâs'tan rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1455, c.9, s.273.

Saç ve sakal boyama konusunda da aynı taktiği izlemiştir. Medine'deki Yahudiler, aklaşmaya başlayan saçlarını ya hiç boyamaz ya da siyaha boyarlardı. Ve işte onlara inat olsun diye Muhammed, Müslümanlara saçlarını boyamalarını ve boyarken siyaha boyanmamalarını emretmiş, şöyle demiştir:

> *"Yahudiler ve Hıristiyanlar (ak saçlarını ve sakallarını) boyamazlar. Siz onlara muhalefet ediniz."*[87]

İbn Sa'd'ın aktardığı bir hadisinde de şöyle demiştir:

> *"(Ey Müslümanlar!)... ak saçlarınızı boyayın, fakat Yahudilere ve Hıristiyanlara benzemeyin... Onlar saçlarını boyamazlar. Siz boyayın ki, onlardan farklı davranmış olasınız."*[88]

Kendisi dahi, ak saçlı görünmemek için saçlarını boyamak istemiş, fakat Yahudilerden farklı davranmış olmak amacıyla "kına" ya da "hennah" denen bir boyayla kızıla boyamaya başlamıştır.[89] Kendisi gibi Müslüman erkeklerin de bu şekilde hareket etmelerini emretmiş, bunu İslami kural haline getirmiştir. Örneğin, Ensar'dan ak saçlı olanları, saçlarını kızıla boyamaları için zorlamıştır. Saçların siyahtan başka bir renge boyanmasını istemesinin tek nedeni, biraz önce dediğimiz gibi, Yahudilere ve Hıristiyanlara muhalefet etmiş olmaktır.

Yahudilerden ve Hıristiyanlardan farklı olmak için, bir de selam usulü bakımından Müslümanları uyarmış ve şöyle emretmiştir:

> *"(Selam vermek konusunda) Sakın Yahudi ve Hıristiyanlara benzemeyin; zira Yahudilerin selamı, parmak işaretidir; Hıristiyanların selamı ise avuç işareti iledir."*[90]

87 *Sahih-i...*, c.9, s.192. Saçları siyaha boyama yasağını sadece erkekler için öngörmüştür; kadınların siyaha boyamalarında sakınca bulmamıştır, çünkü önemli olan erkeklerdir.

88 İbn-i Sa'd, *Tabakat*, s.520-251.

89 Her ne kadar İbn-i Mâlik, *Muvetta* adlı kitabında, Muhammed'in saç ve sakalını boyamadığını söylemekle beraber, başta İbn-i Sa'd gibi çok daha sağlam kaynaklar, boyadığını kabul ederler ve bununla ilgili hadislerden örnekler verirler.

90 Tirmizi'nin rivayeti için bkz. İmam Gazali, *İhyâu*, c.2, s.508.

Hemen ekleyelim ki, yukardaki konularda, Yahudilere ve Hıristiyanlara muhalefet ederken, onları aşağılatma yollarını da ihmal etmemiştir: "Kısas" hükmünü, sadece Müslümanlar arası ilişkilere hasredip, taraflardan birinin "gayrimüslim" olması halinde uygulamaması, bu konuda verilecek örneklerden biridir. Bilindiği gibi kısasta önemli olan şey, "cana can" ilkesidir. Yani birisini ya da onun yakınlarını öldüren kişi, öldürülenin ailesi tarafından öldürülmesi gerekir. Böylece "denk değerlerin" birbirini "yok etmesi" (ifnası) yoluyla kısas sağlanmış olur. İşte Muhammed bu usulü, "Müslüman, Müslümana bedeldir" kuralına bağlamak şeklinde Yahudileri ve Hıristiyanları, Müslüman kişilere denk değerde olmaktan çıkarmak istemiştir. Bunu anlatmak üzere, *"Kısas hükmü, tarafeyn müslim olduğuna göre caridir"* şeklinde konuşmuş ve hiçbir Müslümanın, kâfire bedel olmak üzere öldürülemeyeceğini bildirmiştir. Örneğin, Buharî'nin Ebu Hüreyre'den rivayetine göre Muhammed şöyle demiştir:

> *"...her kim(in bir kimsesi) katlonursa iki şeyden hangisi (hakkında) hayırlı ise onu isteyebilir (yani iki şeyden birini seçmekte serbesttir): ya (kendisine) diyet verilir ya da maktûlün (öldürülenin) ehli kısas ettirir..."*[91]

Buharî'nin Ebu Cuhayfe'den rivayet ettiğine göre, herhangi bir "kâfir"e bedel hiçbir Müslüman kişi öldürülemez. Daha başka bir deyimle Muhammed, eğer Müslüman kişi, bir Yahudiyi ya da bir Hıristiyanı öldürmüşse, onların ailesine, o Müslüman kişiyi (ya da onun ailesinden birini) öldürme hakkını vermemiştir.[92]

XIV) Kur'an'da Yer Alan, "Düşmanlık Besleyenler Arasında Sevgi!" Kuralının (Mümtehine Suresi, Ayet 7-9) Yahudileri ya da Hıristiyanları Kapsayan Bir Yönü Yoktur

Kur'an'ın Mümtehine Suresi'nde şöyle yazılıdır:

91 *Sahih-i...*, c.1, s.106-107.

92 Buharî'nin Ebu Hüreyre'den rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 93, c.1, s.105 vd...; ayrıca bkz. s.107.

"Olur ki, Allah, sizinle düşman olduklarınız arasında bir dostluk meydana getirir..." (Mümtehine Suresi, ayet 7).

Kur'an yorumcularının ifadelerine göre, burada geçen "sizinle" sözcüğü, genellikle "Mekkeli Arap"ları kapsar. Tanrı güya, Müslümanlara hitap ederek böyle konuşmuştur! Bunu hemen izleyen ayette de şu vardır:

"Allah, sizinle din uğrunda savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlara iyilik yapmanızı ve onlara adil davranmanızı yasaklamaz..." (Mümtehine Suresi, ayet 8).

İşte bu tür hükümlere bakarak, İslamın, farklı din ve inançtakilere karşı hoşgörüye yer verdiği, başka dinden olanlara ve hatta düşmanlara karşı "sevgi" ve "iyilik" emrettiği sanılır; oysa ki böyle değildir. Çünkü, bu ayetlerin Yahudilere, Hıristiyanlara ya da başka din ve inançta onlara "sevgi beslemekle" ya da iyi davranmakla hiçbir ilgisi yoktur. Şu bakımdan ki, bu ayetleri Muhammed, Mekke'yi kolaylıkla ele geçirme düşüncesiyle yerleştirmiştir; amacı, esas itibariyle Mekkeli Arapları ve bu arada kendisine düşman bildiği Ebu Süfyan gibi önemli kişileri kazanmaktır. Bakınız nasıl:

Kendi taraftarlarıyla birlikte Mekke'den Medine'ye göç edip de artık iyice güçlendikten ve Mekke'yi ele geçirme düşüncesine yöneldikten sonra Muhammed, Mekkelileri kazanma yollarını arar. Bu yollardan biri, kendisine katılan Müslüman Araplarla, Mekke'deki "putperest" Araplar arasındaki düşmanlık duygularını gidermektir. Bu Araplardan pek çoğu birbirleriyle hısım ve akraba oldukları için, eğer onlar arasında dostluk sağlayabilirse, Mekke'yi fetih kolaylıklarının doğacağını bilmektedir.

Yukardaki, *"Olur ki, Allah, sizinle düşman olduklarınız arasında bir dostluk meydana getirir..."* (Mümtehine Suresi, ayet 7) şeklindeki ayetle kendi taraftarlarına ve onların düşmanı durumunda bulunan Mekkelilere anlatmak istediği şudur:

"Sizler şimdi birbirinize düşmansınız, ama Tanrı sizlerin arasına dostluk duyguları sokacaktır; Mekke fethedilip de bir araya geldiğiniz zaman, birbirinizle iyi ilişkiler kuracaksınızdır."

Bununla özellikle Mekkelilere şunu ihsas etmiş oluyordu ki, eğer Müslümanlara karşı direnmeyecek ve savaşmayacak olurlarsa bu davranış, kendileri bakımından çok daha "hayırlı" sonuçlar yaratacaktır. Nitekim *Kur'an*'a koyduğu, *"Allah, sizinle din uğrunda savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlara iyilik yapmanızı ve onlara adil davranmanızı yasaklamaz..."* (Mümtehine Suresi, ayet 8) şeklindeki ayet hükmünde, *"Sizinle savaşmayan, sizi yurdunuzdan çıkarmayan kimseler..."* söz konusu edilmiştir ki, bunlar, Muhammed'in tanımına göre, Mekke döneminde kendisine ve Müslüman Araplara kötülük etmeyen, onların Mekke'den çıkmalarına neden olmayan Araplardır. Bunlar arasında Muhammed'le anlaşma yapan ve ona sadakat gösteren Huzaa kabilesi de vardır. Onlardan başka Mekke'de, Medine'ye göç edenlerin "iman" dışı kalan eşleri, yakınları ve çocukları da vardır. Bu kadınlar arasında bir de Kuteyle bulunmaktadır ki, Muhammed'in eşi Ayşe ile ablası Esma'nın analarıdır. Ve işte Kuteyle ile ilgili bir olay, yukarda belirttiğimiz ayetin *Kur'an*'a girmesine neden olmuştur. Olay kısaca şöyledir:

Mekke dönemindeyken Ebu Bekir, Müslümanlığı kabul etmeyip "putperest" (müşrik) olarak kalan eşi Kuteyle'yi boşar. Ondan olan kızı Esma –ki, söylendiğine göre ilk Müslüman olanların on sekizincisidir–, daha sonra Muhammed'le birlikte Medine'ye göç eder. Aradan az zaman geçince Kuteyle kızını özler ve günlerden bir gün, birtakım hediyelerle Mekke'den Medine'ye gelerek Esma'yı ziyaret etmek ister. Fakat, Esma onu, "müşriktir" diye kabul etmez; hediyelerini de geri çevirir. Bununla beraber, bir kere daha Muhammed'e danışmak ister. Muhammed kendisine anasını kabul etmesini ve "iltifat" etmesini söyler. Ve işte bunu söylerken *Kur'an*'a, *"Allah, din uğrunda sizinle savaşmayan, sizi yurdunuzdan çıkarmayan kimselere iyilik yapmanızı ve onlara karşı adil davranmanızı yasak kılmaz..."* (Mümtehine Suresi, ayet 8) şeklindeki ayeti koyuverir.[93]

Dikkat edilecek olursa, ayet, sadece Müslümanlarla "savaşmayan" ve onları Mekke'den göçe "zorlamayan" kimseleri konu edinmektedir; Muhammed'in, o an için, "iyilikle" ve "adaletle" davranılmasını ister. Göründüğü kimseler işte sadece bunlardır, yani Muhammed'in söy-

93 İlgili hadisler için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1141, c.8, s.47.

lemesine göre Tanrı, "müşrik" oldukları (yani İslamı kabul etmedikleri) için "düşman" sayılan Mekkelilerden, Müslümanlara kötülüğü dokunmamış olanlara karşı "adaletle" davranılmasını emretmiş ve onlarla Müslümanlar arasında sevgi yaratabileceğini bildirmiştir. Daha başka bir deyimle Muhammed, farklı din ve inançta olanlara karşı hoşgörü beslenilsin diye hüküm koymuş değildir; sadece Müslümanlara zararı dokunmamış olan Mekkelileri etkilemek ve bu sayede Mekke'yi kolaylıkla ele geçirme amacıyla koymuştur. Yani "iyilikle" ve "adaletle" davranılmasını istediği kimseler, Mekke dönemindeyken kendisine ve Müslümanlara "güçlük çıkarmamış", "kötülük" yapmamış olan insanlardır. Kendisine güçlük çıkarmış ve düşmanlık beslemiş olanlara "iyilik" yapmak, "adil" davranmak ya da onlarla dost olmak diye bir şey söz konusu değildir. Nitekim, *Kur'an*'a koyduğu şu ayetle bunun böyle olduğunu anlatmıştır:

> *"Allah, yalnız sizinle din uğrunda savaşanları, sizi yurtlarınızdan çıkaranları ve çıkarılmanız için onlara yardım edenleri dost edinmenizi yasaklar. Kim onlarla dost olursa işte zalimler onlardır"* (Mümtehine Suresi, ayet 9).

Öte yandan yukardaki ayetlerin, sırf "kâfir" oldukları için "düşman" sayılan Yahudilerle ve Hıristiyanlarla da ilgisi yoktur; yani "Allah sizinle düşman olduklarınız arasında bir dostluk meydana getirir" derken Müslümanlarla, onlar arasında bir dostluğu öngörmüş değildir; aksine, yukardaki bölümlerde belirttiğimiz gibi, *Kur'an*'a Müslümanlarla "onlar" arasında düşmanlık saçıcı ayetler yığmıştır.

Söylemeye gerek yoktur ki, "hoşgörü" örneği olarak gösterilen yukardaki ayetlerin, bir kere bu bakımdan hoşgörüyle ilgisi yoktur.[94]

Şunu da ekleyelim ki, Beyzavî gibi *Kur'an* yorumcularına göre Muhammed, yukardaki ayetleri koyarken, bir de Kureyş'in en ünlü reislerinden biri olan Ebu Süfyan'ı kazanmayı hedef edinmiştir. Onu elde etmek şeklinde Mekke'yi ele geçirme kolaylığına, bu şekilde

94 *Kur'an* yorumcularından bazıları, yukardaki ayetlerin Mekke'nin fethinden önce mi, yoksa sonra mı konduğu konusunda anlaşamazlar. Söylemeye gerek yoktur ki, ister önce, ister sonra konmuş olsun, hoşgörü yoksunluğunu yansıtmak bakımından sonuç değişmez.

biraz daha fazla kavuşacağını hesap etmiştir. Şu bakımdan ki, Ebu Süfyan'ın kızı Remle, daha Mekke dönemindeyken Muhammed'in sahabelerinden biri olan Abdullah İbn-i Cahş ile evlenmiş, onunla birlikte Habeş'e göç etmiş, fakat kocasının vefatı üzerine dul kalmıştır. Haberi duyan Muhammed, kadıncağız daha Habeş'teyken "bi'l-vekâle" (yani birilerinin aracılığını sağlayarak) onunla nikâhını kıydırtmıştır. Kıydırtırken de onu Ümm-ü Habibe adıyla haremine katmıştır.[95] Hemen belirtelim ki, Ebu Süfyan, Muhammed'in "peygamberlik" iddialarına daha ilk anlardan itibaren karşı çıkanlardan biridir. Bundan dolayı Muhammed onu, kendisine düşman edinmiştir. Fakat, daha sonraki yıllarda, onu (ve onun gibi etkili kişileri) elde etmenin kendisi için yararlı olacağını düşünmüş ve bunu sağlamanın yollarını aramıştır ki, yukardaki taktik, bu yollardan biridir. Nitekim Ebu Süfyan, gittikçe güçlenen Muhammed'e karşı gelemeyeceğini anlayınca, Mekke'nin fethinden önceki aylarda Muhammed ile anlaşmaya yanaşmıştır. Mekke'nin fethi üzerine derhal İslamiyeti kabul etmiş ve Muhammed'in hizmetine girmiştir. Bu tarihten sonra Muhammed'le birlikte savaşlara katılmış, örneğin Havazin kabilelerine karşı girişilen seferde ve Huneyn Savaşı'nda Muhammed'e çok yararlı olmuştur.

Çok iyi bir kumandan olan Ebu Süfyan'dan daha da yararlanmak ve onu kendisine daha da bağlayabilmek amacıyla Muhammed, her vesileyle onu hoşnut etmeye çalışmıştır. O kadar ki, Huneyn Savaşı'nda alınan ganimetten ona bol miktarda pay vermiş ve İbn-i Hacer'in söylemesine göre, onu Nacran'a vali tayin etmiştir.[96]

Bütün bunlardan anlaşılması gereken şey şudur ki, *Kur'an*'da sözü geçen;

> *"Allah'ın, sizinle düşmanlık gösterdiğiniz kimseler arasında bir sevgi yaratması mümkündür"* (Mümtehine Suresi, ayet 7);

ya da

95 *Sahih-i...*, c.4, s.364.
96 Bu konu için bkz. İbn-i Hacar. *İsaba*, c.2, s.477.

"Allah, din uğrunda sizinle savaşmaya, sizi yurdunuzdan çıkarmayan kimselere... karşı adil davranmanızı yasak kılmaz" (Mümtehine Suresi, ayet 8)

şeklindeki hükümlerin Yahudileri, Hıristiyanları ve "müşrik"lerden Müslümanlara kötü davranmış olanları ya da başka din ve inançta olanları kapsayan bir yönü yoktur. Onlara karşı Muhammed, yukardaki bölümlerde belirttiğimiz gibi, düşmanlık, saldırganlık, ölüm ve dehşet saçan hükümler getirmiştir.

XV) "Kâfir'ler", Kendi Din ve İnançlarına Göre İbadette Bulunurken de, Şeriat Esaslarıyla (Özellikle "Ukubat'ı Şeriye"yle) Bağlıdırlar

İslam kaynaklarının bildirdiğine göre Muhammed, *"Ey nâs! Ben, sizin hepinize, Allah'ın ahkâmını tebliğ etmek için gönderdiği bir peygamberim"*[97] demiş ve bununla anlatmak istemiştir ki, İslami hükümleri, özellikle "ukubat-ı şeriye", yani İslami cezalar, ibadetle ilgili konular bakımından, sadece Müslümanlara değil, "kâfirlere" de uygulanması gerekir. Bunun böyle olduğunu ortaya koyan örneklerden biri, Muhammed'in Muaz'ı, vali olarak Yemen'e gönderirken, oradaki "kafirlerin", imanla "mükellef ve muhatap" olduklarına dair söylediği sözlerle ortadadır Gerçekten de Yemen halkı, o tarihlerde, genel olarak Yahudilerden ve Hıristiyanlardan oluşurdu. Hıristiyanlar, İsa'yı Tanrı'nın oğlu olarak bilmek yanında, "Teslis" inancına ("Tanrı-İsa-Ruhülkudüs" şeklindeki üçlü Tanrı anlayışına) sahip bulunduklarından, Muhammed, yukardaki sözleriyle onları kastetmiştir. Çünkü, *Kur'an*'a koyduğu ayetlere göre, İsa'nın. Tanrı'nın oğlu olmadığını (bkz. Nisâ Suresi, ayet 171; Tevbe Suresi. ayet 30; Mâide Suresi, ayet 116-117), "teslis" inancının da Tanrı'nın tekliğiyle bağdaşmaz bulunduğunu bildirmiştir (Mâide Suresi, ayet 72-76).

97 Şemsü'l-eimme'den naklen; bkz. *Sahih-i...*, c.5, s.9.

Bazı ulemalar, bu sözleri göz önünde tutarak "kâfir"lerin de, namaz ve oruç gibi ibadet görevleriyle zorunlu bulunduklarını ileri sürmüşlerdir. "Ulema" arasında anlaşmazlık yaratan konu bu değil, "kâfir"lerin, dünyevi işler ve ilişkilere dair şeriat esaslarına tabi olup olmayacaklarıdır. Örneğin, Irak'taki Hanefi fıkıhçılar, "tabi olacaklardır" şeklinde konuşurlar. "Meveraünnehir"deki Hanefiler ise, "kâfir"lerin şeriat cezalarına muhatap kılınmayacakları görüşündedirler.[98]

98 *İbid.*

BAŞKA DİN VE İNANÇTA OLANLARA KARŞI "CİHAT" (VURUŞMALI SALDIRI) SİYASETİ!

(MUHAMMED'İN "ÖĞÜT VERİCİ VE TEBLİĞ EDİCİ PEYGAMBER" NİTELİĞİNİ TERK EDİP, BAŞKA DİN VE İNANÇTA OLANLARA KARŞI "CİHAT AÇMAKLA GÖREVLİ PEYGAMBER" DURUMUNA GEÇMESİ)

Daha önce de belirttiğimiz gibi Muhammed, başka din ve inançta olanları, özellikle Yahudileri ve Hıristiyanları İslama sokamayınca, onlara karşı düşmanlık siyaseti uygulamak ve onları aşağılamak üzere *Kur'an*'a, *"Allah'ın gazabına uğramış milleti (Yahudileri ve Hıristiyanları) dost edinmeyin"* (Mümtehine Suresi, ayet 13); *"...Ehl-i kitabla (Yahudilerle, Hıristiyanlarla...)"; (İslamı kabul edene ya da) Boyunlarını büküp kendi elleriyle cizye verene kadar savaşın"* (Tevbe Suresi, ayet 29) şeklinde ya da bunlara benzer hükümler koymuştur. Bununla beraber bu tür hükümleri sözde bırakmayıp, eyleme sokmaktan ve vuruşmalı saldırılara, yani "cihat" siyasetine başvurmaktan geri kalmamıştır.

Gerçekten de, Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, *"Kâfirler ve münafıklarla savaş, onlara karşı sert davran"* (Tahrîm Suresi, ayet 9) diye emretmiş veya *"...Onlarla savaşmaya çağrılacaksınız. Onlar İslam oluncaya kadar vuruşacaksınız"* (Fetih Suresi, ayet 16) ya da *"...boyunlarını büküp kendi elleriyle cizye verene kadar onlarla savaşın"* (Tevbe Suresi, ayet 29) demiş, bu doğrultuda emirler vermiştir. Yine hatırlatalım ki, "Cizye" denen şey, kitab ehli sayılan Yahudilerden ve Hıristiyanlardan, nüfus başına alınan bir tür vergidir ki, "kafa parası" diye de bilinir.[1] Eskiden bu "kafa parası", onlardan her

1 *Sahih-i...*, c.8, s.451.

toplumun zenginliğine ya da fakirliğine göre ayarlanır ve alınırdı. Örneğin, Şam Hıristiyanlarından nüfus başına dört dinar, buna karşılık Yemen'in Müslüman olmayan ahalisinden bir dinar olmak üzere alınırdı.[2]

Her ne kadar bu verginin, Müslüman olmayan kimselerin İslam diyarında oturmaları, hayat ve özgürlük haklarının korunması karşılığında alındığı kabul edilirse de, aslında İslama girmemiş olmalarının cezasıdır. Ve kafa parasını onlara, kendi elleriyle ve "zelilane" (aşağılanmış) bir şekilde ödettirmekten amaç, Müslümanlığı kabul etmemiş olmanın kötülüğünü anlatmaktır:

> *"Cizye, Fukahâ örfünde Ehl-i Kitaptan (yani Yahudilerden ve Hıristiyanlardan) müslüman olmıyanların bir muâhede ile nüfus başına vermeği deruhte ettikleri vergidir ki, bu vergi bir bakımdan Ehl-i Kitâb'ın İslâm diyârında ikâmetleri ve hayat, hürriyet haklarının muhâfazası mukâbilinde zimmetlerine terettüb eden bir vazîfedir. Ve bu cihetle kendilerine Zımmî ıtlâk olunmuştur. Öbür bakımdan da Müslümanlıktan imtinâlarının cezâsıdır. Âyetin son fıkrasında: bu vergiyi derûhde eden muâhidlerin (yani Yahudilerin ve Hıristiyanların) vergilerini bizâtihî kendileri getirip zelîlâne bir vez'ile vermelerinin şart kılınmış olması da bunu te'yîd etmektedir ki, muâhidlere, her vergi verdikçe, Müslümanlıktan imtinâlarının fenâlığı ihtâr edilmiş olacaktır."*[3]

Hemen ekleyelim ki, *Kur'an*, "kâfir'lere" karşı vuruşmalı saldırıları ("cihad"ı) öngören hükümleri kapsar. İslam tarihi, bu hükümlerin uygulanması tarihinden başka bir şey değildir. İslam devletlerinin başlıca görevi, *Kur'an*'ın bu hükümleri gereğince iş görmek, yani "savaş" siyasetine yönelmek olmuştur.[4]

Eğer İslam devletleri, bu görevi günümüzde yerine getiremiyorsalar, bu onların güçsüz ve aciz durumda bulunmalarındandır. Batı

2 *Sahih-i...*, c.8, s.451-452.
3 *Sahih-i...*, c.8, s.451.
4 İlhan Arsel, *Şeriat Devleti'nden Laik Cumhuriyete / Teokratik Devlet Anlayışından Demokratik Devlet Anlayışına*, dördüncü basım, Kaynak Yayınları, İstanbul, Eylül 1997.

dünyasına galebe çalabilecek silahlara ve olasılığa sahip bulunmuş olsalar, "cihat" siyasetini gerçekleştirmekten ve yeryüzünü "Dar-ül İslâm" şekline getirmekten bir an için geri kalmayacaklardır.

***

Daha önceki sayfalarda gördük ki, Muhammed, ilk başlarda, yani daha henüz güçsüz durumdayken kendisini, "uyarıcı", "öğüt verici" şeklinde, yani sanki sadece tebliğde bulunmakla görevli kılınmış gibi göstermiştir (örneğin, Âl-i İmrân Suresi, ayet 20...). Yahudileri ve Hıristiyanları kazanmak amacıyla, onların dinsel geleneklerini benimser görünmüş (örneğin, Kudüs'ü "kıble" yapmış, yiyecek, giyecek ve ailevi ilişkiler vd... konularında onları hoşnut edici hükümler koymuş), güçlenip de onların hakkından geleceğini anlayınca "tebliğ edici" ya da "taviz" verici siyasetten vazgeçmiştir. Vazgeçtikten sonra, daha önce onları hoşnut etmek amacıyla koyduğu şeyleri değiştirmiş (örneğin, kıbleyi Kudüs'ten Mekke'deki Kâbe yönüne çevirmiş, onların yaşam tarzına uymaktan vazgeçmiş...), saldırgan ve tehdit saçan bir siyaset izlemiştir. Başvurduğu tehditler arasında, *"Artık Müslüman olacak mısınız?"* (Enbiyâ Suresi, ayet 108) şeklinde sabırsızlığını belirtirken ya da *"Size ...açıkladım, tehdit olduğunuz şeyin yakın mı, uzak mı olduğunu bilmem"* (Enbiyâ Suresi, ayet 109) diyerek niyetlerinin ne olduğunu hissettiren hükümler vardır. İslamı yaymak konusunda onları birer engel saydığı içindir ki, kendi taraftarlarını onlara karşı husumet ortamı içerisinde tutmak zorunluluğunu hissetmekteydi. Nitekim, giderek güçlendikçe, "tehdit" ve "düşmanlık"larının dozunu da artırmış, örneğin onları ikiyüzlülükle, fesatçılıkla damgalayarak ölümle tehdit eder olmuştur (Ahzâb Suresi, ayet 61-62). Ve nihayet "cihat" siyasetine geçmiş ve "kâfirlerle" savaşmadıkça kıyamet gününün gelmeyeceğini açıklamıştır.[5] Örneğin, Yahudilere karşı vuruşmalı saldırı siyasetini, şu sözleriyle vurgulamıştır:

> *"Müslümanlar Yehûd ile harb edecek (ve onları tamamıyla kırıp mahvedecek) hatta onlardan bir Yehûdî taş arkasına saklansa (da sağ kaldığı farz edilse) taş parçası da (dile gelerek) 'Ey Allah'ın kulu, şu arkamdaki Yehûdî'dir, onu da öldür' diyecektir."*[6]

5 *Sahih-i...*, c.8, s.342.

6 Buhari'nin Abdullah İbn-i Ömer'den rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1233, c.8, s.341-342.

Medine'ye göç edişinden iki yıl kadar sonra giriştiği bu saldırı siyasetini, ölünceye kadar sürdürecektir. Bu siyaseti, sadece içerdeki "kâfir"lere karşı değil, dışardaki "kâfir"lere karşı da aynı şiddetle uygulamaya girişecektir. Örneğin, Hudeybiye olayından sonra Müslümanlara verdiği emir şudur:

> *"Onlarla savaşmaya çağrılacaksınız. Onlar İslam oluncaya kadar vuruşacaksınız"* (Fetih Suresi, ayet 16).

Burada geçen "Onlar" sözcüğü, Hıristiyanlığın temsilcisi olan "Rumlar"dır (Romalılardır). Her ne kadar bazı yorumcular "onlar" sözcüğünü "Romalılar" ya da "Farslılar" şeklinde anlarlarsa da, fark etmez; çünkü her iki şekilde de "hoşgörüsüzlük" söz konusudur. Belirtmekte yarar vardır ki, Muhammed, Orta Asya'da yaşamakta olan Türklere karşı savaş verilmedikçe "kıyamet" gününün gelmeyeceğini söylemekten geri kalmamıştır.[7]

Fakat, her ne olursa olsun, ömrünün son dönemini kapsayan on ya da on üç yıllık süre boyunca, bir yandan "müşrik" Araplara karşı savaşırken, diğer yandan da Yahudi kabilelerine saldırmış, esirler ve ganimetler almış, aldığı esirleri "köle" olarak kullandırmış veya yurtlarından sürmüş ya da kılıçtan geçirtmiş (Beni Kureyza esirlerine yaptığı gibi); nihayet ölüm döşeğine düşüp de son nefesini verirken, *"Arap Yarımadası'nda (Cezîretü'l-Arab'da) iki din bir arada bulunmayacak"* ya da *"İslamdan başka din kalmayıncaya kadar savaşın"* şeklindeki vasiyetiyle[8] Müslümanları, Müslüman olmayanlara karşı kin, düşmanlık ve savaş duygularıyla yoğurmuştur.

I) Başka Dindekilere (Özellikle Yahudi Kavimlerine) Karşı Vuruşmalı Saldırı (Cihat) Siyasetini Pekiştirme Yolları

İslamdan başka din ve inançtakileri "sapık" olarak tanımlayan Muhammed, onlara karşı saldırı siyasetini geçerli kılabilmek için bir-

7 Bu konuda daha geniş bilgi için bkz. İlhan Arsel. *Arap Milliyetçiliği ve Türkler*, altıncı basım. Kaynak Yayınları, İstanbul. Mart 1999; ayrıca bkz. Erdoğan Aydın, *Nasıl Müslüman Olduk?*. Başak Yayınları, İstanbul, 1994.

8 Muhammed'in, *"İslamdan başka din kalmayıncaya kadar savaşın"* şeklindeki sözleri için bkz. İbn Sa'd, *age*, c.2, s.2, 44; İbn-i İshak, *age*, 1955, s.368 vd...

takım gerekçe ve bahaneler ortaya koymuş ve bunları Tanrı'dan geldiğini söylediği vahiylere oturtmuştur. Örneğin, Yahudilerin ve Hıristiyanların kendisini peygamber olarak kabul etmemelerini ya da alaya alıp yermelerini Tanrı'ya karşı gelmek şeklinde yorumlamıştır. Vaktiyle kendilerine gönderilmiş olan peygamberleri öldürmüş olduklarını, kendilerine verilen kitapları (*Tevrat*'ı ve *İncil*'i) tahrif edip antlaşmaları ihlal ettiklerini iddia ederek (örneğin bkz. Nisâ Suresi, ayet 155) ve nihayet İslama girmekten kaçındıklarını söyleyerek onları, Tanrı'nın gazabına muhatap kılmıştır. Bu arada kendisini eleştiren Yahudi şairlerini (örneğin Mervan kızı Esma'yı ya da Ka'b Eşref'i vd...) öldürtmek şeklinde yıldırma siyasetine girişmiştir. Öte yandan mevcut antlaşmaları ihlal ettiklerini ileri sürerek Medine ve civarında yaşayan Beni Kaynuka, Beni Nadir ve Beni Kureyza gibi en ünlü ve varlıklı Yahudi kabilelerini yok etmiş, mal ve arazilerine el koyup onları yerlerinden sürmüştür. Her ne kadar şeriatçılar, Yahudilere karşı Muhammed'in giriştiği bu saldırı ve savaşları, onlardan gelen (ve gelebilecek olan) tehlikeleri önleme amacına dayalı bulunduğunu söylerlerse de yalandır. Şu bakımdan ki, bu saldırı ve savaşların tek amacı, İslamdan başka unsurları ortadan yok etmekti. Nitekim ölüm döşeğindeyken söylediği, *"Arap Yarımadası'nda (Cezîretü'l-Arab'da) iki din bir arada bulunmayacak"* şeklindeki sözler bunun kanıtıdır. Kısaca fikir edinmek üzere bir iki örnekle yetineceğiz.

Fakat, bu örnekleri özetlemeden önce şunu belirtmek gerekir ki, bir an için bu saldırı ve savaşların nedenlerinin, Yahudilerden ya da Hıristiyanlardan gelme direnmeler, kötülükler olduğunu kabul etsek bile, kendisini "Tanrı elçisi" olarak tanımlayan bir kimsenin, kılıç yolu iş görmesini, saldırılar tertipleyip ganimetler edinmesini, ele geçirdiği esirleri köle olarak kullanmasını ya da kafalarını kestirterek öldürmesini ve bütün bunları Tanrı emriyle yaptığını söylemesini kabul etmek güçtür.

A) İslama Girmek İstemeyen "Beni Kaynuka" Yahudilerinin Sürgün Edilmeleri

Medine'ye göç ettikten sonra Muhammed, kendisini şiirleriyle hicveden Abû Afak, Mervan kızı Esma ve Ka'ab b. Eşref adındaki Ya-

hudi şairlerini öldürtmek şeklinde Yahudi kabileleri arasında büyük bir korku, telaş ve huzursuzluk yaratmış olur. Yahudiler, kendileri bakımından büyük bir tehlikenin doğmakta olduğunu hissederek endişelenirler. Nitekim Hicret'in ikinci yılı içerisinde Beni Kaynuka kabilesinin başına gelenler, bu endişelerin doğruluğunu ortaya koymuştur.

Beni Kaynuka kabilesi, Medine Yahudilerinin altın ve ziynet ticaretiyle uğraşan bir bölümüdür ki, cesaretlilikleriyle tanınmıştır.[9] Muhammed'in Medine'ye gelişinde, diğer Yahudi kabileleri gibi, onlar da onunla yardım antlaşması yapmışlardır. Antlaşma hükümlerine göre Muhammed'in aleyhinde hiç kimseye yardım etmeyeceklerine, Medine'ye bir saldırı vaki olacak olursa, Muhammed'e katılarak karşı cephe yaratacaklarına dair söz vermişlerdir. Böylece herhangi bir dış tehlikeye karşı, kendi güvenliklerini sağlamış olacaklardı. Bazı Arap kaynaklarının (örneğin İbn Selûl'ün) söylemesine göre, Beni Kaynuka Yahudilerinin Müslümanlara, birçok vesileyle, büyük yardımları dokunmuştur. Bununla beraber bu Yahudiler, Muhammed'in bütün ısrarlarına rağmen İslama girmemişlerdir.

Ancak, Bedir Savaşı'ndan sonra iş değişir: bu savaşı kazanan Muhammed, güçlenmiş olmanın verdiği bir güvenle Yahudiler üzerindeki baskılarını artırır; onları Müslüman olmaya çağırır. Muhammed'in çok ısrarlı baskıları karşısında Yahudiler ne yapacaklarını şaşırırlar. Muhammed, bir gün Beni Kaynuka Yahudilerini Medine'nin pazar yerlerinden birinde toplar ve son defa olmak üzere Müslüman olup olmayacaklarını sorar; olmayacak olurlarsa, Bedir Savaşı vesilesiyle Kureyşlilerin başına gelen felaketin, kendi başlarına da geleceğini hatırlatır.[10] Fakat, Beni Kaynuka Yahudileri direnirler ve İslama girmeyeceklerini, kendi atalarının dininde kalacaklarını bildirirler. Bunun üzerine Muhammed, onlarla olan antlaşmayı bozmak için bahaneler arar; bahane olarak da bir Arap kızının Yahudiler tarafından alaya alınmasını vesile yapar. İslam kaynaklarının bildirmesine göre olay kısaca şöyledir:

9 Taberi, *Milletler ve Hükümdarlar Tarihi,* Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1966, c.2, s.342 vd; ayrıca bkz. *Salih-i...*, c.6, s.396-397.

10 Taberi, *age.* 1966, c.2, s.342 vd.

Güya Yahudiler bir gün bir Arap kızını alaya alırlar. Buna öfkelenen bazı Araplar, Yahudilerden birinin üstüne saldırıp öldürürler. Yahudiler de buna karşılık verirler. Mevcut antlaşma hükümlerine göre böyle bir durumda, iki tarafın birbirlerine kısas hükümlerini uygulamaları ve anlaşmazlığı bu şekilde çözümlemeleri gerekirken Muhammed böyle yapmaz. Bu olayı vesile edinerek, Beni Kaynuka ile olan antlaşmayı iptal eder. Ederken de, antlaşmanın Yahudiler tarafından bozulması ihtimalinin Tanrı tarafından kendisine önceden bildirilmiş olduğunu öne sürer ve *Kur'an*'a şu ayeti koyar:

> *"Eğer bir topluluğun antlaşmaya hıyanet etmesinden korkarsan, sen de onlara karşı aynı şekilde davran. Doğrusu Allah hainleri sevmez"* (Enfâl Suresi, ayet 59).[11]

Oysa ortada, antlaşmanın Yahudiler tarafından bozulması ihtimaline yer veren bir şey yoktur; çünkü Yahudiler, Bedir Savaşı'nı kazanmış olan Muhammed'e karşı bunu yapacak durumda değillerdir. Nitekim Muhammed'in onlara karşı, *"Eğer İslamiyeti kabul etmezseniz başınıza aynı şey gelir"* şeklinde tehditte bulunması, bunun böyle olduğunun kanıtıdır.

Görülüyor ki ortada henüz ciddi bir tehlike yokken ve antlaşmanın Yahudiler tarafından bozulması ihtimali de söz konusu değilken Muhammed, Beni Kaynuka'ya karşı savaş vesilesi yaratmıştır.[12]

Antlaşmayı bozduktan sonra, tasarladığı plan gereğince Beni Kaynuka'ya karşı saldırıya geçer; 15 gün onların evlerini ve kalelerini kuşatır. Kuşatma boyunca seslerini çıkarmayan Yahudiler, on beşinci gece kalelerinden çıkarak teslim olurlar. İslam kaynaklarının açıklamalarına göre Muhammed, bütün esirlerin elleri arkalarına çekilerek bağlanmalarını ve sonra da kafalarının kesilerek öldürülmelerini emreder. Fakat Sahabe'den Abdullah İbn-i Ubeyy İbn-i Selül bu kararı

11 Gölpınarlı'nın *Kur'an* çevirisinde, yukardaki ayet şöyle okunmaktadır:

"Bir topluluğun hainlikte bulunacağından korkarsan aradaki muahedeyi boz ve bunu, yani iki tarafın da bir sözle bağlı olmadığını, onlara bildir. Şüphe yok ki Allah, hainleri sevmez" (Enfâl Suresi, ayet 59).

12 İslamcılar Bedir Savaşı'ndan sonra, Beni Kaynuka Yahudilerinin, rekabet amacıyla antlaşmayı bozduklarını iddia ederler (bkz. *Sahih-i...*, c.6, s.396). Oysa, yukarda belirttiğimiz gibi, bu iddialar yalandan ibarettir.

"insafsız" nitelikte bulur ve Muhammed'in yanına giderek müdahele eder: bu Yahudilerin önceleri kendisine ve Müslümanlara yardımcı olduklarını hatırlatır, bağışlanmalarını ister. Fakat Muhammed onu dinlemez ve adamlarına verdiği "öldür!" emrini yeniler. Bunun üzerine İbn-i Selül öfkelenir ve Muhammed'in yakasına sarılarak, *"Onlar beni siyah ve kızıla karşı korudular, sen ise onları bir günün sabahında kesip biçmek istiyorsun. (Onları) serbest bırakıncaya kadar elimi yakandan çekmeyeceğim"* der. Hatta bununla da yetinmez, bir de ayrıca Muhammed'i tehdit edercesine şunları ekler: *"(Eğer kararından dönmezsen) bozgunlara neden olacağından korkmakta olduğumu teyit ederim."*[13]

Belirtelim ki İbn Selül, tanınmış bir Arap kabilesi olan Hazrecilerin reisi olup, Muhammed'in Medine'ye gelmesinden sonra Müslümanlığı kabul edenlerdendir. O zamanlar sahabenin önemli kişilerinden biri olarak bilinirdi.[14]

İbn Selül'ün bu şekildeki tehdidinden çekinen Muhammed, *"(Beni Kaynuka ahalisine) ve onlarla birlikte (İbn-i Selül'e) lanetler olsun"* diyerek Yahudi esirleri öldürtmekten vazgeçer. Fakat, kadın ve erkekleriyle, çoluk ve çocuklarıyla onları yurtlarından sürer. Bu sürülenlerin sayısının yedi yüzden fazla olduğu anlaşılmaktadır.[15] Bu Yahudiler, biraz önce dediğimiz gibi, kuyumculukla uğraşırlardı; toprağa sahip değillerdi. Sürgün emrinden sonra Muhammed onların bütün varlığına, eşyalarına, kuyumculuk aletlerine el koyar ve her şeylerini ganimet olarak alır. Ele geçirdiği ganimet mallarından beğendiklerini kendisi için ayırır. Ganimet mallarını beşe böler ve beşte birini de kendisi için ayırdıktan sonra, kalan kısmı sahabeleri arasında paylaştırır. Bu vesileyle tarihçi Taberi şöyle diyor:

13 Bu konular için bkz. Taberi, *age.* 1966, c.2, s.344 vd.

14 İslam kaynaklarının bildirdiğine göre İbn Selül, Müslümanlığı kabul ettikten sonra Muhammed'in hoşuna gitmeyen şeyler yapmış, samimiyetten uzak kalmış ve bu nedenle "münafık" olarak ilan edilmiştir (bkz. *Sahih-i...*, c.6, s.396 vd...). Muhammed, "münafık"ları bir bakıma "kâfir" niteliğinde saydığı için, onlar için namaz kılmanın ya da onların mezarlarının başında durmanın Tanrı tarafından yasaklandığına dair Tevbe Suresi'ne ayet koymuştur (bkz Tevbe Suresi, ayet 84).

15 Taberi, *aynı eser*, s.344; ayrıca bkz. *Sahih-i...*, c.6, s.396.

"İslamiyette ilkönce ganimet mallarından beşte biri bu yıl alındı... Bu kısım Tanrı elçisi tarafından alınan ilk beşte biriydi."[16]

Söylemeye gerek yoktur ki, kendisini peygamber olarak kabul ettirmek isteyen bir kimse için bu, pek "imrenilecek" bir davranış değildir: İslamı kabul etmediler diye başka bir dinden olanlara saldırmak amacıyla bahane yaratmak, *"Antlaşmayı bozmaları ihtimali vardır"* şeklinde Tanrı'dan ayet geldi diyerek saldırıya geçip, koca bir kavmi esir almak ve sonra kadın erkek, çoluk çocuk hepsinin kafalarını kestirmeye kalkışmak, sonra sahabeden birinin tehdit ve ısrarı üzerine bundan vazgeçip bütün mallarına el koyarak onları sürgüne yollamak! Kuşkusuz ki, Tanrı elçisi olarak iş gören bir kimsenin yapacağı şeyler değildir bunlar! Yüce olduğu kabul edilen bir Tanrı'ya elçilik eden kimselerden beklenen şey, kılıç yoluyla ve korku yaratarak değil, ikna yoluyla iş görmektir.

B) Beni Nadir Yahudilerinin (Nadiroğullarının) Yurtlarından Çıkarılıp Sürgüne Yollanmaları; Arazi ve Tarlalarının Muhammed'e Ait Sayılması (Haşr Suresi, Ayet 2-6)

Hayber Yahudilerinden bir kabile olan Beni Nadir (Nadiroğulları) kabilesi, Medine'de yaşayan Beni Kurayza ve Beni Kaynuka Yahudileri gibi, zenginliklere sahipti: ticaret, sanat ve ziraatle uğraşırlardı.[17] Tıpkı diğer Yahudi kabileleri gibi, onlar da önceleri, Muhammed'le savunma sözleşmesi yapmışlar ve ona yardımcı olmuşlardır. Fakat, Muhammed'in giderek artan hoşgörüsüzlüğüne ve hele Beni Kaynuka'ya karşı giriştiği saldırılara tanık olmakla, tam bir huzursuzluğa kapılmışlardır. Tehlikenin kendilerine yöneldiğini anladıkları için korunma yollarını aramışlardır. Bununla beraber Muhammed'i tahrik etmiş olmamak için, ona karşı kötü bir davranışa yönelmekten kaçınmışlardır.

16 Taberi, *ayni eser*, s.344 vd...

17 Bu konuda bkz. Taberi, *ayni eser*, s.445 vd...; *Sahih-i...*, c.7, s.155; c.10, s.67-68; c.11, s.374-375.

Her ne kadar İslam kaynakları, Beni Nadir Yahudilerinin İslama karşı ayaklanmaya kalkıştıklarını, Müslümanları arkadan vurmaya çalıştıklarını ve bu nedenle Muhammed'in onlara savaş açtığını söylerlerse de, tarihi gerçek bundan çok farklıdır. Şu bakımdan ki, yukarda belirttiğimiz Beni Kaynuka olaylarından sonra, Mekke'deki Kureyşlilerden bir grup, daha önce Bedir'de uğradıkları yenilgiyi hazmedemeyerek, Ebu Süfyan idaresinde Medine önlerine geldiklerinde, Beni Nadir Yahudileri ona yardımcı olmaktan kaçınmışlardır; hatta Ebu Süfyan'ın isteğine rağmen, onu kabul edip konuşmaya bile yanaşmamışlardır. Ancak, aralarından biri Kureyş lehine casusluk yapmış ve Ebu Süfyan bu sayede bazı Müslümanların evini ateşe vererek Mekke'ye dönmüştür. Ve işte Muhammed bu olayı kendisine vesile edinmiş ve sanki Beni Nadir, İslamı yok etmek için antlaşmaya ihanet etmiş de kendisine karşı isyana kalkmış gibi bir hava yaratmıştır. Bazı İslam kaynakları, Beni Nadir'in Muhammed'e karşı savaş açtığını söyleyecek kadar ileri giderler.[18] Bazıları da Beni Nadir Yahudilerinin Muhammed'i öldürme girişiminde bulunduklarını, fakat Tanrı'nın haber vermesi üzerine Muhammed'in bu tehlikeden kurtulduğunu söylerler.[19] Oysa ki, biraz önce değindiğimiz gibi, bu söylenenlerin hepsi de yalandan ibarettir. Nitekim Muhammed, ne Beni Nadir'in, ne de diğer Yahudi kabilelerinin, kendisine ve Müslümanlara karşı tehlike yaratabilecek bir davranışa geçmeyeceklerini, çünkü onların hakkından gelebilecek kadar güçlendiğini çok iyi bilmekteydi. Ne var ki, az zaman önce Beni Kaynuka Yahudilerinden ele geçirdiği ganimetler, onun ve taraftarlarının varlık edinme (yağma ve talan) hırslarını artırmıştı. Beni Kaynuka'dan sağlanan şeylerin bir o kadarını, Beni Nadir'e saldırmak şeklinde sağlanacağından emindi. Saldırmak için Tanrı'dan ayet indiğini söyleyerek gerekçe bulmak da kolay olduğuna göre mesele yoktu.

İşte bu düşüncelerle, Hicret'in 37. ayında, Medine'ye iki mil mesafede bulunan Nadiroğullarına karşı saldırıya geçmek üzere hazırlıklarını tamamlar. Esas amacı, onları yerlerinden sürmek, zengin arazilerini ve hurmalıklarını ele geçirmek olduğu için, işini kolaylıkla

18 *Sahih-i...*, c.10, s.164.
19 *Sahih-i...*, c.7, s.155; c.10, s.167; c.11, s.374.

başarabilmek amacıyla, saldırıya geçmeden önce onlara, taşınabilir mallarıyla birlikte Medine'yi terk edip başka yerlere gitmelerini, aksi takdirde boyunlarının vurulacağını bildirir. Yahudiler ona karşı gelemeyeceklerini düşünerek teklifi kabul ederler ve yol hazırlığına girişirler. Fakat, güya münafıkların kışkırtması üzerine vazgeçerler ve *"Biz yerimizden çıkmayacağız"* derler. Bunun üzerine Muhammed, onların kalelerini kuşatır; pusu kurmasınlar diye de onlara ait hurmalıklardan bir kısmının kesilmesi için askerlerine emir verir. Ancak, onlar tarafından, *"Ya Muhammed! Hani sen yeryüzünde fesat çıkarmamakla emrolunmuştun?"* şeklindeki bir itirazla karşılaşır. Bu itirazları karşılamak üzere Tanrı'dan vahiy geldi diyerek *Kur'an*'a şu ayeti koyar:

> *"Hurma ağaçlarından, herhangi birini kesmeniz veya olduğu gibi bırakmanız hep Allah'ın izniyledir ve onun yoldan çıkanları rezil etmesi içindir"* (Haşr Suresi, ayet 5).

Bununla anlatmak ister ki, kendileriyle savaş yapılan "kâfir"lerin kalelerinin, evlerinin yıkılmasında, ağaçlarının kesilmesinde bir sakınca yoktur.[20] Bu emir üzerine askerler hurma ağaçlarını kesmeye başlarlar. Bunu gören Beni Nadir ahalisi, kuşatmadan az sonra "aman" dileyerek yurtlarını terk edeceklerini bildirirler. Böylece Muhammed, savaş vermeden Beni Nadir Yahudilerini esir almış olur. Ve ilk iş olarak onlara evlerini ve arazilerini terk edip gitmelerini, giderlerken de develerini yükleyip götürebilecekleri kadar mal almalarını ve fazlasını bırakmalarını emreder.[21]

Söylemeye gerek yoktur ki, develerin yüklenebileceği mal, pek fazla bir şey değildir.[22] Nitekim Yahudiler, bu emir gereğince bir miktar mallarını alıp götürmekle beraber, büyük bir kısmını bırakmak zorunda kalmışlardır. Bir kısmı Şam'a, bir kısmı da Filistin bölgesine

20 Diyanet Vakfı'nın *Kur'an* çevirisinde, Haşr Suresi'nin 5. ayetinin açıklanmasına bakınız; ayrıca bkz. *Sahih-i...*, c.7, s.155 vd...

21 *Sahih-i...*, c.10, s.168.

22 Her ne kadar İbn-i Sa'd, bu Yahudilerin 600 deve yükü eşyayla sürgüne gittiklerini söylerse de, bu söylediği abartmadır. Bu sayıda deve bulunsa bile, yüzlerce ailenin tüm varlığının bu develerle taşındığını düşünmek güçtür. Kaldı ki, Yahudilerin asıl büyük varlıklarını oluşturan arazi ve hurmalıkların tümü, Muhammed'in eline geçmiştir.

gidip oralarda yerleşmişlerdir. Muhammed onların evlerine, arazilerine, mallarına ve zengin hurmalıklarına el koymuş; bunların tamamını kendisine ait saymıştır. Onlardan ele geçirdiği elli adet zırhı, elli miğferi ve 340 kadar kılıcı askerleriyle paylaşmıştır.[23] Daha başka bir deyimle, arazi ve hurmalıklardan askerlere pay vermemiş, bunların hepsinin kendisine ait olduğunu ve çünkü bu malların savaşsız olarak ele geçirildiğini söylemiştir. Yuruşmalı savaş yoluyla (yani çarpışarak) düşmandan alınan malların beşte birinin Tanrı'ya ve kendisine ait olup geri kalanların "gazi"ler arasında paylaştırdığı halde, savaşsız elde edilen malların tamamının –ki "Fey" tabir olunur– Tanrı'ya ve kendisine kalması gerektiğini bildirmiş, bu doğrultuda olmak üzere *Kur'an*'a şu ayeti koymuştur:

> *"Ey inananlar! Onların mallarından Allah'ın peygamberine verdiği şeyler için, siz ne at ve ne de deve sürdünüz; fakat Allah peygamberlerine de dilediği kimselere karşı üstünlük verir"* (Haşr Suresi, ayet 6).

Böylece Beni Nadir Yahudilerine ait arazi ve hurmalıkların tamamını ele geçirmiştir. Aynı şeyi, savaşsız olarak elde ettiği Fedek arazileri için de yapmış ve bu arazileri kendisine ait saymıştır.[24] İslam kaynaklarından öğrenmekteyiz ki, bu arazilerin gelirleriyle kendi kadınlarının yıllık nafakalarını sağlar, kendi hizmetinde çalıştırdığı işçilerinin ücretlerini karşılardı. Bu arazilerin ve hurmalıkların geliri öylesine bol olmalı ki, ailesinin yıllık nafakasını ve işçilerinin yıllık ücretlerini karşılamaktan başka geriye kalanları da İslam "mücahitlerine" ve önemli bulduğu diğer Müslüman kişilere dağıtırdı.[25]

Müslüman olmadılar diye Yahudilerin üzerine yürüyüp onları dize getirmiş olmayı ve sürgüne yollamayı Tanrı'nın bir başarısıymış gibi göstermek üzere de *Kur'an*'a şu ayeti koymuştur:

23 *Sahih-i*.... c.10, s.168.

24 *Sahih-i*.... Hadis No. 1173, c.8, s.235.

25 Ömer bin Hattâb'ın rivayeti şöyledir: *"Nebî... (Kendisine mahsus olan) Beni Nadir hurmalığının mahsülünü satardı ve ailesinin bir senelik nafakasını muhafaza ederdi"* (bkz. *Sahih-i*.... Hadis No. 1844, c.11, s.3743).

"Kitab ehlinden inkârcı olanları ilk sürgünde yurtlarından çıkaran odur. Oysa ey İnananlar! Çıkacaklarını sanmamıştınız, onlar da, kalelerinin kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı; ama Allah'ın gazabı onlara, beklemedikleri yerden geldi..." (Haşr Suresi, ayet 2).

Yani Muhammed'in söylemesine göre Tanrı, "inkârcı" olan Yahudileri yurtlarından sürgüne çıkarmış olmakla övünmüş ve Müslüman kullarına, *"Gördünüz mü! Onları kalelerinden çıkaracağını sanmamıştınız, ama işte çıkardım ve sürgüne yolladım"* şeklinde konuşmuştur. Bununla da yetinmeyip, *"Eğer onları sürgüne yollamasaydım başka türlü de cezalandırırdım. Ahirette de onlar için cehennem azabı vardır"* (Haşr Suresi, ayet 3) diyerek öfkesini çıkarmıştır.

Yukardaki anlattıklarımızdan da anlaşılmaktadır ki, Beni Nadir Yahudilerine karşı girişilen ve onların sürgüne yollanmalarıyla sonuçlanan saldırıların, dış görünüş itibariyle nedeni, onların Müslüman olmayı kabul etmeyip "inkârcı" kalmalarıdır. Fakat, bu saldırganlığın asıl başka bir amacı daha vardı ki, o da onların zenginliklerini ele geçirmekti. İşte bu amacı gerçekleştirmek içindir ki, Muhammed, onların kendisine ihanet ve sözleşmeyi ihlal ettikleri gerekçesine sarılmıştır.

C) Beni Kureyza Yahudilerinin Kılıçtan Geçirilmeleri (Ahzâb Suresi, Ayet 26-27)

Hicret'in beşinci yılında Muhammed, Beni Kureyza adındaki Yahudi kabilesini yok eder. Beni Kureyza, tıpkı Beni Nadir ve Beni Kaynuka kabileleri gibi, eskiden beri Medine ve civarında yaşayan Yahudi kabilelerinden biridir. Tıpkı diğerleri gibi, onlar da sanat ve ticaretle uğraşırlar, bol varlığa sahip bulunurlardı. Ve yine onlar gibi, Muhammed'in bütün çağrılarına rağmen İslam olmaktan kaçınmışlardı.

Muhammed'in giriştiği saldırıları haklı göstermek konusunda pek usta olan İslamcılar, Beni Kureyza Yahudilerinin, tıpkı diğer Yahudi kabileleri gibi, Muhammed'le yapmış oldukları antlaşmayı bozup, Müslümanlara karşı savaş açtıklarını öne sürerler; güya "ihanet" ni-

teliğindeki bu davranışları yüzündendir ki, Muhammed, onların üzerine yürümüş ve *"erkeklerini öldürtmüş, kadınlarını, çocuklarını ve mallarını Müslümanlar arasında bölüştürmüştür"*.[26]

Oysa ki, Beni Kureyza Yahudilerinin Müslümanlara karşı savaş açtıkları ya da savaşa vesile yarattıkları iddialarında tarihi bir gerçek yoktur. Çünkü, savaşı açan Beni Kureyza değil, Muhammed'dir. Bunun böyle olduğunun kanıtı şudur ki, Beni Kureyza reisi Abu'l-Hukayk, kendisini Muhammed'e karşı ortak saldırıya çağıran Gatafanlara yardımcı olmamış ve onlara, *"(Hayır size katılamam çünkü) Ben Muhammed'le antlaşmalıyım"* diye cevap vermiştir. Ancak, Muhammed, Beni Kaynuka'yı ve Beni Nadir'i yok ettikten sonra, onlar kadar varlıklı olan Beni Kureyza kabilesini de temizleyecek olursa, hem yeni bir zenginlik kaynağına kavuşacağını, hem de artık Yahudilerden büsbütün kurtulmuş olacağını hesaplamıştır. Bu planını gerçekleştirmek ve saldırıya geçmek üzere bahane olarak Beni Kureyza'nın müşriklere yardımcı olduğunu ve ihanet içerisinde bulunduğunu söyler. Söylerken de Cebrail'in gelip kendisini, Beni Kureyza'ya karşı saldırıya geçmek konusunda zorladığını ekler. Güya Cebrail ona, Hendek Savaşı'ndan sonra, şöyle demiştir:

> *"(Ey Muhammed) Sen (ve Ashabın) silahlarınızı çıkardıysanız, melekler Hendek olayından sonra silahlarını çıkarmadılar... Tanrı sana, Beni Kureyza üzerine yürümeni emrediyor; ben Beni Kureyza yurduna gidiyorum (arkamdan gel)."*

Ve işte Tanrı'dan geldiğini söylediği bu emir gereğince, askerlerini peşine takıp Beni Kureyza üzerine yürür ve onlara, *"Ey maymun evladı (Yahudiler) Tanrı sizi zelil edip size azabını indirmedi mi?"* diye küfürler savurarak kalelerini kuşatır. Yirmi beş günlük bir kuşatmadan sonra onları, kalelerinden indirerek esir alır. Esir aldıklarının sayısı, kadın, erkek, çoluk çocuk olmak üzere iki bin civarındadır. Ele geçirdiği malları, esir kadınları ve çocukları ganimet kurallarına göre paylaştırır. Esir aldığı kadınlardan bir kısmını, pazarda satışa çıkartır, at ve silah karşılığında olmak üzere sattırır.

26 Buhari'nin Abdullah İbn-i Ömer'den rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1575, c.10, s.164.

Erkek esirlerden dokuz yüz kadarının ellerini ve ayaklarını iple bağlatarak bir kenara ayırtır. Bunların tümünün kafalarının kesilmesine karar verir. Fakat kendi taraftarlarından olan Evsiler, onu bu kararından vazgeçirmek isterler, çünkü Beni Kureyza onların eski müttefikleridir, onlardan vaktiyle yardım görmüşlerdir. Onları hoşnut eder görünmek için Muhammed, Beni Kureyza'nın kaderi hakkında karar vermek üzere birini seçmelerini emreder. Bu emir üzerine Sa'd b. Mu'âz adında biri hakem seçilir. Bir rivayete göre Mu'âz'ı Evsiler, bir başka rivayete göre de Yahudiler seçmişlerdir. Fakat, her ne olursa olsun Evsiler, hakem olarak Mu'âz'ın seçilmesine sevinirler; çünkü onun kendi içlerinden biri olarak tarafsız karar vereceğini sanırlar. Oysa Mu'âz, Muhammed'in en sadık ve itaatkâr adamlarından biridir. Beni Kureyza ile geçmişte, zaman zaman kötü ilişkileri olmuştur. O kadar ki, beslediği intikam duygularının itişiyle Tanrı'ya şöyle dua etmiştir:

> *"İlâhî, Benî Kureyza'dan intikam ile dideleri ruşen etmedikçe ruhumu kabzetme..."*

Arap kaynakların bildirmesine göre Mu'âz bu duayı kendisine Beni Kureyza hakemliğinin verildiği günden bir önceki gece yapmış[27] ve ertesi gün bütün esirlerin öldürülmelerini hükme bağlamıştır! Mu'âz'ın verdiği hükümden son derece hoşnut olan Muhammed, bu hükmün Tanrı'nın hükmüne uygun düştüğünü ve bunun böyle olacağının melekler tarafından esasen kendisine önceden bildirildiğini söyler ve Mu'âz'a şöyle der:

> *"Kasem olsun ki sen, Allah'ın yedi kat semâvât üzerindeki hükmüne muvâfık hükmü verdin. Bunun böyle olacağını seher vakti melek gelip bana haber verdiydi."*[28]

İbn-i İshak ve İbn-i Hişâm gibi en sağlam kaynaklardan öğrenmekteyiz ki, Muhammed, kafaların kesilmesi hakkında Mu'âz'ın vermiş olduğu kararın derhal yerine getirilmesini, yani dokuz yüz esirin[29] kellelerinin kestirilmesini emreder. Ederken de, her şeyden önce

27 *Sahih-i...*, c.2, s.407-408.
28 *Ibid.*
29 Bir rivayete göre, kafaları kesilen bu esirlerin sayısı sekiz yüz kadardır.

Medine pazarının ortasına büyükçe bir kuyu kazdırtır; esirlerin kesilen kafalarının bu kuyuya atılmasını ister. Ve sonra Ali ile Zübeyr'i yanına çağırarak, *"Kılıcınızı çekin ve bunların kafalarını birer birer kesip, kuyuya atın"* der.[30] Ali ile Zübeyr kafaları kesmeye başlarlar. Az geçmeden Muhammed bu işi, yanında bulunan Hazrecilere havale eder. İster ki Hazreciler, Beni Kureyza Yahudilerinden, hiç değilse bu yoldan intikam alsınlar. Çünkü, Beni Kureyza Yahudileri, vaktiyle Hazrecilerin rakibi olan Evs kabilesiyle antlaşmalıydılar. Bundan dolayıdır ki Hazreciler, Beni Kureyza Yahudilerine karşı kin ve düşmanlık beslerlerdi. Ve işte şimdi Muhammed onlara, yani Hazrecilere, bu düşmanlıklarının intikamını alma fırsatını vermekteydi. Nitekim Muhammed'in emrini sevinçle karşılayıp, esirlerin kafalarını kesme işine büyük bir şevkle başlarlar. Onlar bu işi yaparlarken, Evsiler (Evs kabilesinden kişiler) bir kenara çekilmiş üzüntü içerisinde beklemektedirler. Vaktiyle çok iyilik gördükleri, Beni Kureyza erkeklerinin kana bulanmış kesik kafalarını görmek onları azaba sokmuştur. Evsilerin bu üzüntülü halini fark eden Muhammed, kafa kesimi işini, Hazrecilerden alıp Evsilere verir. Geride kalan on iki esirden her birinin öldürülmesi işine iki Evsiyi atayarak onlara şu emri verir:

> *"İçinizden biri şu esirin kafasına kılıcını indirsin, diğeri de kelleyi kılıcı ile gövdeden ayırsın."*

Böylece Evsileri, biraz daha üzüntüye sokmuş olur ki, vaktiyle Beni Kureyza ile antlaşma yapmış olmaktan dolayı cezalanmış olsunlar diye.[31]

Bütün bu olan bitenlerin Tanrı emriyle olduğunu anlatmak üzere Muhammed *Kur'an*'a şu ayeti koymuştur:

30 Bu konudaki bilgiler için bkz. Taberi, *Tarih-i Taberî Tercümesi* Can Kitapevi, Konya, 1982, c.2, s.423.

31 Beni Kureyza ile ilgili bu bilgiler için bkz. Taberi, *age*, 1966, c.2, s.492 vd...; İbn-i İshak, *age*, 1980, s.461; al-Halabî, *al-Sira al-Halabiya*, c.2, s.223; Vakidî, *al-Magazî*; İbn-i Hişâm, *Siyer*; al-Darimî, *Musnad al-Cami*, s.364; İbn-i Sa'd, *al-Tevbe al-Kebir*, Leiden, 1904-1928, c.3, s.9, 17); İbn-i Kuteyba, *al-Muhtalib al-Hadîs*; *al-Mubarrad*, *al-Kâmil*, Leipzig, 1864-1892, c.2, s.778; Abu'l-Faraç, *Agani*; ayrıca bkz. *Sahih-i...*, c.2, s.406-408; Hadis No. 512, c.3, s.144 vd...; Hadis No. 1191, c.8, s.282; c.10, s.227 vd...

"Allah, ehl-i kitabdan, (müşrik ordularına) yardım edenleri kalelerinden indirdi ve kalplerine korku düşürdü; bir kısmını öldürüyor, bir kısmını da esir alıyordunuz" (Ahzâb Suresi, ayet 26).

Beni Kureyza Yahudilerinden alınan malların, arsa ve arazilerin, esirlerin Müslümanlar arasında paylaştırılmasının Tanrı emriyle olduğunu anlatmak üzere de şu ayeti ekler:

"Allah, onların yerlerine, yurtlarına, mallarına ve ayak basmadığınız topraklara sizi mirasçı yaptı. Allah'ın her şeye gücü yeter" (Ahzâb Suresi, ayet 27).

Beni Kureyza'dan edindiği paralarla bol miktarda silah satın alır ve daha da güçlenmiş olarak Yahudileri yok etme siyasetine devam eder. Hayber ile Fedek'teki Yahudilerin hesabını görür.[32] Bütün bu konuları ayrı bir kitap halinde ele aldığımız için burada özet vermekle yetiniyoruz.

D) Beni Kaynuka, Beni Nadir ve Beni Kureyza Yahudilerinden Sonra Sıra, Hayber ve Fedek Yahudilerine Gelir

Hicret'in yedinci yılında Muhammed, Medine'ye yüz mil mesafede bulunan Hayber Yahudileri üzerine yürür. Hayber arazisi verimli, sulak ve hurmalıklarla dolu çok zengin bir yerdir. Hayber'i ele geçirmekle hem bir yandan oradaki zenginliklere sahip olmak, hem muhtemelen Yahudileri Müslüman yapmak, hem de bu bölgeleri İslam toprağı haline getirip kendi ümmetini yabancı unsurlardan arınmak olanağını sağlayabilecektir. İslam kaynaklarının bildirmesine göre, *"Hicaz kıtasını gayrimüslim anasırdan (Müslüman olmayan unsurlardan) temizlemek (Muhammed'in) en önemli umdelerinden birisiydi"*.[33] Nitekim taraftarlarını Hayber'e karşı saldırıya teşvik için başvurduğu taktikten biri, Tanrı adına haklı bir davaya katılıyorlarmış kanısını yaratmak olmuştur. O kadar ki, Hayber'e saldırıya geçildiği zaman Müslümanların bayrağını Ali'ye verdiğinde, Ali ken-

32 Bütün bu konularda İbn-i İshak, İbn Hişam ve Taberi kaynaklarında geniş bilgi vardır.
33 *Sahih-i...*, c.8, s.166.

disine, *"Ya Resulullah! Hayber Yahudileriyle, onlar da bizim gibi (Müslüman) oluncaya kadar vuruşuruz"* demiş ve onun bu sözlerine Muhammed şöyle karşılık vermiştir:

> *"Ya Ali, ağır ol! Hayber sahasında alarga bir tarafa in. Sonra (Hayber Yahudilerini) İslama davet et! Ve üzerlerine vacip olan İslam umdelerini bildir! Ya Ali, senin bu irşadınla tek bir kişinin Müslüman olması, sana kızıl develer bahşedilmesinden çok daha hayırlıdır."*[34]

Dikkat edileceği gibi Hayber'e karşı saldırıya geçmek üzere kendisine dayanak edindiği gerekçe, onları İslam yapmaktı! Bununla beraber Hayber'i ele geçirmekle, asıl maddi bakımdan büyük ganimetler sağlanacağını ve bu ganimetleri paylaşmak hevesiyle taraftarlarının sefere katılmak konusunda istekli davranacaklarını bilmekteydi. Her ne kadar onlara, *"Benimle yalnız cihat arzusuyla (sefere) çıkınız. Yoksa ganimeti zihninizden geçirmeyiniz"* demekle beraber, bunu daha önceki seferlere katılmaktan kaçınmış olup da, şimdi bu sefere katılıp elde edilecek ganimetten yararlanma hevesinde olanlara karşı olan kırgınlığının acısını çıkarmak amacıyla söylemiştir. Yoksa aklından, ganimet edinme ve ganimetleri paylaşma düşüncesini dışlama diye bir fikir geçmiş değildir. Nitekim Hayber ahalisinden ele geçirdiği ganimet mallarını, kendisine, eşlerine, kızlarına ve yakın akrabalarına ait payları ayırdıktan sonra, savaşa katılan askerlere dağıtmış. hatta Hayber Seferi'ne katılmayan (örneğin Habeşe'den gelen Müslümanlı) kişileri de bundan yararlandırmıştır.[35] Hayber Yahudilerinden edindiği bu zenginlik nedeniyle öylesine mutluluk duymuş olmalı ki, *"Cafer'in ilerlemesi mi, yoksa Hayber'in fethi mi, bunlardan hangisinin bana daha çok zevk verdiğini bilemiyorum"* demiştir.[36] Görülüyor ki Hayber Seferi'ne girişmekle, Yahudilerden büyük ganimet edinme olasılığına erişmiş olacaktı.

34 Buharî'nin Ebû Mûse'l-s'âri'den rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1236, c.8, s.354; Hadis No. 1617; c.10, s.279.

35 Buharî'nin Ebû Mûse'l-Eş'âri'den rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1617, c.10, s.279.

36 Mihron, *Ravzat al-Şafa...*, c.2, s.553.

Hemen belirtelim ki Muhammed, Hayber'e karşı saldırıya geçebilmek için, onlarla daha önce yapmış olduğu antlaşmayı geçersiz kılmak zorundaydı. Bunu yapabilmek için, antlaşmanın onlar tarafından ihlal edildiğini ve onların Müslümanlara karşı düşmanca davranışlarda bulunduklarını öne sürmek gerekirdi. Ve işte Abdullah İbn-i Sehl adındaki bir Müslüman kişinin, hurma toplamak amacıyla Hayber'e gittiğinde, öldürülmüş olmasını fırsat edinerek bu düşüncesini gerçekleştirebilmiştir. Her ne kadar Yahudiler, Abdullah'ı öldürmediklerini iddia ederlerse de Muhammed, onların Müslümanları rahatsız ettiklerini ve aradaki antlaşmayı bozduklarını söyleyerek, bir sabah karanlığında saldırıya geçer. Geçerken de avaz avaza, *"Allahu Ekber, Hayber (harap olsun). Biz (düşman) bir kavmin yurdunu (basıp içine) girdik mi (korkudan çekilip giden o kâfirlerin) hali yaman olur"* diye bağırır ve askerlerini de bu şekilde bağırttırır.[37] Bunu yapmakla, daha önceleri *Kur'an*'a koymuş olduğu sözleri tekrarlamış gibidir ki, o da şöyle:

> *"...azap yurtlarına indiğinde, uyarılanların (fakat yola gelmeyenlerin) sabahı ne kötü olur..."* (Sâffât Suresi, ayet 176-177).

On dört gün süren bir kuşatmadan sonra, Kamus Kalesi'ni ele geçirip Yahudileri esir alır. Onlardan edindiği bol miktar ganimet mallarını ve esirleri daha henüz paylaştırmaya girişmeden önce Dihye (b. Halifetü'l-Kelbî) adında bir asker gelip kendisinden, *"Bana bir cariye ver"* şeklinde dilekte bulunur. Ganimet malları henüz tasnif edilmediği ve paylaşılmaya hazır duruma getirilmediği, yani herkesin payına ne düşeceği belli olmadığı halde Muhammed, muhtemelen onun pek yararlı bir asker olduğunu düşünerek, *"Git, esirler arasından dilediğin kadını kendine cariye olarak al"* der. Bu izin üzerine Dihye, esir kadınlar arasından en güzelini seçer. Bu aldığı kadın, Hayber'e sığınmış olan Beni Nadir Yahudilerinin reislerinden Huyey b. Ahtab'ın kızı Safiyye adında, genç güzel bir kadındır. Henüz 17 yaşında olup, Yahudilerin ileri gelenlerinden biri olan Kınâne b. Ebi'l-Hukayk ile yeni evlidir. Böylesine güzel ve asalet sahibi bir

37 Bütün bu konularla ilgili hadisler ve açıklamalar için bkz. *Sahih-i...*, c.2, s.299-304; Hadis No. 1311, c.8; c.12, s.320 vd...; ayrıca bkz. İbn İshak, *age*, 1980, s.510-519; *Tarih-i Taberî*, c.2, s.449 vd...; İbn Sa'd, *Tabakat*.

kadının kendisinden başkasına layık olamayacağını düşünen Muhammed, Dihye'ye başka bir cariye hediye ederek onun elindeki Safiyye'yi kendisine alır.[38] Bu arada Safiyye'nin babasını ve kocasını, Yahudi kavmine ait hazinenin nerede olduğunu bildirmediler diye, kafalarını kestirterek öldürtür. Bundan sonra eldeki ganimet mallarını askerleriyle paylaşır. Tam bu sırada yanına Beni Şehm'den Müslümanlığı kabul eden kişiler gelerek ganimetten pay isterler. Ancak, Kamus Kalesi'ndeki Yahudilerden elde edilen ganimet paylaşılmış bitmiştir; bu kişilere verilecek bir şey kalmamıştır. Bunun üzerine Muhammed, ganimet sağlaması için Tanrı'ya şu şekilde yalvarıda bulunur:

> *"Ey Rabbim! Sen (ganimet isteyen bu adamların) halini biliyorsun; geçinecek bir şeyleri yoktur. Ey Rabbim! Yahudilerin yiyecek maddesi ve çervişler bakımından zengin olan kalelerini fethetmek konusunda kullarını başarılı kıl."*[39]

Muhammed'in bu şekilde dua ettiğini gören Müslüman askerler, Hayber'e ait diğer kaleleri ele geçirmek üzere büyük bir sevkle saldırıya geçerler ve on günlük bir kuşatmadan sonra Hayber'in en zengin kalelerinden bir diğeri olan Sa'b bin Mu'âz Kalesi'ni teslim alırlar. Elde edilen mallar ve esir kadınlar paylaşılır. Muhammed, Yahudi kadınlardan hamile olanlarla cinsi münasebette bulunulmasını yasaklar; yasaklamasının nedeni, *"Yahudi menisinin (Müslüman menisiyle) karışmasını önlemektir"*[40]

Kuşatılıp da henüz teslim alınamamış olan "el-Vatıh" ve "Eş-Selâlim" adında iki kale daha vardır ki, oraya sığınmış olan Yahudiler, Muhammed'e haber göndererek canlarının bağışlanması karşılığında teslim olacaklarını bildirirler ve tekliflerinin kabul edilmesi üzerine kalelerinden inerler. Muhammed'in düşündüğü şey, bütün bu Yahudileri yurtlarından sürmektir. Fakat, Yahudiler şöyle bir teklifte bulunurlar: *"Biz bahçecilik, ekin ve baymdırlık işlerini sizden iyi biliriz; eğer isterseniz, mahsulleri yarı yarıya paylaşmak su-*

38 Vakidi'nin *Sîret*'inden naklen bkz. *Sadîk-i...*, c.2, s.308.
39 Taberi, *age*, 1966, c.2, s.602; ayrıca bkz. İbn İshak, *age*, 1980, s.511 vd.
40 İbn İshak, *age*, 1980, s.512.

retiyle, toprakları bize bırakın."[41] Hurmalıkların onlar tarafından tımar edilmesi ve mahsulün yarısının kendisine verilmesi, kuşkusuz ki Muhammed'in işine gelir ve bu nedenle teklifi kabul eder. Ederken de, bir rivayete göre, *"Teklif ettiğiniz koşullara göre dilediğiniz müddetçe, sizi burada bıraktık"* der.[42] Bir başka rivayete göre de, *"Sizleri yurdunuzdan çıkarma hakkını haiz olacağız"*[43] şeklinde konuşur. Fakat anlaşılan o ki, Yahudilere, yukardaki koşullarla arazide çalışma iznini verirken, bu iznin kesin ve devamlı bir nitelik taşımadığını, yani belirsiz bir zamanla verilmiş olduğunu ve her zaman için geçersiz kılınabileceğini anlatmıştır.[44] Nitekim bir gün Hayberli bu Yahudilerden birine, ilerideki bir tarih itibariyle Hayber'den çıkarılabileceklerini ima eder şekilde konuşmuştur.[45] Öte yandan ölüm döşeğindeyken, *"Arap cezîresinde iki din bir arada bulunmayacak"* şeklindeki vasiyetinden de anlaşılmaktadır ki, Hayber Yahudilerine vermiş olduğu oturma izninin devamlı nitelik taşımasını istememiştir.[46] Nitekim ölümünden az bir süre sonra halifelik mevkiine gelen Ömer bin Hattab, ilerdeki sayfalarda ayrıca belirteceğimiz gibi, Muhammed'in yukardaki sözlerine dayalı olarak Hayber'deki bu Yahudileri buradan çıkarıp Teyma ve Eriha denen yerlere sürmüştür.[47] Teyma diye bilinen yer, Medine'nin 350 kilometre kuzeyinde, Şam ile Vâdi'l-Kurâ arasında bir kasabadır. Eriha ise, Kudüs'ün 20 kilometre doğusunda küçük bir kasabadır.

Hayber kuşatmasını bu şekilde başarıyla devam ederken Muhammed, o civarda bulunan Fedek Yahudilerine Muhaysa İbn-i Mes'ûd adındaki bir adamını göndererek Fedek halkına İslam olmaları gerektiğini, olmadıkları takdirde başlarına bela geleceğini bildirir.[48] Yine görülüyor ki Muhammed, saldırıya geçmek üzere İslamı yayma gerekçesine yer vermiştir; İslam olmadıkları takdirde onları yurtlarından sürecek ve mallarını ganimet olarak alacaktır.

41 Taberi, *age*, 1966, c.2, s.618; Mihron, *Ravzat al-Şafa...*, c.2, s.548 vd...
42 Buharî'nin İbn-i Ömer'den rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1056, c.7, s.164.
43 Taberi, *age*, 1966, c.2, s.610; Mihron, *age*, s.548 vd...
44 Kurtubî'nin söylemesine göre ulemadan birçoğu, söz konusu iznin sınırı belli olmayan bir zaman itibariyle verilmiş olduğu görüşündedirler. Bkz. *Sahih-i...*, c.6, s.167.
45 Buharî'nin İbn-i Ömer'den rivayeti için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1163, c.8, s.139-142.
46 *Sahih-i...*, c.8, s.142.
47 *Sahih-i...*, c.7, s.167.
48 *Sahih-i...*, c.10, s.282.

Fedekliler, kendilerine ait bütün toprakları Muhammed'e terk edeceklerini bildirirler ve yarıcılık yapmak kaydıyla kendilerinin yerlerinde bırakılmalarını isterler. Teklif Muhammed'e uygun görünür; çünkü silah kullanmadan, yani vuruşmasız şekilde elde edilen bu toprakların mülkiyeti, askerler arasında paylaşılmayıp, doğrudan doğruya kendisine kalmış olacaktır. Nitekim, *Kur'an*'a koyduğu şu ayetle Tanrı'nın böyle karar verdiğini anlatır:

> *"Allah'ın, (fethedilen) ülkeler halkından peygamberine verdiği ganimetler Allah, peygamber, yakınları, yetimler, yoksullar ve yolda kalmışlar içindir..."* (Haşr Suresi, ayet 7).

Her ne kadar şeriatçılar, düşmandan silah kullanılmadan elde edilen bu tür ganimetin, devlet hizmetleri için kullanıldığını söylerlerse de yine yalandır. Çünkü, bu malları Muhammed, kendi eşlerinden her birinin birer yıllık nafakası olarak ve ayrıca yakınları (örneğin kızı Fatma) için kullanmıştır.[49] Bir rivayete göre, güya Cebrail gelip Muhammed'e, *"(Ey Muhammed!) Tanrı sana, yakınlarının (Fedek'ten aldığın) bu ganimetler üzerindeki haklarına riayet etmeni emrediyor"* demiş. Muhammed'in, *"Kimdir benim yakınlarım? Ve onların (bu ganimetler üzerindeki) haklarının miktarı nedir?"* diye sorunca Cebrail de ona, *"(Kızın) Fatma ve onun dölünden gelenler senin yakınlarındır! Fedek'ten edindiklerini ona ver. Tanrı'nın ve peygamberinin paylarını da ona ver"* diye emretmiştir. Yine rivayete göre Fatma, Muhammed'in ölümünden sonra, Fedek arazisi üzerinde miras hakkına sahip olduğunu öne sürmüş, fakat halife Ebu Bekir, onun bu isteğini reddetmiştir; ederken de Muhammed'in, *"Biz peygamberler miras bırakmayız, terk ettiklerimiz sadakadır..."* şeklinde konuştuğunu öne sürmüştür.[50]

Bu konuları ayrı bir kitap halinde ele aldığımız için burada fazla durmayacağız. Fakat, hemen ekleyelim ki, İslam kaynaklarının açıklamalarına göre Muhammed, Hayber ve Fedek Yahudilerini dize getirip, haklarından geldikten sonra, İslam dininin gelişmesine engel saydığı Yahudi sorununa son vermiştir.[51]

49 *Sahih-i...*, Hadis No. 1288, c.8, s.431 vd...

50 Bu konular için bkz. Mirhond, *Ravzat al-Safa*, c.2, s.553; İbn Hişam, Sir, Wüstenfeld basımı, s.776 vd...; Yâkut, *Mu'cam*, Wüstenfeld basımı, c.2, s.823 vd...

51 *Sahih-i...*, c.10, s.283.

E) Müslümanlığı Kabul Etmeyen Hıristiyan Kavimler de "Cizye" Vermeye Zorlanır

Muhammed'in saldırıları sadece Yahudi kavimlerine karşı değil, Hıristiyan kavimlerine ve daha doğrusu başka din ve inançta olanların tümüne de yönelikti. Kendisini artık iyice güçlü bulur olduğu zaman (özellikle Medine'ye göçünün altıncı yılından sonra) hem bir yandan "müşrik" Araplara karşı saldırırken, hem de diğer yandan, Hıristiyan kavimleri ya da Mecusileri (Zerdüşt dininden olanları) İslama çağırmaya başlamıştır. Çağrıda bulunurken, *"Ey insanlar! Emin olunuz ben hepinize Allah'ın gönderdiği peygamberim"* şeklinde fermanlar gönderirdi. Örneğin, Doğu Roma İmparatoru Hirakliyus'a yaptığı çağrıda, *"...Ey Rum milletinin ulusu! Seni İslam camiasına ve Müslümanlığa davet ediyorum. Müslüman ol ki, selamette bulunasın, Müslüman ol ki Allah ecrini iki kat versin..."* şeklinde konuşmuştur.[52] İran hükümdarına gönderdiği fermanında, *"...Ey Kisrâ! Seni Allah dini Müslümanlığa davet ediyorum. Çünkü ben bütün insanlara peygamber gönderildim: Hayatta olanları inzâr eylemek (sonunun kötü olduğunu bildirmek) ve kâfirler üzerinde ihkâk-ı hak etmek için. Ey Kisrâ! Müslüman ol ki, selamete eresin. Olmazsan Mecusi kavminin günahı boynuna olsun..."*[53] diye belirtmiştir.

Habeşistan Meliki Necâşî'ye gönderdiği mektubunda, *"...Şimdi ben size (İslam umdelerini) tebliğ ettim ve nasihat eyledim; siz de nasihatimi kabul ediniz! Doğru yola gidenlere selam olsun"* diye yazmıştır.

O tarihlerde Doğu Roma İmparatorluğu'na bağlı bulunan Mısır meliki (Kıbt kavminin meliki) olan Mukavkis Cüreye İbn-i Mînâ'ya gönderdiği mektubunda ise, *"...Müslüman ol ki selamete eresin... Eğer bu davetimden yüz çevirirsen, Kıbt kavminin günahı boynuna olsun!.."*[54] şeklinde konuşmuştur.[55]

52 *Sahih-i...*, c.12, s.382-383.
53 *Ibid*, s.384-385.
54 *Ibid*, s.386-387.
55 *Ibid*. s.390-391.

Yemame, Gassan ve Bahreyn gibi bölgelerde yaşayan halkların hükümdarlarına da, bu doğrultuda çağrıda bulunmuştur. Söylemeye gerek yoktur ki, Roma, İran ya da Habeş gibi güçlü ülkelere karşı yapabileceği pek bir şey yoktu. Onlara yapmış olduğu çağrılarda, sadece yarıkapalı tehditlere yer vermişti. Fakat, kolaylıkla dize getirebileceğini bildiği kavimlere karşı tehdit ve saldırı siyasetini gerçekleştirmekte kusur etmemiştir. Örneğin, Arabistan Yarımadası'nın güneydoğusunda bulunan Uman bölgesi hükümdarları Ceyfer ile Abd adındaki kardeşlere –ki Cülendioğulları olarak bilinirlerdi– gönderdiği çağrısında şu tehdidi savurmaktaydı:

> *"...Doğru yolda gidenlere selam olsun! Bu duadan sonra ey iki birader, sizi İslam camiasına davet ediyorum. Müslüman olunuz ki, selamete eresiniz. Ben beşeriyetin umumuna gönderilmiş, Allah'ın peygamberiyim. Hayatta olanları inzâr etmek, kâfirler üzerine de Allah'ın emirlerini yerine getirmek vazifemdir. Ey kardeş hükümdarlar! İslam dinini tasdik ve kabul ederseniz, sizi mülkünüzde hâkim kılarım. Eğer İslamı kabul etmezseniz, gene biliniz ki, mülk ve saltanatınız uhdenizden zail olmuştur. İslam süvarileri topraklarınızı çiğneyecektir. Mülkünüzde nübüvvetim hâkim olacaktır."*[56]

Görülüyor ki, Muhammed burada, İslamı kılıç yoluyla kabul ettirme siyasetini uygulama kararlılığını bir kez daha ortaya koymuştur. Uman bölgesinin bu iki hükümdarına, eğer İslamı kabul etmeyecek olurlarsa, ülkelerinin İslam süvarileri tarafından çiğneneceğini ve kendilerinin saltanat mevkiinden silineceklerini bildirmiştir. Hemen ekleyelim ki, bu iki hükümdar, başlarına gelecek olan felaketten kurtulabilmek için, İslam dinine girmişler, kendi kavimlerini de böyle yapmaya sürüklemişlerdir.

Fakat bazı kavimler İslama girmeyip, "Hıristiyan" kalmayı ve kalabilmek için "cizye" (kafa parası) vermeyi yeğlemişlerdir. Muhammed onları haraca bağlamıştır; bu yoldan ele geçirdiği ganimetlerin haddi hesabı yoktur. Örneğin, Bahreyn denen bölgede yaşayıp da İslamı kabul etmeyen Hıristiyanlarla –ki bunlardan çoğu Hıristiyan

56 İbn-i Hişâm'ın *Sire*'sinde anlatılan bu olay için bkz. *Sahih-i...*, c.12, s.399.

Araplardı– Yahudilerden elde ettiği varlık bunlardan biridir. Bu bölgeye vali olarak tayin ettiği Alâ b. el-Hadramî zamanında elde ettiği haraç mal, söylendiğine göre, kendisine gönderilen *"en kesretli mal olmuştu"*.[57] Buharî'nin Enes b. Mâlik'ten rivayetine göre Muhammed, bu mal geldiğinde, malın başına oturup her kimi görürse ondan bir miktar vermiştir. Hatta bir aralık, amcalarından Abbâs b. Abdü'l-Müttalib gelip, vaktiyle Bedir'de esir düştüğünde hem kendisi, hem de Ali'nin kardeşi Akil için fidye verdiğini hatırlatmış ve pay istemiştir. Onun bu isteği üzerine Muhammed "Al!" deyince Abbâs, taşıyabileceği miktar malı sırtlayıp gitmiştir.[58]

F) Muhammed'in Yahudilere Karşı Uyguladığı "Şiddet" Siyasetiyle İlgili Bir Kıyaslama

Sık sık öne sürülür ki, Yahudiler, Hitler'in başvurduğu şiddet ve soykırım siyaseti dışında, en büyük darbeyi, 15. yüzyılda İspanya'dan sürülmekle yemişlerdir ve bu tıpkı Hitler'inki gibi, benzeri olmayan ve eşine rastlanmayan "insanlık dışı" bir eylemdir.

Yahudilerin 1492 yılında İspanya'dan kovulup sürüldükleri doğrudur; ancak, bu kovulma olayını, bütün insanlık dışı niteliğine rağmen, Hitler'in Yahudilere yaptığı mezalimle eş değerde tutmak yanlış olur. Zira Hitler'in uyguladığı soykırımı olayı, altı milyona yakın Yahudi'nin gaz odalarında öldürülmeleri boyutunda bir olaydır ki, bir benzerine rastlamak kolay değildir.

Şu bir gerçektir ki, vaktiyle İspanya'da yaşayan Yahudilere ölüm cezası uygulanmamıştır; sadece sürgün cezası uygulanmıştır. Bu itibarla İspanya'daki Yahudilere uygulanan sürgün cezasını, olsa olsa, Muhammed zamanında Yahudilere yapılanlarla kıyaslayarak değerlendirmek mümkündür. Bakınız nasıl ve neden?

İspanya Kralı Ferdinand ile Kraliçe İsabella'nın, 31 Mart 1492 tarihinde imzaladıkları bir kararnameyle (fermanla), İspanya'da yaşayan Yahudiler, kraliyet sınırları dışına sürgüne mahkûm kılındılar. Böylece, İspanya'ya geliş tarihleri olan Miladi üçüncü yüzyıldan bu

57 *Sahih-i...*, Hadis No. 267, c.2, s.357.
58 *Ibid.*

tinmiştir. Beni Kureyza kabilesini yenilgiye uğrattığında, erkek esirlerden dokuz yüz kadarının kellelerini kestirmiş, geri kalan esirlerden bir kısmını paylaştırmış, bir kısmını sattırmıştır.

Daha başka bir deyimle Yahudilerin mallarını ve mülklerini ganimet olarak almak bir yana, pek çoğunu kılıçtan geçirmiş ve geri kalanları da Arap Yarımadası'ndan sürmüştür. Kendisinden sonra devletin başına geçecek olanlara da böylesine amansız bir siyasetin uygulanmasını vasiyet bırakmıştır. Nitekim Muhammed'in ölümünden sonra halife Ömer b. Hattâb bu insafsız siyasetin en kararlı uygulayıcılarından biri olacaktır.

Bütün bunları göz önünde tutarak bir kıyaslama yapacak olursak, İspanya kralı ve kraliçesinin Yahudilere uyguladığı yıldırma siyasetinin, Muhammed'in kendi zamanında Yahudilere uyguladığı siyasetten daha kötü olmadığı sonucuna varırız. Aradaki fark, Ferdinand ile İsabella'nın kilise tahrikiyle hareket eder olmaları, Muhammed'in ise Tanrı elçisi olarak iş gördüğünü ve Tanrı'nın emirlerini yerine getirdiğini bildirmesidir.

ÖLÜM DÖŞEĞİNDEYKEN MUHAMMED'İN MÜSLÜMANLARA SON VASİYETİ: "ARAP CEZİRESİNDE İKİ DİN BİR ARADA BULUNMAYACAK" VE "KÂFİR"LERE SON LANETİ: "MÜMİNİN RUHU TERLE, KÂFİRİN RUHU İSE MERKEBİN CANI GİBİ AĞIZ VE BURUN DELİKLERİNDEN ÇIKAR"

Muhammed'in söylemesine göre, Tanrı'nın dilediği tek bir şey vardır, o da, İslamın yayılması ve yeryüzünde İslamdan başka hiçbir din ve inancın kalmamasıdır: çünkü İslam "hak dini", yani "Allah dini"dir. Bu nedenle her doğan çocuk "İslam fıtratı" üzerine doğmaktadır ve her doğan çocuğu Yahudi ya da Hıristiyan (Nasrani) yapan anası ve babasıdır (Rûm Suresi, ayet 30).[1] Bundan dolayıdır ki, Tanrı, yine Muhammed'in söylemesine göre, İslamdan başka bir din ve inanca bağlı olanların "sapık" sayılacaklarını bildirmekle kalmamış, bir de onlara karşı savaşmayı, yeryüzünde İslamdan başka bir din kalmayıncaya kadar silahlı vuruşmayı şart kılmıştır. *Kur'an*'ı da bunu öngören emirlerle doldurmuştur ki, daha önce de belirttiğimiz gibi bunlar arasında, *"Fitne kalmayıp, yalnız Allah'ın dini (İslam) ortada kalana kadar onlarla savaşın..."* (Bakara Suresi, ayet 193) şeklindeki ayetlerden tutunuz da, *"Müşrikleri nerede görürseniz öldürün"* (Tevbe Suresi, ayet 5) veya *"Onlarla savaşın ki, Allah sizin elinizle onları azaplandırsın, rezil etsin ve sizi üstün getirsin de (Müslümanların) gönüllerini ferahlandırsın"* (Tevbe Suresi, ayet 14-15) ya da *"Kitap verilenlerden... (İslamı) din edinmeyenlerle, boyunlarını büküp kendi elleriyle cizye (kafa parası) verene kadar savaşın..."* (Tevbe Suresi, ayet 29) şeklinde ölüm ve dehşet saçar nitelikte olan emirler pek çoktur.

1 Bu konudaki hadisler için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 664, c.4, s.529.

İnsanları dilediği gibi yaratabilen, dilediğinin kalbini açıp Müslüman yapabilen, "doğru" yola sokabilen ve bunu da ayetleriyle bildiren bir Tanrı'nın (örneğin En'âm Suresi, ayet 125), böylesine kolay ve vicdani bir işlemde bulunmak varken böyle yapmayıp, ille de insanları birbirleriyle boğazlatacağım diyerek kan akıtma yolunu seçmiş olması elbetteki şaşırtıcıdır. Fakat, bütün bu ayetlerin Tanrı'nın sözleri olmaktan ziyade, Muhammed'in sözleri olduğunu düşünecek olursak ortada şaşılacak bir şey kalmaz. Şu bakımdan ki, *Kur'an*'ın, ne şair, ne de kâhin sözleri olmayıp "bir elçinin" (Muhammed'in) sözleri olduğu Hâkka Suresi'nde yazılıdır.

"Hiç şüphesiz o (Kur'an), çok şerefli bir elçinin sözüdür."[2]

Fakat her ne olursa olsun, tarihi gerçek şu ki, Muhammed, "kâfir"ler hakkında yerleştirmiş olduğu buyruklara dayalı olarak, bu kitapta bazı örneklerini sergilediğimiz vuruşmalı saldırılara yönelmiş ve ömrünün son on ya da on üç yılını (yani Medine'ye geçip de güçlendikten sonraki yaşamını) savaş üstüne savaş yapmakla geçirmiştir. Medine'de bulunduğu süre içerisinde 45 çete yollamış ve 29 kadar savaş yapmıştır. Ancak, bununla da yetinmemiştir; İslamdan başka din ve inançta olanlara karşı beslediği ve ölüm döşeğine kadar sürdürdüğü bu düşmanlığı, vasiyet şeklinde Müslümanlara bırakıp, ebediyen sürdürmek istemiştir. Arap kaynaklarına göre bu vasiyet, onun, ölüm döşeğindeyken *"Cezîretü'l-Arab'da (Arap Yarımadası'nda) iki din bir arada bulunmayacak"* şeklindeki sözlerinden ibarettir.[3] Yine İslam kaynaklarından öğrenmekteyiz ki, Muhammed, bu sözleriyle şunu anlatmak istemiştir ki, şu ya da bu nedenle ehl-i kitabdan olanlara (yani genellikle Yahudi ve Hıristiyanlara), daha önce "Cezîretü'l-Arab"da oturmaları için verilmiş olan izin artık sona ermiştir.[4] Çünkü, şunu düşünmüştür ki, Hicaz kıtasını (ve daha doğrusu Arap Ya-

2 Hâkka Suresi'nde Tanrı'nın, yeminler ederek, *Kur'an*'ın şair sözü ya da kâhin sözü olmayıp, *"çok şerefli bir elçinin sözü"* olduğu şöyle belirtilmektedir:

"Görebildikleriniz ve göremedikleriniz üzerine yemin ederim ki, hiç şüphesiz (Kur'an), çok şerefli bir elçinin sözüdür. Ve (Kur'an) bir şair sözü değildir... Bir kâhin sözü de değildir..." (Hâkka Suresi, ayet 39-42).

3 İbn-i İshak, *age.* 1980. s.689; ayrıca bkz. *Sahih-i...*, c.8, s.140-142, 415.

4 Bekkârî'nin açıklaması için bkz. *Sahih-i...*, c.7, s.167.

rımadası'nı), Müslüman olmayanlardan, yabancı unsurlardan temizlemedikçe İslam dininin gelişmesi, "Müslümanların yükselmeleri" ve "yekpare" (bir bütün) millet haline gelmeleri mümkün olamayacaktır. Bu konuda Diyanet İşleri Başkanlığı'nın açıklaması şöyledir:

> *"Hicaz kıtasını gayrimüslim anasırdan temizlemek ve burada yekpare bir millet, bir vatan vücude getirmek Resûl-i Ekrem'in en mühim umdelerinden birisiydi. O, ümmetini ecnebi anasırdan tecrid ederek bir mefkûre etrâfında toplamadıkça, İslam dininin inkişâfı ve Müslümanların itilası müyesser olamayacağını biliyordu..."*[5]

Fakat anlaşılan o ki, Muhammed, ölüm döşeğindeyken söylediği, *"Cezîretü'l-Arab'da iki din bir arada bulunmayacak"* şeklindeki sözleri de yeterli bulmayıp, bir de "kâfir"leri merkebe benzeterek lanetlemek istemiştir. Gerçekten de, son nefesini verirken, yanı başında bulunan Ayşe'ye, "Kâfirlere" karşı beslediği kinini, Araplara özgü bir dille ifade etmekten geri kalmamıştır. Ayşe'nin bildirdiğine göre, güya ölüm meleğinin ve hemen arkasından Cebrail'in ziyareti sırasında Muhammed, terlemeye başlar; Ayşe bu terlerin ne olduğunu sorduğunda, Muhammed, dudaklarını güçlükle kıpırdatır ve şu sözleri mırıldanır:

> *"Müminin ruhu terle, kâfirin ruhu ise merkebin canı gibi ağız ve burun deliklerinden çıkar."*[6]

Bu sözleri mırıldandıktan sonra gözlerini hayata kapar. Görülüyor ki, öleceği an bile, "müşrik"lere, Yahudilere ve Hıristiyanlara karşı beslediği düşmanlığını, lanetlemelerle ortaya dökmek şeklinde Müslümanlar için, ebediyetler boyunca izlenmesi gereken bir örnek yaratmıştır.

Öte yandan, her ne kadar bu vasiyetinin, *"Arap cezîresinde iki din bir arada bulunmayacak"* şeklinde olduğu söylenirse de, gerçek anlamda amacının sadece Arap cezîresiyle sınırlanmadığı muhakkaktır. Çünkü, daha önce de belirttiğimiz gibi, İslamdan başka "gerçek" din kabul etmeyip, yeryüzünü "Dar-ül İslâm" ve "Dar-ül Harb" diye iki

5 Diyanet'in açıklaması için bkz. *Sahih-i...*, c.7, s.166.
6 Ayşe'nin bu rivayeti için bkz. İmam Gazali, *İhyâu...*, 1975, c.4, s.845-846.

düşman kampa bölmüş olduğuna ve bu siyasetini *"Fitne kalmayıp, yalnız Allah'ın dini (yani İslam) ortada kalana kadar onlarla savaşın"* şeklindeki emirlerle desteklediğine göre, temel amacı'nın "Arap cezîresi" değil, yeryüzünün tamamı olduğu muhakkaktır. Onun bu emirlerine göre, yeryüzünün tümünün İslam olmasına kadar Dar-ül Harb'e (yani Müslüman olmayan ülkelere) karşı savaş halinde bulunmak, cihada devam edilmesi gerekmektedir. Daha başka bir deyimle Muhammed, "cihat" denilen şeyi sadece Arap Yarımadası'nda oturan "kâfirlere" karşı değil, yeryüzündeki Müslüman olmayan her topluma ve herkese karşı öngörmüştür. Bundan dolayıdır ki, kendisini, İslam dinini bütün dinlerden üstün kılmak üzere gönderilmiş gibi göstermek üzere, *"Dinini bütün dinlerden üstün kılmak üzere, peygamberini... hak dinle gönderen Allah'tır"* (Tevbe Suresi, ayet 33) şeklinde ayetler koyarken, aynı zamanda Tanrı'nın, *"Ey Muhammed, biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik... De ki, 'Artık Müslüman olacak mısınız?'..."* (Enbiyâ Suresi, ayet 107-108) şeklindeki tehditlerle konuştuğunu söylemiştir. Böylece bütün insanları "cihat" yoluyla İslama zorlama siyasetini, İslamın temeli haline getirmiştir. Nitekim yukardaki sayfalarda kısaca belirttiğimiz gibi, "kâfir"lere karşı bu insafsız siyaseti ilk olarak uygulamaya koyan ve örneğin İslamı kabul etmediler diye Yahudileri yok etmeye ya da yurtlarından sürmeye başlayan da kendisidir. Her ne kadar Hayber'i ele geçirdikten sonra, oradaki Yahudileri sürgüne göndermeyip, "yarıcı" olarak kalmalarına (yani hurmaları tımar edip [ağaç bakımı] mahsülün yarısını kendisine vermelerine, diğer yarısını muhafaza etmelerine) olanak sağlamış ve böylece onlardan yararlanma yolunu seçmiş ise de, günün birinde sürgüne gönderileceklerini onlara haber vermekten geri kalmamıştır. Gerçekten de, Hayber'i ele geçirdikten sonra, oradaki Yahudileri yurtlarından çıkarıp sürgüne yollamak istemiş, fakat onların, *"Biz araziyi sürüp hurmaları tımar edelim, aldığımız mahsulün yarısını sana verelim"* şeklindeki teklifleri üzerine, kararını değiştirip, *"Dediğiniz şeraite (koşullara) göre dilediğiniz müddetçe sizi burada bıraktık"* demekle beraber,[7] daha sonra bir başka vesileyle bu sözlerini değiş-

7 Buhari'nin İbn-i Ömer'den rivâyeti için bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1056, c.7, s.163.

tirmiştir. Ömer b. Hattâb'ın rivayetinden anlamaktayız ki, Muhammed, bir gün Hayber'in ileri gelen Ebü'l-Hukaykoğullarından birine şöyle demiştir:

> *"İleride Hayber'den çıkarılıp, uzun ve zahmetli yürüyüşe tahammüllü güçlü deven seni, hicret edeceğin diyara sürüklediği, zaman halin nasıl olur?"*[8]

Söylemeye gerek yoktur ki, bu sözleri söylemekle, Hayberli Yahudilerin, daha sonraki yıllarda sürgüne gönderilmeleri için yeterli gerekçeyi hazırlamış olmaktaydı. Nitekim İslam kaynakları, Hayber Yahudilerinin günün birinde sürgüne gönderileceklerine dair Muhammed'in bu sözlerini "kehanet" bilirler ve ona özgü mucizelerden olarak kabul ederler.[9] Gerçekten de ölümünden bir süre sonra, hilafet mevkiine gelen Ömer b. Hattâb, kendi oğlu Abdullah'la ilgili bir olayı bahane ederek Hayber'deki Yahudileri ve onlarla birlikte Hicaz'da bulunan diğer bütun Yahudileri yerlerinden sürmüş, başka diyarlara göç etmeye zorlamıştır. Zorlarken de, Muhammed'in biraz yukarda belirttiğimiz sözlerine dayanmıştır. Bu olayı kısaca belirtmekte yarar var:

Buharî gibi bir kısım İslam kaynaklarına göre, Halife Ömer b. Hattâb'ın oğlu olan Abdullah İbn-i Ömer, zaman zaman Hayber'e gidip oradaki mallarını gözden geçirir, gelirlerini toplarmış. Ve işte bu amaçla Hayber'e gitmiş olduğu bir defasında, gece vakti evinde uyurken, Yahudilerin saldırısına uğrar. Güya Yahudiler onu evin üst katından aşağı atarlar. Bu yüzden Abdullah'ın iki eli ve iki ayağı kırılır, orası burası çarpılır. Şârih Hattâbî gibi kaynakların rivayetine göre ise, Yahudiler Abdullah'a İbn-i Ömer'e sihir etmişler ve sihrin etki-

8 İslam kaynaklarındaki şekliyle bu sözler aynen şöyledir:

> *"İleride Hayber'den çıkarılıp -mezâlim-i seferiyyeye tahammül eden- kuvvetli deven seni (diyâr-ı hicretine) sürüklediği zaman hâlin nasıl olur?"* (bkz. *Sahih-i...*, Hadis No. 1163, c.8, s.139 vd...).

9 *Sahih-i...*, c.8, s.142.

siyle onun ellerinin ve ayaklarının çarpılmasına neden olmuşlardır. Fakat rivayetin şekli ne olursa olsun bilinen şudur ki, Ömer b. Hattâb, sevgili oğlunun başına gelenleri işitir işitmez gazaba gelmiş ve bu olayı bahane ederek, Yahudileri ve Hıristiyanları Hicaz kıtası dışına sürmüştür;[10] sürerken de, Muhammed'in vasiyetini yerine getirmiş olduğunu düşünmüştür! Oğlu Abdullah ile ilgili yukardaki olay, bu vasiyeti gerçekleştirmek bakımından, ona bulunmaz bir fırsat yaratmıştır.

Hemen ekleyelim ki, Hulafa-i Raşid'in denileri ilk dört halife dönemi de dahil olmak üzere, Emevilere, Abbasilere, Memlüklere ve Osmanlılara varıncaya kadar, gelmiş geçmiş bütün İslam devletleri, Muhammed'in vasiyeti doğrultusunda iş görmüşler, İslam'ı yaymak ve aynı zamanda ganimet toplamak hırsıyla "kafirlere" karşı savaş üstüne savaş açmışlar, devlet ve toplum yaşamlarını sadece savaş düşüncesine oturtmuşlardır. Güçlü bulunduğu süre boyunca, her Müslüman devletin amacı, "kâfir"lere karşı savaş açmak, emperyalist bir siyaset izlemek olmuştur. Arap kumandanları emrindeki orduların, Orta Asya'lara yayılarak görülmemiş bir gaddarlıkla Türkleri kılıç yoluyla Müslüman yapmaları ya da İspanya'lara kadar uzanarak Endülüs İmparatorluğu'nu kurmaları, bu "emperyalist" siyasetin çeşitli oluşumlarından başka bir şey değildir. Osmanlı devleti, bu doğrultudaki en son ve en tipik örneklerden biridir. Beş yüz yıla yakın bir tarih sürecini içine alan Osmanlı tarihi, din adına girişilen savaşlarla doludur. Sadece 1606'dan önceki 240 yıllık süre içerisinde 35 savaş yapıldığını, yani her yedi yıla bir savaş düştüğünü hesaplayacak olursak, bu konuda fikir edinmiş sayılırız.[11] Eğer sekizinci yüzyılda (Miladi 732) Arap orduları Fransa'nın Poitier bölgesinde Charles-Martel tarafından yenilgiye uğratılmasaydı ya da Avrupa'ya yönelik Osmanlı saldırıları Viyana'dan geri çevrilmeseydi, pek muhtemeldir ki, İslamın "Dar-ül İslam" siyaseti gerçekleştirilmiş olacaktı.

10 Buhari'nin İbn-i Ömer'den rivayeti için bkz. *Sahih-i...*. Hadis No. 1056, c.7, s.163 vd...; Hadis No. 1163, c.8, s.139 vd...; ayrıca bkz. Taberi, *age.* 1966, c.2, s.620 vd...

11 İlhan Arsel, *Şeriat Devleti'nden Laik Cumhuriyet'e / Teokratik Devlet Anlayışından Demokratik Devlet Anlayışına*, dördüncü basım, Kaynak Yayınları, İstanbul, Eylül 1997.

Bu vesileyle şunu belirtmek abartma olmayacaktır ki, eğer İslam ülkeleri bugün, şeriatın öngördüğü cihat emirleri gereğince saldırgan bir siyaset izleyemiyorsalar, bu onların "barışcı" olmalarından değil, zayıf, aciz ve her bakımdan geri durumda bulunmalarından, güçlü Batı ülkelerine karşı başarı sağlamanın imkânsız olduğunu anlamalarındandır. Şayet güçlü durumda bulunmuş olsalar ve örneğin atom ya da hidrojen bombalarına sahip olarak kendilerini tek "süper devlet" durumunda bulsalar, hiç tereddütsüz şeriatın "Kâfirlere ölüm!" parolasına sarılarak yeryüzünü Dar-ül İslam haline getirmekten geri kalmayacaklardır.

"KÂFİR"LERE KARŞI HOŞGÖRÜSÜZLÜK SİYASETİ ŞERİATIN ÖZÜNE SAPLI KALINDIKÇA KATILAŞMIŞ, BU ÖZDEN UZAKLAŞILDIKÇA YUMUŞAMIŞTIR

Muhammed'in ölümünü Hulefa-i Raşid'in dönemi izler ki, Ebu Bekir, Ömer, Osman ve Ali'nin halifelik yıllarını kapsar. Bu ilk dört halife döneminde ve özellikle Ömer b. Hattâb'ın halifeliği zamanında "kâfirlere" (daha doğrusu Yahudilere ve Hıristiyanlara) karşı düşmanlık siyaseti, tıpkı Muhammed'in uyguladığı sertlikte olmuştur. Fakat, daha sonraki dönemlerde, yönetici sınıfların İslam şeriatına bağlılıklarına göre bu düşmanlık siyasetinde değişiklikler, esneklikler görülmüştür. Örneğin, oldukça "liberal" görüşlü sayılan ve *Kur'an* emirlerine pek aldırmayan Abbasi halifeleri zamanında (ve özellikle Harun Reşid'in iktidarı döneminde), Yahudilere ve Hıristiyanlara karşı ılımlı bir hoşgörü siyaseti uygulanırken, daha sonraları iktidara gelen ve İslamın özünü en büyük bir kıskançlıkla uygulamaya hevesli bulunan Emeviler döneminde, "gayrimüslim"lere karşı, Muhammed'in yerleştirdiği buyruklar doğrultusunda olmak üzere, düşmanlık siyasetine ağırlık verilmiştir. Örneğin, 850 yılında halife al-Mütevekkil'in (M. 847-861) yayımladığı bir emirnamede, Yahudilerle ve Hıristiyanlarla ilişki kurulmaması, bu gibi kimselerin devlet memuriyetine alınmamaları, sokakta tanınabilmeleri için sarı renkte kukaleta ve kuşak giymeleri, kadınlarının da başlarına sarı renkte başörtüsü takmaları, evlerinin kapılarına tahtadan kesilmiş şeytan resimlerinin konması (sırf Müslüman evlerinden ayırt edilebilmek için), çocuklarının Müslüman okullarına alınmamaları, mezarlarının Müslüman mezarlarından tefrik edilebilmesi için yer seviyesinden yukarı olmaması, yeni inşa edilmiş olan kiliselerin yıkılması ya da buna benzer konular yer almıştır.[1]

1 Bu konuda bkz. Bernard Lewis, *The Jews of Islam*, Princeton, 1984, s.47-49, 137-138, 151.

Aynı olaylara İslam ülkelerinin Moğol ya da Türk işgalleri altına girmeleri vesilesiyle tanık olmaktayız. Henüz İslam olmadıkları ya da İslama yeni girdikleri dönemlerde Moğol hükümdarlarının farklı din ve inançtakilere (örneğin Yahudilere ve Hıristiyanlara) karşı hoşgörülü tutumları olmuştur; o kadar ki *Kur'an*'ın onlar aleyhindeki emirlerini uygulamamışlardır. Fakat, ne zaman ki şeriata giderek saplanmışlardır, işte o andan itibaren bağnazlıkları artmıştır.[2]

Osmanlı dönemine gelince, bazı padişahların hoşgörülü tutumu sayesinde, Yahudiler ve Hıristiyanlar nispeten serbest denebilecek yaşamlara sahip olmuşlardır; fakat din adamlarının kışkırtmasıyla bu tutum olumsuzlaşmıştır. Örneğin, 15. yüzyılın ortalarında Fatih Sultan Mehmed, başta *Kur'an* olmak üzere, şeriatın pek çok yasağına çoğu zaman, aldırış etmeden iş görmüştür. Batı kültürünü ve Hıristiyan dinini anlamaya çalışmak ve kitaplığı için Batı kültürüyle ilgili kitaplar getirtmek yanında, şeriatın resim cinsi şeyleri "haram" kılan hükümlerini çiğnercesine, İtalya'dan ressam getirterek resmini yaptırmıştır. Bu ressamlardan biri Gentile Bellini'dir ki, Fatih'in yeni sarayının duvarlarını "Rönesans usulü fresklerle süslemiştir". 1458 yılında Atina'yı gezerken Akrapol'a çıkmış ve Atinalılara, bu yapıtları övücü nitelikte sözler söylemiştir.[3] Tarihçilerin söylemesine göre, Fatih devrinde Osmanlı kültürüyle Batı kültürü arasında köprü kurulmuş, fakat daha sonraki dönemlerde şeriatçılığın ağır basmasıyla bu ilişkiler ve gelişmeler kösteklenmiştir.[4] Öte yandan Fatih, şeriatın "kâfir"leri (örneğin Yahudileri ve Hıristiyanları) aşağılayan, onlara lanetler yağdıran, onlarla ahbaplık ya da dostluk ilişkisinde bulunmayı yasaklayan hükümlerine de sırt çevirmekten geri kalmamıştır. Tanınmış tarihçilerden öğrenmekteyiz ki, Venedik'e karşı savaş ilanından sonra Floransalılarla "çok samimi ilişkiler" kurmuş, 1463 yılında Bosna Seferi'nden dönüşünde, Galata'da Floransalılara şenlikler yaptırtmış, onlardan bazı kimselerin evine giderek birlikte yemek yemiştir.[5] Fakat, bütün bunlar bir yana, bir de İspanya'dan sürülen Ya-

2 *İbid*, s.49-50.

3 Bu konular için Prof. Halil İnalcık'ın, *İslam Ansiklopedisi*'nde yayımladığı "Mehmed II" başlıklı yazısına bakınız.

4 *İbid*, s.535.

5 *Aynı yerde*.

hudilerin Osmanlı ülkesine göç etmelerini kabul etmiş, gerek onlara ve gerek Rum uyruklara (tebaaya) güvence sağlamış, hatta onlara devlet idaresinde iş vermiştir. Buna karşılık oğlu Beyazıd II (M. 1481-1512), sırf din adamlarının elinde yetiştiği, onların etkisi altında iş gördüğü ve şeriatın özüne yöneldiği için, Fatih'in olumlu bütün davranışlarını baltalamıştır. Örneğin, babasının saray duvarlarına astırttığı resimleri söküp attırmış, bazı havraları ve kiliseleri kapattırmış, Yahudileri ve Hıristiyanları devlet memuriyetinden attırmıştır.[6]

Bununla beraber Osmanlı döneminde "gayrimüslim" tebaanın, genellikle devlet himayesine mazhar olduğu ve buna karşılık halkın düşmanlığıyla karşılaştığı anlaşılmaktadır. Bunun başlıca nedeni, muhtemelen padişahların ve yöneticilerin, birtakım çıkar mülahazasıyla bu şekilde hareket etmelerine karşılık halk yığınlarının, din softalarının elinde kalmış olarak, bağnazlığa sürüklenmiş olmalarıdır. Gerçekten de ticaret ve sanat alanında becerikli ve bilgili olan "gayrimüslim" tebaanın huzur ve güvence içinde iş görebilmesi, yönetici sınıfın çıkarlarına uygun düşmekteydi. Onlardan çeşitli alanlarda yararlanmak ve özellikle "cizye" (kafa parası) almak şeklinde bu çıkarlarını sağlama olanağına sahiptiler. "Gayrimüslim"lerin saldırıya ve zarara uğraması demek, kendi çıkarlarının tehlikeye maruz kalması demekti. Bu itibarla onları şeriatın sert emirlerine ve saldırganlığına karşı korumakta yarar görmekteydiler. Bundan dolayıdır ki, Beyazıd II bile, biraz önce belirtmiş olduğumuz olumsuz tutumuna rağmen, İspanya'dan ve Portekiz'den kovulan Yahudilerin İstanbul'a yerleşmesine engel olmaktan kaçınmıştır.[7]

Bu vesileyle belirtmek gerekir ki, Türk halkının, esas itibariyle geçmişten gelme bir hoşgörülü yönü ve geleneği vardı. Ancak, bu gelenek, din adamlarının etkisiyle kolayca bağnazlaşabilir ve sadece "gayrimüslim"lere karşı değil, fakat kendi içindeki "özgür" düşünceli olanlara karşı da (yeteri kadar "Müslüman" görünmüyorlar diye) düşman kesilebilirdi. Nitekim, Cumhuriyet dönemine kadar öyle olmuştur. Şu bakımdan ki, Atatürk'ün getirdiği dönemde yepyeni bir zih-

6 Bernard Lewis, *age*, s.137-150.
7 İbid. s.137-138.

niyet yerleşmiş, laiklik benimsendiği için, şeriatın "gâvur" düşmanlığına yer veren yönlerinin uygulamasına fırsat bırakılmamıştır. Denilebilir ki, bu dönemde gerek "gayrimüslim" ahali (Yahudiler ve Hıristiyanlar), gerek Müslümanların laik kesimi, başka hiçbir İslam ülkesinde görülmedik bir özgürlüğe ve hoşgörü havasına kavuşmuşlardır. Yine bunun gibi, Osmanlı dönemi boyunca sırf şeriatın "cihat" emirlerine uymuş olmak için, "kâfir"lere karşı savaş üstüne savaş açılmışken, laikliğin benimsendiği Cumhuriyet döneminde hiç kimsenin aklına din adına saldırı ve savaş fikri gelmemiştir.

Laiklik sayesinde şeriat etkisinin yok edilmesiyle sağlanan olumlu ortam, ne yazık ki Atatürk'ün ölümünden sonra giderek bozulmaya başlamıştır. Özellikle Demokrat Parti'nin, din "faktör"ünü ön planda tutup, halk yığınlarından oy koparma heveslerine kapılması ve 1945 seçimlerini kazanmasıyla birlikte şeriatçılık azgınlaşmış, 1997'lerde ise Refah Partisi gibi gerici kuruluşların iktidara gelmeleriyle, tahammül edilemez boyutlara ulaşmıştır.

Bütün bu ve buna benzer konuları kanıtlayan nice örneklere bakarak söylemek mümkündür ki, şeriatın özüne sadık kalındıkça "bağnazlık" hâkim gelmiş, şeriattan uzaklaşıldıkça "hoşgörü" iş görmüştür.

DİZİN

A'sam oğlu Lebîd, 150.
Abbâs b. Abdü'l-Müttalib, 257.
Abbasi, 268; –ler, 266.
Abd, 256.
Abdullah b. Selâm, 108.
Abdullah b. Suriye, 174.
Abdullah b. Ubeyy (bkz. İbn-i Selül).
Abdullah İbn-i Cahş, 230.
Abdullah İbn-i Ömer, 265.
Abdullah İbn-i Sehl, 209, 251.
Abdullah İbn-i Selem, 82, 83, 84.
Abdullah İbn-i Sahber, 131.
Abdullah, 101, 209, 265.
Abdülmecid, 22.
Abû Afak, 237.
Abû Amr b. Seyfi b. al-Numan, 99.
Abû Amr olayı, 99.
Abu'l-Hukayk, 246.
Âdem, 87, 92, 93, 95, 97.
Adiy, 207.
Ahd-i Atıyk, 69, 112, 114.
Ahd-i Cedid, 114.
Ahiret, 37, 72.
Ahkâmü'l-Kur'ân, 157.
Ahmed İbn-i Hanbel, 130, 131.
Ahmed, 111, 114.
Akrapol, 269.
al-Esved, 204, 205.
Al-Hasan İbn-i al-Faraç, 74.
Âl-i İmrân, 45.
al-Makrîzî, 203.
al-Mutevekkil, 202, 203, 268.
al-Sulûk li-ma'rifat duvel al-mulûk, 203.
Alâ b. el-Hadramî, 257.
Ali, 131, 248, 268.
Allah, 33; – dini, 261; –'ın oğulları, 123.
Amel, 102.
Amine, 101.
Ammâr, 150.
Ana Kitap, bkz. Ümmülkitap.
Antisemitizm, 28.
Arap, 61; – coğrafyası, 264; –ça, 61; –ça bilen bir millet, 62; –ça okunan bir kitap, 60; –lar, 55; – milleti, 64; – peygamberi, 65.
Ariamsun, 171.
Ashâb-ı uhdud, 137.
Aşura orucu, 74, 75, 129.
Atatürk, 270, 271.

Atina, 269.
Ayşe, 117, 150, 151, 211, 228.
Azgınlar, 199.

Babil, 123.
Bahira, 57.
Bahreyn, 256.
Bakara, 50, 78.
Basra, 57.
Batıl, 70.
Batılı, 168.
Bedir, 65; – Savaşı, 66, 110, 238.
Behaim, 211.
Bellini, Gentile, 269.
Beni İsrail, 157, 159, 160, 169.
Beni Kaynuka, 29, 110, 176, 189, 237-240, 242, 245, 246, 259.
Beni Kureyza, 25, 237, 241, 245-249, 260.
Beni Nadir, 237, 241-245, 251.
Benu Şehm, 207.
Berâ (İbn-i Azib), 192.
Betşeba, 80.
Beyazıd II, 270.
Beyt-i Makdis, 166, 167.
Beyzavî, 124, 133, 134, 185, 186, 229.
Bıldırcın, 168.
Blum, Leon, 27.
Bosna Seferi, 269.
Brahmanizm, 37.
Bruno, 171.
Budizm, 37.
Buharî, 130, 192, 207, 226, 265.
Bürûc Suresi, 137.
Büyü, 151.

Câbir b. Abdullah, 89, 208.
Cahiliye, 63.
Cebrail, 79, 85, 86, 174, 246, 254.
Cehennem, 22, 37, 212, 213, 215, 216.
Celâleddin es-Süyuti, 141.
Cennet, 37, 51, 144, 196, 213, 223.
Ceyfer, 256.
Cezîretü'l-Arab, 262.
Charles-Martel, 266.
Cibril, 59, 81, 84.
Cihat, 233, 234, 235, 264, 267.
Cinsel güç, 79.
Cizye, 24, 78, 138, 175, 188, 233, 256, 270.
Cumhuriyet dönemi, 270, 271.
Cülendioğulları, 256.
Cüzzam, 163.

Dar-ül Harb, 25, 263, 264.
Dar-ül İslam, 25, 235, 263, 266, 267.
Davud, 25, 30, 38, 40, 44, 80, 91, 96, 158.
Demokrat Parti, 271.
Dihye (b. Halifetü'l-Kelbî), 251.
Din, 24.
Disraeli, 27.
Dişli anahtar, 219.
Diyanet, 79; – İşleri Başkanlığı, 221, 263; – Vakfı, 141.
Dreyfus, 24, 28.

Ebi Talib, 124.
Ebu Bekir, 62, 228, 254, 268.
Ebu Bürde, 217.
Ebu Cuhayfe, 226.
Ebu Hanife, 36.
Ebu Hüreyre, 121, 122, 159, 226.
Ebu Musa, 216.
Ebu Süfyan, 227, 229, 230, 242.
Ebu Talib, 45, 57.
Ebu Ubeyde İbn-i Cerrah, 138.
Ebû Mûse'l Eş'arî, 130, 131.
Ebû Nuvâs, 136.
Ebû Saîd-i Makburî, 130.
Ebû Sirvea, 201.
Ebû'd-Derdâ, 218.
Ebü'l-Hukaykoğulları, 265.
Ebülfidâ, 158.
Ehl-i Şirk, 33, 34, 36, 54.
Ehli kitab, 33, 34, 36, 53, 54, 71, 76, 78, 130, 197, 212, 220, 262.
el-Lutiyyetu's-Suğrâ, 164.
el-Vatıh, 252.
Elmalılı Hamdi Yazır, 54.
Elyesa, 40, 96.
Emeviler, 266, 268.
En'âm, 59.
Enbiyâ ümmetleri, 121.
Endülüs, 266.
Enes İbn-i Mâlik, 65, 196, 216.
Ensar, 64, 225.
Eriha, 167, 253.
Es-Selâlim, 252.
Esma, 228, 237.
Eşcinsellik, 162.
Evlenmek, 221, 222.
Evs, 82, 188, 248; –liler, 247, 248.
Eyyub, 104.

Facir, 191; –ler, 190.
Fahr al-Din al-Râzî, 193.
Faiz, 68, 140, 149, 151-155.
Faraklit, 112.
Farslılar, 236.
Fatih Sultan Mehmed, 27, 269.
Fatma, 254.
Fedek, 244, 249, 253; –liler, 254.
Ferdinand, 257-260.
Fey, 243.
Filistin, 243.
Firavun, 70.
Floransalılar, 269.
France, Mendes, 27.

Gamam, 169.
Gassan, 256.
Gatafanlar, 246.
Gayrimüslim, 77, 78, 79, 221, 222, 270, 271.
Gentile, 171.
Gerçek, 30, 39, 92; – din, 24.
Günahkâr, 156.

Habeş, 183, 250, 256.
Hak din, 120, 261.
Hâkka Suresi, 262.
Hamd, 114.
Hanefiler, 232.
Hanif, 41, 42, 96, 99.
Hanifiyya, 100; – dini, 99.

Haram, 68, 149, 153, 154, 161, 222.
Harun Reşid, 268.
Harun, 38, 40, 44, 96, 97, 103, 104, 163.
Hasen İbn-i Hasen, 185.
Hatice, 57, 58, 59, 138, 151.
Havariler, 97.
Havazin, 230.
Hayber, 209, 249, 250, 251, 253, 264; – Seferi, 204, 250.
Hayızlı kadın, 28.
Hazrec, 188; –iler, 82, 189, 248.
Helal, 220.
Hendek Savaşı, 246.
Hennah, 225.
Hılf, 64.
Hıtta, 167.
Hicaz, 262.
Hicr Suresi, 215.
Hilat, 137.
Hilekârlık, 155, 156.
Hirakliyus, 255.
Hitler, 257.
Hoşgörüsüzlük, 22.
Hubeyb b. Adiyy, 201.
Hudeybiye, 236; – Antlaşması, 224.
Hulefa-i Raşid, 266, 268.
Huneyn İbn İshak, 203.
Huneyn Savaşı, 230.
Huyey b. Ahtab, 135, 251.
Huzaa kabilesi, 228.

İbn Ebî Rendeka al Tartuşî, 202.
İbn Hibbân, 130.
İbn İshak, 204.
İbn Sa'd, 80.
İbn-i Abbas, 155, 207.
İbn-i Hacer, 230.
İbn-i Hişam, 66, 247.
İbn-i İshak, 176, 247.
İbn-i Mes'ûd, 184.
İbn-i Selül, 176, 177, 189, 239, 240.
İbrahim, 25, 30, 38, 40, 41, 42, 46, 48, 49, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 100, 101, 104, 107, 110, 128, 164, 238, 259.
İbranice, 106.
İdris, 40, 44, 96, 97.
İhram, 63.
İlk Müslüman, 92, 95.
İlyas, 38.
İmam Gazali, 184.
İman, 89.
İmmanuel, 112.
İnananlar, 51.
İnkârcı, 124, 222.
İnsanlık dışı bir eylem, 259.
İran, 256.
İsa, 21, 25, 30, 45, 49, 58, 86, 87, 90, 91, 92, 95, 97, 101, 104, 105, 111, 112, 113, 123, 143, 147, 170, 171, 172, 187, 231.
İsabella, 257-260.
İshak, 25, 30, 38, 40, 43, 46, 91, 96, 104.
İslam, 24, 90, 92; – fıtratı, 261; – şeriatı, 21; – ümmeti, 121.
İsmail, 42, 43, 90, 96, 104.
İspanya, 258, 269.

İsrail, 38, 40, 43, 58, 97, 100; – oğulları, 43, 96, 106, 111.
İşaya, 112.
İyi, 212.

Kâ'b b. el-Eşref, 119, 135, 136, 237.
Kâbe, 96, 127.
Kabir azabı, 210.
Kabir ziyareti, 182.
Kadın, 222, 223.
Kafa parası, bkz. Cizye.
Kâfir, 32, 33, 35, 78, 132, 177, 179, 180, 181, 191, 212, 216, 263; –ler, 134, 190, 198, 199, 201, 234, 266.
Kâfirûn, 29.
Kamus Kalesi, 251.
Katâde, 211.
Katolik, 258.
Kıble, 72, 98, 126, 128, 235.
Kına, 225.
Kınâne b. Ebi'l-Hukayk, 251.
Kısas, 209, 226.
Kıyamet, 121; – günü, 37, 214; – saati, 83.
Kızıl Deniz, 158.
Kitab ehli, 76, 197, 222, 233.
Kitap, 98.
Köle, 155.
Kötü, 212.
Kubbe, 183, 184, 185.
Kudret helvası, 160, 168, 169.
Kudüs, 72, 98, 126, 127, 167, 235.
Kul, 60.
Kureyş, 60, 65, 67; –liler, 62, 110, 118, 136.
Kuteyle, 228.
Kutsal, 24; –lık, 119.

Laiklik, 271.
Levh-i Mahfuz, 89.
Lewis, Bernard, 23, 24.
Leys İbn-i Sa'd, 131.
Lût, 96, 164, 165.
Lûtilik, 164, 166.

Mağrifet, 194.
Mâide, 78.
Mâlik b. Sayf, 146, 147.
Mani, 114.
Mariye Kilisesi, 183.
Markos, 113.
Matta, 112, 113.
Mecusiler, 255.
Medine, 25, 29, 55, 67, 73.
Medyen, 97.
Mekke, 25, 29, 136.
Memlükler, 266.
Meryem, 45, 73, 97, 112, 170, 172.
Mescid-i Aksa, 62, 127.
Mescid-i Haram, 126.
Mescid-i Saadet, 137.
Mevlana, 204.
Mikail, 174.
Miryam, 163.
Moğol, 269.
Muaz, 231.

Muhaysa İbn-i Mes'ûd, 253.
Muhayyisa, 209.
Mukavkis Cüreye İbn-i Mînâ, 255.
Musa, 21, 30, 36, 38, 40, 44, 47, 58, 70, 86, 90, 91, 92, 95, 96, 97, 100, 103, 123, 161, 162, 163, 166.
Mutezile, 203.
Mü'min, 32, 78; –ler, 137.
Mümtehine Suresi, 226.
Münafık, 32, 35.
Müslim, 95, 121, 130, 216, 217.
Müslüman, 94, 95, 212; –lar, 32; – lık, 92, 217; – peygamberler, 50.
Müsned, 131.
Müşrik, 22, 28, 78, 222; –ler, 23.

Nadiroğulları, 242.
Necaşi, 207, 255.
Necran, 136, 137, 230.
Nevevî, 205.
Nikâh, 223, 224.
Nisâ, 86.
Nuh, 39, 40, 95, 97, 104.
Nurlandırıcı, 88, 104.

Osman b. Avfan, 137.
Osman, 268.
Osmanlılar, 24, 266.

Öğüt verici, 235.
Öldürülme, 142.
Ölüm, 56, 175.
Ömer b. Hattab, 138, 185, 202, 204, 253, 260, 265, 266, 268.

Papa Innocent III, 203.
Paraclet (Paracletos), 111, 114.
Portekiz, 270.
Priklitos, 114.
Putatapan, 222.
Putataparlar, 132.
Putperest, 75, 76, 119, 178, 228; – ler, 34, 175; –lik, 53, 129.

Rahmân Suresi, 218.
Râinâ, 145.
Ramazan, 75; – orucu, 74, 129.
Rebî' İbn-i Enes, 211.
Recim, 82, 142, 143.
Refah Partisi, 271.
Remle, 230.
Resullerin İşleri, 113.
Ribâ, 152, 153, 155.
Rifâ'a İbn-i Zeyd, 176, 185.
Roma, 256; –lılar, 236.
Ruhülkudüs, 45, 112, 113, 170, 231.
Rum, 270.

Sa'd b. Mu'âz, 247; – Kalesi, 252.
Sabii, 51; –ler, 34, 51; –lik, 36.
Saç boyama, 225.
Safiyye, 251.
Sakal boyama, 225.
Salavat, 184.
Sapık, 22; –lık, 29.
Sebe Melikesi Belkıs, 44.
Sehl İbn-i Ebî Hasme, 209.
Selam, 192, 193, 197.

Selman-ı Farisî. 114.
Servetus. 171.
Seyban. 196.
Seyde. 117.
Sevgi. 193.
Sihir. 151.
Sirâc al-mulûk. 202.
Spinoza. 28.
Suç. 217.
Süleyman. 25. 38. 40. 44. 96. 104.
Süveyd İbn-i al-Haris. 176. 185.

Şam. 57. 243.
Şârih Hattâbî. 265.
Şehvet aşırılığı. 79.
Şittim. 167.
Şuayb. 96. 120.

Taberanî. 216.
Taberi. 80. 193.
Tahâvî. 157.
Tahrif. 107.
Tanrı. 61. 231; – elçisi. 66; – dini. 120; – oğlu. 149. 170.
Taşla öldürülme. 142.
Taviz. 209. 220. 235.
Tebliğ. 116.
Tefecilik. 140. 153. 154.
Tek din. 94.
Tektanrı. 29.
Temim. 207.
Tesellici. 111. 112.
Teslis. 149. 170. 171. 172. 231.
Tesniye. 69. 142.
Tevbe Suresi. 197.
Teyma. 253.
Tirmizi. 195. 214.
Tişrin. 74.
Tiyh Sahrası. 160. 169.
Türk. 269; –ler. 236.

Ubeyde b. al-Şamit. 189.
Uhud. 65; – Dağı. 215; Savaşı. 208.
Ukubat-ı şeriye. 231.
Uman 256.
Umm-i Habîbe. 183.
Ummu'l-Kura. 59.
Unzurnâ. 145. 146.
Uyarıcı. 235.

Übey b. Ka'ab. 108.
Üçlü Tanrı. 170.
Üfürük. 151; –çüler. 150.
Ümm-i Seleme. 183.
Ümm-ü Gülsüm. 224.
Ümm-ü Habibe. 230.
Ümmet-i Muhammediyye. 121
Ümmi. 104; – peygamber. 111
Ümmülkitap. 89. 102. 103.
Üzeyr. 123.

Vahiy. 84. 113.
Varaka. 138.
Vehb b. Zeyd. 85.
Veraka bin Nevfel. 58.

Yahya, 120.
Yakub, 25, 30, 38, 40, 43, 46, 90, 96, 104.
Yaratan, 124.
Yelve, 160.
Yemame, 256.
Yemen, 136.
Yol gösterici, 88, 104.
Yuhanna, 111.
Yunus, 104.
Yusuf, 44, 96, 97.
Zebur, 48, 103.
Zekeriya, 120.
Zemahşeri, 124.
Zeyd, 80.
Zeyneb Bint-i Cahş, 80, 185.
Zeytinlik Dağı, 143.
Zillet, 148.
Zimmi, 197.
Zina, 81.
Zola, Emile, 28.
Zorlu, 198.
Zübeyr, 150, 248.

İLHAN ARSEL

İslama Göre Diğer Dinler

"...İslamdan başka dinlere rağbet edenler tam bir sapıklık ve ziyan içindedirler... (Kur'an, Âl-i İmrân Suresi, ayet 85.)

"...Yalnız Allah'ın dini (İslamiyet) kalana kadar onlarla savaşın..." (Kur'an, Bakara Suresi, ayet 193.)

"Ey Müslümanlar, Yahudileri ve Hıristiyanları dost olarak benimsemeyin; onlar birbirlerinin dostudur. Sizden kim onlara dost olursa, o da onlardandır..." (Kur'an, Mâide Suresi, ayet 51.)

"Bunlar (Yahudiler), Allah'ın lanetlediği kimselerdir." (Kur'an, Nisâ Suresi, ayet 51.)

Prof. Dr. İlhan Arsel, bu çalışmasında
İslam kaynaklarında yer alan
diğer dinler hakkındaki hükümleri eleştirmektedir.
Kitapta yer alan bazı konu başlıkları şöyle:
Şeriatın, İslamdan Başka Din ve İnançlara Bakış Açısı;
İslam Şeriatının, İslamdan Başka Din ve İnançtakilere Karşı
Hoşgörülü ve Saygılı Olduğu İddiaları;
Yahudileri ve Hıristiyanları Aşağılama Siyaseti;
Müslümanları, Başka Din ve İnançta Olanlara Karşı
Düşman ve Saldırgan Kılma Siyaseti;
Başka Din ve İnançta Olanlara Karşı "Cihat" Siyaseti;
"Kâfir"lere Karşı Hoşgörüsüzlük Siyaseti
Şeriatın Özüne Saplı Kalındıkça Katılaşmış,
Bu Özden Uzaklaşıldıkça Yumuşamıştır.

ISBN 975-343-259-3

